

Svensk pingstmission i Kina

Jan-Endy Johannesson

Svensk pingstmission i Kina

Skrifter utgivna av
Insamlingsstiftelsen för pingstforskning
Nr 27

Jan-Endy Johannesson

Svensk pingstmission i Kina

Föreliggande skrift är författad av Jan-Endy Johannesson (1946–2016). Han var tillsammans med sin hustru Anne missionär i Taiwan åren 1973–1984. Under flera år ansvarade han för Pingströrelsens informationscentrum, idag: Pingst – arkiv & forskning. Jan-Endy utarbetade år 1988 ett kompendium om svensk pingstmission i Kina för att användas i undervisningen i missionshistoria vid Viebäcks folkhögskola. År 1992 togs underlag fram för en utgåva två, men arbetet fullföljdes inte. I samband med att Jan-Endy år 2000 översatte texten till kinesiska gjordes några tillägg. Först nu – år 2025 – ges det kompendiet ut som en tryckt bok. Ändringar av redaktionell karaktär har gjorts, layouten är annorlunda liksom dispositionen. Kartor har bytts ut och några fotnoter med redaktionell text har infogats. Bilderna i boken är med tre undantag inskannade från det ovan nämnda kompendiet. När Jan-Endy skriver »idag« syftar han på förhållanden 1988 eller 1992.

INSAMLINGSSTIFTELSEN FÖR PINGSTFORSKNING (ISPF) instiftades år 2004 av pingstpastor Bertil Carlsson och hans fru Anna-Britta Carlsson. Stiftelsen har till ändamål att främja akademisk forskning om den svenska Pingströrelsen och förvaltas av Pingstförsamling-arnas skol- och kursverksamhet (PSK). Stöd till fonden kan ges genom dess bankgiro nr: 5851-6899.

Copyright: Annelie Sköld

Utgivare: Insamlingsstiftelsen för pingstforskning, www.pingst.se

Form omslag: Eric Ekman

Bild: Invigning omkring år 1930 av ny predikolokal i Wang Wu i Kaomi, Kina

ISBN 978-91-983875-7-5

ISSN 2000-0006

Tryck: Skilltryck AB, Skillingaryd 2025

E-publikation: www.pingst.se

Innehållsförteckning

Del I Inledning och bakgrund

- 1 Inledning 11
- 2 Något om kristendomens historia i Kina 14
- 3 Fakta om svensk pingstmission i Kina 18

Del II Hopeifältet 21

- 4 Kronologisk översikt 23
- 5 Historisk överblick 28
- 6 Bibelskolearbetet i norra Kina 46
- 7 Sinlo 53
- 8 Luancheng 65
- 9 Küyang 77
- 10 Neiku 90
- 11 Lungping 95
- 12 Peking 99
- 13 Chaochow 107
- 14 Chengting 118
- 15 Tingchow 126
- 16 Changping 132
- 17 Tinghsing 132
- 18 Ningtsin 136
- 19 Tungchow 143
- 20 Paoting 145
- 21 Chohsien 147

Del III Övriga missionsfält

- 22 Shantungfältet 153
- 23 Shanghaifältet 156
- 24 Chengtufältet 163
- 25 Yunnanfältet 167
- 26 Mongolmissionen 189
- 27 Mission bland tibetaner 202

Del IV Utvecklingen efter missionsepoken, bilagor och källförteckning

28	Den kristna församlingen efter missionsepoken	211
Bilaga 1	Svenska pingstmissionärer i Kina	218
Bilaga 2	Transkription av kinesiska tecken	226
Bilaga 3	Trons Triumf maj 1932	228
Bilaga 4	Registrering av tomtmark	234
Bilaga 5	Lista på Svenska pingstmissionens fastigheter i Kina	237
Bilaga 6	Sinlo-konferensen	238
Bilaga 7	Brev från Anna Larson till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm	241
Bilaga 8	Brev från Henry Axelsson till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm	243
Bilaga 9	Lewi Pethrus sammanställning av Kina-missionen 1937	245
Bilaga 10	Paul Ongmans sammanställning av Kina-missionen 1940	249
Bilaga 11	Årsberättelse från Yunnan-missionen 1927–1928	254
Bilaga 12	Frågor till missionärernas barn	256
Bilaga 13	Det kristna manifestet	261
	Källförteckning	263

Förkortningar

CIM	China Inland Mission
EH	<i>Evangelii Härold (Härolden)</i>
EÖM	Evangeliska Östasienmissionen
EÖMa	Evangeliska Östasienmissionens arkiv
Filk–ma	Filadelfiakyrkan i Stockholm – missionsarkivet
HF	Helgelseförbundet
ISPF	Insamlingsstiftelsen för pingstforskning
KFa	Filadelfiaförsamlingen i Kristianstads arkiv
SBa	Sonja Brännströms arkiv
SMK	Svenska Missionen i Kina

Del I

Inledning och bakgrund

Svensk pingstmissions åtta fält i Kina: Hopeifältet, Östra Mongolfältet, Västra Mongolfältet, Tibetfältet, Shantungfältet, Shanghaifältet, Yunnanfältet och Chengtufältet. Kartbilden utgår från en karta från Utrikespolitiska institutet (2024).

Peking, som ligger i provinsen Hopei (idag: Hebei), var under vissa tidsperioder Kinas huvudstad. Namnet ändrades flera gånger. Från och med sommaren 1928 och fram till år 1937 kallades staden för Peiping för att därefter åter kallas Peking. Missio-närerna använde namnen Peiping och Peking något godtyckligt.

På kartan har staden Wuhan i provinsen Hupei (Hubei) markerats. Dit gick en järnväg från Peking (s. 22).

1. Inledning

De fria församlingar i Sverige som kom att samlas under namnet Pingströrelsen understödde mission i Kina sedan mitten av 1910-talet. Svenskamerikanerna Ellen och Gustav Lundgren samt Linda och Adolf Johnson reste från Los Angeles i USA till Kina redan 1907. Efter besök i Sverige omkring år 1915 kom de att aktivt knytas till den svenska pingstmissionen. Kina utgjorde fram till mitten av 1940-talet den svenska Pingströrelsens största missionsfält. 122 missionärer som var utsända av svenska pingstförsamlingar arbetade i landet under åren 1907–1951.¹ Till dessa ska läggas 11 missionärer som till viss del underhölls av de svenska församlingarna.² Missionen var huvudsakligen en pionjärmission då missionärerna i allmänhet sökte sig till platser där det inte fanns protestantiska kristna. Mission bedrevs på åtta olika fält i tio provinser – se kartan på föregående sida. De flesta missionärerna arbetade dock i Hopeiprovinserna – utmed järnvägen mellan Peking och Hankow. Föreliggande dokumentation av svensk pingstmission i Kina kommer också i huvudsak att handla om missionen i Hopei. Svensk pingstmission är det begrepp som här används för den verksamhet som Pingströrelsen bedrev utanför Sverige – »den yttre missionen«.

Framställningen är deskriptiv snarare än analytisk – värdeomdömena är få.

Ett namn på en ort i Sverige efter ett datum syftar på en församling eller socken om inget annat anges.

Jag använder mig av det transkriptionssystem av kinesiska tecken (Wade-Giles) som var i bruk vid tiden för svensk pingstmission i Kina. I bilaga 2 finns en tabell där kinesiska geografiska namn i Wade-Giles-systemet är översatta till det nuvarande Pinyin-systemet. Där anges också om namnet har bytts ut.

---

¹ Här förekommer även uppgiften att 123 missionärer var utsända av Pingströrelsen. Möjligen har då en skandinavisk missionär vid namn Carl Henriksson tagits med, som endast nämns vid två tillfällen i *Härolden* – sökning har gjorts med olika stavning av namnet: EH 1925 s. 457 »En hälsning från Skandinaviska pingstmissionärer i norra Kina« samt EH 1936 s. 74 »På väg hem till Sverige«. Det är mer sannolikt att Carl Henriksson arbetade för något annat skandinaviskt missionssällskap än för Svenska Fria Missionen. (Red:s anm.)

² Se Bilaga 1.

Källmaterial och prioriteringar

Vid genomgång av befintligt material visade det sig att svensk pingstmission inte har någon samlad heltäckande information angående kinaepoken. I stället finns den fragmentariskt gömd i församlingarnas arkiv, i böcker skrivna av kinamissionärer, i tidskriftsartiklar med mera.

G.E. Söderholms *Den svenska Pingstväckelsens spridning*, tar summariskt upp kinamissionen fram till 1933. Arthur Sundstedt behandlar också kortfattat samma ämne i sin skriftserie om Pingstväckelsen. Paul Ongmans artikel om kinamissionen i tidskriften *Den Kristne* av årgång 1944, visar situationen just detta år. Boken *Krigsnöd och kampglädje* som gavs ut 1939 är skriven av några missionärer i Hopeiprovinserna och ger en del inblickar i arbetet i de olika församlingarna. Andra böcker skrivna av kinamissionärer kom till med motivet att inspirera för mission i Kina.

Material använt vid dokumentationen är i allmänhet primärmaterial, det vill säga ej bearbetat material. Även artiklarna från *Evangelii Härold* («*Härolden*») tillhör denna kategori. Vid jämförelse mellan artiklar införda i *Härolden* och i originalbrev – av vilka många finns i Filadelfiaförsamlingen i Stockholms arkiv – är redigeringarna få och inskränker sig oftast till grammatiska rättelser. *Härolden* har under tidsperioden 1916–1951 över 1 000 artiklar om Pingströrelsens mission i Kina. Tidningen ger en mängd upplysningar om evangelisation, väckelser, dop, helbräddagörelser, resor etcetera. Även intressanta fakta gällande medarbetare, utpostarbete och statistik tas förtjänstfullt upp av tidningen. Relationsproblem eller skillnader i missionssyn vidrörs dock ej. Däremot skriver ofta missionärerna om allmänna svårigheter i missionsarbetet.

Missionärerna, av vilka jag intervjuat ett 25-tal åren 1987–1988, har gett mig bakgrundskunskap till förhållanden vilka oftast varit nämnda i brev eller i *Härolden*. Många fakta har de naturligtvis glömt. Kinaepoken låg för de flesta mellan 40 och 50 år tillbaka i tiden. Bäst kom de ihåg dramatiska händelser vid resor och krigstillstånd. Några av dem har också påmint sig namn på medarbetare, utposter etcetera.

I några fall har jag intervjuat missionärsbarn och genom dem fått upplysningar om föräldrarnas arbete. De har också gett mig sin syn på missionssituationen. Vidare har jag sänt ut en enkät till alla missionärsbarnen och fått in ett 25-tal svar.

I Filadelfiaförsamlingen i Stockholms arkiv finns information om de flesta av kinamissionärerna. I ett kortregister finns uppgifter med

personliga data och ibland också information om exempelvis periodlängd – den tidsrymd då missionären var ute på sitt fält. Över hälften av pingstmissionärerna har mappar där korrespondensen mellan dem och Filadelfiaförsamlingens missionsexpedition förvaras. Den mesta informationen gäller penningtransaktioner och liknande men även en del personlig korrespondens finns mellan enskilda missionärer och Filadelfiaförsamlingens missionssekreterare, Paul Ongman, som år 1945 efterträddes av Samuel Nyström.³ Övriga församlingar har i allmänhet kvar sina tidiga protokoll men mycket få brev daterade före 1945. Vid renoveringar och byte av kyrkbyggnader har korrespondensen mellan missionärer och hemförsamlingar ofta kommit bort.

På grund av olikartade förhållanden på de missionsfält där pingstmissionärerna i Kina arbetade, men också på grund av det stora antalet missionärer, 133 personer, har jag koncentrerat mig på det största fältet – Hopeiprovinserna. Jag har försökt rekonstruera arbetet på samtliga 15 missionsstationer och i viss mån gäller det även stationerna på de övriga missionsfälten. För den enskilde missionären finns ingen sammanhållen berättelse.

Jag har också försökt att göra en kortfattad idéhistorisk sammanställning för Hopeifältet. De frågor som tas upp är bland annat: församlingsstruktur och ledarskap, evangelisation, litteratur, undervisning, bibelskolarbete, missionärsbarnens skolgång, språkstudier samt ekonomi och fastigheter.

Beträffande de övriga fälten har jag på grund av tidsskäl fått gå mer summariskt fram. Således har hela Yunnan-missionen behandlats på endast ett 20-tal sidor.⁴ Åren 1937 och 1940 publicerade *Härolden* sammanställningar av Pingströrelsens mission i östra och norra Kina.⁵

---

³ Filadelfiaförsamlingens arkiv finns idag (år 2025) på Riksarkivet i Arninge under namnet »Filadelfiakyrkan i Stockholm«. Materialet är indelat i 12 underavdelningar och den sista av dessa är »Missionsarkivet«. (Red:s anm.)

⁴ Verksamheten i Yunnanprovinserna behandlas i nr 28 i ISPF:s skriftserie (se s. 270 nedan).

⁵ EH 1937 s. 785–786 (Lewi Pethrus) och EH 1940 s. 486–488 (Paul Ongman). Se bilagorna 9 och 10.

2. Något om kristendomens historia i Kina

Det nestorianska monumentet som är rest fem mil söder om Kinas gamla huvudstad Sian berättar om de första kristna missionsinsatserna i landet.⁶ Stenen som restes år 781 visar att biskop Alopen år 635 kom till Mittens Rike från det avlägsna Tach'in (Syrien). Kejsar T'ai Tsung tog väl emot honom och beordrade att både kloster och kyrka skulle byggas. På grund av religionsförföljelser och dålig anpassning till kinesiska förhållanden hade emellertid den nestorianska kyrkan så gott som försvunnit vid 900-talets slut.

Under Marco Polos tid i Kina under senare delen av 1200-talet erbjöd mongolkejsaren Kublai Khan påven att sända 100 katolska präster till landet. Endast någon enda kom flera årtionden senare. Några år in på 1300-talet hade dock omkring 6 000 personer blivit döpta. Under den påföljande Ming-dynastin försvann både katoliker och resterna av nestoriansk kristendom från Kinas religiösa scen.

Då portugiserna år 1560 intog Macao sändes fader Alexander Valignano till kolonien. Han utvalde Michele Ruggiere och Matheo Ricci att introducera kristendomen i Mittens Rike. De välutbildade missionärerna lyckades genom sin intellektuella resning vinna de lärdes och kejsarens respekt. Då Ricci dog 1610 upprestes på kejsarlig befallning ett monument för att hedra hans minne. Hans livsverk i Kina bestod av omkring 340 verk om religion, filosofi och matematik. År 1720 då kejsar K'ang-hsi förbjöd kristendomen fanns det omkring 300 000 katoliker i landet men vid slutet av århundradet hade siffran decimerats till omkring 200 000.

Dr Robert Morrison var den förste protestantiske missionären i Kina. Han kom till landet 1807 utsänd av London Missionary Society. Liksom Ricci studerade han språket grundligt och gav ut ett kinesiskt lexikon samt översatte hela bibeln till kinesiska. Då han dog 1834 hade han endast fått se tio omvändelser till kristendomen.

---

⁶ Nestorios (ca 381–ca 451) betonade Kristi mänsklighet och menade att Maria borde kallas Kristi moder och inte Guds moder eftersom hon endast fött Kristi mänskliga natur till världen, inte den gudomliga (red:s anm.).

Hudson Taylor anlände 1853 och grundade China Inland Mission. Han rekryterade nästan 1 000 missionärer som arbetade i Kinas samtliga provinser.

Opiumkriget i mitten av 1800-talet och missionssatsningen i dess släptåg kom att under nästan 100 år få en mycket olycklig inverkan på missionen i Kina. Missionärer uppfattades ibland som ideologiska språkrör för den utländska imperialismen.

En omfattande folkslig proteströrelse i Kina mot det västerländska inflytandet i landet var boxarupproret 1899–1901. Upprorsmännen tillhörde ett hemligt sällskap, *Yihequan*, »de rättvisa och harmoniska knytnävorna«, som av västerlänningarna kallades »boxare«. I deltagarnas övningar ingick också boxning. Det var flera faktorer som låg bakom upproret, bland dem den kulturimperialism som den kristna missionen var det tydligaste uttrycket för. De upproriska raserade missionsstationer och mördade européer. Trupper från Europa, USA och Japan lyckades kuva upproret.⁷

Fler än 180 protestantiska missionärer miste livet. Britterna drabbades hårdast, därefter kom svenskarna: 41 missionärer och 15 barn dödades. Helgelseförbundet förlorade tio av sina elva missionärer, och fem svenskar i Skandinaviska Alliansmissionens tjänst i Mongoliet dödades (s. 189).

Följande citat är ett exempel på boxarnas grymma framfart:

Boxarne rusade igenom staden, mördade de infödda kristna och brände dem lefvande i deras hem samt förstörde deras hus. [...] Förskräckliga syner bevittnades. Kvinnor och barn voro sönderhuggna i stycken, män genomborrade som fåglar, öron och näsor voro voro afhuggna och ögonen utstungna.⁸

Efter de utländska truppers seger tvingades Kina betala ett stort skadestånd som fördelades på 40 år. Beloppet uppgick till sammanlagt 333 miljoner amerikanska dollar i guld.⁹ Sverige hade ingen representation i Peking och fick därför inte delta i förhandlingarna, men fick lämna in krav på ersättning till de drabbade missionssällskapen. Av okänd anledning var dessa krav obetydliga om man jämför kraven med andra länders missionssällskap.

Efter upproret kom snart nya missionärer till Kina från Sverige.

---

⁷ *Nationalencyklopedin tredje bandet* s. 249.

⁸ Rinell & Swordson.

⁹ En grov uppskattning av beloppet i dagens penningvärde är 25 miljarder dollar.

Svenska missionsinsatser

Svenska Missionssällskapet, bildat 1835 av bland andra Georg Scott, Samuel Own och Johan Olof Wallin, sände 1846 ut Theodor Hamberg för att verka i Baselmisionens tjänst.¹⁰ Hamberg dog i Hongkong efter åtta års arbete.

År 1850 sände Lunds missionssällskap ut två missionärer – Carl Josef Fast och Anders Elgqvist. Fast blev samma år mördad av rövare. Elgqvist lämnade Kina efter två år.

Erik Folke åkte ut till Kina 1887 tillsammans med en grupp missionärer inom China Inland Mission (CIM) i England. Han anlände till Kina den 14 mars endast 25 år gammal. Han avböjde att bli organisationens missionär då han planerade att grunda ett svenskt missionssällskap. En svensk mission – Kommittén för Erik Folkes missionssällskap – bildades 1887. Namnet ändrades senare till Svenska Missionen i Kina (SMK).

År 1890 reste de första missionärerna från Svenska Missionsförbundet ut till Hubeiprovinzen. De bar namnen Sköld, Wikholm och Engdahl.

Helgelseförbundet (HF) sände 1890 ut Emanuel Olsson och Natanael Carleson till Kina. Efter studier vid CIM:s språkskola i Ganking sändes missionärerna till Paot'ao, en av CIM:s stationer i Shansiprovinzen.

Under 1891 sände Svenska Baptistsamfundet ut sin första missionär, Karl Vingren, till Kina. Efter språkstudier i Gangking reste han till provinsen Shantung, i vars nordöstra del de amerikanska sydstatsbaptisterna bedrev verksamhet.

Missionssällskapet Kvinnliga Missionsarbetare sände år 1896 ut Agnes Forsberg till det fält som Svenska Missionen i Kina hade där.

Svenska avdelningen för Skandinaviska Alliansmissionen grundades 1900 och fick 1910 namnet Svenska Alliansmissionen. Redan 1900 antog Svenska Alliansmissionen Nathanael och Augusta Göthberg som sina första missionärer. Dessa tillsammans med ytterligare sju sändebud anlände år 1902 till provinserna Kansu och Shensi.

Svenska Mongolmissionen grundades 1892 av Fredrik Fransson. De första svenska missionärerna, Hanna och Edvin Karlén anlände under 1907 till Mongoliet.

---

¹⁰ Baselmisionen hade sitt centrum i Basel, Schweiz. Peter Fjällstedt representerade Baselmisionen i Sverige efter att ha vart missionssällskapets missionär.

Svenskamerikanerna Ellen och Gustav Lundgren samt Linda och Adolf Johnson anlände 1908 till Hopeprovinzen. Efter en resa till Sverige 1915 hade de kontakt med och understöddes av pingstförsamlingar i Sverige.

Örebro Missionsförening upptog 1919 mission i Kina. Nanny Aronsson, Elna och Richard Eriksson samt Gerda Hellström reste först till provinsen Shantung men fick senare inbjudan från Svenska Alliansmissionen att dela deras fält i Shansi.

Fribaptistsamfundet upptog genom Alfred Nelson missionsarbete i norra Shensi år 1919, och Svenska Kyrkan upptog 1920 arbete i Hunanprovinzen genom Gustav Österlin. Metodistmissionärer från Sverige arbetade under en tid på amerikanska metodistkyrkans fält i västra Kina samt i Kalgan på gränsen till Mongoliet. Dessutom verkade många svenskar i olika internationella missionsorganisationer samt i Nordiska Östasienmissionen, vilken senare bytte namn till Nordiska Kristna Buddhistmissionen.¹¹

Trots svårigheter under en turbulent tid i landets utveckling hade dock de svenska insatserna en del framgångar vilket nedanstående statistik bär vittne om.

Protestantisk mission omkring sekelskiftet.¹²

Kategori/år	1877	1890	1907
Missionärer	473	1 296	3 719
Kinesiska medarbetare	750	1 657	9 998
Kristna	13 035	37 287	154 142
Organiserade kyrkor	312	522	uppgift saknas
Sjukhus	16	61	366
Dispensärer	24	44	uppgift saknas

År 1915 visar *China Mission Year Book* att den protestantiska befolkningen i landet uppgick till 520 000. Vid denna tid utbildades också nationella ledare och pastorer för institutioner och kyrkor.

¹¹ Uppgifterna hämtade från resp. samfunds missionsexpedition. Se också Wahlström & Nelsson 1985 s. 56, 84 samt Westman 1949.

¹² Patterson 1969 s. 27.

3. Fakta om svensk pingstmission i Kina

Mission bedrevs på åtta olika fält (se kartan på sida 10), i huvudsak bland fyra folkgrupper. Dessa var han-kineser¹³, mongoler, tibetaner samt Yunnans olika minoritetsfolk. Kinesarbetet, det vill säga arbetet bland han-kineserna, i Hopei, Shantung, Shanghai och Chengtu var likartat. Mongolarbetet på östra och västra fältet hade många inbördes likheter. Arbetet bland tibetanerna påminde om mongolarbetet då det innebar resor och uppsökande verksamhet över stora folkfattiga områden. Missionen bland Yunnans många minoritetsfolk skilde sig väsentligt från de övriga. Mottagligheten var här större än hos de gamla kulturfolken i norr. Språksvårigheter samt svårframkomligheten i den djungelliknande terrängen komplicerade dock missionsarbetet. Sammanlagt var det 137 missionärer som arbetade i Kina, varav 122 hade sänts ut av svenska pingstförsamlingar.

1. Hopeifältet med Sinlo som tongivande församling. Missionsstationernas antal var 15. De första missionärerna, Adolf och Linda Johnsson samt Ellen och Gustav Lundgren, kom 1908 till staden Chengting. Församlingsarbete påbörjades i Sinlo 1917. I Peking pågick sedan 1930 bibelskolearbete. Sinloförsamlingen hade över 1 000 medlemmar då missionärerna under slutet av 1940-talet lämnade provinsen. De flesta av missionsstationerna var belägna utmed järnvägen mellan Peking och Wuhan (Hankow). Språk: kinesiska. Antal missionärer: 64.
2. Det östra mongolfältet med staden Changpei som centrum. Malin Blomqvist och Anna Karlsson kom hit 1925. Språk: mongoliska och kinesiska. Antal missionärer: 5.
3. Det västra mongolfältet med staden Wangiefu som centrum. Folke Boberg kom redan 1924 till Wangiefu som Skandinaviska Alliansmissionens missionär. År 1931 reste han ut som pingstmissionär och

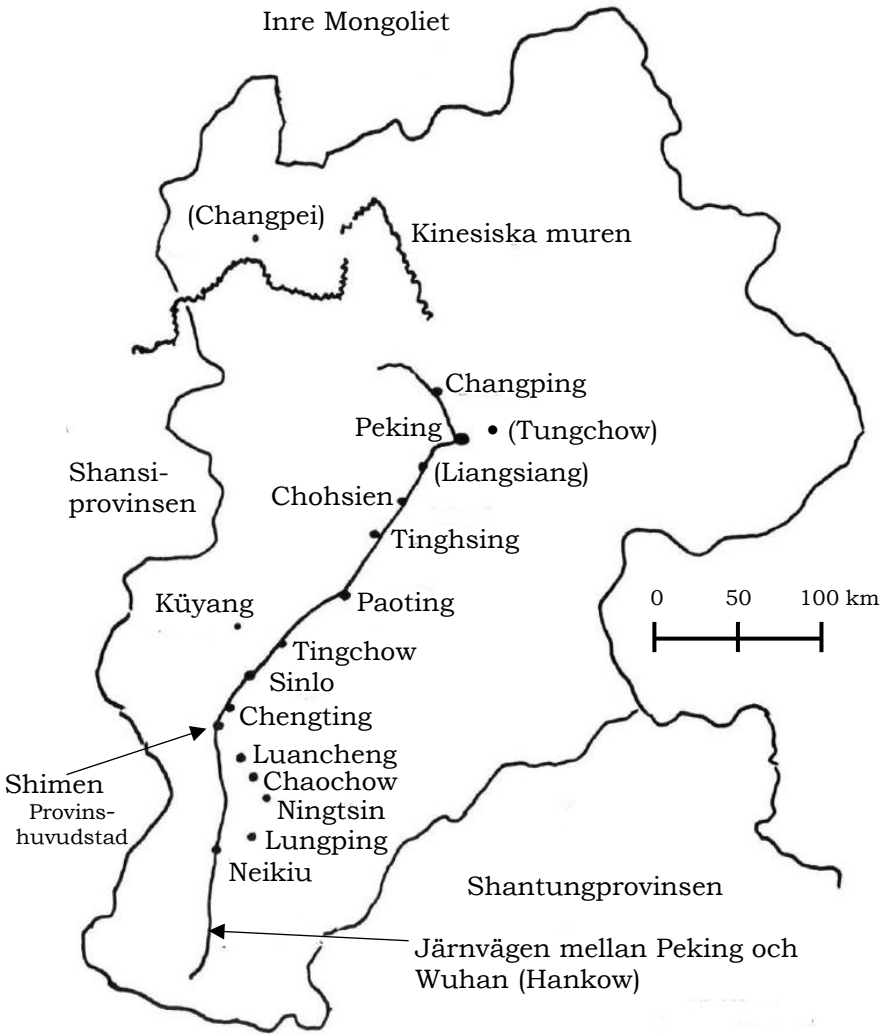
---

¹³ Termen används för att poängtera att gruppen inte omfattar landets etniska minoriteter.

- verkade i Wangiefu tillsammans med sin hustru Greta till 1950. Språk: mongoliska och kinesiska. Antal missionärer: 12.
4. Tibetfältet med Rongwo som huvudstation. Torsten Halldorf kom hit 1924. Språk: tibetanska och kinesiska. Antal missionärer: tio.
  5. Shantungfältet. Arbetet här var endast delvis länkat till svensk pingstmission. Olof och Pauline Ferm kom hit 1922. August Leander som 1935 gick över till Pingströrelsen arbetade långa perioder i provinsen. Språk: kinesiska – shantungdialekten. Antal missionärer: 6.
  6. Shanghaifältet. Svenskamerikanerna Ellen och Gustav Andersson bedrev ett framgångsrikt arbete i staden sedan 1917. De var inte direkt understödda av svenska pingstförsamlingar men höll hela tiden kontakt med dem. Betty Carlson och Signe Claeson reste 1922 ut till Ellen och Gustav Anderssons mission och fick 1934 underhåll från Filadelfiaförsamlingen i Stockholm. Språk: kinesiska, wudialekten (shanghaiska). Antal missionärer: 4.
  7. Yunnanfältet i västra delen av provinsen var det näst största fältet. Anna och Zakris Zakrison kom hit 1924. Huvudstation var Tengyueh nära gränsen till Burma. Arbetet bedrevs i huvudsak bland stamfolken shan (dai), kachin (jingpo), lahu samt lisu. Några av missionärerna arbetade dock bland kineser. I Tengyueh bedrevs bibelskola. I denna stad samt senare i Paoshan fanns periodvis skola för missionärsbarn. Språk: kinesiska samt de olika stamspråken. Antal missionärer: 38.
  8. Chengtufältet i provinsen Szechwan. Här arbetade under två år missionärer som flytt från norra Kina. Språk: kinesiska. Antal missionärer: 9.

Del II
Hopeifältet

Svensk pingstmissions församlingar i Hopeiprovensen

Bilden visar läget av de 15 missionsstationer som fanns i provinsen Hopei. Verksamheten vid dessa och i Tungchow, som var en utpost till stationen i Peking, behandlas i kapitlen 7–21 i denna del. Changpei på kartan tillhörde Östra mongolfältet. I Liangsiang höll missionärer i Peking under några månader möten i en hyrd lokal. På kartan har provinshuvudstaden Shimen (från 1948: Shijiazhuang) markerats. Wuhan, järnvägens ändstation, är markerad på kartan på sidan 10.

4. Kronologisk översikt

- 1907 Svenskamerikanerna Ellen och Gustav Lundgren samt Linda och Adolf Johnson reser till Kina. De har inget fast underhåll och ingen kontakt med Sverige i inledningsskedet. De arbetar ända fram till 1917 med evangelisation i södra Hopeiprovinsen.
- 1912 Anna Larson och Nelly Olson reser till Kina, utsända från Danmark. De arbetar tillsammans med danska pingstvännen i Shimen – Hopeiprovinsens huvudstad.
- 1915 Lundgrens är i Sverige och knyter kontakt med de fria församlingarna. Då de 1916 återreser till Kina ges tillfälle genom *Evangelii Härold* att understödja deras missionsarbete i Kina.
- 1917 Lundgrens påbörjar församlingsarbete i Sinlo. Anna Larson och Nelly Olson flyttar till Luancheng och påbörjar missionsarbete på platsen.
- 1920 Maria Jansson, Elin Carlsson-Appelheim, Hilda Carlström, Elin Andersson och Selma Carlsson reser till Kina.¹⁴ Elin Carlsson arbetar först en tid i Sinlo.
- 1921 Linda och Adolf Johnson bosätter sig i Küyang efter en tids evangelisering på platsen med Sinlo som bas. Elin Carlsson, Hilda Carlström, Elin Andersson och Selma Carlsson anländer till Küyang. Haldis Zetterqvist och Tekla Jansson reser till Kina och påbörjar språkstudier i grannprovinsen Shansi. Anna Larson och Nelly Olson antas av pingstförsamlingen i Kristianstad som dess missionärer.
- 1922 Maria Jansson börjar som medarbetare till Lundgrens i Sinlo. Tekla Andersson reser till Kina.
- 1923 Pingstmissionens gemensamma bibelskolearbete i Shimen inleds. Haldis Zetterqvist och Tekla Jansson upptar arbete i Neiqiu.

---

¹⁴ I flera fall gjorde missionärerna ett längre uppehåll under resan för att studera engelska. Ett exempel på detta är Elin Carlsson som kom till Kina först i september 1921 (red:s anm.).

- 1924 Johan Jansson reser till Kina. Efter att under en tid ha arbetat i Shanghai och Nanking kommer han senare till Hopeiprovinzen. Elin Andersson lämnar pingstmissionens fält för Shansiprovinzen.
- 1925 Lokalen i Luancheng invigs. Henry Axelsson reser ut till Kina. Han påbörjar språkstudier i Peking. Tekla Andersson påbörjar arbete i Lungping.
- 1926 Lokalen i Sinlo invigs. Olivia Andersson och Linnea Andersson samt Albert Sandström reser ut till Kina.
- 1927 Linda och Adolf Johnson får visst underhåll från pingstförsamlingen i Karlstad. Inbördeskrig påverkar missionsarbetet. En del av missionärerna flyr till kusten eller till Peking. Henry Axelsson hjälper till i arbetet i Sinlo. Bibelskolan i Shimen upphör.
- 1928 Karin och David Landin samt Elna och Richard Eriksson reser till Kina som pingstmissionärer. Båda paren har tidigare arbetat i Kina med andra missioner. Astrid Larsson reser ut till Kina och påbörjar språkstudier i Peking.
- 1929 Missionsstationen i Küyang invigs. Linda och Adolf Johnson reser hem till Sverige. Den gemensamma pingstbibelskolan i Tachang, Shansi startar. Astrid Larsson avlider efter en kort tids sjukdom. En annan ung pingstmissionär, Anna Lundberg som utrest från USA, dör också under året. Gunhild Green, senare gift Axelsson, reser ut till Kina. Anna och Carl Spira, som tidigare arbetat inom andra missioner i Kina, reser ut som pingstmissionärer. Anna och Karl hjälper under en kort tid till i Sinlo. Elna och Richard Eriksson arbetar i Singtang utanför Sinlo. Under maj-konferensen i Sinlo dryftas frågor om samordning, evangelistkassa och bibelskola.
- 1930 Linnea Andersson-Sandström samt Albert Sandström påbörjar arbete i Chaochow. Platsen har periodvis tidigare fungerat som utpost till Luancheng. Bibelskolan flyttar från Tachang till Peking. Landin påbörjar också församlingsarbete i staden. Anna och Carl Spira köper fastigheter för en missionsstation och påbörjar arbete i Chengting. Till medarbetare får de Richard Hill som tidigare arbetat i Fengcheng, norra Kina. Greta Larsson, senare gift Boberg, är under en kort tid i Sinlo. Bertha Persson reser ut som pingstmissionär till Kina. Hon har tidigare arbetat som missionär för Metodistkyrkan. Efter en tid i Peking arbetar

- hon i Lungping och Paihsiang. Syskonparet Henny och Everth Carlsson reser ut till Kina. Henny, senare gift Franzén, arbetar först i Wangiefu, Ninghsia, men kommer senare till Chaochow och Luancheng i Hopeiprovinserna. Everth Carlsson påbörjar efter språkstudier arbete i Chaochow. Elsa Nordgren reser ut till Kina och blir medarbetare i Neikiu.
- 1931 Växelsetider över Nordkina. De flesta församlingarna berörs. Elna och Richard Eriksson påbörjar arbete i Tingchow. Missionsstationen invigs samma år. Matty Gabrielsson, senare gift Carlsson, reser ut till Kina.
- 1932 Ulla Lidman – Sven Lidmans dotter – reser ut till Kina och startar den Svenska Skolan i Peking. Marie Mortensen, senare gift Högberg, påbörjar arbetet i Changping.
- 1933 Adolf Johnson avlider i Sverige. Linda Johnson reser tillbaka till Kina och Küyang. Tekla Andersson lämnar Lungping och påbörjar arbete i Tinghsing. Bibelskolan i Peking får bättre lokaler där också Svenska Skolan lokaliseras. John Högberg reser till Kina.
- 1934 Bertha Persson påbörjar arbete i Ningtsin. Anna Spira i Chengting avlider efter en längre tids sjukdom. Sonja och Viktor Brännström reser ut till Kina.
- 1935 Utpostarbete inleds i Tungchow utanför Peking. Elna Halldorf kommer senare att ansvara för arbetet. David Franzén lämnar Helgelseförbundet och arbetar tillsammans med Henny Carlsson-Franzén i Tingchow sedan Elna och Richard Eriksson åkt till Sverige för vila. August Leander kommer till Pingströrelsen från Baptistsamfundet. Linnea Sandström, och hennes dotter Siv, i Chaochow avlider efter en kort tids sjukdom. Haldis Zetterqvist lämnar Kina och bosätter sig i Sverige. Astrid Onell, senare gift Almroth, reser ut till Kina. Hedvig och Claes Carlsson som tidigare arbetat i Kina som Helgelseförbundets missionärer reser ut som pingstmissionärer.
- 1936 Fem dopförrättningar med 102 döpta i Sinlo. Bibelskolan i Peking var nedlagd under åren 1936–1938. Lydia och Eric Hallin, som tidigare arbetat i Helgelseförbundets tjänst, reser ut som pingstmissionärer. Eric arbetar som missionärernas förtroendeman med ansvar för ekonomiska angelägenheter. Dessutom driver makarna ett missionärspensionat i Peking. Sonja och Viktor Brännström

som blivit förhindrade att öppna arbete i Tibet efterträder Bertha Persson i Ningtsin.

- 1937 Hedvig och Claes Carlsson förlorar två barn i smittkoppor. Japan anfaller Kina den 7 juli. De flesta missionärerna lämnar tillfälligt sina stationer och reser till Peking eller kusten. Elin Carlsson och Linda Johnson plundras av rövare. Anna och Johan Jansson reser tillsammans med Elna och Richard Eriksson, som varit hemma för vila, ut till Kina. Marta Nilsson och Hilma Fredriksson arbetar i Tinghsing. Marta har tidigare varit Helgelseförbundets missionär i Kina. Högbergs båda barn avlider under flykt från Changping.
- 1938 Matty och Everth Carlsson reser ut till Kina för andra gången och övertar Anna och Carl Spiras station i Chengting. Pekingförsamlingens hyrda lokaler tvångsförsäljs till japanerna. Tekla Andersson börjar nytt arbete i Paoting. Elna och Richard Eriksson samt Anna och Johan Jansson är förhindrade att fortsätta arbetet i Tingchow och flyttar därför till det närbelägna Paoting. Küyangstationen bränns ner av japanerna. Astrid Onell och Tekla Jansson arbetar i Neikiu. Harald Almroth reser till Kina.
- 1939 Bibelskolan startar igen under hösten. Hedvig och Claes Carlsson påbörjar arbete i Chohsien utanför Peking. Sinlostationen vandaliseras. Alva Axelsson kommer till Sinlo. Harald Almroth arbetar tillsammans med makan Astrid i Neikiu. Frida Genberg reser till Kina för arbete i Tungchow. Kristina och Alfred Nelson reser till Shantung, som pingstmissionärer. De har tidigare arbetat som Fribaptistmissionens missionärer i Kina.
- 1940 Gunhild och Henry Axelsson samt Maria Jansson kommer tillbaka till Sinlo. Helen Melander reser ut till Kina från USA och arbetar med svenskarna i Sinlo. Bibelstudieveckor hålls under januari. Arbetet stabiliseras. Pastor Li blir föreståndare. Församlingen strävar mot ekonomiskt oberoende. Johan Jansson och Nelly Olson avlider. Adolf Nilsson lämnar Fribaptistsamfundet och arbetar i Taian och Tsingtao, Shantungprovinsen.
- 1941 Anna och August Leander flyttar från Shantung till Peking. August reser i flera av provinserna för väckelsekampanjer och konferenser.
- 1942 Den av japanerna beordrade enhetskyrkan börjar träda i funktion. Arbetet på stationerna berörs dock ej närmare. Kristina och Alfred Nelson flyttar till Changping.

- 1943 Bibelskolan slutar att fungera. Hedvig och Claes Carlsson tvingas flytta från Chohsien till Peking.
- 1944 Viktor Brännström dödad utanför Chaochow. August Leander avlider i Peking.
- 1945 Japanerna kapitulerar. Andra världskriget är slut. Det blir exodus av missionärer som länge väntat på hemresa. David Landin avlider i Peking. Brita Johansson-Jörneman efterträder Elna Hall-dorf i Tungchow.
- 1946 Linda Johnson avlider i Küyang. »De röda« ockuperar större delen av Hopeiprovinzen. Alla missionsstationer söder om Paoting hamnar inom kommunistiskt styre. Kvarvarande missionärer reser till Peking. Nya missionärer börjar anlända till Peking. Karin Landervik reser ut och påbörjar språkstudier. Anna Leander avlider.
- 1947 Gertrud Trägårdh, Greta Chrisander, Nora Bylund och Bojan Hillius anländer under året till Peking. Adina och Richard Hill reser hem till Sverige. Alfred Nelson är nu den ende manlige svenske pingstmissionären i Kina.
- 1948 Pekings fall närmar sig. Missionärerna Kristina och Alfred Nelson, Maria Jansson, Karin Landervik, Greta Chrisander, Nora Bylund och Bojan Hillius evakuerar till Chengtu i Szechwanprovinsen. Gertrud Trägårdh påbörjar flyktingarbete i Hongkong. Alla svenska pingstmissionärer har därmed lämnat Hopeiprovinzen.

5. Historisk överblick

Pionjärtiden

Som en direkt följd av andeutgjutelsen i Los Angeles 1906 och den verksamhet som grundades vid Azusa Street – Azusa-missionen – drog tolv missionärer ut till Kina. Bland dessa fanns svenskamerikanerna Linda och Adolf Johnson¹⁵ samt Ellen och Gustav Lundgren¹⁶. De var utsända av Azusa-missionen i Los Angeles som stöttade missionärerna ekonomiskt, kanske främst genom att förmedla pengar som skickades till missionen från sympatisörer från olika länder. Adolf Johnson hade redan 1893 kommit till USA. Han arbetade under en tid som kock på ett hotell i San Fransisco och upplevde där den svåra jordbävningen den 26 april 1906. Kort därefter flyttade han till Los Angeles och anslöt sig till den skandinaviska församling som de tre andra pionjerna tillhörde. Gustav Lundgren arbetade i byggnadsbranschen i Los Angeles. Linda Johnson och Ellen Lundgren tjänade sitt uppehälle i amerikanska familjer i samma stad.¹⁷

De fyra missionärerna lämnade Seattle, Washington, i slutet av november 1907 och anlände till Shanghai på nyårsaftonen. Via floden Yangtze reste de till Hankow – huvudstad i Hupeiprovinzen som ligger syddväst om Shanghai – och sedan med tåg upp till Hopeiprovinzen där de bosatte sig i Chengting.

De köpte ett hus och började studera kinesiska. Läraren, Wu, anställdes för 10 kronor i månaden. Som lärobok användes Johannes evangelium. Wu blev senare en kristen och blev missionärerna till hjälp i arbetet. Under hösten 1908 påbörjade Linda och Adolf samt Ellen och Gustav omfattande evangelisationsresor. Med Chengting som bas

---

¹⁵ Linda Matilda Johnson föddes 7/5 1882 på Åland. Redan som ung utvandrade hon till USA och bosatte sig i Los-Angeles. Efter utresan till Kina gifte hon sig med Adolf Johnson år 1908. Adolf Johnson föddes i Arvika den 12/2 1875. Redan som 16-åring reste han till USA och arbetade som hotellkock i flera städer. Han blev frälst i San Fransisco och kom med i den unga pingstväckelsen i Los Angeles (Axelsson s. 63).

¹⁶ Ellen Karlsson-Lundgren föddes 30/12 1881. Hon var den första av de fyra pionjerna att uppleva Andens dop (Axelsson s. 64). Gustav Lundgren föddes 5/1 1887.

¹⁷ Axelsson s. 63f.

missionerade de främst i distrikten söder om staden: Luancheng, Chaochow och Ningtsin. Där grundade sedan svenska pingstmisionärer församlingar. Lundgren berättar om evangelisationen under den första tiden:

Vi ville sträcka oss ännu längre ut i bygderna och måste därför finna en ny metod. [...] Vi] inköpte varsin enhjulig skottkärra samt lejde ett par män att skjuta dessa. Den kinesiska skottkärran är mycket praktiskt byggd, och stora lass kunna packas på den, ända upp till 300 kg. [...] På denna »Senior De Luxe« lastade vi: en låda bibeldelar med ett tusen eller fler evangelier, en massa traktater, något litet proviant samt därtill våra sängkläder, vilka vi aldrig fingo glömma.¹⁸

Eftersom flera missionärer anlände till Chengting lämnade Ellen och Gustav samt Linda och Adolf staden under våren 1913. De reste till södra delen av Hopeiprovinzen och stannade där i fyra år. Här fanns redan en del kristna. Missionärerna anslöt sig till en mission vid namn Södra Chili-missionen.¹⁹ Uppgiften blev att predika pingstbudskapet till ej andedöpta kristna.²⁰ Lundgrens reste under våren 1915 till Sverige och fick kontakt med de fria församlingarna, bland dem Filadelfiaförsamlingen i Stockholm. Det gavs också tillfälle för enskilda att genom *Evangelii Härold* stödja arbetet i Kina.²¹ Efter ett års vistelse i Sverige återvände familjen till Hopeiprovinzen och bosatte sig i Shimen. Där hade de danska missionärerna Rasmussen grundat en församling vilken också hade två utposter. Tillsammans var det tolv pingstmisionärer som samarbetade och evangeliserade i Shimen och närliggande distrikt. Det var Rasmussens, Johnsons, Lundgrens, danskan Hansson, norskorerna Karlsson, Duram och Luneby²² samt de två svenskorna Nelly Olson²³ och Anna Larson²⁴. Nelly och Anna tillhörde

---

¹⁸ *Krigsnöd och kampglädje* s. 11–12.

¹⁹ Denna mission omnämns endast i EH 1917 s. 158. Det finns anledning att förmoda att missionärerna gick ur missionen då de lämnade dess verksamhetsfält, södra delen av Hopeiprovinzen.

²⁰ Se *Krigsnöd och Kampglädje* s. 15. Årtalet 1911, i anført arbete, är felaktigt, jfr EH 1917 s. 158.

²¹ EH 1916 s. 39.

²² EH 1917 s. 54.

²³ Nelly Olson föddes i Hästveda 13/5 1877.

²⁴ Anna Larson föddes den 13/4 1887 i Finja. Hon kom som 18-åring till Köpenhamn för att söka arbete. Hon var då inte en avgjord kristen, men gick med i KFUK, som hennes syster samt Nelly Olson tillhörde. Då hon var 20 år blev hon frälst och döpt.

ursprungligen Evangeliska Fosterlandsstiftelsen men blev år 1907 andedöpta och reste 1912 till Kina, utsända av fria församlingar i Danmark. De samarbetade med danskarna men började år 1917 ett eget arbete i en stad vid namn Luancheng strax söder om Shimen. Under år 1921 avskildes de som pingstförsamlingen i Kristianstads missionärer.

Ellen och Gustav samt Linda och Adolf hade tidigare arbetat med evangelisation. Inga församlingar hade bildats. Det verkade inte heller som man direkt haft den målsättningen. Under hösten 1917 upptog Lundgrens arbete på en plats ungefär fyra mil norr om Shimen. Den lilla staden hette Sinlo.

Linda och Adolf reste under 1917 till USA och Sverige. De besökte flera pingstförsamlingar, bland dem Filadelfiaförsamlingen i Stockholm.²⁵ Återkomna till Kina 1920 bosatte de sig först i Sinlo. I USA hade de skaffat ett mötestält som de nu tog med sig till Kina. Det användes sedan framgångsrikt i arbetet. År 1921 flyttade de till Küyang, en stad strax nordväst om Sinlo, där de påbörjade ett församlingsbyggande arbete. Därmed hade de samt Ellen och Gustav avslutat epoken som kringresande evangelister.²⁶

Församlingsstruktur och ledarskap

Då Lundgrens och Johnsons år 1907 kom till Kina påbörjade de en omfattande evangelisation. De reste från plats till plats med staden Chengting som utgångspunkt. Till sin hjälp hade de medarbetare som de avlönade själva. Då de 1917 kom till Sinlo och Küyang började de att bygga församlingar efter mönstret i Sverige. Ellen och Gustav Lundgren reste 1915 till Sverige och hade kontakt med bland annat Filadelfiaförsamlingen i Stockholm.²⁷ Församlingen i Sinlo kom att bli den ledande och största på det norra fältet. Gustav var mycket mån om att församlingarna skulle utvecklas efter svensk modell. Henry Axelsson som kom till Kina 1925 och till Sinlo 1927 efter språkstudier, ägnade mycket av sin tid och kraft till undervisning om församlingen. Evangelistveckor och bibelstudieveckor där inbjudan gick till samtliga församlingar hölls regelbundet. Också församlingen i Chengting med

---

²⁵ EH 1917 s. 158.

²⁶ För mer omfattande upplysningar om de första årens arbete, se, *Krigsnöd och Kampglädje*, s. 7–18, 25–29. Se också Axelsson s. 63–68 samt Söderholm 1933, s. 9–12, 18–19.

²⁷ Se s. 29 ovan.

Everth Carlsson i spetsen anordnade dessa bibelveckor.²⁸ Det tog lång tid att fostra fram ett nationellt ledarskap. Då pingstmissionärerna i allmänhet var pionjärer på sina respektive fält hade de inte tillgång till pastorer eller evangelister. De nyfrälsta fick ofta tjäna som medarbetare. Äldste tillsattes i några av församlingarna. Den vanligaste samarbetsformen var dock mellan missionären och dennes medarbetare, där missionären fungerade som den odiskutable ledaren. Endast i enstaka fall arbetade äldste som regelrätta pastorer. På de platser, till exempel Sinlo, där verksamheten i stort överlämnades till kineser, skedde detta efter lång tid. Församlingsbyggandet som där inleddes 1917 ledde inte till en kinesisk föreståndare förrän 1940. Initiativet för nya satsningar verkar i de flesta fall ha kommit från missionärerna.

Missionärerna var dock vaksamma över denna utveckling. Redan under Sinlo-konferensen i maj 1929²⁹ togs medarbetarnas ställning gentemot missionärerna upp. Det poängterades att medarbetaren borde vara församlingens tjänare och inte missionärens. Då många av medarbetarna var nyomvända och pingstmissionen en ung mission var det dock svårt att undvika missionärsdominansen.

De flesta av församlingarna grundades på 1930-talet och var alltså tio till femton år gamla då missionärerna omkring 1945 i stort sett miste inflytandet över dem. Det var också under 1930-talet som arbetet var mest framgångsrikt. I flera fall ger missionärerna uttryck för sin tacksamhet över verkligt gudfruktiga och hängivna medarbetare. Detta syns i brev och artiklar och kommer också fram vid intervjuer som gjorts med missionärer i Sverige. Någon samlande ledargestalt bland de kinesiska pingstbröderna fanns dock ej på Hopeifältet. Enligt rapporter från Kina maj månad 1990 pågår framgångsrik verksamhet i församlingarna på Hopeifältet. Utbildade pastorer saknas dock vid denna tidpunkt vilket måste innebära att församlingarna leds av lekmän.

Organisation

Då David Landin kom ut som pingstmissionär 1928 ville han få till stånd en större samordning av insatserna bland de svenska pingstmissionärerna. Gustav Lundgren var dock rädd att lokalförsamling-

---

²⁸ Se »Sinlo« s. 53 nedan och »Chengting« s. 118 nedan.

²⁹ EH 1929 s. 408.

arnas frihet skulle beskäras. Han skriver till Lewi Pethrus i november 1929:

I våras på vår konferens här i Sinlo kom ett förslag från en nyutkommen äldre missionär bland oss svenskar att vi skulle sammansluta oss här på fältet och hava gemensamma kassor samt en styrelse som skulle styra om arbetet på alla stationer.³⁰

Referatet i *Evangelii Härold* från Sinlo-konferensen, visade dock på att inga beslut fattades i den riktningen.³¹ Karin och David Landins försök att genom bibelskolearbetet öppna för mer samarbete mellan de olika pingstmissionerna i norr möttes också med skepsis av Lundgren som troligen ville få till stånd en helt svensk skola.

Arbetet kom i stället att utvecklas helt efter svensk pingstmodell. De olika församlingarna hade gemenskap genom evangelistveckor och bibelstudieveckor främst förlagda till Sinlo.

Missionärerna Henry Axelsson, Everth Carlsson, David Landin och senare August Leander besökte ofta församlingarna för bibelstudier och uppbyggelsemöten.

Endast vid enstaka tillfällen anordnades regelrätta fältkonferenser där ordförande och sekreterare valdes. Ingen av de intervjuade missionärerna har något minne av dessa tillfällen. Den 14 augusti 1940 hölls ett sammanträde där 34 svenska pingstmissionärer deltog. Dessa var samlade på semesterorten Peitaho. På dagordningen var val av representant inför de japanska myndigheterna samt antagande av officiellt namn, vilket också skulle bli missionens juridiska namn. Namnet »Swedish Free Mission« antogs. Vidare beslöts att Rui-Tien-Shen-Chao-Huei (»Swedish Assemblies of God«), endast skulle användas som beteckning på missionärskåren samt då namnet behövdes för offentliga handlingar. Beträffande den kinesiska församlingen rekommenderades det att endast Shen-Chao-Huei jämte ortsnamnet skulle användas. Mötet beslöt också att hänvisa till Paul Ongman i Filadelfiaförsamlingen Stockholm som missionens representant i Sverige. Som ordförande tjänade Eric Hallin och sekreterare var David Landin.³²

---

³⁰ Filk-ma.

³¹ Se bilaga 6.

³² Från *Protokoll fört vid mötet den 14 aug. 1940*. Sven Carlssons arkiv.

Svensk pingstmission och andra missioner

Den Svenska pingstmissionen i Hopeiprovinserna var delvis en pionjärmission. På flertalet platser där missionärerna arbetade fanns inga andra protestantiska missionärer. Missionärerna hade dock möjlighet att dra nytta av de lärdomar som missionen i Kina, sedan mitten av 1800-talet, tillägnat sig. En bra bibelöversättning fanns samt litteratur, traktater, planscher etcetera. Språkskolan i Peking var av hög klass och betjänade nästan uteslutande missionärer.

Flera av de svenska pingstmissionärerna kom från de olika samsfunden och missionsorganisationerna. För några var brytningen med dessa ganska smärtsam när de förenade sig med de fria församlingarna. David och Karin Landin var med om en uppslitande uppgörelse med Svenska Missionen i Kina (SMK) innan de 1928 reste ut som pingstmissionärer.³³ SMK var associerad med Kinesiska Inlandsmissionen (China Inland Mission). Denna mycket välrenommerade mission hade intagit en uttalad negativ hållning till pingstförkunnelsen. SMK hade antagit riktlinjer som i stort följde Kinesiska Inlandsmissionens.

Kinesiska Inlandsmissionens inställning till pingstväckelsen kommer till uttryck i en brevväxling mellan deras talesmän John Martin och SMK:s missionssekreterare Martin Lindén. Ett brev är daterat London den 27 september 1927, och tar direkt upp Landinfrågan. John Martin skriver:

The information you give me regarding Mr. & Mrs Landin has caused me very great concern. Mr. Landin and his wife impressed me as a pair of very devoted workers and when I saw all their work in Yuncheng it seemed to me to be a really valuable contribution to the work of your Society and their retirement would be a very real loss. The course we should adopt here and I think would be the plan followed in China when a worker becomes involved in movements such as the Pentecostal Movement, would be to seek by friendly conference to endeavour to win them back to a view of Christian life and experience that we consider more in harmony with the Word of God, rather than by denunciation, and should hesitate to sever their connection with the Mission. If, however, they persist and intend to

---

³³ För upplysningar om Karin och David Landin, se fotnoter s. 99 nedan samt kapitel 6, »Bibelskolearbetet i norra Kina«, s. 46 nedan.

carry on propaganda in China amongst the Christians, then there would be no other course to pursue than to let them retire.³⁴

Några av de svenska pingstmissionärerna var uttalat ekumeniskt intresserade. Både David Landin och August Leander var anlitade som talare på konferenser och kampanjer utanför de egna leden. Under maj och juni månad 1932 var David Landin inbjuden till Helgelseförbundets och Örebromissionens fält i norra Kina för bibelstudier. Några av de församlingar han besökte var associerade med Kinesiska Inlandsmissionen. David skriver:

Besöket har säkerligen förberetts genom mycken bön. Av Helgelseförbundets missionärer äro flera andedöpta, och dessa ha nog länge hoppats få se Anden utgjutas i de kinesiska församlingarna såsom i Sverige. Men längtan har varit blandad med fruktan. Dels har man fruktat komma in på samma spår som en för några år sedan påbörjad pingstväckelse, ledd av en amerikansk missionär, vilken rörelse glidit in på villovägar och urartat, så att den förstört Guds verk i flera lovande församlingar i Shansi, dels har troligen motståndet inom [Kinesiska] Inlandsmissionens ledning mot Andens verk varit stort. Men allt fick vila för den stora längtan hos både missionärer och kinesiska kristna, när Guds Ande begynte verka.³⁵

Bibelskolarbetet var från början tänkt att drivas av samtliga pingstmissionärer i norra Kina. Efter hand drog sig dock flera missions-sällskap ur och svenska pingströrelsen med David Landin i spetsen fick ta över ansvaret.³⁶ De amerikanska pingstvännerna startade sin egen bibelskola, också den i Peking.

Evangelisation

En mycket livlig evangelisation bedrevs på de olika fälten. Missionärerna tillsammans med sina medhjälpare reste ofta runt i sina distrikt som förutom huvudorten kunde bestå av flera hundra byar med en sammanlagd befolkning på 200 000–500 000 människor. De hade torg- och gatumöten och gick ofta från dörr till dörr. Några hade med sig musikinstrument och planscher. Missionärer och medhjälpare bad påfallande

---

³⁴ Evangeliska Östasienmissionens (EÖM) arkiv (från mappen »Landinfrågan«). EÖM bildades 1982 när *Svenska Missionen i Kina* och *Svenska Mongol- och Japanmissionen* slogs ihop.

³⁵ EH 1932 s. 649.

³⁶ Se kapitel 6, »Bibelskolarbetet i norra Kina«, s. 46 nedan.

ofta för sjuka och vittnade även om att dessa upplevde hälsa. Nelly Olson och Anna Larson beskriver evangelisationsarbetet i Luancheng-distriktet med följande rader:

Vi äro nu sex eller sju syskon, som dagligen äro ute och vittna om Jesus. Ett 40-tal byar och flera marknader ha vi besökt, och vi tänka fortsätta tills alla byarna i distriktet fått höra evangelium. Vi ha också alltid varit mest intresserade av den evangeliska verksamheten. Vi ha mången gång blivit föremål för kritik av andra missioner, därför att vi predika offentligt på gator och gränder. Folket har emellertid visat oss stor respekt och vördnad under våra möten. Förliden dag hade vi en stor blandad åhörarskara på en mycket stor marknad, men vi hörde ej ett otillbörligt ord (på så sätt är det många gånger bättre än i Skandinavien.) Men detta tusenåriga avguderiets band och bojer sprängas icke så lätt.³⁷

Evangelister och bibelkvinnor³⁸ anställdes och de arbetade både självständigt och tillsammans med missionärerna.

Mötestält brukades av flera missionärer. I Küyang användes det stationärt under en tid då församlingen saknade kapell. Vid evangelisation i byarna ställdes tältet upp några veckor och väckelsemöten anordnades.

Pingstmissionen upprättade inte några stora institutioner i Kina. Församlingsbyggandet var det primära. På flera missionsstationer bedrevs dock skolarbete. Även barnhemsverksamhet fanns till exempel i Lungping. Vid katastrofer av olika slag samlade församlingarna i Sverige in betydande summor och sände ut till missionärerna.

Litteraturarbete

Redan under 1910-talet använde missionärerna det tryckta ordet till hjälp i evangelisationen. Då Ellen och Gustav Lundgren samt Linda och Adolf Johnson år 1907 kom till Kina hade västerländska missionsällskap redan producerat biblar, evangeliidelar och traktater. Missionärerna köpte in dessa och spred dem.³⁹ Församlingen i Chaochow sålde

---

³⁷ EH 1929 s. 117.

³⁸ Kvinnor fick inte bli evangelister, men de kunde utses till bibelkvinnor som innebar att de arbetade som diakonissor (red:s anm).

³⁹ Se *Krigsnöd och kampglädje* s. 12.

under en två-årsperiod omkring år 1933, cirka 20 000 bibeldelar och rekvirerade ytterligare 18 000 då dessa tog slut.⁴⁰

I församlingarna använde man åtminstone under senare tid en sångbok framtagen av de förenade pingstmissionerna i norra Kina, North China Pentecostal Publishing Office. Sångboken hette *Shen Chao Hui Shih Ke (Assembly of God Hymnal)*, och trycktes 1937 i en sjätte upplaga på 2 500 exemplar. David Landin gav ut sin tvåspråkiga pingsttidning *Triumphs of Faith*.⁴¹ Under den första tiden gavs den ut en gång per månad. Under 1940-talet en gång per kvartal. Under 1932 utkom den i 900 exemplar och skickades till ett 50-tal församlingar på det norra fältet samt till Yunnanprovinsen. Efter Davids död fortsatte hans hustru Karin utgivandet. Publikationen, som var på kinesiska och engelska, var den enda pingsttidningen i norra Kina.

Under försommaren 1932 trycktes David Landins skrift, *Andens dop*, och utgavs på kinesiska i en upplaga av 10 000 exemplar. Priset var 4 öre per exemplar. Under maj 1935 publicerade Davids lilla förlag ytterligare två böcker i kinesisk översättning: Donald Gee's *Andens gåvor* samt en bok om församlingen.⁴²

Ekonomi

Missionärerna Lundgren och Johnson fick, som nämnts ovan, sitt underhåll från Azusa-missionen medan Anna Larson och Nelly Olson, som kom år 1912 till Kina från Danmark fick sitt underhåll från församlingar och enskilda i Danmark. Underhållet från Azusa-missionen varierade från tid till annan och Lundgrens och Johnsons kan ha bestämt sig för att resa till Sverige för att intressera de svenska pingstvännerna för sin mission. År 1915 var de i Sverige och besökte svenska fria församlingar. Från och med detta år vädjade de till enskilda och församlingar genom *Evangelii Härold* att stödja missionsarbetet i Kina. Först under 1920-talet började missionärer sändas ut av de fria församlingarna med innebörden att församlingar tog ekonomiskt ansvar, helt eller delvis, för missionären. Av detta följde att de ekonomiska villkoren inte var desamma för alla missionärer. Sedan Svenska Fria

---

⁴⁰ Se s. 111 nedan.

⁴¹ Se bilaga 3.

⁴² EH 1935 s. 663.

Missionen bildats 1924 fördes samtal om lika underhåll för alla missionärer med hänsyn taget till verksamhetsfält. Under 1928 uppgick underhållet för en familj till 200 kronor/månad.⁴³ Tekla Andersson i Tinghsing skriver år 1933:

Jag har förut fått mellan 300–400 kronor varje kvartal, men nu sista kvartalen har det minskat till 100 kr. Det som församlingarna sända räcker ej.⁴⁴

Carl Spira begärde frimodigt medel genom *Evangelii Härold*.⁴⁵ Andra missionärer tycktes undvika att nämna ekonomiska svårigheter. Missionärerna i Chaochow måste låna medel av de kinesiska trossyskonen till det dagliga brödet då medlen från Sverige gick till lokalbygget.

Kyrkbygget i Küyang försenades åtskilliga år på grund av att medel i tillräcklig omfattning ej flöt in.

Hur proceduren vid lokalköp kunde gå till exemplifieras här från staden Changping. Där köpte John och Marie Högberg hösten 1936 en fastighet. De fick betala 2 000 mexikanska dollar. (Den mexikanska dollarn och den svenska kronan stod vid denna tidpunkt i ungefär samma värde.) På tomten fanns ett bostadshus – »en stuga« – som behövde repareras och ett annat hus som för några hundra mexikanska dollar kunde iordningställas till en möteslokal för över 200 personer. De hade före köpet frågat vänner som stöttade dem om de kunde bidra med pengar till inköpet. Marie var norska och hon fick ett upprop om hjälp publicerat i tidskriften *Korsets Seier* som lästes av de norska pingstvännerna. De fick in sammanlagt 1 700 kronor som säljaren fick när köpekontraktet skevs. Den 18 februari 1937 finns det ett upprop i *Evangelii Härold* där John och Marie berättar om insamlingen i Norge och att slutbetalningen på köpeskillingen skulle betalas senast den 9 mars. De skriver att de skulle »komma ganska långt« till att vara skuldfria om de fick ytterligare 2 000 kronor.⁴⁶ Pengar kunde sändas till pingstförsamlingen i Gräsmark i Värmland eller till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm. Uppropet stöttades av de fem församlingar som John Högberg fick sitt underhåll från. Detta framgår av en notis i tidningen, en notis som följs av följande vädjan från Paul Ongman:

---

⁴³ EH 1928 s. 425.

⁴⁴ EH 1934 s. 88–89.

⁴⁵ EH 1926 s. 345, 390.

⁴⁶ EH 1937 s. 154.

Missionens vänner kanske tycka, att de många uppropen om hjälp verka tröttnande, men låt oss inte se saken så utan just sådan, som den är: vi äro engagerade i ett stort gemensamt företag, som går väldigt framåt, arbetet växer oupphörligt [...] Det behov, som ovan framställts av missionärsparet Högberg, nämligen nödvändigheten av en lokal i Chang Ping har även framhållits av andra missionärer. Vi hoppas därför, att Herren rikligen skall fylla offerkistan.⁴⁷

Insamlingen redovisades inte i *Evangelii Härold*, men av en artikel i tidningen den 2 september 1937 framgår att lokalen skulle invigas samma höst. I ett brev daterat den 11 januari 1938 berättar John att »Herren har fyllt alla våra behov i härlighet, så vi ha kunnat inbetala alla utgifter, utom en mindre summa«. ⁴⁸

Självstyrande och självunderhållande var honnörsord långt innan missionärerna lämnade Kina. Församlingen i Sinlo var år 1935 till 35% självunderhållande och arbetade mot ett hundraprocentigt ekonomiskt oberoende. Efter att ha konstaterat detta skriver Gustav Lundgren i april 1937 till Paul Ongman i Filadelfiaförsamlingen Stockholm:

Men vi borde ha varit längre fram och helt framme vid deras självunderhåll. Evangelisterna äro ännu helt underhållna av oss förutom en som har sitt underhåll av deras tionde. Just detta är vårt största böneämne. Kanske om man sade rent ifrån att nu får de ej mera hjälp så kanske det skulle gå. Vad säger du? Men det är som man ej vågar göra det. Måtte Gud sända en väckelseväg över oss i Sinlo så att det går av sig självt, vilket vore nog det bästa.⁴⁹

Rent allmänt kan man nog konstatera att missionärernas verksamhetspengar inte räckte till.⁵⁰

Olika valutor var gångbara vid olika tidpunkter. Den mexikanska dollarn användes dock den mest a tiden och hade ungefär samma värde som den svenska kronan. Pekingdollar och engelska pund användes också. Under krigsåren förlorade pekingdollarn sitt värde, vilket medförde att missionärerna handlade dagligvaror för flera millioner yuan.⁵¹

---

⁴⁷ EH 1937 s. 154.

⁴⁸ EH 1938 s. 113.

⁴⁹ Filk-ma.

⁵⁰ EH 1928 s. 27.

⁵¹ Yuan var Kinas valutaenhet. En svensk krona motsvarade ca 100 000 yuan i mars 1948 och 420 000 yuan tre månader senare.

KINA.

Allmänna kassan för Kina:

Okänd, gm Waern, 10:—; Syster Betty 2:—; Onämnd, Sundsvall, gm S. Lidman, 10:—.

För David och Karin Landin, Peiping:

»En brosch» 10:—; P. E. Wickman 5:—; Flera missionsvänner, gm S. F. Hinderson, Loka, 25:—; Kollekt i Lillån 58: 70; A. Stålhammars söndagssk., Södertälje, 40:—; Th Bodorff, Smedby, 100:—.

För Elin Carlsson, Kü Yang:

Böneringen, Älvsjö, 100:—; D:o, Orby, 57:—; D:o, Älvsjö, 85:—; Betania, Gärdveda, 207:—; D:o 104:—.

För evangelister på Kü Yang st.:

Syster på Sabbatsberg 15:—; Enskede bönering 60:—; Syster på Sabbatsberg 15:—.

För Haldis Zetterqvist, Nei Kiu.

Elvira Claeson, Råbäck, 10:—.

För evangelister på Nei Kiu st.:

Elvira J-n 60:—; Böneringen, gm Hj. Adolfsson, 80:—; Elvira J-n 35:—.

För barnverksamheten på Nei Kiu st.:

Söndagssk., Ebeneser, Sandviken, 15:—; Ester Magnusson, Medeltorp, 80:—.

För Tekla Andersson, Lung Ping:

Alfr. Svensson, Fjärdsjömåla, 25:—; Elida Nilsson, Malmö, 15:—; Betania, Älvestorp, 23: 02; »Herrens tionde, O. S. Hansson, Tumba» 50:—; Filadelfia, Oskarsström, 110:—; Söndagssk., Strömsborg, 15:—; Betania, Älvestorp, 42: 64; A. Svensson, Fjärdsjömåla, 25:—; Elida Nilsson, Malmö, 15:—.

Då missionärerna vädjade om ekonomisk hjälp genom *Evangelii Härold* gällde det främst medel till kapellbyggen, litteratur, barnverksamhet, underhåll till nationella medarbetare samt katastrofhjälp. Den 23 februari 1933 publicerade *Härolden* en flera sidor lång redovisning av gåvor till olika ändamål, bland annat till Filadelfiaförsamlingens yttre mission under tidsperioden 1 augusti–31 december 1932 med undantag för det som samlades in i församlingen på olika sätt. Församlingen hade tagit på sig uppgiften att ta emot och skicka vidare de gåvor som kom in till olika ändamål. Den del av redovisningen som gäller Kina omfattar två spalter och bilden till vänster visar

den första delen av Kina-redovisningen. Den del som sedan följer och som gäller Hopeifältet innehåller följande rubriker: »Nelly Olsson och Anna Larson i Luancheng«, »Evangelister på Luancheng station«, »Nödlidande i Luancheng«, »Everth och Matty Carlsson i Chaochow«, »Richard och Elna Eriksson i Tingchow«, »Verksamheten på Tingchow station« samt »Evangelister på Sinlo station«.⁵²

Vid en konferens i Sinlo i maj 1929 rekommenderade de 14 samlade svenska pingstmissionärerna att varje missionsstation borde ha en särskild evangelistkassa. Vidare att evangelisterna på de olika fälten borde ha lika lön. Slutligen föreslogs att en evangelistkassa för Kina

⁵² EH 1933 s. 137.

borde inrättas i Sverige dit församlingar och enskilda som ej understödde någon missionär kunde sända sina medel.⁵³

Vid några tillfällen fick missionärerna avskeda infödda medarbetare på grund av brist på medel.

Missionärerna försökte lära församlingsmedlemmarna att offra. Det finns flera bevis på missionärernas uppskattning av offerviljan.⁵⁴

Fastigheter

Missionärerna hyrde i allmänhet en större gård med flera hus då de kom till en ny plats. Där fanns rum för kapell, bostäder och förråd. Ofta var den kringgårdad av en mur.

Att hyra fastigheter var dock osäkert. Värden kunde begära hyreshöjning lagom till att byggnaderna reparerats. Därför använde man pantningssystem där kontrakt skrevs på 10–50 år. En större summa deponerades till hyresvärden. Då pantningstiden gått ut fick hyresgästerna tillbaka de insatta medlen. Hyran uppgick således till räntan på de deponerade medlen.

På flera platser köpte dock missionärerna fastigheter.⁵⁵ Vid något tillfälle hade missionären tillräckligt med pengar med sig då han kom från Sverige. I regel skrev dock missionären hem och vädjade om medel. I fallet Küyang försenades byggnationerna med flera år på grund av brist på medel.

På följande platser inköptes fastigheter: Sinlo, Küyang, Luancheng, Chaochow, Chengting, Peking, Changping, Ningsin samt Chohsien. I Neikiu och Tingchow var fastigheterna pantförskrivna och i Tinghsing samt Paoting, Lianghsiang och Lungping hyrdes lokaler.

Missionsstationerna i Sinlo och Küyang var köpta och inregistrerade i det kinesiska namnet, Shen-Chao-Hui följt av ortsnamnet: Guds församling i Sinlo respektive Küyang. Köpekontrakten var också inregistrerade i Svenska Konsulatet i Shanghai som svensk egendom, under namnet Svenska Missionen i Stockholm. Andra fastigheter var köpta och inregistrerade i missionärens namn.⁵⁶

---

⁵³ EH 1929 s. 408.

⁵⁴ Kapellbygget i Chaochow, s. 112 nedan, är ett exempel. Folket var dock fattigt. Under vissa tider, var det frågan om överlevnaden för dagen, som gällde.

⁵⁵ Se bilaga 4 om missionsstationen i Sinlo.

⁵⁶ Brev från Gustav Lundgren till Paul Ongman, daterat 21/2 1941 (Filk-ma).

Richard Eriksson menade att missionären med hänsyn till det politiska läget ej skulle köpa missionsstation utan hyra. Församlingen i Tingchow köpte själva sin lokal efter att Elna och Richard Eriksson lämnat landet.⁵⁷

Lagfartsbevis och olika köpehandlingar fördes hem till Sverige då de sista missionärerna lämnade landet.⁵⁸ Handlingarna, vilka är på kinesiska, förvaras på Riksarkivet i Arninge (Filk-ma).

Språkstudier

Vid ankomsten till Kina påbörjade missionären sin språkutbildning. De först utkomna pingstmissionärerna Lundgren och Johnson anställde en viss lärare Wu som gav dem privatlektioner.⁵⁹ Henry Axelsson som arbetade mycket med språket skriver i boken *Krigsnöd och Kampglädje*:

Det kinesiska språket är säkerligen ett av de svåraste nu levande språken, och det särskilt på grund av skriftspråket, »detta för oss nästan vedervärdiga sammelsurium av kråkfötter«, som professor Nyström uttrycker det; men även talspråket bjuder på en hel del svårigheter.⁶⁰

Av de missionärer som kom ut under 1920-talet och senare, fick många sin grundutbildning vid den välrenommerade språkskolan i Peking, California College in China. Några missionärer till exempel Everth Carlsson och Henry Axelsson tillbringade ett flertal terminer där. Andra missionärer läste kortare kurser. Efter språkskolan bedrevs självstudier. På sin hemstation kunde missionären i många fall hitta en lämplig lärare som kunde ge vägledning. Några av missionärerna uppnådde en omvitnad stor skicklighet i det svåra kinesiska språket. Hilda Carlström och Elin Carlsson i Küyang använde det kinesiska alfabetet, Chu Yin Tze Mu, för att lära kvinnorna läsa.⁶¹

---

⁵⁷ Se s. 131 nedan.

⁵⁸ Se bilaga 5 »Lista på Svenska pingstmissionens fastigheter i Kina«.

⁵⁹ Se s. 28 ovan.

⁶⁰ *Krigsnöd och Kampglädje* s. 16. Professor Erik Nyström var geolog och bodde en stor del av sitt liv i Kina.

⁶¹ Se s. 86 nedan.

Politiska konflikters inverkan på missionsarbetet

Hela missionsepoken från 1907 till 1951 kan karaktäriseras av en mängd omvälvningar som på olika sätt berörde missionsarbetet.

År 1911 störtades kejsardömet och landet blev en republik. Den svaga centralregeringen fick aldrig kontroll över det väldiga Mittens Rike utan lokala krigsherrar härskade tämligen självständigt över sina revir. Ett större problem för pingstmissionärerna var dock rövarhorderna. Speciellt under nödår anslöt sig många bönder till dessa för att överleva. Rövarena var ofta hänsynslösa. Elin Carlsson i Küyang blev svårt torterad av ett sådant rövargäng.⁶²

Kommunistpartiet grundades 1920 och höll sin första nationella kongress i Shanghai sommaren 1921. Efter försök till samarbete med det regerande nationalistpartiet, Kuomintang, kom det till öppen konflikt 1927 då Kuomintang under ledning av Chiang Kai-shek bröt med kommunistpartiet. Frånsett kortare samarbete i kriget mot japanerna, var de två partierna i ständig konflikt ända fram till 1949, då kommunistledaren Mao Zedong utropade Folkrepubliken Kina. Dessa konflikter berörde direkt missionsarbetet. Missionären måste ofta med fara för livet resa genom olika krigszoner. Många av missionärerna låg under vissa tider direkt i skottgluggen mellan fraktionerna.

Japan anföll Kina sommaren 1937 och lade snabbt under sig hela Hopeiprovinserna. Flera av missionärerna flydde till kusten eller till Peking som i stort sett skonades av japanerna. Andra var med och inväntade angripna. Kriget omöjliggjorde under vissa tider effektivt arbete, särskilt åren 1940–1945 då de ständiga konflikterna mellan tre härar – nationalisterna, kommunister och japaner – skapade kaos både vad det gäller kommunikationer och upprätthållandet av den civila administrationen.

David Landin skriver om kriget mot Japan:

Krigsoroligheterna ha naturligtvis förorsakat svårigheter för de kristna att samlas i predikolokalerna, vilka antingen förstörts eller ligga i farozonen, dit man ej utan stor risk kan bege sig. Under sådana förhållanden ha de kristna måst samlas i sina byar och hemmen, och detta har blivit anledning till att sådana platser, som kanske förr ej fått del av evangelii budskap, nu fått höra det av trosvissa, frimodiga förkunnare. [...] En annan av missions-

---

⁶² Se s. 86 nedan.

stationerna, Küyang, har i grund förstörts, [...] även på andra platser ha ju missionsstationerna utsatts för plundring, och mycket av missionärernas och de infödda medarbetarnas tillhörigheter har förstörts.⁶³

Den svenska missionärskåren hade säkert hyst en hel del förhoppningar till president Chiang Kai-shek. Denne hade tillsammans med sin maka, madame Chiang, bekänt sig som kristna. Den oerhörda korruptionen samt nationalisternas oförmåga att lösa åtminstone några av Kinas brännande problem hade dock rubbat förtroendet för landets ledare. Alternativet till nationalisterna var kommunisterna.

Skräckpropagandan, som nationalisterna bjöd på, samt de rödas uttalade förakt för all religion, gjorde att missionärerna tveklöst ställde sig på nationalisternas sida. I brevväxling med hemlandet nämns de kommunistiska förbanden ofta som »de röda rövarna«⁶⁴

Faktum var dock att de »röda soldaterna« oftast var mer disciplinerade än nationalistsoldaterna som periodvis var helt demoraliserade.⁶⁵

Svenska skolan

Under Sinlo-konferensen i maj 1929 behandlades frågan om en skola för missionärernas barn. Man beslöt att bedja för behovet samt att tills vidare ordna med skolan i samband med den planerade bibelskolan.

Hösten 1932 kunde skolstarten ske. Ulla Lidman reste i januari 1932 ut för att undervisa missionärsbarnen. Den 4 september började höstterminen. Skolan hölls i anslutning till bibelskolan och Karin och David Landins hem. Karin tillsammans med den unga lärarinnan ansvarade för barnens välbefinnande. Elever i skolan var Elna och Richard Erikssons flickor, Rakel och Maj-Britt samt Karin och David Landins son Daniel tillsammans med två barn från andra missioner, Kalle Johansson och Maj-Britt Andersson.⁶⁶

Måndagsschemat såg ut enligt följande:

09.00–09.45 Modersmål

10.00–10.45 Räkning

---

⁶³ *Krigsnöd och kampglädje* s. 98, 99.

⁶⁴ EH 1936 s. 290.

⁶⁵ EH 1936 s. 529.

⁶⁶ Lidman 1935, s. 79, 83.

11.00–11.45 Kristendom
11.45–15.00 Lunch och vila
15.00–15.45 Geografi
16.00–16.45 Gymnastik.⁶⁷

Ulla Lidman skriver under den första terminen:

Jag har ju två klasser på en gång: under tiden som den ena skriver avskrivning (klass 2) får jag ha svensk grammatik med den andra (klass 4) och på det viset får jag göra i alla ämnen. [...] Har just nu varit och sagt god natt till mina fem små skyddslingar. Jag känner mig mycket mera som mamma än som lärarinna.⁶⁸

Under läsåret 1934–1935 bodde åtta elever på skolan.⁶⁹ Skolan upphörde 1936 då Karin och David Landin samt Ulla Lidman reste hem till Sverige – Ulla för att inte återvända.

Missionärsbarnen

Barnen till missionärerna fick på gott och ont dela sina föräldrars omständigheter. En viktig skillnad var naturligtvis att barnen inte medvetet valt dessa. Då vi ser på deras speciella svårigheter och förmåner får vi inte glömma bort den tid som de levde i. Några av missionärerna dog på grund av att de saknade effektiva mediciner mot de febersjukdomar som florerade i Kina. Många dog också i hemlandet på grund av liknande skäl i slutet på 1910-talet eller under 1920-talet. Vi bör också tänka oss in i synen på relationerna mellan vuxna och barn, som var rådande förr. Samhället i stort tog inte stor hänsyn till barnens rättigheter.

Det ligger utanför ramen av denna uppsats att ingående studera de olika missionärsbarnens öden. Inte heller kan en jämförelse göras med andra missionssällskap eller andra missionsfält.

Hösten 1987 sändes ett frågeformulär ut till 37 kinamissionärsbarn. Ett par tendenser i svaren var tydliga. Alla var oerhört positiva till »det kinesiska«. De ansåg det som en förmån att ha fått lära känna språk och kultur. Å andra sidan ansåg åtta av 24 tillfrågade barnen att de bar med sig

---

⁶⁷ Lidman 1935 s. 79–80.

⁶⁸ Ibid. s. 80.

⁶⁹ EH 1935 s. 663.

Bilden är tagen i Sinlo 1942. Barnens namn från vänster: Vasti, Rut och Kurt Brännström, Sture Carlsson, Ulla och Lillian Axelsson samt Gun-Marie Carlsson.

Missionärsbarn från Yunnan-provinsen, Norris och Margit Leffler.

oläkta själssår på grund av att de växt upp som missionärsbarn. Jag fick också intryck av att dessa sår, fortfarande efter 40 år, ömmade och kändes svåra för några. Några upplevde relationerna till en del av de äldre missionärerna som arbetsamma. Andra hade endast positiva minnen från såväl missionsarbetet som kontakten med missionärer och kineser.⁷⁰

---

⁷⁰ Se bilaga 12.

6. Bibelskolearbetet i norra Kina

Skolan i Shimen – historik

Under en pingstkonferens i Peking 1923 beslöt de närvarande missionärerna att starta en gemensam bibelskola för pingstmissionerna i norra Kina. Skolan förlades till Shimen och startade redan på hösten samma år med omkring 30 elever.⁷¹

Rektor och lärare var under den första tiden den amerikanske missionären W.W. Simpson. Som medhjälpare arbetade kinespastorn, Wei. Nelly Olson och Anna Larson skriver entusiastiskt om verksamheten som redan efter ett par månader fått ytterligare tio elever:

Bibelskolan, vilken vi som Nordkinas pingstfolk fått istånd, har nu fortgått på fjärde månaden med cirka ett 40-tal elever. Många av dem hava under tiden blivit döpta i Anden, några voro det då de kommo.⁷²

Några månader senare summerar de kvinnliga missionärerna:

Första kursen lämnade välsignade resultat, i det att omkring ett 20-tal av eleverna blevo andedöpta. 38 deltog. Vi kunna ju inte uppsätta den regel, att de skola vara andedöpta, innan de komma. De flesta taga emot, då de få undervisning och ljus nog.⁷³

Bibelskolan var inte avsedd som ett reguljärt predikantseminarium utan som en plats där missionärernas evangelister skulle kunna inhämta de grundläggande kunskaper som erfordrades för att kunna fungera i de lokala församlingarna.

Entusiasmen för bibelskolan dog dock snart ut och skolan upphörde redan 1927. Det var flera faktorer som bidrog till detta. I missionärskåren fanns det fruktan för längre bibelskolor av »samfundstyp«. Det fanns också missnöje med lärare och undervisning på skolan.⁷⁴

---

⁷¹ EH 1924 s. 67.

⁷² EH 1924 s. 341.

⁷³ EH 1925 s. 186.

⁷⁴ Brev från David Landin till Lewi Pethrus och Paul Ongman daterat 1/8 1930 (Filma). Se också EH 1925 s. 639, där det framgår att John Beruldsen från Skottland, tillhörande den norska fria missionen, i fortsättningen skulle vara lärare. Se också EH 1926 s. 423.

I Sverige följde man utvecklingen med intresse. Franklin skriver med tanke på skolan följande:

Borta i Chihliprovinsen (Hopeiprovinsen) i Kina står för närvarande en bibelskola oanvänd i brist på lärarkraft. Kinamissionärerna ha länge bedit Gud fylla detta behov. Behovet torde nu vara fyllt, genom det att Gud sänt förre kinamissionären, rektor David Landin och hans hustru, in i våra led.⁷⁵

Karin och David Landin⁷⁶ lämnade i oktober 1928 Sverige med destination Kina. Båda missionärerna hade tidigare varit i Kina under många år. David sedan 1908 och Karin sedan 1919. De hade då arbetat som Svenska Missionen i Kinas missionärer.⁷⁷

Vid ankomsten till missionsstationen i Sinlo december 1928 skriver de:

Tidigt följande morgon (18 december) mellan 4 och 5 kommo vi fram till Sinlo. Vännerna där hade i flera dagar väntat på oss, så nog voro vi väntade. [...] Dagen därpå hälsades vi välkomna i kapellet under söndags-gudstjänsten av den kinesiska församlingen.⁷⁸

Bibelskolan i Tachang

Full enighet kunde inte uppnås i missionärskåren vare sig om bibelskolans placering eller uppläggning. De gamla lokalerna i Shimen var otidsenliga. Skolan behövde också en ny start på en ny plats eftersom erfarenheterna från Shimenskolan var blandade. Gustav Lundgren var emot att skolan skulle placeras i Peking med motiveringen att andra missionärer hade misslyckats med liknande projekt där. David Landin, å andra sidan, ville få skolan centralt placerad för samtliga berörda pingstmissioner – och därför till Peking.⁷⁹

En kompromiss nåddes då bra lokaler uppläts för bibelskolan i Tachang i grannprovinsen Shansi. En amerikansk pingstmissionär, miss Stephany, ägde dessa lokaler och ställde dem till förfogande. På platsen bodde också en amerikansk pingstmissionär, Bard, som lovade

---

⁷⁵ EH 1928 s.425.

⁷⁶ För biografiska data om Karin och David Landin se fotnoter på s. 99 nedan.

⁷⁷ EH 1938 s. 618.

⁷⁸ EH 1929 s. 55.

⁷⁹ Brev från Landin till Lidman och Pethrus, daterat Tachang 30/9 1929 (Filk-ma).

att hjälpa till i undervisningen.⁸⁰ David Landin skriver vid skolstarten 15 oktober 1929:

Vi prisar Gud för Hans hjälp och välsignelse i vårt skolarbete. Det är ju alltid förenat med stora svårigheter att börja med ett företag, som legat nere ett par år. De orsaker, vilka föranledde nedläggandet av den förra bibelskolan nämligen främlingsfientlig propaganda och inre svaghet hos elev och lärarkår, ha gjort en del rädsla för en ny början. Men å andra sidan har behovet av en fortsatt bibelskoleverksamhet gjort sig mycket starkt gällande både bland de kinesiska kristna och de utländska syskonen. [...] Elevernas ålder och kunskapsnivå är mycket varierande. Vi ha elever från 20 till 45 år, ja, en gammal församlingsäldste på 60 år kom såsom åhörande elev. Några ha ganska goda förkunskaper i kinesiska språket och känna sin bibel väl, andra åter kunna knappast alls läsa och ha en mycket begränsad kännedom om de Heliga Skrifterna. [...] Några äro ganska nyss komna till tron på Jesus, men de flesta ha redan tjänat såsom evangelister och bibelkvinnor på olika fält och stationer och vänta blott att få mera kraft.⁸¹

Både Karin och David Landin undervisade 2–3 timmar om dagen. Dessutom hade de hjälp av den amerikanske pingstmissionären Bard och kinesiska medarbetare. Under läsåret 1929–1930 hade man som målsättning att gå igenom både Nya och Gamla testamentet.⁸²

Enligt Gustav Lundgren var det politiska oroligheter som omöjliggjorde skolarbetet. Hans farhågor för att en längre bibelskola skulle kunna utvecklas till en formell predikantutbildning kommer också fram. I ett uppmärksammat brev till »I Herren älskade nådesyskon«, daterat Aneby den 27 juni 1930, vill Lundgren att bibelskoletanken överhuvudtaget skall hänskjutas åt framtiden:

Det synes mig som om det under nuvarande förhållande i Kina vore omöjligt att hava många elever tillsammans för någon längre tid, [...] Att ha så långa kurser som två till treåriga och med undervisning i profana ämnen anser jag högst olämpligt, särskilt som de här hemma ha upplöst den predikantskola som sedan något år tillbaka höll på att leda pingstväckelsen in i samfundsspår. [...] Så föreslår jag att bibelskolan slopas, och att vi istället ha en eller två månaders bibelkurser på de olika stationerna.⁸³

---

⁸⁰ EH 1929 s. 761.

⁸¹ EH 1930 s. 146.

⁸² EH 1930 s. 146.

⁸³ Filk-ma. Hösten 1929 gav Lewi Pethrus ut boken *Predikanten och hans utbildning* där han tar avstånd från skolor för utbildning av predikanter (red:s anm.).

Bibelskolan flyttas till Peking

Trots Lundgrens farhågor fortsatte bibelskolearbetet och flyttades dessutom till Peking. Skolan i Tachang, Shansi låg alltför långt från pingstmissionernas verksamhetsfält. Landin skriver:

Läget är nästan i medelpunkten för de fyra till fem pingstmissioner, som finns i Peking. Detta är en stor fördel, ity att det blir möjligt för eleverna att utan för stora resekostnader hjälpa till på de olika platserna. Vad själva gårdarna beträffar, är utrymmet utmärkt, och husen äro i jämförelsevis gott skick, så att några större ombyggnader ej behövt företagas. Alla, som sett skolan, uttala sin förvåning över huru väl Gud ordnat allt för oss.⁸⁴

För att lugna dem som befarade en ej »pingstvänlig« predikantskola bedyrade Landin att det inte var fråga om något högtstående bibelinstitut. Ongman, som önskar bibelskoleplanerna all välsignelse, tillägger:

Såsom synes av ovanstående rader från syskonen Landin, är det icke deras mening, att den nämnda skolan skall vara någonting annat än en enkel bibelskola, där de okunniga kinesiska evangelistämnen skola bibringas den för deras arbete så nödvändiga bibelkunskapen och den fostran kring ordet och bönen, de måste få, för att bliva skickliggjorda att tjäna evangelium.⁸⁵

Bibelskolan i Peking började den 1 november 1930. En skara på 22 män och 12 kvinnor utgjorde den första årskullen. De kom från flera olika provinser: Shansi, Shantung, Mongoliet, Manchuriet och Hopei.⁸⁶ Flera pingstmissionärer delade ansvaret, nämligen de svenska, danska, norska, finska, engelska och amerikanska. Rektor för skolan var David Landin. Till sin hjälp hade han kinesiska lärare och missionär Bard.⁸⁷

De första bibelskollokalerna bestod av fem gårdar och var kringbyggda av envåningshus och murar. Landin värderade byggnaderna till 10 000 kronor.⁸⁸

Eleverna på bibelskolan var ivriga att evangelisera i bibelskolans närhet och öppnade ett litet gatukapell. Den 1 november 1931 döptes

---

⁸⁴ EH 1930 s. 802f.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ EH 1931 s. 38f.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ EH 1931 s. 506.

fyra män och två kvinnor som en frukt av denna verksamhet. I bibelskolan fanns det 37 elever höstterminen 1931.⁸⁹

Under fem dagars påskledighet 1932 anordnade bibelskoleleverna speciella kampanjmöten. På tre platser i Peking hölls två gånger dagligen väckelsemöten. På varje plats kom människor till tro. Även i en liten självständig kinesförsamling som senare kom att knytas till bibelskolan fick eleverna tjäna.⁹⁰ Den 15 maj 1932 hölls högtidsmöten då tolv elever avslutade sin träning på skolan och sändes ut till respektive fält.⁹¹

Under 1933 flyttade bibelskolan in i andra lokaler som man delade med den svenska skola för missionärsbarn som fanns i Peking. Barnen behövde bättre lokaler. De nya utrymmena var enligt Landin både billigare och bättre. Landin skriver:

Dessutom ha vi vattenledning och badrum etc. Skolbarnens rum ha trägolv. Ehuru vi förr ej haft sådant, ha vi ofta önskat det, då i synnerhet på vintern tegelstensgolven bli kalla.⁹²

Under hösten 1933 blev Karin och David Landin ansvariga för bibelskolan då missionär Bard reste hem till USA för vila.

Eleverna betalade under den första tiden fem mexikanska dollar i terminsavgift. Detta, samt en del medel från Sverige och USA, plus offer upptagna vid missionärernas konferenser, täckte utgifterna. Under vissa tider gav skolan ett visst underhåll till eleverna. Hösten 1940 var dock ekonomin så ansträngd att detta inte var möjligt. Det påverkade också elevantalet, som vid denna tid var 20.⁹³

Bibelskolan 1936–1943

Då Karin och David Landin den 21 januari 1936 lämnade Kina för hemresa och vila fanns det ingen som kunde efterträda dem och ta ansvaret för bibelskolan. Den lades ned men fortsatte från och med höstterminen 1939.⁹⁴ Då Carl Spira återkom till Kina 1940, hjälpte han

---

⁸⁹ EH 1932 s. 24f.

⁹⁰ EH 1932 s. 505f.

⁹¹ Ibid.

⁹² Brev till Paul Ongman daterat 1/8 1933 (Filk-ma).

⁹³ Bibelskolan hade ej fasta ekonomiska garantier. Se EH 1933 s. 113.

⁹⁴ EH 1937 s. 74.

under en tid regelbundet till med undervisningen.⁹⁵ Även August Leander och Albert Sandström undervisade sporadiskt på skolan.

Under 1943 fick bibelskolan åter läggas ned. Paul Ongman skriver:

David Landins bibelskola kan inte längre hållas, delvis beroende på den fruktansvärda dyrtiden. Men även om verksamheten bland kineserna i Peking nu inte är riktigt densamma som förut, har Herren öppnat andra dörrar för våra missionärer.⁹⁶

Dessa dörrar bestod bland annat av ekumeniska samtal av karismatisk natur med missionärer och kineser som under åren 1942–1945 samlades i det Landinska hemmet för bibelstudier och bön. En konferens 1941 i den nordliga staden Kalgan var upphovet till en väckelse bland missionärer i norra Kina. Den 15 juni 1943 skriver Landin:

Vi prisar Gud för att Han under de två sista åren givit oss nåd att gå in genom nya dörrar, som öppnats att vittna för och bedja med missionärer från skilda läger.⁹⁷

Bibelskolearbetet verkar aldrig ha fått den genomslagskraft som David Landin hoppades på. Oroligheterna hindrade eleverna från att resa och ha önskvärd kontakt med sina respektive missioner och församlingar. Det faktum att ej alla stödde skolan från början kom också att sätta sin prägel på den. Den stora församlingen i Sinlo tränade till exempel sina medarbetare genom kortare evangelistkurser. Ibland refereras till Landins bibelskola när man avser bibelskolan i Peking. Bibelskolan omnämns sällan av andra missionärer i deras kontakter med *Evangelii Härold* och församlingar.

Bibelskolans lokaler med adress Chu Shih Ta Chie var flitigt använda ända till missionärerna lämnade Peking 1948. Gatukapellet som eleverna öppnat användes av församlingen. Bibelskolefastigheten blev aldrig såld utan lämnades åt sitt öde 1948. Missionärerna hoppades trots allt att kunna återvända och fortsätta verksamheten. Hela kvarteret där bibelskolan låg är idag (1992) jämnat med marken. En stor boulevard går fram där eleverna tidigare under bland annat Karin och David Landins ledning studerade Gudsordet.

---

⁹⁵ EH 1941 s. 35.

⁹⁶ EH 1944 s. 126ff.

⁹⁷ EH 1944 s. 127.

Bibelskolearbetet under 1990-talet

Under oktober 1997 besökte jag Shijiazhuang (tidigare: Shimen). Församlingarna i provinsen hade då nyligen börjat att bygga en bibelskola i utkanten av staden. Rektor var Zhang Shuyan, 32 år. Hans mor- och farföräldrar arbetade tillsammans med svenska pingstmissionärer under 1940-talet. Han berättade entusiastiskt om planerna att bygga ett stort bibelseminarium och en kyrka på den nu nästan obebyggda tomten. Redan hade undervisning inletts i vad som i Kina kallas Yigongban.⁹⁸ Planer fanns redan att utöka den ett-åriga undervisningen till en två-årig reguljär bibelskolutbildning. Efter detta kunde man sedan ansöka till Kinas Kristna Råd i Nanjing om att få starta en treårig utbildning som ger akademisk behörighet. Filadelfiaförsamlingen i Stockholm har tillsammans med Evangeliska Östasienmissionen genom ekonomiska bidrag stöttat bibelskolverksamheten på pingstmissionens gamla fält.

---

⁹⁸ De tre kinesiska karaktärerna som bildar ordet betyder rättfärdig, arbete och skolklass.

7. Sinlo

Gustav och Ellen Lundgren⁹⁹ hade sedan ankomsten till Kina nyårsaftonen 1907 arbetat med evangelisation i södra delen av Hopeiprovinnsen. Under åren 1916–1917 samarbetade de med tio andra skandinaviska pingstmissionärer i staden Shimen.¹⁰⁰ En av de platser som besöktes med den staden som bas var Sinlo (Xinle) som ligger på Hopei-slätten 23 mil söder om Peking utmed järnvägen mellan Peking och Hankow (Wuhan). Hösten 1917 flyttade Gustav och Ellen dit. De hade vid denna tid ekonomiskt understöd från USA och Sverige. De hade varit i Sverige 1915–1916 och via *Evangelii Härold* presenterats för pingstfolket.¹⁰¹

Gustav och Ellen lyckades hyra en gård med flera hus samt ett gatukapell. En svår prövning drabbade snart den unga missionärsfamiljen. Deras enda dotter Aina, åtta år, avled efter endast en veckas sjukdom. De blev också utkörda från de hyrda lokalerna men lyckades snart få nya.¹⁰²

Gustav och Ellen höll kontakt med andra skandinaver. Under 1918 samlades 30 pingstmissionärer till konferens i Sinlo. Gustav Lundgren rapporterar:

Vi hade tre möten om dagen och var och en talte och vittnade fritt som Anden ledde, och en underbar endräkt rådde ibland oss, så att vi fick känna strömmarna från helgedomen.¹⁰³

Det dröjde två och ett halvt år innan missionärerna fick bedja för den första kinesen som var en ung affärsman. Under inledningsperioden, som var prövosam, skriver Gustav:

Shen Hsien-Sheng och jag äro ute på marknaden varannan dag. De andra dagarna bruka vi besöka byarna. Så får man hålla på att så med yttersta tålmod. Det behövs, ty vi få se ganska lite verklig frukt av vårt arbete. [...] Får säga att det har varit en tid, då det har varit mycket långsamt, så smått

---

⁹⁹ För biografiska upplysningar om Gustav och Ellen Lundgren, se fotnot s. 28 ovan.

¹⁰⁰ Se s. 29 ovan.

¹⁰¹ EH 1916 s. 39; 1918 s. 175.

¹⁰² *Krigsnöd och kampglädje* s. 16.

¹⁰³ EH 1918 s. 175.

Missionsstationen i Sinlo med dess murar.

med brev från hemländerna så det känns tungt. Man skulle kunna tro, att intet intresse finns för hednamissionen och dess uppoffrande arbetare. [...] Jag längtar att några bröder ville komma hit ut. Jag är den ende manlige av de fria på långa sträckor. Så det blir en längtan ibland, att ha någon att samtala med.¹⁰⁴

Linda och Adolf Johnson kom efter en kort hemmavistelse i Sverige och USA tillbaka till Kina 1920. De hade med sig ett mötestält som kom till användning i såningsarbetet. De bosatte sig först hos sina gamla missionärskamrater Gustav och Ellen Lundgren. Redan efter något år flyttade de dock vidare till den närbelägna staden Küyang.¹⁰⁵

Lokalfrågan i Sinlo var brännande redan 1920. Lundgren skriver:

Vi ha liksom blivit drivna från plats till plats på grund av att vi bara ha hyrt lokaler. [...] Vi behöva nu först 3000 dollars att köpa grund och bygga kapell och hus för.¹⁰⁶

---

¹⁰⁴ EH 1919 s. 69.

¹⁰⁵ För utförligare upplysningar angående den första tiden i Kina, se »Pionjärtiden« s. 28 ovan.

¹⁰⁶ EH 1920 s. 212.

Inget hände dock på den fronten på flera år. Maria Jansson (se nedan) skriver:

Men det är en sak, som är ett hinder för verksamheten här, och det är att vi hava för litet utrymme. Det komma skaror av kvinnor och barn hit för att höra om Jesus.

Senare då Lundgrens återvände till Kina efter en tid i Sverige tar Gustav åter upp lokalfrågan. I *Evangelii Härold* skriver han följande:

Det känns oerhört svårt att tänka på att snart återvända till Kina utan medel till lokal. Grunden är lagd till en stor rymlig lokal, omkring 600 kr inkomna till hjälp, men det behövs mellan 6 och 7 tusen kr.¹⁰⁷

Lundgrens rop på hjälp klingade dock inte ohört. I ett brev till *Härolden* från början av 1927 tackar de kinesiska medarbetarna Sun och Niu de svenska offrarna:

Jesu stora välsignelse vare alltid med eder, I, som haven älskat Kinas folk, som är så djupt sjunket i mörker och som genom tillbedjan av falska, onda andar förlorat den rätta vägen, förkastat den ursprungliga sanningen och sjunkit till förtappelsen. Mitt uti denna hopplösa ställning har Guds kärlek uppenbarats. Han har sänt sina trogna tjänare över de stora haven tusenden av mil till Sin Lo Hsien. Pris ske Gud! [...] Att få en möteslokal, stor nog, har varit ett ständigt böneämne för både pastor och andra troende. För denna samlingslokal har Herren verkat genom sin Ande i de svenska syskonens varma hjärtan, att de försakat både kläder och mat kanske samt andra nödiga saker för att vi i Sin Lo skulle kunna bygga en lokal. Strax efter nyåret 1926 begynte vår pastor Lundgren med arbetet. Det har varit många prövosamma dagar och mycket hårt arbete.¹⁰⁸

En av de första missionärerna i Sinlo var Maria Jansson¹⁰⁹ från Örebro. Hon kände speciell kallelse för arbete bland barnen men deltog senare i all övrig verksamhet. Hon skriver efter ankomsten till Sinlo:

Maria Jansson var verksam i Kina 1921–1951.

---

¹⁰⁷ EH 1922 s. 118.

¹⁰⁸ EH 1927 s. 82f.

¹⁰⁹ Maria Hulda Jansson föddes den 5/11 1895 i Viker, Örebro län. Hon tillhörde Elimförsamlingen i Örebro alltsedan dess början. Den 17/6 1920 avreste Maria för första gången till Kina.

Evangelisterna i Sinlo.

Jag har nu kommit till Sinlo Hsien, den plats som jag alltid trott Herren skulle föra mig till, [...] Här på platsen verkar Gud med sin Ande, och vännerna, som varit här i några år, ha genom Herrens nåd fått vara till stor välsignelse. Skaror av människor samlas här för att höra Ordet, och många äro också mycket intresserade.¹¹⁰

En av Gustav Lundgrens medarbetare hette Yin. Vid dennes död skriver Gustav:

Evangelist Yin, som gått hem till Jesus, har med sin familj varit oss till hjälp med evangeliets förkunnelse i många år. Han tillika med sin hustru, frälst och andedöpt för många år sedan lämnade sin lilla affär för att gå ut till sitt eget folk med evangelium, arbetade på egen bekostnad, tills sista öret var slut och en tid med blott ett mål mat om dagen. Drivna av Jesu kärlek, vunno de själar för Jesus.¹¹¹

Vid denna tid var Gustav pastor i församlingen. Det dröjde till 1940 innan församlingen fick en kines som föreståndare.

De evangelister som missionärerna vid korrespondens med hemlandet nämner vid namn är: Wang, Yang, Liu samt Sun. De arbetade med stor framgång på utposterna Chingtung och Mutsun.

---

¹¹⁰ EH 1922 s. 118.

¹¹¹ EH 1925 s. 79.

Under ett »stormöte« i Chingtung, en utpost, blevo flera stycken döpta i den helige Ande. Detta möte hade de infödda evangelisterna ensamma hand om. De kommo sedan med brinnande hjärtan (Luk 24:32) och talade om, vad Gud hade gjort.¹¹²

Kinas landsfader Sun Yat-sen dog 1925. Hans arméchef Chiang Kai-shek tog snart makten och allierade sig motvilligt med kommunisterna. Detta för att slå ned de lokala krigsherrar som genom sina privatarméer skapade kaos i norra Kina. Chiang vände sig dock snabbt mot kommunisterna och ett inbördeskrig utbröt.¹¹³

Missionärerna tog under 1927 sin tillflykt till kuststaden Tientsin och Peking. En av utposterna till Sinlofsamlingen skövlades. Gustav Lundgren skriver med anledning av det kaos som blev en följd av inbördeskriget:

[Om dylika element släppas] lösa, blir det fruktansvärt. En spännande oro råder, och ställningen är ytterst kritisk. Skulle nordtrupperna giva vika, kommer hela Kina i de rödas våld. Vi vilja försöka stanna så länge som möjligt. Var skola vi få medel ifrån, i händelse vi nödgas fara från Kina? Det skulle nästan vara att slita ut våra hjärtan, om vi skulle nödgas lämna landet.¹¹⁴

Snart var missionärerna tillbaka på sin station men måste gräva löggravar för att något så när säkert kunna förflytta sig utomhus. Under våren 1928 fick man åter arbetsro under några månader.

Henry Axelsson¹¹⁵ reste via USA ut till Kina 1925. Efter studier i Peking på språkskolan, California College of China, flyttade han 1927

Gunhild och Henry Axelsson
samt barnen Ray, Stig och
Ulla.

---

¹¹² EH 1928 s. 311.

¹¹³ Meskill 1973, s. 286f.

¹¹⁴ EH 1927 s. 251.

¹¹⁵ Henry Axelsson föddes den 29/9 1899 i Vireda, Jönköpings län. Han blev frälst i unga år och deltog 1923 i Filadelfiaförsamlingen i Stockholms bibelskola. Efter att ha arbetat som evangelist i bl.a. Husbondliden och Lycksele reste han 1925 till USA

till Sinlo. Han fortsatte där sina språkstudier men hjälpte också till med verksamheten. I april 1929 skriver han:

Planer föreligga att öppna nya stationer, ty flera distrikt finnas, där arbete bör upptagas. Vi har just nu avslutat ett underbart stormöte, under vilket vi fingo erfarva Herrens närvaro. 24 personer blevo döpta.¹¹⁶

Under 8–12 maj 1929 förde man samtal i organisations- och bibelskolefrågor. Den 13 maj sände de samlade missionärerna en hälsning till Pingströrelsens årliga konferens i Kölingared:

I skolen ösa vatten med fröjd ur frälsningens källor. Med dessa ord vilja vi, pingstmissionärerna i norra Kina, samlade till konferens i Sin Lo Hsien den 13 maj, sända en varm hälsning till alla Kölingaredsveckans deltagare, såväl som till alla missionens vänner i Sverige. På uppdrag: Henry Axelsson.¹¹⁷

Under året lämnade Gunhild och Henry Axelsson Kina för att eskortera Adolf och Linda Johnson som på grund av sjukdom måste resa till Sverige.

Gustav och Ellen Lundgren som behövde fler medarbetare skrev till Sverige och bad om hjälp till underhåll av två bibelkvinnor. Det skulle kosta 30 kronor i månaden. Carl Spira med hustru kom också i slutet av 1929 till Sinlo och arbetade tillsammans med Ellen och Gustav samt Maria Jansson.

Ellen och Gustav var i behov av vila. De var nu kyrkobokförda i Sverige och det var där de skulle tillbringa sin viloperiod. Vid avskedsmötet den 4 april 1930 skriver Carl Spira:

Vi hade som talare inbjudit bröderna Peter Rasmussen och Richard Eriksson. Gud välsignade bröderna på ett underbart sätt, [...] broder Rasmussens dotter spelade gitarr, och den 12-årige sonen spelade fiol, ledda av fädernas orgelspel och kraftiga röst. Mycket folk hade samlats, så det rymliga kapellet var fullt av åhörare. Kineserna spisade på missionsstationen. Några dagar förut hade det hopsamlats penningar för att täcka utgifterna, och allt gick väl ihop, så att det till och med blev ett litet överskott på 12 dollar. Vid somliga mål var det ända till 160 à 170, som åto. Under konferensen döptes 18 personer, 17 från detta distrikt och en från broder Erikssons station. Vid bönemötena döpte Gud flera i den helige

---

för studier vid Moody Bibelinstitut i Chicago. Den 1/10 1926 utreste Henry från Seattle och ankom till Tientsin, norra Kina, i november (EH 1925 s 347).

¹¹⁶ Söderholm 1933 s. 15.

¹¹⁷ EH 1929 s. 392.

Interiör av kyrkolokalen i Sinlo.

Ande. [...] Kapellet var vackert dekorerat med röda flaggor, draperier och väggbonader av siden med inskriptioner, uttryckande församlingens djupa tacksamhet för syskonens arbete bland dem. Evangelisten Liu framförde till broder och syster Lundgren församlingens tack samt önskade dem lycklig resa och välkomna åter. [...] Den 16 april reste våra syskon Lundgren till Peking för att några dagar senare via Sibirien resa till Sverige.¹¹⁸

Henry Axelsson kom redan 1930 tillbaka till Kina. Den 7 mars 1931 gifte han sig med Gunhild Green,¹¹⁹ som 1929 rest ut som Betaniaförsamlingen i Motala Verkstads missionär, ursprungligen för att arbeta bland tibetaner. Under år 1931 fick församlingen i Sinlo uppleva sin del av den väckelse som drog fram över norra Kina. Församlingen bestod i början av året av 97 medlemmar men innan det var slut hade 99 personer döpts och tagits in i församlingen. Under en bibelstudievecka i december månad samlades omkring 250 personer varje dag och under helgen fick Henry döpa 20 kineser. Vid denna tid avskildes evangelisterna Lin och Wang som äldste i församlingen.¹²⁰

---

¹¹⁸ EH 1930 s. 347.

¹¹⁹ Gunhild Green föddes den 29/3 1904 i Motala. Efter realexamen och aktivt deltagande i Betaniaförsamlingen i Motalas verksamhet studerade hon på Högsby missionsskola. Före utresan till Kina vistades Gunhild ett år i USA för språkstudier (EH 1929 s. 119).

¹²⁰ Axelsson, s 89.

Missionsstationen hade endast en missionärsbostad, varför Gunhild och Henry måste skaffa sig en bostad innan Ellen och Gustav Lundgren kom tillbaka till Sinlo. Henry skriver 1932:

Vi har nu inköpt allt material till bygget, men ännu fattas det omkring 1000 kronor, innan vi kunna få det färdigt. [...] Ungefär 2500 ha vi nu fått till vårt husbygge, så att vi äro ett gott stycke på väg, och vi komma att i förlitande på Herrens trofasthet att börja bygga om en månad.¹²¹

Då Ellen och Gustav kom tillbaka till Kina i slutet på januari 1933 fann de en livaktig verksamhet i Sinlo. Gustav rapporterar:

Vi äro framme vid målet. Vi funno våra kära missionärskamrater, broder och syster Axelsson samt vår syster Maria Jansson, friska glada och lyckliga. Våra evangelister och bibelkvinnor, ja, för övrigt hela församlingen i samma andefriska ställning.¹²²

Under den tid som Ellen och Gustav hade varit i Sverige hade över 100 blivit döpta och lagda till församlingen. En stor del av dem hade också blivit andedöpta. Tre äldstebroder och två diakoner hade tillsatts. Församlingen hade nu sju manliga evangelister och fem bibelkvinnor. Mellan 70 och 80 barn var inskrivna i söndagsskolan.¹²³

Under 1934 vittnar breven hem till församlingar och vänner om fortsatt framgång. Många blir helade och döpta i den helige Ande.

Strömmen väller fram. Halleluja! Vi ha under dessa möten haft två dopförrättningar, en här på stationen med 46 syskon och en ute på en utpost med 18. [...] Dessa, som nu blivit döpta, voro till största delen förut döpta i Anden. Det är nu flera anmälda till dop, så om en vecka skola vi återigen ha dopförrättning.¹²⁴

Under 1936 döptes under fem tillfällen 102 personer. Församlingen hade nu fem utposter. Omkring 1 000 personer besökte söndagsmötena. Söndagsskolan hade 80 barn inskrivna. Församlingen bestod av nära 500 medlemmar utspridda på tre hsien (kommuner).¹²⁵

Statistik inlämnad till missionsexpeditionen i Stockholm för år 1938 visar att församlingen hade sju utposter, fyra missionärer, tio nationella

---

¹²¹ EH 1932 s. 208.

¹²² EH 1933 s. 392.

¹²³ EH 1933 s. 392.

¹²⁴ EH 1934 s. 473; bilaga 8.

¹²⁵ EH 1937 s. 304.

medarbetare samt 400 döpta medlemmar. Ytterligare 100 var registrerade som sökare.¹²⁶

En av utposterna hette Changchia. Den var helt självunderhållande och bestod senare (1945) av 250 medlemmar. De övriga utposterna hette Mutsun, tio kilometer från Sinlo, samt Chingtung och Singtang.

Den 7 juli 1937 invaderades norra Kina av Japan. Invasionen kom att påverka allt missionsarbete i landet ända fram till krigsslutet 1945. Brevhälsningar ges i mycket försiktiga ordalag då man fruktar för repressalier av den japanska ockupationsmakten. Gustav Lundgren skriver hem den 23 juni 1938 och tackar för nödhjälpsmedel som kommit från Sverige: »Vi ha i Sinlo hjälpt något över 950 nödlidande, de allra flesta tillhörande församlingen.«¹²⁷

I november 1939 reste Alva Axelsson¹²⁸ tillsammans med sin bror Henry och svägerska Gunhild ut till Kina. Efter studier vid språkskolan i Peking arbetade Alva på missionsstationen i Sinlo, huvudsakligen med barn och ungdomsarbete.

Då Gunhild och Henry Axelsson anlände till Sinlo, 1939, fann de att stationen blivit svårt härjad. Lundgren hade förvarnat honom om förödelsten:

Skriv ej och fråga, om det eller det finns kvar – det finns ingenting kvar. Vilken syn mötte oss inte! Och ändå kunde det varit värre, ty vi hade ju husen och kapellet kvar, Men ändå! I vårt hus äro ett par dörrar intryckta, i flera fönster äro både bågar och glasrutor sönderslagna, [...] På kontoret ligger det flera decimeter djupt med papperstraktater, böcker, porslinsbitar, bottenlösa konservglas och värdelösa små tygbitar om vartannat. Av »Nordisk Familjebok« finner jag blott sju band – de måtte ha kunnat läsa svenska också.¹²⁹

Under mer än två år hade missionsstationen för det mesta saknat missionärer. Med sitt läge alldeles intill järnvägsstationen hade den ständigt legat i skottgluggen mellan både röda och nationalister samt senare också mellan dessa två rivaler och japanerna.

---

¹²⁶ Filk-ma, »Missionsstatistik«.

¹²⁷ EH 1938 s. 800.

¹²⁸ Alva Axelsson föddes den 7/2 1907 i Vireda, Småland. Hon kom till tro som ung flicka och döptes 1921 i Hultrum, Småland. Hon utbildade sig till kontorist men började sedan arbeta som evangelist i Jämtland och Hälsingland. Efter studier i Stockholm och England reste hon 1939 via Sibirien till Kina (*Dagen* 6/2 1987).

¹²⁹ EH 1940 s. 664.

Nu började ett uppbyggnadsarbete för att konsolidera arbetet. Redan i januari 1940 samlades medarbetarna till en bibelstudievecka och i slutet av månaden inbjöds ett 60-tal medarbetare från hela norra fältet. Bibelstudieledare var förutom Henry Axelsson, David Landin från Peking.

Det dröjde ända till 1940, innan församlingen fick en kinesisk förestandare. Under en period då Henry Axelsson låg på sjukhuset i Paoting beslutade församlingens evangelister att en broder Li skulle bli pastor. De bestämde också själva att ta hela ansvaret för sina löner.¹³⁰

Under 1942 meddelade sparsamma rapporter från fältet att den japanska ockupationsmakten hade beordrat en sammanslagning av alla protestantiska församlingar och missioner, till en Kinas Statskyrka. Everth Carlsson skriver:

Alla pingstförsamlingarna äro också med här. Den som ej går med i denna organisation, får upphöra att verka. I den nya kyrkan skola nyutbildade präster göra tjänst, och de komma att få understöd av staten.¹³¹

För församlingarna innebar den nya ordningen inga större förändringar. Arbetet pågick i stort sätt som vanligt.

Svårigheterna var många för missionärerna under 1940-talet. Den japanska ockupationsmakten kringsskar möjligheterna att resa. Nationalister och kommunister kämpade dels mot varandra, dels mot den gemensamma fienden Japan. Missionärerna var i några fall tvungna att lämna fältet och uppehöll sig långa tider i Peking där de väntade på transport hem. I Sinlo var missionärerna kvar större delen av tiden. Henry skriver den 17 april 1944 till Paul Ongman i Filadelfia Stockholm:

Vi ha hela tiden haft full frihet att verka. Där några kamrater lämnat sina platser – norröver på fältet – har det varit lokala förhållanden, som inverkat. Och mest har det säkert berott på att nerver och kroppskrafter svikit. – Vi här känna oss också väldigt slitna, men med Guds nåd och hjälp vilja vi fortsätta. Det är andligen krävande att behöva sitta i Peking och ingenting göra.¹³²

---

¹³⁰ Axelsson s. 93.

¹³¹ EH 1943 s. 296f.

¹³² Filk-ma.

Församlingen hade sedan 1939 fått döpa fler än 500 personer och bestod 1944 av över 1 000 medlemmar. Nio medarbetare var nu helt underhållna av församlingen.¹³³

Den första söndagen i oktober 1945 hölls avskedsmöten för Gunhild och Henry Axelsson. Endast ett fåtal vänner kunde på grund av det spända läget möta upp. Efter Japans kapitulation i augusti 1945 fungerade inte längre på många håll den civila administrationen. Missionärerna kunde dock den 9 oktober nå Peking och efter några månaders väntan på båt resa till Sverige våren 1946. Alva Axelsson var kvar i Kina till året därpå.¹³⁴

Den 18–19 maj 1946 besöktes församlingen av Kristina och Alfred Nelson från Peking. Vid dopförrättningen som hölls vid deras besök döptes 54 personer.¹³⁵

Sinlo samt en av utposterna lydde under denna tid under centralregimen i Peking men de övriga utposterna låg på de rödas område. Efter hand som kommunisterna intog landsbygden fann de få kvarvarande missionärerna det allt svårare att bedriva ett meningsfullt arbete. Maria Jansson och hennes systerdotter Helen Melander som tidigare varit i Sinlo återkom från en tids vila i Sverige till Kina. De kunde emellertid inte fortsätta arbetet på sin gamla station utan missionerade i Peking med omnejd.¹³⁶

Församlingen i Sinlo bestod enligt Henry Axelsson av närmare 2 000 medlemmar då missionärerna lämnade Kina i slutet av 1940-talet. Den hade sin egen föreståndare, äldste, bibelkvinnor och evangelister. Församlingen var i stort sett självunderhållande och väl förberedd på att bli lämnad utan stöd från Sverige. Under början av 1950-talet hölls anklagelsemöten i de kristna församlingarna över hela Kina. På grund av Koreakriget och amerikanernas engagemang där, ville kommunistregimen i Peking utplåna allt utländskt inflytande i landet. Säkert drabbades också Sinlo av utrensningarna som blev en följd av anklagelse-sessionerna. Under kulturrevolutionen (1966–1976) stängdes alla kyrkor och de kristna gick helt under jorden.

---

¹³³ Filk-ma.

¹³⁴ Axelsson s. 132.

¹³⁵ EH 1946 s. 843.

¹³⁶ Helen Melander var amerikanska men arbetade tillsammans med Maria Jansson.

Vid ett flyktigt besök i Sinlo hösten 1986 av mig och andra representanter för svensk pingstmission hade vi tillfälle att se missionsstationen som nu användes som sjukhus. Vi kunde inte stanna någon längre tid på platsen då vi ej hade tillstånd därtill.¹³⁷ Hösten 1997 hade jag åter tillfälle att besöka Sinlo. Endast murarna och något uthus fanns då kvar av den gamla missionsstationen. Mötesverksamhet bedrevs dels i den gamla staden, dels i det nya Sinlo några kilometer därifrån. Församlingen hade omkring 3 000 döpta medlemmar. Vid samtal med de troende antydde svårigheter beroende på att den unga pastorn hade problem med att bemästra de spänningar som fanns i församlingen. Spänningarna berodde troligen på att här fanns en stor grupp kristna som inte ville registrera sig inom den av staten kontrollerade kyrkan.

---

¹³⁷ Enligt Mirjam Pynnönen, som i maj 1990 hade tillfälle att intervjua en kristen som väl kände till förhållandena i Hopeiprovinzen, fanns det vid detta tillfälle omkring 1 800 kristna i Sinlo. Församlingen var dock utan pastor. Detta var också fallet med övriga Hopei-församlingar som varit anslutna till svensk pingstmission.

8. Luancheng

Anna Larson och Nelly Olson¹³⁸ anlände år 1912 till Kina. De var, fastän svenska medborgare, båda utsända av danska pingstvännen.¹³⁹ De hade år 1907 blivit andedöpta i Danmark. År 1912 fanns inga pingstmissionärer i Kina utsända från Sverige. Då de 1920 återkom till Danmark fann de pingstförsamlingarna splittrade i olika grupperingar¹⁴⁰ och sökte sig i stället till Sverige. Båda avskildes i november 1921 som Filadelfiaförsamlingen i Kristianstads Kinamissionärer.¹⁴¹

De första åren arbetade de tillsammans med de danska vännerna Rasmussen i den stora staden Shimen belägen ungefär 25 mil söder om Peking.

Staden Luancheng, vilken ligger 3 mil söder om Shimen, tjänade som utpost till Shimen. Vid ett besök där i början av 1916 skriver Anna:

Till mötena på vår utstation, Luancheng, kommo 7 kvinnor. En av dem var en fallen kvinna. [...] Vi vilja snart begiva oss till denna plats för att hjälpa dessa människor in i evangeliet.¹⁴²

Det var en missionär Green, som tillhörde Kinesiska Inlandmissionen, som uppmanade Anna och Nelly att börja arbeta i staden. Han hade länge känt nöd för platsen, men hade ingen att sända dit. Det fanns under denna tid inte en enda troende i det folkrika Luancheng-distriktet. Missionärerna rapporterar:

---

¹³⁸ För biografiska upplysningar om Anna Larson och Nelly Olson, se fotnoter s. 29 ovan.

¹³⁹ *Krigsnöd och kampglädje* s. 25.

¹⁴⁰ Personligt brev till Paul Ongman daterat den 9/8 1930 (Filk-ma).

¹⁴¹ Filadelfiaförsamlingen i Kristianstads församlingsprotokoll 25/11 1921 (KFa). Utifrån artiklar i *Härolden* kan man konstatera att Filadelfiaförsamlingen inte antog Anna och Nelly som sina missionärer. Troligen hade Anna och Nelly bett att få bli avskilda i ett församlingsmöte i Filadelfia – dvs. bli föremål för förbön med handpåläggning av församlingens äldste och diakoner. Flera enskilda medlemmar i olika församlingar i Sverige hade lovat att bidra till underhållet. En medlem i Filadelfiaförsamlingen åtog sig att ta emot bidragen och förmedla dessa till missionärerna. Filadelfiaförsamlingen bidrog ibland med pengar som samlats in vid ett möte men något bindande åtagande att lämna bidrag fanns med all sannolikhet inte. (Red:s anm.)

¹⁴² EH 1916 s. 79.

Vi fingo lov att börja på en plats, där ingen missionär varit,¹⁴³ ett distrikt med 144 byar samt staden, vilkens folkmängd uppgår till 150.000 hedningar. De flesta av dessa hade aldrig sett en vit eller hört Jesu namn nämnas. [...] Det är öppet överallt för evangelii förkunnelse.¹⁴⁴

Missionärerna hyrde till en början en gammal fallfärdig gård i södra förstaden. Ett hus låg nedrasat, ett rum var bebott av två blinda, ett rum var upptaget av »en mindre rättskaffens änka«. I ett annat rum fann Anna och Nelly sig till rätta, men bostaden som var dålig kom menligt att påverka deras hälsa. En möteslokal där en kinesisk predikant hjälpte till med förkunnelsen inrättades. Lokalen visade sig dock snart vara för liten.

Efter åtta års verksamhet reste Anna och Nelly till Sverige för vila. De återkom i september, 1922 och började genast leta efter bättre lokaler.

En tomt med bra läge i ett gathörn kunde inköpas och halva köpesumman betalades. De troende kineserna skötte om köpet i största hemlighet så att inte någon skulle störa missionärernas planer. Redan under oktober månad samma år började byggnationerna till det som senare skulle bli missionsstationen i Luancheng.¹⁴⁵ Det uppfördes två boningshus, det ena för missionärerna och det andra för evangelisterna. Lokalen var beräknad att rymma 200 personer men redan under byggnadstiden såg det ut som att den skulle bli för liten.

Vi hålla nu på med bygget. Ni skulle bara se oss med murslev i handen följa arbetet från morgon till kväll, för att 'kälta' lite än här, än där. [...] Vår

Nelly Olson och Anna Larson på missionsstationen i Luancheng.

¹⁴³ Redan omkring 1910 hade Gustav Lundgren och Adolf Johnson evangeliserat i Luancheng. De hade stått på en hög stenbro utanför östra porten och vittnat samt delat ut traktater (*Krigsnöd och kampglädje*, s. 14).

¹⁴⁴ EH 1921 s. 231.

¹⁴⁵ *Krigsnöd och kampglädje* s. 25ff.

Lokalen i Luancheng invigdes den 7 november 1925. Församlingen bestod år 1949 av över 500 medlemmar.

murarmästare tror på Gud och vill helst hava så snälla arbetare som han kan få. Vi bygga äkta kinesiskt, utom det att vi sätta in utländskt-liknande fönster och dörrar.¹⁴⁶

Under våren 1925 flyttade missionärerna in i den färdigbyggda bostadsdelen av missionsstationen, som de döpte till Sion.

Arbetet med kapellet var också i full gång. I ett brev från Luancheng daterat den 29 maj 1925 tackar Anna och Nelly för medlen som gjorde att de kunde fullborda byggnationerna:

Vi äro i full gång med arbetet och ha både murare och målare. Igår kommo två man med glas, som forslats på en skottkärra 3 svenska mil. Taket är färdigt och rappningen av väggarna avslutas snart. Sedan skola golvstenarna läggas och dopgraven cementeras.¹⁴⁷

Den 7 november 1925 invigdes den nya lokalen.¹⁴⁸ Under mötena döptes 17 personer, nio män och åtta kvinnor.

Om verksamheten hösten 1922 skriver Anna och Nelly:

Vi hade möten tre gånger dagligen i två månader, morgon och kväll hemma, samt mitt på dagen friluftsmöte i någon landsby. Viingo sälja

---

¹⁴⁶ EH 1924 s. 67.

¹⁴⁷ EH 1925 s. 362.

¹⁴⁸ EH 1925 s. 639.

många evangelier och delar av bibeln. Dessvärre är det nog så, att Kristus är för litet känd för att anammas.¹⁴⁹

Församlingen bedrev också social mission:

Nyårsafton hade vi en brokig skara av omkring 90 tiggare som åto sig mätta av varm milletgrynsgröt och tunn kålsoppa. Stackars människor! De leva på livets skuggsida. Många äro blinda och ha ingen annan utväg att försörja sig på.¹⁵⁰

En notis införd i *Evangelii Härold* den 17 december 1925 speglar något av verksamhetens omfattning under år 1924:

Då jag såg efter i bankboken, vad som växlats under fjolåret, uppgick det till 5.072 svenska kronor, och detta har med Guds välsignelse räckt till oss och alla 'de våra'. Tillsammans äro vi 11 à 12 personer: 2 eller 3 evangelister, 1 eller 2 bibelkvinnor, 4 skolungdomar, av vilka 2 nu har börjat i en realskola, och så har vi för tillfället en gammal hjälplös man och en byggnadsarbetare.

En av evangelisterna, Liu, hade fått sin utbildning hos metodisterna. Han tvivlade på de kvinnliga missionärernas undervisning om Andens verk men blev själv andedöpt och fick tro för att bedja för sjuka.¹⁵¹ Detta hände i mars 1923 då under tre dagars stormöte 13 personer döptes. Under hösten 1923 räknade man med att starta utpostarbete i en stor by som tillhörde ett distrikt utanför Luancheng. Katolikerna hade planer på att bygga en kyrka där, men Anna och Nelly ville vara först på platsen.¹⁵²

Under det kinesiska nyåret i början av 1926 hade missionärerna en två veckors bibelkurs då ett 40-tal var samlade. I mars månad var det stormöte då lokalen var fylld till trängsel. Pastor Wei, lärare på evangelisternas bibelskola, talade. Under pingstdagarna var Gustav Lundgren från Sinlo kallad som talare. Vid dopförrättningen som hölls döptes 11 personer. Under brödsbrytelsen som följde blev någon helad och en annan döpt i den helige Ande.¹⁵³

Församlingen sysslade mest med direkt evangelisation. Vid årsskiftet 1928–1929 var oftast sex eller sju av medlemmarna dagligen ute och vittnade om Jesus. Anna och Nelly skriver att »under denna tid

---

¹⁴⁹ EH 1923 s. 309f.

¹⁵⁰ EH 1924 s. 341.

¹⁵¹ EH 1923 s. 537.

¹⁵² EH 1924 s. 20.

¹⁵³ EH 1926 s. 573.

besöktes ett 40-tal byar och flera marknader«. De skriver också att de predikade »offentligt på gator och gränder« och att de skulle »fortsätta tills alla i distriktet fått höra evangelium«. ¹⁵⁴

Under 1927 fick missionärerna under en tid fly från sin station. Inbördeskriget mellan nationalister och kommunister hotade allvarligt församlingens existens.

Då Anna och Nelly den 8 september kom tillbaka till stationen kunde de med stor tacksamhet konstatera att Gud bevarat både församling och egendom. ¹⁵⁵

Under maj månad 1928 blev läget betydligt allvarligare. Den norra arméns trupper, vilka retirerade inför sina motståndare, plundrade och rövade varhelst de drog fram. Under en tid bodde cirka 10 000 soldater i staden och de störde ofta mötesverksamheten. Nelly skriver:

I en provins med 27 missionsstationer blevo endast tre av dessa oskadda. [...] Soldaterna stannade här cirka tre veckor. En söndagseftermiddag kom en av dem in och uppträdde på sådant sätt i möteslokalen, att en av de närvarande sa, att om vi anmälde soldaten, skulle han bli skjuten. [...] Syster Larson fick en allvarlig blodstörtning, som nog var en följd av soldatoroligheterna. Söndagsmorgonen den 1 juli var det så svårt att hon sade: »Jag går nog hem nu, men frälsningen håller!« ¹⁵⁶

Missionärerna upplevde ett svagt intresse för deras område från församlingsmedlemmarna i Sverige. I en artikel införd i *Evangelii Härold* den 12 januari 1928 skriver de:

Vi hava nog en hel del om missionsarbetet på hjärtat men känna det, som intresset för denna del av fältet vore ytterst litet och hava knappast mod till att tala om missionen. Vi fingo från Sverige kr. 60 kr. Gud välsigne dem som kommit ihåg oss med något! Våra utgifter ställa sig ungefär så här (per månad): Tre evangelister 75 kr, tre skolflickor 30 kr, en pojke på middle-school 15 kr, bibelkvinna 15 kr, en arbetsman för varjehanda 12 kr, kol och fotogen 20 kr, hyra för utstation 10 kr. Summa kr 177 kr. Dagliga extra utgifter och missionärernas underhåll icke inräknade. Denna gåva 60 kr, är allt, som kommit från Sverige på ett kvartal. Vi vilja bra gärna känna oss tacksamma, men tack blev nog i alla fall ett ack för en stund, tills hjärtat

---

¹⁵⁴ EH 1929 s. 117.

¹⁵⁵ EH 1927 s. 525.

¹⁵⁶ EH 1928 s. 681.

blev stilla för Herren, som trofast vårdat sig mera om oss alla de 15 år som vi varit i Kina.¹⁵⁷

Under sådana ekonomiska omständigheter var det svårt att utvidga arbetet. Behovet var under denna tid stort, att hyra en lokal för mötesverksamhet inne i centrum av Luancheng. Det skulle kosta 250 kronor om året. I ett brev daterat 1 november 1928 ber missionärerna om hjälp till att underhålla tre evangelister vilket skulle kosta 20 kronor i månaden för vardera. Man ber också om 450 kronor för att få lagfart för ett område intill kyrkan som man köpt tidigare.¹⁵⁸

Några månader senare fick missionen i Luancheng en stor summa pengar via Gustav Lundgren i Sinlo som skriver:

Pengarna, som vi fått för nödlidande och för arbetet, ha vi redan till största delen givit ut. En del gavs direkt till de fattiga och hungrande och omkring 2.000 kr. till systrarna i Luancheng till att användas för arbetet, som nu pågår i full fart på deras missionsstation.¹⁵⁹

Under oktober månad 1928 anordnades en bibelkurs som slutade med tre dagars möten. Under november hade man en särskild bibelkurs för kvinnor. Sedan hade man också bibelstudier med David Landin då så många som 75 personer var samlade.¹⁶⁰

»Ett nytt blad i Kinas historia.« Så optimistiskt tecknar missionärerna läget i ett brev hem den 7 februari 1929 när arbetet äntligen började bära frukt:

Anna Larsons
och Nelly Olsons
»fosterdotter«

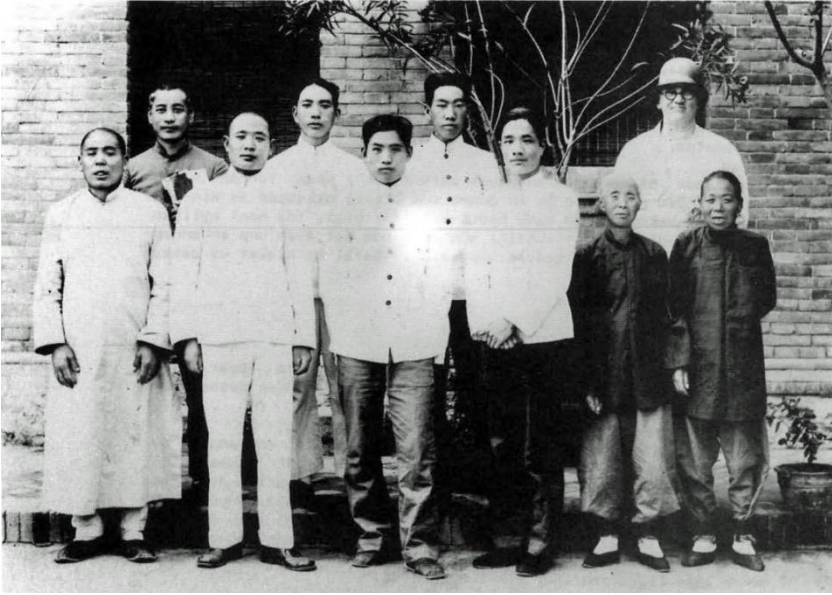
---

¹⁵⁷ EH 1928 s. 27. De flesta av de personer som hade utlovat ekonomiskt stöd till Anna och Nelly upphörde så småningom att sända pengar till den person som förmedlade dessa till Anna och Nelly. Det berodde sannolikt på att de församlingar som de tillhörde gjorde missionsåtaganden som de i första hand ville stödja, vilket gjorde att Anna och Nelly ibland fick ekonomiska bekymmer. (Red:s anm.)

¹⁵⁸ EH 1928 s. 791.

¹⁵⁹ EH 1929 s. 374.

¹⁶⁰ EH 1929 s. 247.

De sju evangelisterna i Luancheng. Till höger ses Nelly Olson tillsammans med två bibelkvinor. Evangelisternas namn (från vänster): Lu, Huang, Chang, Kou, Liu och Chao.

Vändningen har kommit hastigare än man kunde tänka. Missionens målmedvetna arbete synes bli mer och mer fruktbarande. Tusenåriga, gamla tempel rivs ner.¹⁶¹

För tillfället var det åter så lugnt på fältet att Anna och Nelly kunde färdas fritt och förkunna evangelium. Myndigheterna hade förbjudit fotbindning och bestämt att alla kvinnor som var under 20 år måste lösa sina bundna fötter.

Anna och Nelly skriver år 1929 till *Härolden*:

O, om någon hemma ville sända oss en stark damcykel! Allt som oftast kallas vi ut på sjukbesök, och det tager mycken tid att gå till fots. Skola vi hyra en skjuts, så är den alltför dyr. Vi ha under årens lopp gått mycket till fots i Kina, och det skulle vara skönt att få en ändring. Tänk, om vi hade en åsna att rida på! En häst skulle naturligtvis vara ännu bättre, och bäst av allt om lugn finge råda i landet, så att man icke behöva riskera att komma ut för rövarhopar.¹⁶²

---

¹⁶¹ EH 1929 s. 247.

¹⁶² EH 1929 s. 409.

Trots bekymren med dyra fortskaffningsmedel så hyrde missionärerna en »skjuts» under tiden 5 februari till 8 mars 1929. De besökte då »70 landsbyar och hade 3 till 5 möten dagligen.«¹⁶³

Församlingen hade under åren omkring 1930 fyra kinesiska evangelister. Den sist tillkomna, Chao Chin Chung, hade varit lärare ett par år. Han hade inte gått någon bibelskola men planer fanns att sända honom till den skola som de nordkinesiska pingstvännerna drev tillsammans. En äldre kinesisk predikant som kallats till hjälp för en mötesserie får goda vitsord av missionärerna: »Han var outtröttlig i att lära och förmana natt och dag, och det kom en ovillkorligen att tänka på apostlarna fordom.«¹⁶⁴

Påskdagen 1930 blev 19 personer döpta. Flera hade önskat bli döpta men fick vänta. Albert Sandström från grannstationen Chaochow förrättade dopet. Vid barnvälsignelsen som följde frambars sex barn bland vilka fanns Linnea och Albert Sandströms son Lennart. Församlingen hade också öppnat ytterligare en utpost på en plats 10 kilometer från Luancheng. Det arbetet beräknade öka omkostnaderna med 500 kronor om året för församlingen.¹⁶⁵

Julen 1929 firades tillsammans med medarbetare och församling. Kyrkan dekorerades och 200 påsar med godis delades ut. Under jultottan sjöngs »Var hälsad sköna morgonstund« och flera andra psalmer på svenska.¹⁶⁶

Efter 1931 blir notiserna allt sparsammare i *Evangelii Härold* från missionsarbetarna i Luancheng. I ett brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm, daterat 16 oktober 1935, berättar Nelly, som nu är ensam på sin station eftersom Anna är hemma för vila: »Tältet är ute, tre evangelister äro med. Vi försöker bryta ny mark. Vi följer en teater. Där den slår läger, gör vårt tält likaså.«¹⁶⁷

Nelly berättar i samma brev om utvecklingen av arbetet i det stora distriktet. De har nu frälsta kineser i 70 av de 140 byarna. Då de bosatte sig i staden omkring år 1916 fanns det inga troende i hela distriktet.

Under Annas hemmavistelse i Sverige gjorde sig ensamheten gällande. Nelly skriver:

---

¹⁶³ EH 1930 s. 347f.

¹⁶⁴ EH 1930 s. 516.

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Brev till Filadelfiaförsamlingen i Kristianstad daterat 6/1 1930 (KFa).

¹⁶⁷ Filk-ma.

Jag har nyligen haft brev från Anna Larson att hon beställt biljett till september. Då sa jag vid mig själv: «Kära Anna, det var länge att vänta ännu 8 månader.» De skrev från Kristianstad att Nelly Olson varit ute sista perioden i 12 år men det är nu 14 år sedan jag lämnade Sverige.¹⁶⁸

Nelly som väntar på att Anna ska komma tillbaka till arbetet har fått löfte om hemresa i februari 1937. Det blir då 15 år sedan hon sist såg Sverige. I ett brev, daterat den 6 maj 1936, till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm berättar Nelly om arbetet under en vecka. Hon skriver att under måndagen och tisdagen var verksamheten förlagd till tältet. Onsdagen var marknadsdag, då många besökte stationen för samtal och annan hjälp. Under torsdagen var Nelly ute i en by cirka en mil från staden och hade sex bönemöten. Avgudar togs ned i två hem. Fredagen var upptagen för affärsärenden och brevskrivning. På kvällen hölls två utpostmöten. Under lördagen drog Nelly med medhjälpare, under sandstorm, ut till en by 10 kilometer från Luancheng. Efter bön för sjuka och samtal med bekymrade reste de, fortfarande under sandstorm, hem till stationen. Under söndagen gav Herren välsignade möten både på huvudstationen och på utposterna.

Hade på morgonen knappast satt foten i skon förrän någon kallade. Det rörde sig om en gumma som blivit utkastad av sin man [som var] katolik. Hon hade bedit lite för högt, [då hon] nyligen blivit andedöpt. [Under] söndagen kom det även upp en annan sak, här skall åter grävas löpgravar. Befäl ha stakat ut dessa gravar.¹⁶⁹

De evangelister som församlingen hade kunnat anställa gjorde det möjligt att utvidga verksamheten. Under hösten 1936, då de var minst sju till antalet, kunde man öppna flera byar för dem.¹⁷⁰ Om de um-bäranden dessa fick vara med om skriver Nelly:

Vår ene evangelist har mistat en son, en annan av evangelisterna har just mistat en dotter, 7 år gammal. En ovanligt söt liten flicka. Fadern tog det så hårt, att han svimmade två gånger. Strax efter det att han första gången kom till sig, gick han för att se, om flickan verkligen var död. Då han såg att så var, föll han igen. Vi fingo bära bort honom. Han hade inte ätit men vakat och bedit flera dygn. Vi hämtade hit honom. Han ligger nu sjuk här i dysenteri.¹⁷¹

---

¹⁶⁸ Brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm daterat 17/2 1936 (Filk-ma).

¹⁶⁹ Filk-ma.

¹⁷⁰ Brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm daterat 18/9 1936 (Filk-ma).

¹⁷¹ EH 1935 s. 862.

Nelly upplevde svårigheter att göra gudsbegreppet klart för de troende. Hon skriver:

Har ofta varit djupt bedrövad vid att lägga märke till huru svårt det är med att få in ett någorlunda rätt gudsbegrepp hos dem som vända sig bort från avgudarna.

Till och med andedöpta troende grumlade ofta ihop begreppen om de inte fått specialundervisning. De bildade sig lätt en egen uppfattning om Gud, där man helt enkelt gjorde Honom till en »kinesgud« fast mäktigare. Strategin för församlingen i Luancheng innebar att sända ut evangelister i byarna med lämplig litteratur och grundligt undervisa dem om skillnaden mellan bibelns Gud och de inhemska gudarna.¹⁷²

Anna anlände till Luancheng den 16 oktober 1936 efter sin viloperiod i Sverige. Flera hundra troende mötte upp utanför staden med banderoller och välkomsthälsningar. »Vi tågade genom stadens gator under sång och musik, och mycket folk samlades för att se, vad som var å färde.«¹⁷³

Nelly var nu redo att åka hem för välbehövlig vila. Avskedsmöten hölls 14 februari 1937 och den 26:e samma månad lämnade hon Shang-hai. Den danska missionären Abelone Christiansen kom nu Anna till hjälp i verksamheten.¹⁷⁴

Det japansk-kinesiska kriget som började i juli 1937 drabbade samtliga missionsstationer på pingstmissionens norra fält i Kina. Anna skriver om en prövningens tid som de aldrig upplevt förr. Mer än hundra personer bodde ett tag på missionsstationen. Många blev dödade och lemlästade i staden men »Gud höll sin hand över församlingen.«¹⁷⁵

Julen 1937 anordnades konferens trots det spända läget. En kristen vid namn Huang från grannstationen Lungping gästade församlingen.

I slutet av maj 1938 hölls möten under två dagar då 20 personer döptes och 14 barn bars fram i församlingen. Senare döptes ytterligare 19 personer. Anna skriver: »En liten pojke på 8 år ville absolut bli döpt vid detta tillfälle, och då han är gudfruktig och snäll, vågade vi ej hindra honom.«¹⁷⁶

---

¹⁷² Brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm daterat 18/9 1936 (Filk-ma).

¹⁷³ EH 1937 s. 303.

¹⁷⁴ EH 1937 s. 303; s. 386–387.

¹⁷⁵ Bilaga 7.

¹⁷⁶ EH 1939, s. 219.

Under våren 1939 besökte August Leander församlingen i Luan-cheng. Man hade tre dagars möten med tre sammankomster var dag. Den sista dagen kom trehundra söndagsskolbarn in till mötena från utposterna. Församlingen hade tolv söndagsskolor på utposterna samt en i staden. Nelly var nu tillbaka i arbetet efter ett års vila i Sverige men hade inte kvar sina gamla krafter.¹⁷⁷ Hon blev inlagd på sjukhuset i Peking den 11 november 1940. Hon led bland annat av inflammation i levern. Redan den 6 december fick hon hembud. Under nästan 25 år hade hon verkat i Kina och den mesta tiden med att bygga upp församlingen i Luancheng. Den bestod nu av omkring 500 medlemmar.¹⁷⁸

David Landin skriver: »Hennes resliga gestalt och stora kännedom om folkets språk och seder ingav respekt var hon gick fram.«¹⁷⁹

Under åren 1941–1946 är rapporterna sparsamma från Luancheng. Nelly hade tidigare varit den flitigaste brevskrivaren. Krigsoro-ligheterna inverkade också allvarligt på möjligheterna att kommunicera med omvärlden.

Anna hoppades få förstärkning från Sverige, men så blev det inte. I stället utsåg hon 1941 två bibelkvinnor som gick ut var dag för att besöka de troendes hem. De blev ofta anmodade att besöka sjuka. Everth Carlsson och Henry Axelsson lovade att komma till församlingen i maj för tre dagars möten då man även räknade med att ha dopförrättning.¹⁸⁰

I ett brev daterat 8 december 1945 med adress »Filadelfias Yttre Mission, Stockholm«, skrev Anna att det var alltför länge sedan hon hört något från Sverige. Hon visste inte längre vem som skickade ut underhållet. Mitt under brinnande krig gick dock arbetet vidare. Under år 1945 hade församlingen flera större möten och dopförrättningar. Sjuka hade upplevt helande. Många gånger hade källaren fått vara en tillflykt under kulregnen. Anna avslutar brevet med följande ord:

---

¹⁷⁷ EH 1939 s. 774.

¹⁷⁸ EH 1941 s. 70.

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm daterat 8/4 1941 (Filk-ma).

Det blir nu så tomt på fältet när så många resa hem men vi vänta att nya snart kan komma ut. Arbetet är ej slut. Det är många platser som behöva höra evangelium.

Anna var under långa tider isolerad då hon ville hålla ut så länge som möjligt på sin missionsstation. Maria Jansson som lämnat Sinlo för att ta sin tillflykt till det säkrare Peking skriver:

Från Anna Larson ha vi inte hört något på länge, och det sista var, att platsen blivit tagen. Och trots att hon skrev, att Gud hade bevarat dem, så hade de det inte lätt.¹⁸¹

Anna fick tillbringa sin 60-årsdag, den 13 april 1947 i en av människor överfylld källare. Staden Luancheng besköts av artilleri. Samma år avslutade hon sin långa missionsgärning i Kina och nådde hemlandet under hösten.¹⁸²

Under maj 1990 kom det ut viss information via den finska missionären Mirjam Pynnönen om församlingen i Luancheng. Flera hundra kristna samlades vid denna tid till möten men man var utan pastor. Då jag hösten 1997 besökte Luancheng hade församlingen nyligen invigt sin nya kyrka som är byggd på grunden av den gamla. Församlingen saknade fortfarande pastor och de troende kände sig som får utan herde. Det är intressant att notera att de satt upp den gamla kyrkskylden »Shenzhaohui« (»Pingstkyrkan«). Inte på något annat ställe i Kina har jag sett att samfundstillhörighet finns med i någon skylt. Vid besök i Kina 1999 upplystes jag om att skylten bytts ut och fått en neutral benämning.

---

¹⁸¹ EH 1947 s. 870.

¹⁸² EH 1963 s. 21.

9. Küyang

Staden Küyang ligger cirka tre mil från järnvägen mellan Peking och Hankow. Närmaste station är Tinghsien. Vid tiden för Linda och Adolf Johnsons ankomst till Küyang år 1920¹⁸³ var en fjärdedel av stadens yta upptagen av avgudatempel och tempelgårdar. I nordvästra hörnet låg ett stort tempel med pelargångar. Gården och förhusen till templet upptog enligt Adolf en yta av ungefär åtta tunnland.¹⁸⁴ År 1920 bodde omkring 40 000 invånare i Küyang. Linda och Adolf fick vid sitt första besök audiens hos en hög ämbetsman och tog emot en förteckning över hans underlydande landsbyar. Dessa uppgick till 371 med en sammanlagd befolkning på över 100 000 invånare.

Linda och Adolf Johnson hade anlänt till Kina första gången på nyårsaftonen 1907. Under flera år evangeliserade de på Hopei-slätten med staden Chengting som utgångspunkt. Tillsammans med Ellen och Gustav Lundgren flyttade de 1917 till Sinlo men reste samma år hem till USA (Lundgrens) och Sverige (Johnsons) för vila. Det första världskriget fördröjde deras återresa varför de kom ut till Kina först under våren 1920.¹⁸⁵ Vid ankomsten till missionsfältet bodde Linda och Adolf först hos Ellen och Gustav i Sinlo men började snart söka en egen plats för att starta verksamhet. Staden Küyang ligger endast 3 mil norr om Sinlo. Missionärerna hade tidigare velat besöka denna plats men inte haft tillfälle.

Då Adolf tillsammans med två evangelister och en man som drog en kärra fullastad med evangeliidelar och personliga tillhörigheter kom till staden fick de ett mycket vänligt mottagande. Adolf Johnson rapporterade i december 1920 till *Evangelii Häreold* följande:

Vid tiotiden på dagen gingo vi till planen framför hövdingens hus. Där var som vanligt mycket folk samlat. Vi blevo genast omringade av en stor skara människor, både rika och fattiga. Alla åhörde våra vittnesbörd med spänd uppmärksamhet. Vi höllo så på att ösa ur livets vatten i tre timmar. Följande dag fortsatte vi på samma sätt och predikade på gator. Vi måste

---

¹⁸³ EH 1963 s. 21.

¹⁸⁴ EH 1920 s. 212.

¹⁸⁵ *Krigsnöd och kampglädje* s. 16; Axelsson s. 67–68; EH 1919 s. 69.

emellertid återvända till Sinlo Hsien för att hämta våra tält så att vi skulle kunna hava minst en veckas möten. Innan vi foro, erbjödo de oss flera lämpliga gårdar, om vi ville flytta dit. Hyran, för en för verksamheten lämplig gård, skulle kosta omkring femhundra svenska kronor per år. Vi vilja bida Herrens ledning i detta stycke.¹⁸⁶

Några år innan Adolfs besök i Küyang år 1920 hade en kristen kinesisk doktor besökt platsen. Han hade sålt medicin och också talat om en sann Gud. Denne man var troligen den ende som tidigare varit där och förkunnat evangelium.¹⁸⁷

Under år 1921 flyttade Linda och Adolf Johnson från Sinlo till Küyang. Det var bråttom att få i ordning bostadshuset då de väntade nya missionärer. Elin Carlsson,¹⁸⁸ senare Appelheim, samt Hilda Carlström¹⁸⁹ och Selma Karlsson¹⁹⁰ reste den 20 november 1920 via USA till Kina. De hade tidigare varit i kontakt med Linda och Adolf som förberedde deras ankomst. Selma Karlsson skrev, ombord på ångaren Shinya Maru den 27 augusti 1921, ned följande reflektioner:

Är tacksam till Gud, att jag nu är så långt på väg till mitt kära Kina, snart, om allt går lyckligt, är jag där. [...] Omkring den 20 sept äro vi framme i Kina [...] Det känns litet underligt att vi nu är så nära målet. Kommer att stanna hos broder Adolph Johnson, de ha köpt en liten tomt. Så fort som möjligt komma vi att börja med språket, troligtvis få vi hyra kinesiska lärare att hjälpa oss med undervisningen.

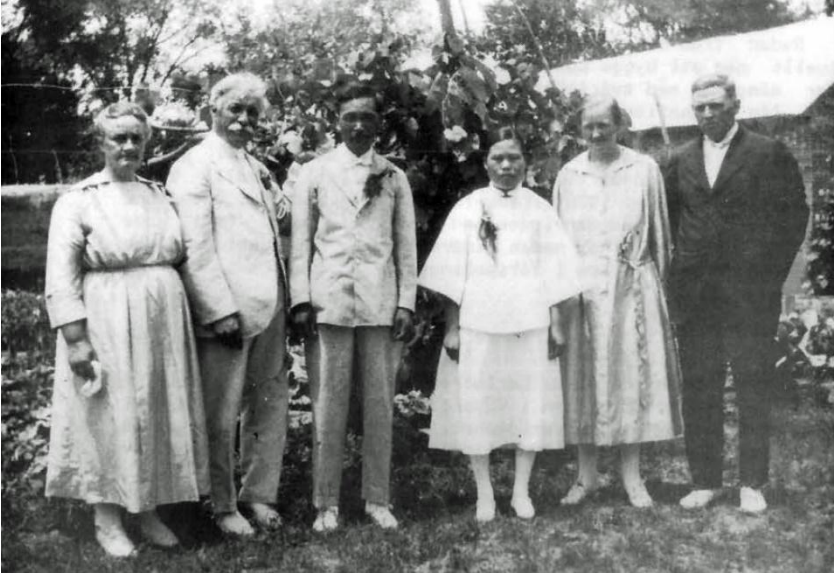
¹⁸⁶ EH 1920 s. 212.

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ Elin Carlsson-Appelheim föddes 6/3 1892 i Änghults församling i Kronobergs län. Hon blev frälst i januari 1908 och upplevde strax därefter kallelsen till Kina. År 1913 flyttade hon till Stockholm och i februari 1915 blev hon efter att ha låtit döpa sig medlem av Filadelfiaförsamlingen. Under 1916 deltog hon i församlingens bibelskola och verkade därefter som evangelist på flera platser. Filadelfiaförsamlingen i Stockholm hade inte möjlighet att från början stå ansvarig för Elin Carlssons vistelse i Kina men lovade att efter förmåga understödja henne (EH 1920 s. 198).

¹⁸⁹ Hilda Carlström föddes i Borgeby socken i Skåne den 10/6 1887. Hon blev frälst i april 1908. Den 26 maj samma år döptes hon och 1910 blev hon andedöpt. Hon utbildade sig senare till sjuksköterska och arbetade en tid på Broby sanatorium. Den fria församlingen i Karinboda blev den utsändande församlingen (EH 1920 s. 198).

¹⁹⁰ Selma Karlsson föddes den 3/9 1882 i Hjorted socken i Kalmar län. Hon döptes den 26/9 1909 och gick samtidigt in i Västerviks baptistförsamling. På hösten deltog hon i Filadelfiaförsamlingen i Stockholms bibelskola. Hon arbetade därefter som evangelist under några år. Hon deltog också i en språkkurs på Runhallen. Hon sändes ut som Smyrnoförsamlingen i Stockholms missionär (EH 1920 s. 198).

De fyra pionjerna tillsammans med medarbetare. Från vänster: Linda och Adolf Johnson, Yuan Paolo, Sung Hsiu-peng, Ellen och Gustav Lundgren. Missionsstationen i Küyang i bakgrunden.

Församlingen i Küyang hade egen kyrkogård. Bilden visar likvagnen från grannstationen Sinlo med bibelorden: »Den som tror på Jesus, han ska leva, om han än dör.

Till hjälp i arbetet i Küyang kom också Elin Andersson. Hon arbetade tillsammans med Linda och Adolf Johnson till 1924 då hon lämnade

pingstmissionens fält och reste till Shansi.¹⁹¹

Under åren 1920–1921 drabbades slättlandet av torka. Missionärerna fick vara med om att lindra nöden. Medel sändes från Sverige och andra länder till inköp av spannmål. Några år senare, 1924, hemsöktes tolv nordliga provinser av en förödande översvämning. Också vid detta tillfälle förmedlade missionärerna hjälp till de mest drabbade.

Redan från den första tiden i Küyang blev det naturligtvis aktuellt med att bygga bostadshus och kapell. Vännerna kämpade under många år med svårigheter att få lokalen klar. Under långa tider låg byggnadsarbetet nere. Dels på grund av ekonomiska skäl, dels beroende på Adolf Johnsons hälsa. Sommaren 1926 var kapellet dock så pass klart att man kunde samlas till möten. Det dröjde dock ända till 1929 innan kapellet formellt kunde invigas. Den 15 juni 1926 firade församlingen bröllop. Johnsons adoptivson Paul sammanvigdes med Sung Hsiu-peng. Paul hade varit hos Adolf och Linda sedan nioårsåldern. Han arbetade sedan tidiga år som medarbetare i församlingen.¹⁹²

Elin Carlsson och Hilda Carlström kände en speciell kallelse till att arbeta bland barnen i Küyang. Strax efter ankomsten till Kina 1921 startade de skolverksamhet. Under år 1926 undervisades ett 50-tal barn på missionsstationen.¹⁹³ Om detta arbete skrev Adolf i *Härolden* den 15 mars 1928 följande:

Barnverksamheten ha vi stor orsak att prisa Gud för. Dock gives det tider, om jag får bruka en annan missionärs ord, då man får 'gråta sina modiga tårar' för barnen. Men det gives ock tider, då man får en obeskrivlig glädje av dem. Jakob är nu stora karlen och sköter orgeln på mötena. Johan är mycket yngre och tidtals vidlyftig, man han är kärleksfull. Vi hoppas, Gud snart får makt med honom, att han blir omvänd. Lukas bär sitt namn väl. Han är alltid bestämd och allvarlig. Denna termin slutade vi med 25 barn. Det var en del, som kommo sent för krigsoroligheternas skull. Det blir bättre, då vi får börja i vår.

---

¹⁹¹ Elin Andersson arbetade en tid som evangelist i Mora. Hon reste till Kina den 14/7 1920 (EH 1920 s. 79). Elin Andersson lämnade av någon anledning Küyang och pingstmissionens fält. Hennes nya adresser finns i EH 1924 s. 94 (Ping-ting-chan, Shansi) och EH 1925 s. 518 (Niang, Tsii Kuan, Shansi). Enligt EH 1928 s. 237 (12/4) »ägde hon inte längre Elimförsamlingen i Borlänges förtroende«.

¹⁹² EH 1926 s. 415.

¹⁹³ Ibid.

Küyang var inte lättarbetat. Efter sex års arbete kan dock Adolf rapportera att en liten församling håller på att bildas:

Gud ske lov, att vi också ha en liten skara, som vittnar om syndernas förlåtelse genom Jesus, Guds Lamm, som borttager världens synd. Vi äro förvissade, att otrons och mörkrets fästen, som redan äro som en lutande vägg, snart skola giva vika och ramla.¹⁹⁴

Ett och ett halvt år senare ber Adolf om förbön både för sig själv och för den lilla gruppen:

Utav vår lilla skara ha tio av dem redan gått tillbaka till den sidan, där vi en gång skola återse dem. Många gånger kännes och synes det, som om vi arbetade förgäves, men ändock måste vi hålla på.¹⁹⁵

Andra missionärer såg kanske mer optimistiskt på framtiden. Elna och Richard Eriksson anlände den 4 november 1928 till Küyang och trädde för en kortare period in i arbetet. Då de skriver hem och berättar om sina intryck så nämner de om den »präktiga missionsstationen, som är både rymlig och på allt sätt praktiskt byggd.« De hälsade också från medarbetarstaben som bestod av evangelisterna, Paul, Wang, Niu, Yang, Jakob, Lukas, och Johannes.¹⁹⁶

Hilda Carlström berättade i ett brev avsänt Küyang 15 februari 1929 om att arbetet gick i segerns tecken. Evangelisterna kunde vissa dagar sälja upp till 200 bibeldelar. I mötena spelade Richard Eriksson dragspel, hans fru Elna harmonika, Elin Carlsson luta och hon själv fungerade som sångbokhållare. »Vi spela och sjunga av hjärtats lust. Folket sitter mycket stilla och rör knappast ett finger.«¹⁹⁷ Till missionärernas och församlingens stora glädje kunde man söndagen den 16 juni 1929 fira dop då nio nya personer anslöts till församlingen.¹⁹⁸

Församlingen ordnade också en egen begravningsplats. Med stöd av flera bibelställen skrev Adolf Johnson hem och förklarade hur angeläget det var att församlingen fick en egen begravningsplats. Ett stycke mark nordost om staden inköptes för 200 kronor under 1926.¹⁹⁹

---

¹⁹⁴ EH 1927 s. 31.

¹⁹⁵ EH 1928 s. 759.

¹⁹⁶ EH 1928 s. 792.

¹⁹⁷ EH 1929 s. 200.

¹⁹⁸ EH 1929 s. 582.

¹⁹⁹ EH 1927 s. 31. Enligt kinesiskt bruk hade den som ägde ett stycke jord också gravplats. För fattiga, utstötta och brottslingar beredde myndigheterna en begravnings-

Adolf skrev också och berättade om sina evangelister. Han var speciellt bekymrad för medarbetaren Wang. Han hade under en lång tid varit sjuk. En annan av evangelisterna, Yang, arbetade och bodde på en av utposterna. Adolf hade ytterligare två beprövade evangelister men ej för tillfället möjlighet att underhålla dem.²⁰⁰ Under 1929 hade de anställda en minimilön på 27 kronor/månad.²⁰¹

På grund av inbördeskriget fick missionärerna åren 1927–1928 periodvis fly från sina fält ut till kusten eller till Peking. Linda och Adolf Johnson var borta under ett halvår. Inget förstördes dock på stationen. Elin Carlsson och Hilda Carlström var i Sverige under denna tid. De kom tillbaka sent på hösten 1928.²⁰² Lundgrens i Sinlo skriver att kina-missionärerna varit tvungna att under ett helt års tid hänga upp sina harpor i pilträden:

Det har varit en tid av djupa bedrövelser och hårda påfrestningar. Missmod och hopplöshet har velat gripa till och med de starkaste viljorna och de mest helgade karaktärerna.²⁰³

De hemmavarande missionärerna uppmanades dock av Gustav Lundgren att inte fortsätta skjuta upp sina utresor.

Under många år kämpade Adolf med sviterna av en hjärnblödning som allvarligt nedsatte hans kapacitet. Han ber i ett brev hem om förbön:

Bed till Gud för mig, att talförmågan blir mig återställd, så att jag kan vittna och tala om Honom som förut! Det är nu snart två år, som jag knappt kunnat tala.²⁰⁴

Under november 1928 fick Adolf en ny hjärnblödning och kunde nu inte heller skriva.²⁰⁵ Hilda Carlström skriver om hans tillstånd:

Broder Johnson är klen och har små hjärnblödningar emellanåt. Varför Gud dröjer med bönesvar är svårt att förstå. Han har inte på två år kunnat vittna på mötena, så nog ser det underligt ut, men vi hålla Gud för trofast,

---

plats. Att begravas på *kuantu*, domarens land, ansågs dock som vanhedrande (EH 1927 s. 31). Adolf Johnson förstod härvid kinesernas tänkesätt och ordnade med värdiga begravningar även för fattiga och utstötta kristna.

²⁰⁰ EH 1928 s. 167.

²⁰¹ EH 1929 s. 200.

²⁰² EH 1929 s. 87.

²⁰³ EH 1928 s. 537f.

²⁰⁴ EH 1928 s. 759.

²⁰⁵ EH 1929 s. 69.

och allt vad Han gör är gjort i trofasthet, om än det synes underligt för oss.²⁰⁶

Sedan 1927 hade Linda och Adolf Johnson haft regelbundet ekonomiskt stöd från pingstförsamlingen i Karlstad. Vid två tillfällen hade också medel sänts ut för missionärernas hemresa. Båda dessa gånger hade dock pengarna hamnat i verksamhetskassan.²⁰⁷ Det syntes oerhört viktigt för Adolf att få missionsstationen färdigbyggd. Hemresan fick därför vänta. Den 3 juni 1929 lämnade dock Linda och Adolf Kina. Stationen var nu klar. Adolf kom aldrig mer ut till Küyang. Han dog i Karlstad den 9 januari 1933, 58 år gammal.

Hilda Carlström och Elin Carlsson övertog nu ansvaret för stationen.

Under 1931 upplevde de olika församlingarna på den nordkinesiska slätten en skördetid. Också församlingen i Küyang fick känna på det förändrade andliga klimatet.

Hilda och Elin skrev entusiastiskt om verksamheten:

Vi ha möten varje kväll utom lördagar. De kvällar, då vi inte ha offentliga möten, samlas vi troende, så många som kunna komma med, till bön. På morgonen, innan någon börjar sitt arbete samlas vi också i kapellet och ha gemensam bibelläsning och bön, Jesus verkar underbart. Varje dag är det alltid någon sjuk, som vi måste gå till och bedja för. [...]. Flera besatta har också blivit frigjorda. [...] På söndagarna ha vi mycket folk på mötena.²⁰⁸

Den 26 april 1931 döptes inte mindre än 23 personer. Redan tidigare under året hade man fått följa 32 nyfrälsta till dopets grav. Under de senaste 24 månaderna hade 63 personer döpts. Tidigare – från januari 1921 till maj månad 1929 – hade endast 23 kineser genom dop lagts till församlingen.²⁰⁹

Under hösten 1931 var David Landin i Küyang och ledde en veckas bibelstudier. Den 25 oktober fick han döpa sju män och sju kvinnor.²¹⁰ Under våren 1932 upplevde församlingen något av en genombrotts-tid. Elin Carlsson rapporterar mycket entusiastiskt:

Till Guds ära kan jag säga, att verket går framåt även här i Küyang Hsien. Den 4-6 mars hade vi s. k. stormöten här. Mycket folk var samlat, och vi

---

²⁰⁶ EH 1929 s. 200.

²⁰⁷ EH 1929 s. 375.

²⁰⁸ EH 1931 s. 778f.

²⁰⁹ Brev från Elin Carlsson till Paul Ongman daterat 4/5 1931 (Filk-ma).

²¹⁰ EH 1932 s. 25.

hade härliga dagar inför Guds ansikte. Flera kära missionärskamrater gladdede oss med sin närvaro. [...] Det är nu snart elva år sedan Johnsons kommo hit 1921. Samma höst kommo också Hilda Karlström och jag till Küyang. Under dessa år har det varit många böner, som gått upp inför Herrns ansikte, och Han har hört dem alla. Halleluja! Den sista tiden har Gud på ett underbart sätt gripit in och helat sjuka. Detta gör, att förtroendet växer mer och mer, fastän många ej vilja tro och ej vilja lämna sina syndavanor. En vansinnig ung man, som bott här en tid, är nu frisk. [...] En ung kvinna på 33 år har för ett par veckor sedan blivit underbart helad. [...] En man som varit besatt i ett tiotal år, har Gud gjort frisk för åtta dagar sedan. Sista månaderna ha de haft honom bunden.²¹¹

I ett brev till Paul Ongman, Filadelfiaförsamlingen i Stockholm, daterat Küyang 3 maj 1932 redogör Elin Carlsson för sin egen och Küyangförsamlingens ekonomi. Följande redovisning har tagits med eftersom den väl kan exemplifiera de löpande utgifter som missionärerna och församlingarna hade vid denna tid. Valutan gäller mexikanska dollar, vilka denna tid stod i ungefär samma kurs som svenska kronan.

Underhåll för fyra evangelister och en bibelkvinna	244:00
Underhåll för tre bibelskolelever i Peking	120:00
Resor för sistnämnda elever	48:00
Hyra för två utposter	120:00
Utgifter för byresor	22:80
Kol för station och utposter	113:03
Några fattiga som fått hjälp till mat och kläder	63:50
Mat för fattiga mötesbesökare	32:13
Hjälp till en fattig evangelist från bergsbyarna	8:50
Fotogen för stationen	20:60
Fotogen samt lampor, grytor, koppar m m till utposterna	38:95
Kort till söndagsbarnen	15:00
Påbyggande av den alltför låga muren omkring stationen	390:00
Utgifter till getter, gris samt skötsel av djuren	80:75
Postporto	17:60
Summa	1 334:96

Linda kom tillbaka till Kina nyårsafton 1933. Det var då 26 år sedan hon först satte sin fot på landets jord. Församlingen i Küyang hade under hennes frånvaro upplevat framgång sedan hon 1929 tillsammans med Adolf reste till Sverige. En stor skara församlingsmedlemmar hälsade

---

²¹¹ EH 1932 s. 471.

Hilda Carlström, ridande, är på väg till bergsbyarna för att evangelisera. Åsnan, vars huvud syns till höger, är lastad med proviant och ett tält. Elin Carlson och fosterdottern Ilin poserar i förgrunden. Mannen i grå jacka till höger är missionärernas gamle språklärare, senare evangelist.

henne välkommen. Lokalen var vackert dekorerad vid välkomstmötena, som hölls nyårsdagen 1934.²¹²

Hilda Carlström anlände i mars 1936 till Sverige för vila.²¹³ Hon tillhörde Betanieförsamlingen i Katrineholm. Efter en kort tid på platsen startade hon en insamlingsresa till förmån för utposten Titsun. Församlingen i Küyang hade redan en tomt där, men behövde mellan 1 000 och 1 500 kronor för kapellets uppförande.²¹⁴ Under hösten 1937 reste Hilda Carlström på nytt ut till Kina. Utpostverksamheten i Titsun byggdes upp och fungerade bra.²¹⁵

²¹² EH 1933 s. 641; EH 1933 s. 800; EH 1934 s. 368–369.

²¹³ Hilda Carlström lämnade Shanghai den 21/1 1936. En hel kontingent svenska missionärer reste tillsammans till Sverige. Dessa var Hilda Carlström, Karin och David Landin med tre barn, samt Ulla Lidman, Maria Jansson, Berta Persson och Karl Henriksson (EH 1936 s. 74).

²¹⁴ Församlingen hade hyrt tomten på 80 år till ett pris av 580 kinesiska dollar enligt ett brev från Elin Carlsson till Paul Ongman daterat Küyang 10/10 1931 (Filk-ma). Se också EH 1936 s.836.

²¹⁵ Under våren 1939 byggdes en dopgrav i anslutning till kapellet. EH 1939 s. 608.

Också Elin Carlsson var i hemlandet för vila under denna tid. Hon kom till Kina – nu för tredje gången – i oktober 1936. Några dagar senare var hon redan på utpostmöte sex mil från moderstationen. Medarbetaren Lukas var ansvarig för verksamheten. En annan utpost 15 kilometer från Küyang besöktes något senare.²¹⁶

Missionärerna i Küyang lärde kineskvinnorna läsa »Chu yin tzu mu« – ett fonetiskt alfabet som betecknade pekingdialektens olika ljudvarianter. I stället för att lära in de svåra tecknen kunde man med alfabetets hjälp läsa en del böcker som gavs ut på detta ljudspråk. Bibeln utgavs senare med de fonetiska tecknen vid sidan av karaktärerna.²¹⁷

För både missionärer och församling inleddes en mycket prövösam tid från hösten 1937. Japanerna gick hårdare åt Küyang än de andra platserna där svensk pingstmission bedrev arbete. Küyang låg mer utsatt med sin position nära de strategiskt viktiga Wutaibergen i väster. Under hösten 1937 hemsöktes missionsstationen dessutom av rövare. Både Linda Johnson och Elin Carlsson råkade mycket illa ut. Elin torterades svårt.

Efter det att de kvinnliga missionärerna flytt till Peking skrev Elin hem till Sverige och berättade om sina upplevelser.

De kvinnliga missionärerna i Küyang. Från vänster: Elin Carlsson med fosterdottern Ilin, Linda Johnson (sittande) och Hilda Carlström.

---

²¹⁶ EH 1927 s. 490–491.

²¹⁷ EH 1937 s. 490–491. Kommunistregimen införde ett nytt system i de områden de ockuperade. De använde det romerska alfabetet i stället för delar av de kinesiska karaktärerna. *Chu yin tze mu* används dock fortfarande på Taiwan. Barnen i lek-skolorna och den första årskursen lär sig detta alfabet innan de lär in de kinesiska tecknen.

Syster Linda Johnson fick ett slag i huvudet, så att blodet började sippra ner mot örat och kinden. Äldstebrodern Niu fick flera slag i huvudet. Jag fick ett stick av bajonetten på underläppen, så att blodet började rinna ner på kläderna. Sedan fick en av banditerna befallning att slå mig. Han tog träribbor och slog mig med i huvudet och tvärs över mina armar och rygg. Han slog, så bitarna yrde. Sedan tog han ännu en träribba och slog mig. I denna var det spikar, och dessa trängde in i ryggen, så att det började blöda. Hur många slag jag fick, vet jag inte, men det var nog säkert ej under 40. Jag bad Jesus om kraft. Jag förlorade nog medvetandet ett par gånger under tiden men kom till mig igen. Till sist tog banditen av bajonetten och slog mig i bakhuvudet. Sedan fick han befallning att sluta upp med att slå.

Elin avslutar:

Under allt ha vi sett Guds hand över och med oss. [...] Jag är dock förfärligt nedbruten efter allt, men Jesus skall hjälpa. Syster Johnson var mycket rädd under de värsta dagarna, men hon har starka nerver och känner sig så duktig nu. Hon fick inte heller så mycket stryk som jag.²¹⁸

Under våren 1938 fick Elin Carlsson resa till Sverige för välbehövlig vila. Med henne följde också adoptivflickan Ilin Carlsson som senare blev svensk medborgare och bosatt i Sverige.

Elin Carlsson reste inte ut mer till Kina. Kriget pågick för fullt och andra uppgifter i hemlandet väntade.²¹⁹

Den japanska ockupationsmakten brände ned missionsstationen i Küyang, februari 1938.²²⁰ Motiven till detta är svåra att förstå. Den svenska flaggan vajade över gårdshus och kapell. I strid mot gällande konventioner förstörde man ändå det mödosamt uppbyggda evangeliska centret. Allt brännbart blev lågornas rov i såväl bostadshus som kapell. Missionärerna Linda Johnson, Elin Carlsson och Hilda Carlström hade redan lämnat Küyang då stationen lades i spillror. En av församlingens evangelister reste upp till Peking och rapporterade det inträffade till missionärerna. Dessa förlorade i stort allt personligt lösöre.²²¹

---

²¹⁸ EH 1937 s. 1052f.

²¹⁹ Elin Carlsson arbetade en tid på Långbro och S:t Eriks sjukhus i Stockholm. År 1945 anställdes hon på missionsexpeditionen, Filadelfiaförsamlingen i Stockholm. Vid pensioneringen 1957 reste hon ut till Taiwan där hon arbetade till 1961.

²²⁰ EH 1943 s. 878.

²²¹ Se brev daterat Peking 28/4 1938 från Linda Johnson till Ingeborg Redtzer (Filk-ma); se också EH 1938 s 480.

Inte bara missionsstationen i staden förstördes. Stora delar av Küyang lades i ruiner och ett 80-tal byar i distriktet härjades. De troende skingrades. Elin Carlsson reste hem till Sverige. Linda Johnson flyttade temporärt till Peking och senare till Chengtingfu.

Missionärerna fick från Sverige en del medel som skulle användas till krigets offer. Det var Eric Hallin i Peking som vid denna tid skötte denna speciella kassa. Också Küyang fick sin del av medlen. I ett brev hem uttrycker Linda Johnson sin förhoppning att kunna påbörja nödhjälpsarbete på platsen.²²² Svårigheterna var många. Staden var svårt förstörd. Fortsatta oroligheter äventyrade varje ansträngning. Missionärernas bostäder var obeboeliga. Den 14 april 1939 reste Hilda Carlström och Linda Johnson från sin tillfälliga uppehållsort Chengtingfu mot Küyang. Då de kom till utposten Titsun hade det anordnats konferens där. Efter tre dagars möten döptes inte mindre än 46 personer. Den 1 maj fortsatte färden mot Küyang. Gapande ruiner mötte missionärerna. Representanter för den japanska ockupationsmakten och den lokala kinesiska förvaltningen hälsade missionärerna välkomna tillbaka. Nödhjälpsarbetet kunde nu påbörjas. Det var dock svårt att få tag på livsmedel. Hilda Carlström skriver: »Allt är så dött här. Inget folk. Ingenting att köpa. En dag skickade vi någon att köpa kinesiskt bröd – vårt bröd var slut – men det fanns inget.»²²³

Senare under år 1939 flyttade missionärerna tillbaka till Küyang. De allra nödvändigaste reparationsarbetena kunde utföras men ännu våren 1946 då Alfred Nelson besökte Küyang stod missionärernas förra boningshus samt kyrkan som gapande ruiner. Efter attacken på Pearl Harbor den 7 december 1941 blev missionärerna under en tid internerade av misstag. Eftersom centralkyrkan var förstörd flyttades en stor del av verksamheten till utposterna.²²⁴ Under maj 1943 blev 74 personer döpta på en av dessa. Församlingen som 1938 uppskattades till 300 döpta medlemmar hade en god tillväxttakt under dessa kaotiska förhållanden.

Efter ett flyganfall över Küyang den 30 oktober 1946 avled Linda Johnson på sin missionsstation. Denna träffades inte av några bomber men

---

²²² EH 1938 s. 480.

²²³ EH 1939 s. 608.

²²⁴ EH 1943 s. 878f.

anspänningen under anfallet blev troligen dödsorsaken. Hilda Carlström berättar:

Hon dog vid elvatiden på förmiddagen. Strax förut hade vi haft ett flyganfall. När detta var över, gingo vi ut på gården och satte oss en stund. Linda hade haft dåligt hjärta en längre tid, och jag frågade, hur hon kände sig. »Det är bättre« svarade hon. Jag gick då in för att koka kaffe och hon skulle strax komma efter. Det gjorde hon också, men när jag senare gick in till henne på hennes rum, dit hon gått för att vila sig, fann jag henne död. Hon svarade inte på mina rop. Det var en bitter stund, då jag förstod, att jag blivit lämnad ensam i detta oroliga hörn av Kina. Men allt har gått med Guds hjälp. Jag kallade in kineserna. De gråto och klagade över förlusten av sin kära missionär. Bittrast var sorgen för evangelist Yuan Paulo, som varit som en fosterson för Linda.²²⁵

Linda Johnson var 64 år vid sin bortgång. Hon tillbringade 33 år i Kina – de flesta i Küyang.

Hilda Carlström lämnade Kina under våren 1947 och välkomsthälsades i pingstförsamlingen i Katrineholm söndagen den 4 maj. Under tre långa perioder med början 1920 hade hon tjänat det kinesiska folket och församlingen i Küyang. Det verkar som Yuan Paulo, Johnsons adoptivson, ledde arbetet sedan missionärerna lämnat landet. Föreståndare och äldste nämns aldrig i breven till Sverige. En skara evangelister tillsammans med missionärerna arbetade tillsammans med att bygga upp församlingen. Med anledning av att antalet uppskattade kristna år 1938 var 300, och utifrån senare inrapporterade dopsiffror, kan vi sluta oss till att församlingen bestod av cirka 500 medlemmar då Hilda Carlström lämnade platsen våren 1947. Kommunisterna kontrollerade tidigt Küyang (före 1946) vilket troligen påverkade verksamheten.

---

²²⁵ EH 1947 s. 175.

10. Neikiu

Neikiu ligger sydligare än de andra platserna där pingstmissionen arbetade i Hopeiprovinnsen. Staden ligger något väster om järnvägen mellan Peking och Hankow. Neikiu-distriktet bestod i mitten av 1920-talet av 316 byar samt staden med samma namn.²²⁶

Då Haldis Zetterqvist²²⁷ och Tekla Jansson²²⁸ år 1921 reste ut till Kina uppehöll de sig först i Shansi-provinnsen vilken ligger väster om pingstmissionens fält. År 1923 påbörjade de arbete i staden Neikiu i södra Hopeiprovinnsen. De skriver efter ankomsten dit: »Platsen i fråga är mycket mörk, men vi tro, att Herren vill räcka ut sin hand och frälsa själar även här.«²²⁹

Missionärerna hyrde lokaler och öppnade verksamhet. De kämpade ofta med ekonomiska bekymmer.²³⁰ Därför hade de inte heller stora möjligheter att bedriva katastrofhjälp. En omfattande översvämning drabbade nämligen bland annat Neikiu år 1924. Av distriktets 316 byar drabbades 261 av översvämningen – 177 byar jämnades med marken. Haldis och Tekla berättar:

Nästan alla komma ju till missionsstationen för att söka hjälp. Även mandariner har varit här och bett om vårt bistånd till de nödlidande. Vi kunna ju icke mycket hjälpa dem, men ville vädja till eder, kära trossyskon,

---

²²⁶ EH 1924 s. 570.

²²⁷ Haldis Zetterqvist föddes den 30/9 1899 i Grava socken i Värmland. Tidigt blev hon frälst och döptes den 7/10 1917. År 1918 deltog hon i Filadelfiaförsamlingen i Stockholms bibelskola. Senare for hon till USA för studier och fortsatte därifrån till Kina 1921. Efter hemkomsten till Sverige 1935 arbetade hon bl.a. som ålderdomshemsföreståndarinna. Under senare år var hon bosatt i Töckfors där hon avled den 2/1 1983 (*Pingströrelsens årsbok* 1983).

²²⁸ Tekla Jansson föddes 1/4 1894 i Dala Husby. Hon tillhörde Elimförsamlingen i Bodarna i Dalarna och var också underhållen av denna församling. Vintern 1919 arbetade hon som evangelist på Malungfältet i Dalarna. Under juli 1920 reste hon tillsammans med Elin Andersson till USA för studier varefter hon 1921 fortsatte till Kina (EH 1920 s. 79).

²²⁹ EH 1923 s. 571.

²³⁰ Då de den 9/5 1925 endast hade 40 öre kvar i kassan fick de med posten från Sverige 500 kronor. Pengarna användes främst till att reparera kapellet samt till inköp av bänkar (EH 1925 s. 360).

om ni känner Guds maning att hjälpa oss rädda liv. Det är hårt att predika evangelium för dem och sända dem hungrande bort i lekamligt hänseende.²³¹

Då Linnea och Albert Sandström 1928 besökte Neikiu var Haldis och Tekla i Sverige för vila. I Neikiu »voro de troende lite nedstämda« och väntade systrarna tillbaka.²³²

Linnea och Albert som nyligen kommit ut till Kina bosatte sig ett tag på platsen. De skriver om sitt nya missionsfält:

Vi funno det vara Guds vilja att resa hit till Neikiu och upptaga arbete här. Vi ha nu varit här över en månad. Först när vi kommo hit, kändes det mycket hårt i mötena och de troende voro mycket försagda, men nu har Herren börjat verka ibland oss. Rätt så mycket folk kommer också till våra möten.²³³

Under januari 1929 ledde David Landin två veckors bibelstudier i Neikiu. De första mötena besöktes endast av ett fåtal troende men under avslutningsdagen uppgick deltagarantalet till mellan 30 och 40 personer. Förutom kvällsmötet hade man varje dag tre och en halv timmas bibelstudier – ett pass på förmiddagen och ett på eftermiddagen. De flesta deltagarna antecknade flitigt och visade stor uppmärksamhet.²³⁴

Linnea och Albert Sandström var endast några månader i Neikiu. Haldis och Tekla kom under hösten 1929 tillbaka till sin missionsstation. De evangeliserade förutom i staden också i byarna som tillhörde Neikiu-distriktet.²³⁵ Den 5–7 april 1930 var det stormöte då man samlade mycket folk. Evangelisten Niu från Küyang tillsammans med de norska vännerna Fjeld från Pai Hsiang hjälpte till i mötena. Också det närbelägna Lungping där Tekla Andersson hade startat verksamhet fick den 11 april besök av missionärerna.²³⁶ Under hösten 1930 förenades Elsa Nordgren med vittnesskaran i Neikiu.²³⁷

---

²³¹ EH 1924 s. 570.

²³² EH 1928 s. 776.

²³³ EH 1929 s. 87. Angående Sonja och Viktor Sandström se fotnoter s. 140 nedan.

²³⁴ EH 1929 s. 166–167.

²³⁵ EH 1930 s. 279.

²³⁶ EH 1930 s. 364.

²³⁷ EH 1930 s. 843. Elsa Nordgren föddes den 28/10 1890 i Halmstad. Hon avskildes för sin tjänst som missionär i Kina den 6/9 1930 och reste ut den 28 samma månad (EH

Väckelsen över norra Kina med början 1930–1931 märktes också i Neikiu. Den 18–27 mars ordnade missionärerna en bibelkurs för kvinnor. Henry Axelsson från Sinlo var talare. Flera blev döpta i den helige Ande och 12 personer lades genom dop till församlingen. Mycket folk besökte nu den lilla församlingens verksamhet.²³⁸ Under hösten 1932 hade församlingen åter besök av Henry Axelsson, som höll bibelstudium över ämnena »Församlingen« samt »Barnskapet«. Flera blev andedöpta under dessa möten.²³⁹

Den 5–6 maj 1934 avskildes fyra bröder som äldste och diakoner. Gunhild och Henry Axelsson från Sinlo var kallade till att leda högtidsmötena. Samtidigt ordnades också dop och barnvälsignelse.²⁴⁰

Söndagen den 24 mars 1935 mötte en stor skara av både troende och ej troende upp vid den lilla missionsstationen i Neikiu. Även Olivia Andersson med evangelister från grannstationen Lungping var med och tog farväl av Haldis Zetterqvist och Tekla Jansson som lämnade Neikiu redan nästa dag för hemresa.²⁴¹ Haldis avslutade därmed en lång missionsgärning i Kina.²⁴²

Äldstebröder och diakoner tillsammans med Elsa Nordgren var nu ansvariga för arbetet. Evangelisterna hette båda Chao. Den ene arbetade på utposten Yaoshan. Där fanns en skara troende och döpta. Den andre evangelisten arbetade i sin egen by. De troende där hade

---

1930 s. 674). Hon arbetade i Neikiu från hösten 1930 till våren 1937 då hon reste hem. Elsa Nordgren stannade kvar i Sverige. Hon var beredd att tillsammans med andra missionärskamrater resa ut år 1939 men kände sig inför resan så orolig att hon avbeställde biljetten enligt ett brev till Paul Ongman daterat Jonsered den 27/2 1942 (Filk-ma). Elsa Nordgren bosatte sig i Jonsered och tillhörde Betanieförsamlingen på platsen. Under en tid arbetade hon på ortens ålderdomshem. Hon avled 30/9 1974.

²³⁸ EH 1931 s. 389.

²³⁹ Mötena hölls 23–30 oktober. Signe Pedersen och Inga Jansen, bosatta i Peking, talade i avslutningsmötena (EH 1933 s. 42).

²⁴⁰ EH 1934 s. 569.

²⁴¹ EH 1935 s. 694.

²⁴² Sedan 1933 hade Eskilstuna Fria Församling bidragit med 300 kr/år till Haldis underhåll. Hon gifte sig efter ankomsten till Sverige. Av församlingen i Eskilstunas församlingsmötesprotokoll den 3/4 1938 framgår hennes ekonomiska oberoende: »missionärssystem Haldis Zetterqvist, som f n vistas i Sverige är icke beroende av sitt underhåll«. (Filadelfiaförsamlingen i Eskilstunas arkiv).

byggt eget kapell men hade ännu inte råd att underhålla sitt vittne.²⁴³ Under 1936 fick Elsa Nordgren tillfälligt hjälp av Hedvig och Claes Carlsson. Arbetet var dock påfrestande. Då Elsa två år senare reste hem för vila skrev Albert och Olivia Sandström följande om avskedsmötena:

Söndagen den 31 januari [1937] hade vi förmånen att få delta i avskedsmöte för syster Elsa Nordgren. Vår syster har kämpat något över sex år i Neikiu. De två sista åren ha varit särskilt prövande, och på grund av de svåra påfrestningarna är vår syster mycket trött och nedbruten. Det är endast genom Guds nåd, som hon kunnat hålla ut så länge, som hon gjort.²⁴⁴

Kriget med Japan som startade sommaren 1937 försvårade arbetet också i Neikiu. Vissa tider var stationen obemannad. Tekla Jansson som under år 1937 kommit tillbaka till Kina återupptog tillsammans med Astrid Onell,²⁴⁵ senare gift med Harald Almroth,²⁴⁶ verksamheten i Neikiu. De kom dit den 14 oktober 1938.²⁴⁷ Astrid och Harald vigdes den 1 april 1939 i Peking av David Landin.²⁴⁸ Tillsammans med Tekla Jansson arbetade de sedan i Neikiu till 1945. Också Elna Halldorf var under en tid i Neikiu. Från ett brev till Karin och David Landin daterat Peking den 11 april 1938 beskriver hon en resa tillsammans med Tekla Jansson till staden: »Förödelserna var stor. Endast några hundra personer bodde kvar.« De flesta av missionärernas personliga tillbehörigheter hade stulits men en del kunde senare köpas tillbaka i staden.

Japanerna tog ifrån församlingen kapellet. Man fick nu samlas i missionärernas bostad eller hos någon församlingsmedlem. Åren 1943–

---

²⁴³ Brev daterat 10/1 1936 från Elsa Nordgren till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm (Filk-ma).

²⁴⁴ EH 1937 s. 386.

²⁴⁵ Astrid Onell-Almroth föddes 1902 i USA. Hennes föräldrar återvände till Sverige och kom till Vårgårda 1920. 1928 blev Astrid en avgjord kristen och döptes i pingstförsamlingen i Vårgårda. Under hösten 1928 deltog hon i Smyrnaförsamlingen i Göteborgs bibelskola. Under några år arbetade hon som evangelist varefter följde språkstudier. Under våren 1935 avskildes hon som missionär för Kina i pingstförsamlingen Vårgårda varefter hon reste ut till Kina (intervju 23/6 1987 av Astrid Almroth).

²⁴⁶ Harald Almroth föddes den 1/4 1907 i Köping. Han blev frälst och döpt i Filadelfiaförsamlingen i Stockholm 1930. Efter en tid som evangelist hemma i Sverige reste han 1938 till Kina där han var verksam till 1945. Efter en tid i Sverige reste han tillsammans med sin maka Astrid till Japan där de verkade under 25 år. Död i Vårgårda den 30/7 1979.

²⁴⁷ EH 1939 s. 169.

²⁴⁸ EH 1939 s. 1013.

1945 upplevde Astrid och Harald Almroth något av en väckelsetid. Flera blev döpta i den helige Ande och sjuka upplevde hälsa.²⁴⁹

Efter det att missionärerna lämnat Neikiu omkring år 1945 fortsatte verksamheten. En gammal äldstebroder ledde ett 50-tal troende. Kommunisterna intog staden men hindrade inte fortsatta aktiviteter i församlingen. Även efter hemkomsten till Sverige år 1945 fick Astrid och Harald Almroth meddelande om att en väckelse gick fram i församlingen.²⁵⁰

---

²⁴⁹ Intervju 23/6 1987 av Astrid Almroth.

²⁵⁰ Harald Almroths manuskript *Under den högstes beskydd* (Filk-ma).

11. Lungping

Tekla Andersson²⁵¹ reste år 1922 ut till Kina. Hon vistades först en tid hos Linda och Adolf Johnson i Küyang innan hon påbörjade ett nytt arbete i Lungpingdistriktet.²⁵² Lungping ligger cirka tio mil söder om Shimen, Hopeiprovincens huvudstad (se karta s. 22). Grannstation var Neikiu endast tre mil från Lungping. Tekla kom till Lungping våren 1925. Om hur hon där påbörjade arbetet skriver hon i *Evangelii Härold*:

Molnstoden höjdes för mig den 13 mars och blev stående i Lungping Hsien, 50 li [ca 25 km] från Neikiu. Herren använde tidigare en kinesisk doktor att i denna stad finna en plats till missionsstation, som jag fått hyra. Platsen är inte stor, men jag får bida, tills Herren giver en större. [...] Det bleve ju billigare i längden att köpa tomt och bygga.²⁵³

Efter två år i Lungping hade nio kineser blivit döpta. En av dem, en ung broder, Daniel, gick på bibelskolan i Shimen. Tekla Andersson arbetade mest med barn och ungdom. Hon startade under de två första åren en flickskola men den flyttades till Neikiu. Tekla själv flyttade också dit men verksamheten fortsatte i Lungping med en evangelist som ansvarig.²⁵⁴

Då Linnea och Albert Sandström²⁵⁵ den 1 november 1928 besökte Lungping var Tekla Andersson i Sverige. De troende på platsen var nedstämda därför att ingen missionär fanns på platsen. Linnea och Albert beslöt därför att efter bästa förmåga hjälpa till i verksamheten.²⁵⁶

---

²⁵¹ Tekla Andersson föddes den 3/4 1889 i Motala socken. Vid 13-årsåldern kom hon till tro och döptes två år senare. År 1911 deltog hon i Örebro Missionsförenings bibelskola och 1917 var hon elev vid Örebro Missionsskola. Hösten 1920 och våren 1921 fortbildade hon sig vid Göteborgs barnmorskeanstalt. Våren 1921 flyttade Tekla från Linköping, där hon tillhört Första Baptistförsamlingen Betania, till Göteborg och vann där inträde i pingstförsamlingen Salem från vilken hon sedan utreste till Kina. Senare tillhörde hon Filadelfiaförsamlingen i Stockholm och underhölls av Sionförsamlingen i Ore och församlingarna i Gulleråsen och Skattungbyn (EH 1922 s. 182).

²⁵² Söderholm s. 20.

²⁵³ EH 1925 s. 360.

²⁵⁴ EH 1927 s. 224f. Hon startade också ett barnhem i Neikiu, där hon tog in sex barn under 1926.

²⁵⁵ För uppgifter om Linnea och Albert Sandström, se fotnoter s. 108 nedan.

²⁵⁶ EH 1928 s. 776. Uttalandet gäller både Lungping och Neikiu (s. 91 ovan).

Tekla Andersson kom åter till Kina hösten 1930. Omställningen var arbetsam. Hon skriver:

Det känns underligt att åter vara bland dessa myllrande millioner igen. Tredje klass här är sämre och smutsigare än kofinkorna i Sverige. Käre Gud, fyll mig på nytt med kärlek till detta folk!²⁵⁷

Olivia Andersson kom nu Tekla Andersson till hjälp. Enligt Tekla var arbetet tungt, och det var »väldigt hårt och hemskt i andevärlden på denna plats.«²⁵⁸ Missionärernas bön var att andefyllda evangelister och bibelkvinnor skulle sändas till Lungping.

Katolikerna hade ett 40-tal medlemmar i sin församling. Vidare skriver Tekla: »I en by, icke så långt härifrån, bo en skara skrymtare.« Om det var katolikerna eller några andra som hon syftade på framgår inte av artikeln.²⁵⁹

Tekla och Olivia höll vid denna tid på att bygga upp församlingen både andligt och materiellt.²⁶⁰ De turades om att tillsammans med två evangelister och två bibelkvinnor varannan vecka gå ut och evangelisera. Den som var hemma på stationen fick ha ansvaret för byggnationerna. En av medarbetarna, Chen, var nyfrälst och ännu inte döpt därför att församlingen saknade dopgrav. David Landin var kallad som talare till invigningshögtiden vid månadsskiftet maj/juni, då också den nya dopgraven skulle invigas. Gruppen i Lungping hade också två evangelister på bibelskolan i Peking. De var båda andedöpta. Evangelist Huang var under Teklas tidigare period i Lungping kock men hade också blivit andedöpt och tjänade nu församlingen. Tekla skriver om honom: »Han är hemma överallt i Guds ord och har ett stort ljus, samt nit för själars frälsning. Han är verkligen smord till präst.«²⁶¹

Arbetet i Lungping började bära frukt. David Landin som nyss hade avslutat vårterminen för bibelskolan i Peking kom ned för några dagars stormöten. Han skriver i *Evangelii Härold* mycket entusiastiskt om dopförrättningen som hölls 31 maj 1931:

---

²⁵⁷ EH 1930 s. 843.

²⁵⁸ Ibid.

²⁵⁹ Ibid.

²⁶⁰ EH 1930 s. 178.

²⁶¹ Brev till Paul Ongman daterat 7/4 1931 (Filk-ma). Evangelist Huang underhölls av Tekla Anderssons släktingar, Greta och Gunnar Pettersson från Åtvidaberg.

Jag har varit med om många dop under min 20-åriga vistelse i Kina, men jag har aldrig bevittnat en så salig dopakt som denna. Under lov och pris stego unga och gamla med glädjestrålände ansikten ned i dopgraven.²⁶²

David Landin, själv omdöpt, fick också döpa flera som varit kristna i många år men som nu ville bli döpta genom nedsänkning. Inte mindre än 36 personer lades genom dop till församlingen som bildades – eller »ordnades«, som var det uttryck som användes inom Pingströrelsen – under högtiden och som nu bestod av 50 medlemmar.²⁶³

Tekla och Olivia öppnade under 1931–1932 två utposter där möten hölls i hyrda lokaler. Dessutom hade man regelbundet möten i fem andra byar. Under januari månad 1932 var David Landin åter i Lungping och hade bibelstudier. 30–40 personer var samlade varje dag.²⁶⁴ Det var nu tid för Olivia Andersson att lämna Lungping och Kina för en tid. Den 22 februari 1932 var beräknat hemresedatum tillsammans med kamraterna Sandström.²⁶⁵

I mitten av november 1932 besöktes församlingen av Haldis Zetterqvist, Tekla Janson och Elsa Nordgren samt evangelist Chen från Neikiu, för tre dagars möten. Mycket folk var samlat.²⁶⁶

Före julen 1932 var Tekla Andersson, som fortfarande var ensam på stationen, på bröllop i Sinlo. Det var Everth och Matty Carlsson som gifte sig. De nygifta tillbringade sedan julen tillsammans med den ensamma missionären i Lungping. Tekla berättar:

Vi hade en mycket fridfull och god jul tillsammans, trots krig, pest och oroligheter i detta land. Jag saknade varken fisk, gröt, korv eller skinka. Vi hava svarta grisar härute, men när de bli rena, äro de vita. Jag hade gjort i ordning en sådan 'nalle' till jul. Vi fingo även per post över Sibirien diverse till julbordet: löpare, ansjovis och ost m.m. Ja, Gud är god. Vi hade också julotta och goda möten. Församlingen hade gemensam spisning juldagen och annandagen, söndagsskolfest samt fest för allt folket på stationen trettondag, då de fingo julklappar.²⁶⁷

---

262 EH 1931 s. 505.

263 Ibid.

264 EH 1932 s.185.

265 Ibid.

266 EH 1933 s. 42.

267 EH 1933 s. 179.

Flera av missionärerna berättar om tillfällena då nerverna sviktade. Tekla Andersson gör det mer detaljerat i ett brev till *Evangelii Härold*, daterat den 7 december 1933:

Jag var mycket klen till kroppen, mera än jag själv förstod. Jag hade blivit skrämmd i Lungping av kineserna, så att jag fått en nervchock och ville helst ej se någon människa. Så kommo rövarena, och jag måste tidigt en morgon fara till Neikiu. Jag kom halvklädd och okammad dit, och jag såg nästan ut som en rövare.²⁶⁸

Hon berättar vidare att Haldis Zetterqvist rådde henne att resa hem till Sverige och erbjöd sig också att låna ihop pengar till hennes hemresa.

Tekla Andersson åkte inte hem utan bytte i stället fält.²⁶⁹ Tinghsing cirka 10 mil söder om Peking blev ny uppehållsort för den trötta missionären. Ett par av de gamla evangelisterna stannade kvar på missionsstationen i Lungping. Ansvar för verksamheten lades i fortsättningen på missionärerna i det närbelägna Neikiu. Olivia Andersson, fortfarande i Sverige, skulle vid ankomsten till Kina ta ansvaret för arbetet i Lungping.

Arbetet i Lungping gick vidare. Vid en dopförrättning 2–3 maj 1934 döptes 22 personer.²⁷⁰ Under år 1936 gifte sig Olivia Andersson med Albert Sandström och flyttade till den närbelägna missionsstationen i Chaochow. Dessa var nu tillsammans med de nationella infödda evangelisterna ansvariga för arbetet i Lungping.²⁷¹ Under en tid var även Elna Halldorf i staden. Närheten till stationerna i Neikiu och Chaochow gjorde att missionärerna där kunde stödja arbetet på platsen.

Efter 1938 nämns ej stationen i Lungping mer. Varken Astrid Almroth som många år bodde på grannstationen Neikiu eller Sonja Brännström från Ningtsin har några minnen från platsen.²⁷²

---

²⁶⁸ EH 1934 s. 88f.

²⁶⁹ Tekla Andersson stannade i Kina till 1939. Då hon senare på eget initiativ skulle resa ut igen omkom hon den 15/4 1952 vid en bilolycka i Chicago enligt ett brev daterat 17/4 1952, från Joseph Mattsson-Boze i Chicago till Samuel Nyström, Stockholm (Filk-ma).

²⁷⁰ EH 1934 s. 569.

²⁷¹ EH 1937 s. 387.

²⁷² Enligt telefonsamtal till nämnda missionärer 9/10 1987. Församlingen tynade troligen bort. Den som ledde församlingen hade svårt att samarbeta. Se brev daterat 18/8 1940 mellan missionärskåren i norra Kina och Filadelfiaförsamlingen i Stockholm (Filk-ma).

12. Peking

Då David²⁷³ och Karin²⁷⁴ Landin 1930 kom till Peking för att starta en bibelskola fanns det naturligtvis många kristna och även flera missions-sällskap i staden. Det fanns också flera pingstförsamlingar associerade både med utländska missioner och inhemska. David och Karin började hjälpa en liten självständig församling. Denna kom att intimt förknippas med svensk pingstmission tills missionärerna lämnade Peking 1948.

Huvudstaden var ansedd som ett hårt missionsfält. En väckelse som drog över norra Kina åren 1931–1932 märktes dock även i Peking. En amerikansk pingstmissionär – George Kelly från Kanton – var redskapet för att många fick uppleva Gud. Hösten 1932 gick samtliga pingstmissionärer i östra Peking samman under några veckor och hyrde en stor lokal. Många människor samlades där och upplevde frälsning och förnyelse.²⁷⁵

Under 1933 hyrde församlingen som David och Karin Landin samarbetade med en före detta restaurang. Denna förvandlades efter

---

²⁷³ David Landin föddes 25/4 1882 i Göteborg. Han arbetade en tid som lärare vid Stockholms folkskolor och upplevde år 1906 Guds kallelse för missionsuppgiften. År 1908 tog han studenten och reste samma år ut i Svenska Missionen i Kinas tjänst den 11 augusti. Efter att ha återkommit till Sverige 1916 fortsatte han med studier i Uppsala och avlade en fil.kand. 1917. Samma år reste han tillbaka till Kina och arbetade under en tid som rektor för Yungchangs lärar- och evangelistseminarium. Under denna period gifte han sig med Karin. Familjen återkom till hemlandet 1926. Den 27/1 1927 döptes Karin och David Landin i Filadelfia Stockholm. Några månader därefter blev de också döpta i den helige Ande. Den 1/3 1928 entledigades Karin och David från sina tjänster i Svenska Missionen i Kina pga. en ny paragraf i missionens stadgar om att medlemmarna ej fick tillhöra pingstförsamlingar. De avskildes som pingstmissionärer 11/9 1928 i Filadelfia Stockholm med församlingen i Lillån (Örebro) som utsändare. Senare trädde också församlingen i Stockholm in som ekonomiskt ansvarig. Utresan till Kina skedde 13/10 1928. Se vidare EH 1928 s. 285, EH 1928 s. 619f, EH 1942 s. 331f. Se också »Bibelskolarbetet i norra Kina« s. 46 ovan.

²⁷⁴ Karin Landin föddes 21/5 1889. Hennes föräldrar var troende och hon upplevde missionskallelsen redan som ung. Efter att ha studerat vid Åhlnska skolan i Stockholm började hon arbeta bland de blinda. Efter ytterligare studier vid Privata Högre Lärarinneseminarier i Stockholm arbetade hon sju år vid blindskolan i Växjö. År 1919 reste hon i Svenska Missionen i Kinas tjänst ut som deras missionär.

²⁷⁵ EH 1933 s. 112.

omfattande reparationer och ombyggnad till en ändamålsenlig lokal. David skriver:

Genom särskilda anordningar med flyttbara väggar kan den minskas och utökas efter behov. Om alla dessa lösa väggar borttagas, kan lokalen rymma omkring 700 människor, ehuru vi f.n. blott hålla två rum öppna, vilka ha sittplatser för 300–400.²⁷⁶

Då verksamheten i Peking på detta märkbara sätt expanderade behövdes det också flera medarbetare. En före detta kapten i Frälsningsarmén som blivit andedöpt samt en av David Landins förra elever i Kina Inlandmissionens skola i Yuncheng knöts till församlingen. David Landin skriver till sin hemförsamling:

Så har då Filadelfiaförsamlingen med oss fått en liten fyrbåk i miljonstaden Peking, och vi önska, att församlingen vill frambära den och oss till nådens tron.²⁷⁷

Under 1936 reste Karin och David hem för vila och efterträddes av Lydia²⁷⁸ och Eric²⁷⁹ Hallin från Malmö. De hade varit ute i Kina lika länge som Karin och David och kom från Helgelseförbundet. Efter att ha övergått till pingstmissionen reste de ut för att starta ett gästhem i Peking. De skulle också vid Karin och Davids frånvaro vara till andligt stöd i verksamheten.

Japanerna intog Peking sommaren 1937. Den 1 april 1938 meddelade hyresvärden att han sålt huset till dem. Församlingen begärde två månaders uppsägningstid vilket inte beviljades. Den 5 april flyttades

---

²⁷⁶ EH 1934 s. 311.

²⁷⁷ EH 1934 s. 312.

²⁷⁸ Lydia Stefanja Blom föddes den 27/2 1890 i Malmö. I augusti 1920 reste hon ut som Helgelseförbundets missionär för Kina.

²⁷⁹ Eric Gustav föddes den 2/4 1884 i Vintrosa, Örebro län. Han blev omvänd vid 19 års ålder och år 1905 evangelist inom Helgelseförbundet (HF). År 1908 reste han för första gången till Kina som HF:s missionär. Denna period varade till 1917, och en ny period inleddes 1919. Under den andra perioden gifte han sig med missionär Lydia Blom, också verksam inom HF i Kina. De reste hem 1927 och anslöt sig till Pingströrelsen 1930. År 1935 blev de medlemmar i Filadelfiaförsamlingen i Malmö. Som denna församlings missionärer reste de ut 1936. Eric Hallin tjänstgjorde i Kina som missionärskårens förtroendeman i ekonomiska frågor. Makarna underhölls förutom av Filadelfia Malmö av bland annat församlingarna i Sandhem och Tyringe (EH 1984 s. 2ff).

Karin och David Landin med barnen
Daniel, Kerstin och Greta.

allt ut ifrån fastigheten.²⁸⁰ Helt plötsligt, i ett expansivt skede där människor kom till tro och lät döpa sig, stod man utan lokaler. I brist på sådana satte Lydia och Eric Hallin upp ett matt-tält på gården, vid sin bostad, som tills vidare fick tjäna som centrum för den växande verksamheten. Senare flyttade församlingen in i det gatukapell som tillhörde bibel-skolan.

Kineserna hade från och med år 1939 själva tagit ansvar för församlingens ekonomi. Medhjälparnas löner kom dock från Sverige och missionsnärerna.²⁸¹

Karin och David Landin kom tillbaka till Kina redan under 1938. Enligt årsrapporten för 1939 hade församlingen ökat med 30 personer. Insamlade medel uppgick till 480 mexikanska dollar.²⁸² Under 1939 hade församlingen bedrivit nödhjulsarbete som dock måste upphöra mot slutet av året. Sista söndagen under 1939 hölls församlingsmöte då två diakoner samt två diakonissor tillsattes. Följande söndag döptes 10 personer.²⁸³

Krigsutbrottet 1937 innebar stora svårigheter för missionsarbetet. Under 1940-talet blev det på många platser än bekymmersammare. Den 20 oktober 1943 sände August Leander och David Landin följande telegram från Peking:

---

²⁸⁰ EH 1938 s. 355. David skriver om köpet: »Japanerna köpa och bygga hejdlöst, särskilt söder om vårt kapell, där de nästan exproprierat hela staden. De säga att den plats, de önska köpa, kan eller får ingen hindra dem att köpa« (EH 1938 s. 480).

²⁸¹ EH 1938 s. 355.

²⁸² Angående olika valutor, se »Ekonomi« s. 36 ovan.

²⁸³ EH 1940 s. 401.

Med hänsyn till ändrade förhållanden tillrådes sända remissorna snarast möjligt. Koleraepidemierna över. Ingen skandinavisk konferens. Missionsarbetet kräver de allvarligaste förböner.²⁸⁴

Dessa ändrade förhållanden gällde anslutningen till den nya enhetskyrkan, Kinas statskyrka.²⁸⁵ Regimen satte upp medlemskap i den som villkor för att andlig verksamhet skulle få bedrivas. David skriver den 4 november 1943:

Gud vare lov, att vi i vår verksamhet i Peking börja skönja en gryning till ljusare tider. Förra hösten var, som jag redan tidigare meddelat, en sällningens och prövningens tid. Det var då den 'nya ordningen' skulle tillämpas och det skedde ej utan stora förvecklingar åtminstone i vår stad.²⁸⁶

Landin beskriver också sina arbetsuppgifter:

Då ingen bibelskola pågår får jag ägna mig åt församlingen och tidningen mer än förr men även vila och stillhet inför Gud. Jag är ej så stark som förr, varför jag ej orkar arbeta som förut bittida och sent. Gud kräver ej mera av oss än vi orka.²⁸⁷

David Landin berättade också om tidningen som han gav ut sedan många år, *Triumphs of Faith*, som trycktes på kinesiska och engelska. Den kom ut en gång i kvartalet och var den enda pingsttidningen i norra Kina. De flesta religiösa skrifter hade vid denna tid upphört att ges ut. Pappers- och tryckkostnaderna hade ökat väsentligt.²⁸⁸

Bibelskolan var nu stängd. Det var svårt med kommunikationerna till de övriga församlingarna i provinsen. Küyang var helt isolerat under ett par år. Det var också svårt att få tag på livsmedel. Inflationen var oerhörd. Missionärerna från landsbygden började strömma in i staden från mitten av 1940-talet. Många var i stort behov av hemresa men det dröjde ända till årsskiftet 1945/1946 innan de första kunde resa. De som kom till Peking hjälpte till i verksamheten. Några väntade på att resa till Sverige. Det fanns också några som så fort som möjligt ville resa tillbaka till sina respektive missionsstationer och fortsätta arbetet.

David Landin dog den 19 september 1945 i Peking. Från Sven Lidmans »In memoriam« läser vi följande:

---

²⁸⁴ EH 1943 s. 865.

²⁸⁵ Se s. 62 ovan.

²⁸⁶ EH 1944 s. 151f.

²⁸⁷ Ibid.

²⁸⁸ EH 1944 s. 151f. Se också »Litteraturarbete« s. 35 ovan.

Stor smärta och djup saknad känna väl alla Sveriges missionsvänner vid budskapet om David Landins plötsliga bortgång i Kina. [...] Jag minns så väl hur han för några år sedan talade om, att han hoppades få sluta sitt liv ute i Kina för att bli jordad i det land, för vars invånares frälsning han i snart fyrtio år kämpat en tapper, trogen, mödofylld, självtgivande kamp.²⁸⁹

Karin Landin fortsatte nu tillsammans med för tillfället pekingbaserade missionärer arbetet. Hon skriver:

Det är god framgång i verksamheten i Peking. Mötena äro väl besökta. På kvällsmötena samlas en skara ivriga lyssnare utanför kapellporten. Här-omkullen stodo några såsom fastnaglade väl en timme och lyssnade till den varmhjärtade evangelistens vittnesbörd.²⁹⁰

Församlingen hade under 1946 veckomöten på sju olika platser i Peking. Medlemmarna samlades i hemmen och bjöd in grannar och vänner. Ungdomsmötena leddes av den danske missionären John Rasmussen. Karin Landin hade förutom en bibelklass även bibelengelska för ungdom som hade haft tillfälle att studera.²⁹¹

Sedan Karin Landin rest hem 1946 arbetade flera missionärer i församlingen. Eric och Lydia Hallin var kvar under en kortare tid. Alfred och Kristina Nelson flyttade under årsskiftet 1945/1946 till Peking från närbelägna Changping i norr.²⁹² Adina och Richard Hill kom också dit under början av 1946. Församlingen och Karin Landin bad dem att stanna i minst ett år. Familjen bodde i bibelskolans lokaler.²⁹³

Under åren 1946–1948 kom flera nya missionärer från Sverige till Kina trots att det var oroligt i landet efter andra världskrigets slut. De flesta bosatte sig i Peking och började med språkstudier. Först i raden var Karin Landervik²⁹⁴ som avskildes i juli 1946.

---

²⁸⁹ EH 1945 s. 1141.

²⁹⁰ EH 1946 s. 938.

²⁹¹ Ibid.

²⁹² För uppgifter om Alfred och Kristina Nelson se fotnoter på s. 154 nedan.

²⁹³ Adina Hills manuskript s. 17ff. Se också »Chengting« s. 118 nedan.

²⁹⁴ Karin Landervik föddes 24/4 1908. Hon blev frälst i missionshuset i Vetlanda, 17 år gammal. 1930 studerade hon på den av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm organiserade, bibel- och språkskolan med, Osmín Halldorf som lärare. I augusti 1946 reste hon ut till Kina och var kvar till 1949. Senare gifte hon sig med missionär Adolf Nilsson och var under många år verksam i Thailand. Se vidare »Chengtu« s. 163 nedan.

Karin följdes av Gertrud Trägårdh,²⁹⁵ Greta Chrisander²⁹⁶, Bojan Hillius²⁹⁷ och Nora Bylund²⁹⁸. Gertrud Trägårdh berättar om språkstudier och verksamhet:

Den mesta av tiden går naturligtvis åt till språkstudier, men vi ha även andra nödvändiga ämnen på vårt schema, såsom kinesisk historia och geografi. [...] Att det är knogigt på skolan behöver jag väl knappt tala om, men Ni må tro det är intressant att lära kinesiska, även om man ibland skulle vilja ta till lipen, när man tycker sig vara allt för trögtänkt.

Om ett stugmöte berättar hon följande:

Så gott som alla deltagarna voro uppe och avlade sina vittnesbörd. Jag kan inte förstå mig på kineserna, det tycks nämligen som om alla har ett aldrig sinande ordförråd. Och som dom kan bedja och prisa Gud; jag har knappt hört något liknande.²⁹⁹

Maria Jansson och Helen Melander kom ut 1947.³⁰⁰ De hade tidigare varit i Kina och arbetade nu i församlingen. Maria skriver:

Vi äro glada för den öppna dörr, som vi ha haft och för tillfällen, som vi ha, att hjälpa till i arbetet på Chu-shih-ta-chie och det arbete, som är förknippat därmed. Det har varit härligt, och, som jag så många gånger sagt, även hoppfullt, ty det rör på sig. Öppna dörrar finnas och mycket arbete, som borde göras, och vi hoppas, att missionärer komma ut, som kunna fortsätta arbetet.³⁰¹

Bibelskolan som låg på Grigatan, (Chu Shih Ta Chie) var centrum för aktiviteterna. Församlingens verksamhet bedrevs i gatukapellet i omedelbar anslutning till bibelskolan. Familjen Nelson bodde på Lydia och Eric Hallins gård vid Hsi La Hutong. De nyutkomna kvinnliga missio-

---

²⁹⁵ Gertrud Trägårdh föddes den 9/1 1918 i Marieholm, Malmöhus län. Efter studier till sjuksköterska antogs hon den 28/10 1946 som Filadelfiaförsamlingen i Malmös missionär. Hon reste ut till Kina från Oslo den 21/3 1947. Efter språkstudier i Peking kom hon i december 1948 till Hongkong där hon under många år arbetade bland flyktingar. 1963 flyttade hon till Taiwan där hon sedan har arbetat.

²⁹⁶ Angående Greta Chrisander se fotnot s. 164 nedan.

²⁹⁷ Se fotnot s. 164 nedan.

²⁹⁸ Nora (Eleonora) Hildur Bylund föddes den 1/6 1914 i Stigsjö, Västernorrlands län. Hon reste ut med missionsflyget Ansgar den 5/12 1947. Efter en tid i Peking och Chengtu reste hon hem sommaren 1949. Se »Chengtu« s. 163 nedan.

²⁹⁹ Brev till församlingen i Malmö daterat Peiping den 18/10 1947. Från Filadelfiaförsamlingen i Malmös Månadsblad (församlingens arkiv).

³⁰⁰ Angående Maria Jansson och Helen Melander, se s. 55 resp. s. 63 ovan.

³⁰¹ EH 1947 s. 870.

närerna hyrde en tid en lägenhet med adressen Pei Shuai Fu Hutong nr 11.

Adina och Richard Hill reste hem julen 1947. De övriga var kvar till våren 1948. Tystnaden från Peking blev sedan total. Vi vet inte något om vad som hände varken med församling eller fastigheter. Pastorn vid namn Yao med medhjälpare var kvar. Enligt en av Hills medarbetare på Hopeifältet, nuvarande ordföranden för den provinsiella Tre-självy kyrkan i Yunnan, pastor Ku, fängslades senare pastor Yao. Hans hustru Yao Shimu levde ännu hösten 1987 kvar i Peking.³⁰²

Jag gjorde sommaren 1990 samt våren 1991 två besök i Peking. Vid besök i en av stadens kyrkor ställdes frågan till en grånad pastor om han hört talas om pingstpastor Yao. Det visade sig att denne pastor tidigare hade umgåtts med Yao och väl kände till honom. Han förde mig också i kontakt med Yaos son som berättade om vad som hänt i församlingen sedan missionärerna lämnat landet.

Vid 1950-talets början samlades flera hundra personer i den gamla lokalen vid Chu Shih Ta Chie. Församlingen blev senare tvungen att lämna denna lokal. Idag (1992) sträcker sig en bred gata över den tidigare kyrktomten. Församlingen skaffade sig en annan lokal i närheten och verksamheten, om än starkt kringskuren och kontrollerad, fortsatte fram till våren 1959.

Den 8 maj 1959 arresterades pastor Yao. Anklagelsepunkterna var tio. Den första gällde en tavla som pastorn och konstnären hade målat – den dög inte ur revolutionär synvinkel. Andra punkten gällde de tillhörigheter som fanns kvar då missionärerna lämnat Peking. Pastor Yao hade vid upprepade tillfällen försökt överlämna dem till svenska ambassaden men ej lyckats komma in där. De övriga punkterna följde de schabloner som användes i liknande sammanhang. Pastor Yao fördes till ett arbetsläger vid gränsen mot Sibirien i norra Kina och bröts snabbt ner och dog redan efter två år av umbäranden och svält.

Pastorns son som var tjugo år vid faderns fängslande reste i september 1959 till fånglägret för att träffa sin far men internerades själv. Under 26 år blev han kvar i arbetslägret. Han frigavs först 1985 och tilläts bosätta sig i Peking. Yaos son berättar:

---

³⁰² Intervju av Helvi Taponen, gjord med pastor Ku, hösten 1987 (Filk-ma).

Hade det inte varit för Guds oändliga nåd, hade vi aldrig stått ut. Pappa blev politiskt och socialt upprättad 1980 då myndigheterna bad om ursäkt och förklarade att han var helt oskyldig till alla de punkter som han anklagats för.

Pingstförsamlingen i Peking upphörde som juridisk person den 8 maj 1959 men hundratals troende fortsatte att samlas i hemmen. De övervintrade kulturrevolutionen och många av dem tillhörde år 1992 de kyrkor som öppnades under 1980-talet.

13. Chaochow

Chaochow-distriktet bestod 1930 av 230 byar med en sammanlagd befolkning av 215 000 invånare.³⁰³ Inne i centrum bodde 20 000 människor.³⁰⁴ Staden ligger cirka 10 kilometer söder om Luancheng och ett par mil öster om järnvägen mellan Peking och Hankow. Närmaste stora stad är provinshuvudstaden i Hopeiprovinzen, Shimen.

Redan omkring 1910 hade Gustav Lundgren och Adolf Johnson evangeliserat på platsen men så vitt man vet hade aldrig någon utlänning varit bosatt där.³⁰⁵

Missionärerna i Luancheng, Anna Larson och Nelly Olson, hade 1927 hyrt rum för verksamhet i Chaochow och påbörjat arbete.³⁰⁶ Om folket i Chaochow skriver de: »De har annars hållit sig bra isolerade. Rikt, gammalmodigt folk, många studenter, men hyggliga, kommo gärna och höra Guds ord.«³⁰⁷ Angående lokalfrågan fortsätter de: »Rummen vi hyrt äro heller inte tjänliga till bostad, men vi hava likasom fått litet insteg och tro, att de vilja utan större motstånd taga emot utlänningar«. Missionen hade fått en tomt och man hoppades att under 1928 »på något sätt få ihop till en lokal«.

Under sommaren 1928 var Anna Larson en vecka i Chaochow och människor kom till tro.³⁰⁸

Under fältkonferensen i Sinlo maj 1929³⁰⁹ lades riktlinjerna upp för arbetet i Hopeiprovinzen. Den andra frågan på dagordningen var att

---

³⁰³ Söderholm 1933 s. 17.

³⁰⁴ EH 1935 s. 682.

³⁰⁵ *Krigsnöd och kampglädje* s. 14.

³⁰⁶ Gustav Lundgren menade att Richard Eriksson, som tillhört Örebro Missionsförening men närmat sig Pingströrelsen, vore lämplig för platsen (EH 1928 s. 27).

³⁰⁷ EH 1928 s. 27.

³⁰⁸ EH 1928 s. 27. Anna Larson och Nelly Olson var fortfarande bekymrade för staden: »Till Chaochow har ännu icke kommit någon missionär. Vi ha det som ett allvarligt böneämne, att Gud skall utrusta någon för den betydelsefulla platsen. Där finnas ganska många studenter, som tyvärr arbeta emot kristendomen« (EH 1929 s. 600).

³⁰⁹ Denna mycket viktiga konferens visar på hur man sökte samordna verksamheten på hela det norra fältet (EH 1929 s. 408).

börja arbete på nya platser. Man ansåg att Chaochow och Lungping borde prioriteras. Sekreteraren Henry Axelsson rapporterade:

I Chaochow ha systrarna Nelly Olson och Anna Larson begynt arbete men ansågo sig ej kunna fortsätta, eftersom platsen ligger alltför avlägset för dem och deras tid och krafter äro begränsade.

Man beslöt i alla fall att behålla lokalen, åtminstone till hösten. Hyran för de närmaste sex månaderna som uppgick till 50 kronor, skulle betalas ur den allmänna evangelistkassan.

Under början av år 1930 flyttade Albert³¹⁰ och Linnea³¹¹ Sandström till Chaochow. Albert avskildes för missionärskallet 29 augusti 1926 i sin hemförsamling Ånäset, och kom kort därefter ut till Kina.³¹² Linnea, tidigare Andersson, avskildes till kinamissionär i Linderås, Småland och reste samma år ut till missionsfältet.³¹³

Linnea och Albert in-tecknade två lägenheter för 900 kinesiska dollar och reparerade husen för några hundra kronor. Den 9–10 mars 1930 var det stormöte då Gustav Lundgren från Sinlo-stationen var talare. Mötet fick ett hastigt slut då en soldathop trängde in i staden. Många hem fick öppna sina dörrar för dessa men de rörde inte utlänningarnas fastigheter.³¹⁴ Missionärerna rapporterade vid denna tid till hemlandet:

Bed för oss, så att vi ostörda få fortsätta arbetet, ty många dörrar äro öppna, och Gud verkar bland oss. Några ha blivit helbrägdagjorda från svåra sjukdomar. All ära till Gud!³¹⁵

Under 1930 döptes elva personer. Under julhögtiden var de kvinnliga missionärerna från Neikiu på besök. »De fingo också nåd att i Andens kraft frambara julens härliga budskap.»³¹⁶ I två byar hade man också varje vecka sammankomster. En evangelist och en bokspridare hjälpte till i arbetet. En annan evangelist var sjuk sedan flera månader.

---

³¹⁰ Albert Sandström föddes 19/12 1890 i Ånäset. Då han var 30 år blev han frälst på ett möte i Buafors. Den 26/6 1921 blev han döpt i Ånäset. Han blev samma år andedöpt och upplevde då kallelsen som missionär till Kina. Om hans förberedande för missions-tiden, underhåll m.m.se Burman 1978, s 37–39.

³¹¹ Linnéa Sandström (född Andersson) föddes 18/12 1897 i Ekeby socken i Östergöt-lands län.

³¹² Söderholm 1933 s. 6.

³¹³ Söderholm 1933 s. 17.

³¹⁴ EH 1930 s. 279.

³¹⁵ Ibid.

³¹⁶ EH 1931 s. 178.

Linnea och Albert Sandström upplevde från början en vidöppen dörr i Chaochow. Folket var villigt att lyssna. Behoven var nu stora. Man behövde medel till att hyra utpostlokaler, till inköp av bänkar samt till underhåll av evangelister.³¹⁷

Under våren och sommaren 1931 var det kritiskt för befolkningen i Chaochow då olika krigshärlar drog fram över Hopei-slätten. En upprorsgeneral vid namn Shihyu-shan härjade med sina soldater i bygden. Sedan kom regeringstrupperna. Missionärerna flydde till Peking eller till kuststäderna. Sandström berättar:

Det såg mycket kritiskt ut ett tag i somras, och de första dagarna undrade vi ofta, om vi skulle komma tillbaka och finna vår station förstörd av soldaterna, vilka också härja som rövare. Under tre veckor nådde oss intet meddelande från våra evangelister.³¹⁸

Everth Carlsson³¹⁹ avskildes som missionär för Kina vid den årliga Lapplandsveckans avslutningsmöte i Husbondliden den 12 juli 1930. Församlingen i Gargnäs, som han då tillhörde, och några andra församlingar ställde sig bakom honom ekonomiskt då han reste ut till Kina under 1930.³²⁰ Efter ett års språkstudier i Peking flyttade han till Chaochow och började genast hjälpa till i arbetet. Sandström skriver:

Han har ej varit ute mer än ett år, men Herren har hjälpt honom med språket, så att han redan ryckt in på allvar i verksamheten med sina vittnesbörd och sin sång och musik.³²¹

Everth Carlsson rapporterade hem om verksamheten den 4 november 1931:

Lördagen den 10 och söndagen den 11 oktober hade vi glädjen att samlas till ett större möte. Syster Olivia Andersson från Lungping samt ett par infödda evangelistbröder hade kommit oss till hjälp. Ljuset har trängt in i mångens hjärta, trots att verksamheten är helt ny. På söndagsförmiddagen döptes sju syskon.³²²

---

³¹⁷ Ibid.

³¹⁸ EH 1931 s. 743.

³¹⁹ Everth Carlsson föddes i Tväråträsk, Sorsele socken 9/1 1905. Hans första fält blev Uppland, senare blev han predikant i Södermalms Fria Församling, Stockholm. Efter språkstudier vid Missionsskolan i Högsby, reste han 1930 ut till Kina. Mer utförliga uppgifter angående Everth finns på ljudband 5 och 6 (PMUa).

³²⁰ Söderholm 1933 s. 27f.

³²¹ EH 1931 s. 743.

³²² EH 1931 s. 872.

Nya hem hade öppnats för pionjärerna i Chaochow. Det hade ofta skett genom att man bett för de sjuka och de hade upplevt hälsa.

I början av år 1932 lämnade Albert och Linnea Sandström Kina för vila i hemlandet. Everth Carlsson var nu ensam ansvarig i Chaochow. Verksamheten hade god framgång. Den 22–23 maj var det dop då 13 personer döptes och ett par av dem upplevde sitt andedop med åtföljande tungotal.³²³

Matty Gabriëlsson³²⁴ som liksom Everth tillhörde Betelförsamlingen i Gargnäs reste sommaren 1931 till USA, där hon stannade ett år innan hon fortsatte till Kina. De sammanvigdes i Tatungfu och bröllopsfesten ägde senare rum i Sinlo 17 december 1932.³²⁵

Everth Carlsson skriver år 1933 till de hemmavarande missionärskamraterna, Albert och Linnea Sandström:

Den 28 april–1 maj ha vi haft stormöte. Vi hade pålyst tre dagars möten, men folket bad oss hålla på en dag längre, så det blev fyra dagar. [...] Vi hade slagit tak av halm mattor över hela gården samt skaffat hem alla bänkar från två utposter. Det blev en stor och mycket bra 'kyrka'. Dag efter dag hade vi så mycket folk, att många fingo stå. På söndagen var det fullpackat ända ut på gatan. Varje dag hade vi fyra möten, morgonbönen inräknad. På söndagen förrättades dop, då 19 personer begrovos med Kristus – fyra kvinnor, de övriga män. Många fler hade begärt att få döpas, men vi bådo dem vänta, då vi ej voro säkra på deras andliga liv.³²⁶

Vidare berättar Everth om hur en hel skola bett om att få vara med på ett möte. Lokalfrågan var nu aktuell för den lilla men växande församlingen, som bestod av 50 medlemmar. Det fanns många som ville sälja sina gårdar till Everth men medel fattades.³²⁷

Henny Carlsson, Everths syster kom till församlingens hjälp före nyåret 1934 då Everth och Matty vistades i Paoting några månader.³²⁸

---

³²³ EH 1932 s. 505.

³²⁴ Matty Gabriëlsson föddes i Gargnäs, 17/12 1907. Uppllysningar om hennes uppväxttid, vistelse i USA och Kina finns på ljudband 7 (PMUa).

³²⁵ Den svenske myndighetsperson i Peking som hade vigselrätt hade rest hem till Sverige. Därför kunde inte vigseln ske i Peking. Den skedde i stället i Tatungfu med Nils Våglin från Örebro Missionsförening som vigselförrättare.

³²⁶ EH 1933 s. 641.

³²⁷ Ibid.

³²⁸ För uppllysningar om Henny Carlsson se fotnot s. 129 nedan samt s. 190 nedan.

Församlingen evangeliserade ivrigt. Under de närmaste föregående två åren hade man sålt över 20 000 bibeldelar och nu rekviderat ytterligare 18 000. Vid ett tillfälle brände fem familjer på samma gata sina avgudar. Ofta blev vittnena kallade till något hem för att bedja med sjuka eller riva ned avgudarna. Den 13 mars döptes 29 personer. Några blev också döpta i den helige Ande. Andra blev helade från olika sjukdomar.³²⁹

Under Albert och Linnea Sandströms hemmavistelse avskildes pastor Chen³³⁰ som föreståndare för församlingen. Han hade tidigare varit kock men efter Henry Axelssons bibelstudier över »de andliga ämbetena« hade han blivit andedöpt. Han blev en god bibellärare. På huvudstationen hade man förutom pastor Chen vid denna tid ännu en avlönad arbetare, nämligen evangelist Ning. På utposterna arbetade mest lekmanneevangelister. Missionärerna fungerade som bibellärare och rådgivare.³³¹

Den 27 februari 1935 anlände Albert och Linnea Sandström till den lilla hamnstaden Tangko, norr om Tientsin. Vid middagstiden den 1 mars kom de fram till Chaochow. I närheten av staden möttes de av en stor skara människor. Det var medlemmarna i församlingen som på detta sätt hälsade dem välkomna. Albert skriver:

Enligt kinesisk sed voro de troende försedda med flaggor och standar. Standaren buros av representanter för församlingen och utposterna. På flaggorna, som uppgingo till ett sextiotal, stod skrevet: Välkomna! [...] Vi hade all möda att hålla tårarna tillbaka, när vi tänkte på hur det var första gången, vi kommo till Chaochow. Då var det ingen, som kom ut för att möta och välkomna oss.³³²

Alla välkomstmöten hölls ute på kapellgården eller i tältet. Tältet hade inköpts för 120 kinesiska dollar och rymde 300–400 personer. Det användes mest i utpostverksamheten. Lokalfrågan var brännande för församlingen. För att köpa en tomt och bygga en enkel lokal för 400–500 personer behövdes cirka 4 000 kr.³³³

---

³²⁹ EH 1934 s. 538.

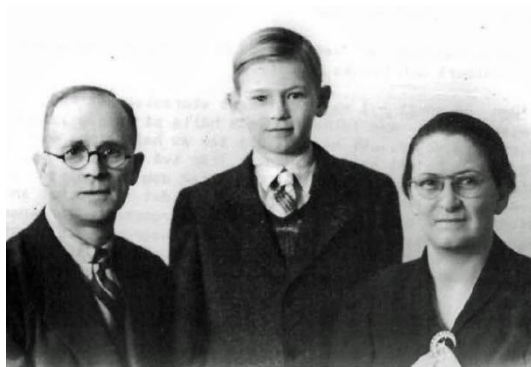
³³⁰ Det var troligen dennes maka som Sonja Brännström, Karl-Erik Brännström, Åke Boberg, Lennart Nilsson och jag träffade i Chaochow oktober 1986 (s. 117 nedan).

³³¹ Ljudband 5 och 6 (PMUa).

³³² EH 1935 s. 307.

³³³ Ibid.

Församlingen köpte våren 1935 en kyrktomt och hade väggar och tak av kyrkan uppförda före sommaren. Församlingens medlemmar lånade räntefritt ut en del pengar. Missionärerna vädjade också om hjälp från Sverige till medel för kyrkbygget.³³⁴

Olivia och Albert Sandström och sonen Lennart.

Den nya lokalen invigdes 23–24 november 1935. En vecka tidigare höll Henry Axelsson bibelstudier.

Gud grävde djupt i många hjärtan, och det tveeggade svärdet skilde utan förskoning mellan »köttsliga, själsliga och andliga« människor.

En gammal gumma kände sig utpekad och utbrast: »Det var bara dumhet av mig, att jag gick fram till talarstolen och pålyste, att jag lämnade en dollar till kollekten.«³³⁵

Lokalen rymde cirka 300 personer. Redan inom ett år skriver vännerna i Chaochow:

Arbetet växer, särskilt inne i staden och de närliggande byarna. Den nybyggda lokalen kan icke längre motsvara behoven, men däröver äro vi ej ledsna, ty Gud skall nog hjälpa oss till en större.³³⁶

Den 22–26 april 1935 samlades församlingen dagligen till bibelstudier då speciellt dopkandidaterna fick undervisning. Den 27–28 fick församlingen besök av Nelly Olson från Luancheng samt en pastor Li Ya-fu från Shimen. Mötena hölls i tältet. Av de anmälda dopkandidaterna döptes 29. Några fick vänta till ett senare tillfälle.³³⁷

---

³³⁴ Medlen kunde sändas till pastor Oskar Ny, Tabor Tranås, eller till kassör Frans Johansson, Betelförsamlingen Gargnäs, med uppgift om ändamålet (EH 1935 s. 68). Det är intressant att notera att för mötestältet offrade församlingens medlemmar. Till kyrkan lånade man räntefritt ut pengar.

³³⁵ Everth Carlssons cirkulärbrev daterat »Början av 1936« (Filk-ma).

³³⁶ EH 1936 s. 718.

³³⁷ EH 1935 s. 681.

Lokalen i Chaowchow. Albert Sandström syns i förgrunden i övre bilden.

Under vårmötet döptes 37 personer och ytterligare 20 i slutet av maj då församlingen ordnade speciella bibelstudier för evangelister. Henry Axelsson hjälpte till med dessa.³³⁸ Församlingen bestod nu av 200 medlemmar.

---

³³⁸ EH 1936 s. 728.

Under församlingens framgångsrika tid i Chaochow, prövades missionärerna till det yttersta. Linnea och Albert Sandströms dotter Siv dog den 17 december 1935 och Linnea avled den 29 samma månad.

Albert skriver:

Under den närmast förflutna tiden har jag genomgått djupa vatten, och det är endast Guds nåd, att jag ej duktat under. [...] Efter en resa till de olika stationerna här på fältet insjuknade vår lilla Siv. När hon legat sjuk en tid, måste även min hustru intaga sängen. Lilla Lenhart brände samtidigt sitt ben från knäet ner till foten med hett vatten. Jag var den ende, som kunde vara uppe. [...] Medan broder Carlsson stod vid Sivs bädd för att invänta dödens förlopp, måste jag i ett annat rum söka trösta och lugna min hustru, som även var svårt sjuk, och på morgonen den 29 dec kl 8 lämnade även hon oss för att vara hos Jesus. Nu flödar sorgebägaren över. Där stod jag ensam med lilla Lenhart, som blivit moderlös. Det behöver icke sägas, att jag blivit mycket nedbruten och som en hemlös fågel efter alla dessa svåra prövningar [...] Som jag för närvarande känner det, anser jag det mycket svårt att stanna här och fortsätta arbetet på denna plats. [...] Jag har därför tänkt, att, om möjlighet beredes för mig, för en kortare tid få resa hem till Sverige för vila och rekreation.³³⁹

Albert Sandström upplevde dock att tiden för hemresa inte ännu var mogen. Evangelisterna var oerfarna. Byggnationer pågick på stationen och 57 personer döptes under våren.³⁴⁰

Under 1937 gifte Albert om sig med Olivia Andersson³⁴¹ som tidigare arbetat i Neikiu och Lungping.

Också familjen Carlsson var prövad under denna tid. Everth låg länge på tyska sjukhuset i Peking. Sonen Sture hade lunginflammation. De underhållande församlingarna beslutade om att erbjuda Matty och Everth Carlsson hemresa och vila.³⁴²

Albert Sandström skriver om avskedsmötet den 7 februari 1937:

Trots den brådskande tiden före det kinesiska nyåret, samlades de troende mycket talrikt för att säga farväl till sin kära pastorsfamilj, som tjänat något över fem år. [...] Många öga tårades, när syster Carlsson lämnade ett minnesord till de troende och uppmanade dem att hålla sig stadigt till Guds ord. Syster Carlsson har offrat mycken tid och intresse åt att lära

---

³³⁹ Brev till Sonja och Viktor Sandströms församlingar daterat 1/1 1936 (Filk-ma).

³⁴⁰ Brev till Paul Ongman, daterat 8/6 1936 (Filk-ma).

³⁴¹ Olivia Andersson föddes 27/2 1894 i Örebro.

³⁴² Brev till Ingeborg Redzer daterat 21/11 1936 (Filk-ma); EH 1936 s. 978.

kvinnorna sjunga och läsa bibelverser. [...] Vi känna stor saknad efter våra syskon. [...] Broder Carlsson har under den sista tiden varit hårt prövad genom sjukdom. Hans krafter äro slut, och han är därför i stort behov av vila och ombyte av klimat.³⁴³

Rapporterna från de olika fälten och också från Chaochow är betydligt färre under tiden 1937–1945. Postgången var dålig. Långa tider vistades missionärerna i Peking eller vid kusten. Censuren av post gjorde att man var försiktig med all rapportering.

Japanerna började sin invasion av norra Kina i början av juli månad 1937. Olivia och Albert Sandström flydde undan den värsta förödelsen. Den 2 februari 1938 lämnade Albert Peking för att se till stationen i Chaochow som nu låg i av japanerna ockuperat område. Han beskriver sin ankomst till staden:

Den känsla, som bemäktigade sig mig vid åsynen av de folktomma gatorna, de stängda affärerna och de förstörda husen, kan jag icke beskriva.³⁴⁴

Missionsstationen hade inte blivit plundrad eller förstörd men bara inne i staden hade 2 000 människor dödats.

Själv kände jag mig som en lejd Herde, som flyr när han ser ulven komma. – Dock har jag den fulla förvisningen, att det var Gud, som ledde oss undan.³⁴⁵

Nöden som följde i krigets och rövarnas spår var stor i Chaochow-distriktet. Många människor försökte livnära sig på gräs och löv. En del gav sig i lag med rövare för att klara livhanken. Albert Sandström kommenterar: »Dock, så långt vi veta, har ingen av de kristna tillgripit den utvägen. Pris ske Gud!«

Från Sverige fick församlingen en del medel som kunde användas för att lindra nöden. Evangelisterna köpte gryn och öppnade grötkök.³⁴⁶

Under mars månad 1939 besökte August Leander Chaochow. Han stannade tre dagar för möten. Många kom till tro i varje möte. Andra upplevde ett dop i den helige Ande eller hälsa till kroppen. Bröderna

---

³⁴³ EH 1937 s. 386.

³⁴⁴ EH 1938 s. 233.

³⁴⁵ Ibid.

³⁴⁶ EH 1938 s. 779.

till mandarinerna i Chaochow var troende och med på de flesta av mötena.³⁴⁷

Då Everth Carlsson besökte församlingen våren 1941, kunde han berätta att den nu bestod av 300–400 medlemmar

De troende hade mött upp i sådan utsträckning, att det var svårt att få liggplats. Det fanns i hela staden ej sängkläder att hyra, så många fingo ligga utan. Flera sökte frälsning, och alla blevo uppbyggda. Syskonen Sandström ha en öppen dörr och mera arbete än de kunna orka med. Det är väckelse över hela fältet.

Under vintern 1940 hade församlingen en två veckors bibelkurs för evangelister från hela det norra fältet.³⁴⁸

Sonja och Viktor Brännström arbetade på Ningtsin-stationen söder om Chaochow. På grund av krigsoroligheterna fick de ta sin tillflykt till Chaochow. Familjen deltog till viss del i mötesverksamheten under åren 1941–1944. Viktor cyklade ofta till sin station för att uppmuntra församlingsmedlemmarna. Söndagen den 30 juli 1944 blev han på ett sådant besök rånad och dödad.³⁴⁹

Albert och Olivia Sandström lämnade Kina i början av år 1946. Alberts andra period i Chaochow hade varat i 11 år. En ovanligt framgångsrik missionsperiod hade avslutats. Det fanns inte någon annan plats i norr där svenska pingstmissionärer arbetat, som evangeliet så snabbt fått fotfäste. Församlingen bestod 1946 av 450 medlemmar.³⁵⁰ Å andra sidan gavs där åtminstone i människoliv större offer än på de andra

Nöden som följde på grund av kriget var stor.

---

³⁴⁷ EH 1939 s. 774.

³⁴⁸ EH 1941 s. 463.

³⁴⁹ Se s. 142 nedan.

³⁵⁰ Burman 1978, s 39. Församlingen i Sinlo var större men det tog längre tid att bygga upp den till samma storlek som i Chaochow.

platserna. Linnea och hennes dotter Siv Sandström fick där flytta hem. Viktor Brännström blev dödad under den tid familjen Brännström bodde i Chaochow.

Då Sonja Brännström, Karl-Erik Brännström, Åke Boberg, Lennart Nilsson och jag måndagen den 27 oktober 1986,³⁵¹ besökte Chaochow fick vi kontakt med en kristen kvinna på platsen. Det var troligen pastorsfrun Chen som vi mötte. Hon frågade efter missionärerna Sandström och Carlsson. Hon kände också igen Sonja Brännström. Vi hade ingen möjlighet på grund av alla åskådare att närmare gå in på vad som hänt sedan Linnea och Albert Sandström lämnade 1946. Hon berättade dock att i innerstaden samlades ett åttiotal kristna varje vecka till gudstjänst. Kyrkan var nedriven men en del av missionärernas före detta bostadshus fanns kvar.

Helt nyligen hade församlingen fått en samlingslokal av myndigheterna. En före detta matsal till ett sjukhus skulle nu inredas till kapell. Hur många troende som nu finns i Chaochow-distriktet är svårt att veta. Vi vet dock att det i allmänhet är fler troende bland bönderna ute på landsbygden än inne i städerna.³⁵²

---

³⁵¹ Åke Boberg (f. 1926) var år 1986 verkställande ledamot i pingstskolornas styrelse och anlätades som konsult av Pingstmissionens U-landshjälp. Lennart Nilsson var pastor i pingstförsamlingen i Värnamo som var Pingströrelsens kontaktförsamling för missionsarbetet i Kina (red:s anm).

³⁵² Enligt uppgift våren 1990 från Kina fanns det då många troende i distriktet men de saknade pastorer.

14. Chengting

Redan 1908 kom Adolf Johnson och Gustav Lundgren till Chengting. De hade då varit i Kina något över två månader. Angående sina intryck vid ankomsten till staden skriver en av dem:

Aldrig glömmer vi den dag i mars månad 1908, då vi – tre bröder³⁵³ – anlände till staden Chengtingfu. Då vi kommo till den mäktiga stadsporten med de tunga dubbla dörrarna, vilka det tager två eller tre man att öppna, voro vi små och kände oss oerhört ringa. Inom de mer än 30 fot höga murarna bodde tusentals människor. Då vi gingo genom första porten, sade en av oss: »I Jesu namn gå vi in«, och med det namnet på våra läppar tågade vi in i den stora staden – okända bland ett okänt folk.³⁵⁴

Under flera år utgjorde platsen sedan utgångspunkt för omfattande evangelisationsresor i södra Hopeiprovinnsen. Missionärerna stannade i staden under fem och ett halvt år men då andra missionssällskap slog sig ned där tog de på våren 1913 upp arbete längre söderut.³⁵⁵ De hade då inte grundat någon församling utan arbetat med evangelisation.

Det dröjde ända till år 1930 innan svensk pingstmission genom regelbundet församlingsarbete började få fotfäste i staden.³⁵⁶ Detta skedde genom Anna³⁵⁷ och Carl³⁵⁸ Spira vilka under många år redan verkat i

---

³⁵³ Vilken den tredje personen är framgår inte..

³⁵⁴ *Krigsnöd och kampglädje* s. 8.

³⁵⁵ EH 1917 s. 158.

³⁵⁶ Se Baltau 1979 s 128. Författaren är Anna Spiras dotter Marian Baltau.

³⁵⁷ Anna Virginia Spira föddes 23/8 1877. Hennes far Martin Gabriel Rosenius var professor i Lund. Hennes farbror var den välkände Carl Olof Rosenius. Annas mor Martina Henrietta dog då Anna var endast två år gammal. Anna studerade främmande språk och musik vid Lunds universitet innan hon 1907 reste ut till Kina (Baltau 1979, de ej paginerade sidorna i början av boken).

³⁵⁸ Carl Spira föddes den 5/4 1889 i Eringsboda församling, Blekinge. Han blev frälst då han var arton år. Studier bedrevs i Ronneby, Uppsala och fortsatte sedan i USA dit Carl emigrerade. Han studerade först vid King Carl's College i New Jersey och senare fyra år vid Crozer Theological Seminary i norra Minnesota. Han reste till Kina den 5/10 1911. År 1914 ingick han äktenskap med Anna Rosenius. I detta äktenskap föddes en son (1915) och två döttrar (Marianne 1917 och Margareta 1921). Sonen dog vid spädbålder. För ytterligare biografiska upplysningar om Carl se EH 1939 s. 277, hans bok Spira 1946 samt hans dotters bok, Baltau 1979.

Kina. Anna kom ut redan 1907 då hon under sju år arbetade i Svenska Missionen i Kinas tjänst. Carl reste ut från USA år 1911 i Augustanasynodens tjänst. De gifte sig den 22 juli 1914 i Kina. År 1919 i mars månad for de tillsammans ut för sin andra period.

Då de den 27 juli 1929 via USA reste ut till Kina för tredje gången var det som pingstmissionärer.³⁵⁹ Södermalms Fria Församling i Stockholm stod som utsändande församling.

Efter ankomsten till Kina vistades paret först några månader i Sinlo och hjälpte till i verksamheten. Snart drog de dock vidare till Chengting.³⁶⁰

Carl Spira hade hört om mer än 30 missionärer som påbörjat arbete i staden men inte kunnat bygga upp någon verksamhet. Under en resa från Peking till Shimen passerade tåget Chengting. Där fick han en gudomlig kallelse att gå till denna plats.³⁶¹

År 1930 hade Chengting-distriktet cirka 250 000 invånare. Den gamla pagoden utgjorde ett berömt landmärke i mellersta Hopeiprovinzen. Många protestantiska missionärer hade tidigare verkat i Chengting, men då Anna och Carl Spira anlände fanns endast en av dem kvar, en frälsningsofficer. Ett hundratal kristna bodde utspridda i staden.³⁶² Många av dessa besökte missionsstationen som var under uppbyggnad. Troligen anslöt sig några av dem till församlingen. I Chengting fanns också en stor katolsk mission. Ett tiotal missionärer från olika länder verkade i denna tillsammans med nationella arbetare.³⁶³

Anna och Carl Spira köpte en stor gård med flera hus.³⁶⁴ Det största som vette mot gatan gjordes om till kapell. Runt den första gårdsplanen

---

³⁵⁹ Vid hemkomsten från Kina efter den andra perioden år 1925 anslöt sig Anna och Carl till Pingströrelsen. Carl arbetade under en tid som föreståndare för Smyrna-församlingen i Helsingborg.

³⁶⁰ Staden kallas omväxlande Chengting och Chengtingfu. *Fu* betecknar ett administrativt distrikt.

³⁶¹ Om hur Carl Spira fick förvisning om att arbeta i Chengting se Baltau 1979 s. 128.

³⁶² Brev till Filadelfiaförsamlingen Stockholm ankommet 5/11 1930 (Filk-ma).

³⁶³ Från en sammanställning som till stor del utgörs av citat från brev, gjord av Adina Hill hösten 1987 (Adina Hills arkiv).

³⁶⁴ Carl Spira skrev flera artiklar i *Evangelii Härold* om insamling av medel till missionsstation i Kina. Redan 1926 var följande upprop infört i EH: »Jag känner mig manad att meddela alla förebedjande vänner, att vi bedja om 20 000 kronor för missionsstation i Kina som *ett tecken*. Komma de in under den närmaste tiden, känna vi det såsom Guds vilja, att vi skola återvända till Kina. *Må Guds vilja ske!*« (EH 1926

bodde senare evangelisterna, bibelkvinnorna och arbetarna. Vid den andra bodde missionärerna. Den innersta och tredje gårdsplanen var under dagtid reserverad för hundarna. Getterna som hölls för att få färsk mjölk fanns också där. Kostnaden för inköp och byggarbeten uppgick till 7 000 dollar.³⁶⁵

Anna och Carl hade redan från början god framgång i arbetet och fick snart också en del medarbetare. Richard Hill³⁶⁶ som tidigare arbetat på Svenska Alliansmissionens fält var med i Chengting tills han 1934 reste till Sverige. Anna Spira och bibelkvinnan Chow startade ett omfattande hembesöksprogram och fick snart många åhörare till kvinnomötena. Anna fick senare ytterligare två medarbetare i änkan Geng som hade tre döttrar samt den välutbildade fru Chang. Evangelisten Hsue med fru startade söndagsskola. Den gamle brodern Chang var akademiker och väl respekterad av såväl utomstående som de troende. Han bodde inte på missionsstationen men tillbringade det mesta av sin tid med att samtala med folk som kom dit i olika ärenden.³⁶⁷

Under 1935 underhölls inte mindre än 11 medarbetare. Deras löner uppgick till sammanlagt 140 kr i månaden.³⁶⁸

Carl Spira lämnade år 1935 några statistiska uppgifter i en artikel i *Evangelii Härold*:

Vid vårt sista stormöte mötte Herren med oss på ett härligt sätt. 49 personer bekände sina synder, 13 döptes i vatten och 12 i den Helige Ande, ty vi hörde dem tala i tungor och storligen prisa Gud.³⁶⁹

Efter en lång tids sjukdom avled Anna Spira den 4 november 1934. Det skedde när församlingen höll sin höstkonferens. Anna hade samma dag suttit ute i trädgården och predikat i två timmar för en skara på 30–35 personer samtidigt som ett möte pågick i kyrkan. Denna predikan blev

---

s. 345). Offertalet fortsatte några månader senare: »I brev från Kina meddelas, att den omtalade missionsstationen sålts. De insamlade medlen gå nu till inköp av annan station. Med den kännedom om husbyggen jag har från Kina, tror jag mig för 4 à 5000 kronor kunna bygga en ganska ändamålsenlig missionärsbostad. [...] Skynden eder, kära vänner, att bedja och offra, så att många kineser hinna frälsas, innan Jesus kommer« (EH 1926 s. 390).

³⁶⁵ Brev till Filadelfiaförsamlingen, Stockholm ankommet 5/11 1930 (Filk-ma).

³⁶⁶ Angående Richard Hill se fotnot sida 122 nedan.

³⁶⁷ Baltau 1979 s. 128ff.

³⁶⁸ EH 1935 s. 575.

³⁶⁹ Ibid.

hennes sista. Vid 22-tiden på kvällen avled hon. Carl stod då ensam med sina två döttrar. Richard Hill fick ta över avslutningen av höstkonferensen.³⁷⁰

Den 29 november 1935 gifte sig Carl med Ruth Westin från Minnesota, född den 21 augusti 1890. Hon arbetade som missionär i Kina.

Då japanerna den 9 oktober 1937 tågade in i Chengting hade de först beskjutit den med tungt artilleri. Den kinesiska armén måste fly och japanerna behövde ej helt ödelägga Chengting. Inom 24 timmar mördades 2 800 civila. Nio av de katolska missionärerna avrättades. En mängd panikslagna stadsbor strömmade in över murar och hustak för att finna en tillflykt på missionsstationen.³⁷¹

Församlingen bestod vid denna tid av cirka 450 personer.³⁷² Ingen av de troende blev dödad eller sårad vid slaget om Chengting. Ett omfattande räddningsarbete startades inom några timmar. Ett tusental flyktingar tog sin tillflykt till missionsstationen. En hög japansk officer skrev ett plakat som sattes upp på missionsstationens port med innebörd att platsen stod under gällande internationella konventioner och ej fick anfallas eller rövas. Under denna tid var det många som tog emot frälsning. Stora dopförrättningar hölls.³⁷³ Carl Spira rapporterar hem:

1–3 april hade vi stormöte här i staden. Bröderna Rasmussen, Lundgren, Eriksson och Jansson kommo till vår hjälp. Vi hade underbart härliga möten med oerhört mycket folk. I fyra större byar på landet ha vi också haft möten. Vi ha döpt tillsammans 117 personer. I många hem har man kastat bort avgudarna. Biblar och sångböcker säljas i mängd. I arbetet segla vi i sanning i medvind. Prisat vare Herren, som gav oss nåd, kraft och mod att stanna kvar på platsen!³⁷⁴

Adina³⁷⁵ och Richard³⁷⁶ Hill, utsända från Sionförsamlingen i Helsingborg, arbetade denna tid tillsammans med Carl Spira. De kom ut i

---

³⁷⁰ EH 1935. s 139. För närmare upplysningar om Anna Spiras sjukdom m.m. se Baltau 1979 s. 152 ff.

³⁷¹ Adina Hills sammanställning av citat s. 4. Jämför också brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm från Carl Spira, anlänt 20/1 1938 där omständigheterna omkring Chengtings ockupation beskrivs (Filk-ma).

³⁷² Brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm, 20/1 1938 (Filk-ma).

³⁷³ Ibid.

³⁷⁴ EH 1938 s. 564.

³⁷⁵ Se fotnot på nästa sida.

³⁷⁶ Se fotnot på nästa sida.

februari månad 1937 och var i staden till maj 1940 då de flyttade till danskarnas station i Shimen. De var inte underhållna av någon församling som var ansluten till Pingströrelsen men arbetade ändå fram till 1948 tillsammans med svenska och danska pingstväänner.

Carl och Ruth Spira med Carls dotter Margareta lämnade Kina hösten 1938 för en viloperiod i Sverige. Dottern Marianne hade gift sig i Kina i december 1936 med en man med efternamnet Baltau. Troligen var denne son till missionärer från USA. Hösten 1938 fanns det enligt uppgifter i *Evangelii Härold* 600 medlemmar samt 200 dopkandidater i församlingen.³⁷⁹ Adina och Richard Hill tillsammans med Linda Johnson och Hilda Carlström var nu ansvariga för stationen. Carl och Ruth med dotter kom till Sverige den 23 december. Carl och Ruth var i Sverige under ett och ett halvt år innan de år 1940 reste tillbaka.³⁸⁰ Denna gång bosatte de sig i Peking. Missionsstationen i Chengting såldes till Everth och Matty Carlsson. Stationen överläts formellt den 1 juli 1940.³⁸¹ I ett tryckt cirkulärbrev, daterat Chengting september 1940 berättar Everth och Matty om sina intryck från platsen:

Hur många aktiva kristna det finns, ha vi ej ännu kunnat komma till klarhet om. Endast från de närmaste byarna kunde de komma in i staden. De platser, som ligga längre bort äro i andras våld, och att besöka staden slutar ofta med döden. Enligt matrikeln är ett trehundra-nittiotal döpta allt som allt, sedan Spira öppnade arbete här. Huru många som dött, blivit avfällingar eller flyttat till andra platser är svårt att nu i hast överblicka, då de troende äro spridda inom ett stort område. Ännu är ingen äldste tillsatt, och församlingstanken är rätt omogen.

---

³⁷⁷ Viola Adina Weberg föddes 2/2 1908 i Helsingborg. Hon uppfostrades i ett kristet hem. Hennes far dog då hon var 10 år gammal. Som 15-åring upplevde hon Guds kallelse till tjänst. Mer utförliga upplysningar finns på ljudband 13 (PMUa).

³⁷⁸ Richard Jedid Emanuel Hill föddes 25/12 1904 i Fengchen, norra Kina. Hans föräldrar Helena och Karl Richard Hill reste ut till Kina 1893 med Fredrik Franssons mission. Richard kom som femåring hem till Sverige men reste efter skolgång och vidareutbildning ut 1 december 1926. Han var utsänd av Fria Församlingen i Raus Plantering (Sionkyrkan) Helsingborg. Han arbetade först vid sin mors missionsstation i norra Kina och senare tillsammans med Spiras i Chengting. År 1934 reste han åter till Sverige. Den 23/8 1936 gifte han sig med Adina Weberg. Se Adina Hills sammanställning (Adina Hills arkiv).

³⁷⁹ EH 1939 s. 277.

³⁸⁰ De reste över Bergen i Norge och lämnade landet en dag innan Tyskland 9/4 1940 angrep Norge.

³⁸¹ EH 1940 s. 630.

Ruth och Carl Spira samt Everth och Matty Carlsson med barn.

Everth och Matty Carlsson var nu de enda protestantiska missionärerna i Chengtingfu. Under vintern 1940/1941 var det relativt säkert att färdas i stadens omgivningar och Everth och Matty uppehöll arbetet på ett tiotal utposter. Under våren 1941 döptes 24 personer på utposten Kucheng samt 30 personer inne i staden. Flera nekades dop då man ännu inte hunnit se någon bättringens frukt.³⁸²

Redan under det första året försökte Everth och Matty att överlämna en del av det ekonomiska ansvaret till församlingen. Denna började själv svara för en del av underhållet för en av evangelisterna. På en av utposterna samlade de troende in några hundra dollar till en lokal.³⁸³

Under 1943 växte församlingen genom dop med 57 personer. Sju evangelister samt en föreståndare underhölls nu helt eller delvis av församlingen. På 13 olika platser hölls stormöten med 2–3 dagars samlingar på varje plats.³⁸⁴

---

³⁸² Everth Carlssons tryckta cirkulärbrev våren 1941.

³⁸³ Ibid.

³⁸⁴ EH 1944 s. 654.

Gemensam måltid på gårdsplanen utanför kyrkan efter ett möte

Under tidsperioden 1944–1945 överlämnades ansvaret i den kinesiska ledningens händer. Under samma tid döptes 200–300 personer, vilka blev medlemmar i församlingen. Efter Japans kapitulation 1945 ökade kaoset på många håll, så ock i Chengting. Nationalistregeringen och kommunisterna stred om herraväldet över de av japanerna överlämnade provinserna. Everth och Matty lämnade Chengting i oktober 1945. De reste till Peking och väntade tillsammans med ett 70-tal svenska missionärer på båtlägenhet till Sverige. Everth och Matty fick möjlighet att resa hem under våren 1946.³⁸⁵

Liksom de flesta av pingstmissionens stationer låg Chengting inom kommunisternas område sedan slutet av 1946. Det var därför svårt för missionärerna som flytt till Peking, där ännu nationalistregimen höll stånd, att se till arbetet. Församlingen i Chengting hade nationellt ledarskap och självständig ekonomi då missionärerna lämnade platsen.

---

³⁸⁵ EH 1946 s. 126. De svenska missionärerna som i Peking väntade på hemresa i januari 1946 var: Albert och Linnea Sandström, Claes och Hedvig Carlsson, Everth och Matty Carlsson, Elna Halldorf, Sofia Bergeld, Anna Carlsson samt Bertha Persson. Brev från Everth Carlsson till Samuel Nyström (Filk-ma).

Enligt den finska missionären Mirjam Pynnönen som i maj 1990 hade tillfälle att intervjua en kristen som väl kände till förhållandena i Hopei-provinsen fanns det då över 2 000 kristna i Chengting. Församlingen saknade dock pastorer. Pingstförsamlingen var den enda protestantiska missionen i staden. Många av de kristna som samlas idag (1988) är troligen en frukt av missionärerna Spiras, Hills och Carlssons arbete.

15. Tingchow

Tingchow ligger strax norr om Sinlo utmed järnvägen mellan Peking och Hankow. Enligt tillgänglig statistik år 1939 hade staden 407 386 invånare.³⁸⁶ Omkring staden fanns 700–800 byar.

År 1931 flyttade Elna³⁸⁷ och Richard³⁸⁸ Eriksson till Tingchow. De hade under ett och ett halvt år arbetat i en stad vid namn Singtang några mil sydväst om Tingchow. Arbetet hade varit framgångsrikt,³⁸⁹ men det var inte möjligt att få tag på lämpliga lokaler vare sig till boningshus eller kapell. I Tingchow fick de panta³⁹⁰ en gård med kontrakt på 12 år. Gården låg i västra förstaden nära järnvägsstationen och passade väl för Richard och Elnas behov.³⁹¹

---

³⁸⁶ Uppgifterna kommer från *List of Post Offices in China* (EH 1931 s. 286).

³⁸⁷ Elna, Judith, Victoria Gustavsson föddes 12/12 1889 i Adelöv, Jönköpings län. Hennes föräldrar var troende och Elna lämnade sig åt Gud då hon var 17 år. Då hon ett år senare blev döpt i den helige Ande fick hon också Guds bestämda kallelse till Kina. Samma år blev hon också döpt och förenad med den fria församlingen i Adelöv. År 1911 deltog hon i bibelskolan i Örebro och arbetade som evangelist till 1914 då hon påbörjade studier vid Örebro Missionsskola. År 1917 antogs hon som Örebro Missionsförenings missionär för Kina. Det första världskriget försenade utresan till 1919 då hon tillsammans med sin man Richard reste ut till Kina. Första perioden varade till 1925. År 1928 utsändes hon av sin hemförsamling som pingstmissionär (EH 1928 s. 539).

³⁸⁸ Richard Eriksson föddes den 4/6 1891 i Oxelösund. Hans föräldrar var troende och vid 19 års ålder avgjorde sig Richard för Gud. Han döptes i Elim, Stockholm 1910, deltog i John Ongmans Bibelskola i Örebro 1911–1913 och arbetade också dessa år som Örebro Missionsförenings evangelist. Efter att ha studerat den treåriga kursen på Örebro Missionsskola 1914–1917 verkade han i Betaniaförsamlingen i Adelöv. År 1919 sändes han tillsammans med sin hustru Elna ut som Örebro Missionsförenings missionär till Shansiprovinzen, Kina. År 1925 kom Elna och Richard hem för vila. I april 1927 begärde de utträde ur Örebro Missionsförening och anslöt sig till Pingströrelsen. Sedan 1/7 1927 var Richard pastor i Filadelfiaförsamlingen Nyköping, som också sände ut honom till Kina 1928 (EH 1928 s. 538f.).

³⁸⁹ EH 1931 s. 7 och s.286.

³⁹⁰ Detta innebar att husägaren fick en större summa pengar vilka gick tillbaka till den som *pantade* då kontraktstiden gått ut. Hyran utgjordes alltså av räntan på insatta medel.

³⁹¹ Ljudband 11 (PMUa).

Elna och Richard Eriksson med döttrarna Rakel och Maj-Britt.

Den 17–18 oktober 1931 hölls invigningsmöten i de nya lokalerna. Henry Axelsson från Sinlo samt David Landin från Peking talade. En liten skara troende hade även mött upp från det närbelägna Sinlo. En grupp kineskvinnor från nämnda församling vittnade om helbrägdagörelse. Richard skriver:

De flesta av dessa hade på något sätt erfarit Guds ingripande till kroppens helande, och på sitt okonstlade sätt vittnade de med stor frimodighet om vad Jesus gjort med dem. Deras enkla vittnesbörd och brinnande böner voro till stor välsignelse i mötena.³⁹²

Redan under invigningshögtiden, vilken besöktes av många utomstående, kom flera till tro.

Missionärerna hade två evangelister och en bibelkvinna till hjälp i arbetet. En av evangelisterna kom från staden Weihsien längre söderut i provinsen.³⁹³ I en artikel införd i *Evangelii Härold* den 3 december 1931 ber Richard om underhåll för honom.³⁹⁴

Elna och Richard Eriksson fick från början en öppen dörr i Tingchow. Kapellet var oftast fullsatt av sökande och några kom till tro. De två

---

³⁹² EH 1931 s. 830.

³⁹³ Ibid.

³⁹⁴ Den andre evangelisten kom troligen från den föregående platsen, Singtang (ljudband 11, PMUa).

Flera av pingstmissionärerna använde mötestält i verksamheten.

evangelisterna samt bibelkvinnan var ofta ute i hemmen och rev ned avgudar samt bad för sjuka.³⁹⁵

Under vintern 1933/1934 skaffade Elna och Richard ett mindre predikotält. Det användes vid besök i de talrika byarna. Missionärerna stannade 10–14 dagar på varje plats och hade två möten var dag. Richard skriver:

Den tid vi varit ute med predikotältet har varit en synnerligen arbetsam tid, men också en underbart välsignad och härlig tid. I ganska många hem har man rivit ned sina gamla avgudar, som dyrkats av både far, farfar och farfars far, ja, ännu längre tillbaka i släkten och nu i stället mottagit Jesus som Frälsare och Konung. [...] På vissa platser ha vi också mötts av hårdnackat motstånd. Det var en by, endast tre kilometer härifrån, som givit löfte om en bra plats för tältets uppsättande. Vi kommo dit och satte upp tältet och hade ett enda möte. Men så blevo vi nödsakade att taga ned det igen, på grund av att en gammal gumma i gården, där tältet var uppsatt, rasade vilt mot oss, för att vi hade predikat mot deras avgudar.³⁹⁶

Den 27 maj 1934 anordnades dop då 12 personer lades till den lilla församlingen.³⁹⁷ På utposten Mingyuehtian fanns vid denna tid en skara troende. Under våren 1934 öppnades ytterligare en utpost i Chingfengtian, 12 kilometer från Tingchow.³⁹⁸

---

³⁹⁵ EH 1932 s. 24.

³⁹⁶ EH 1934 s. 535.

³⁹⁷ EH 1934 s. 536.

³⁹⁸ Ibid.

Under år 1935 reste Elna och Richard Eriksson hem till Sverige för vila. Henny Carlsson³⁹⁹ arbetade en tid ensam på platsen men efter giftermål⁴⁰⁰ med David Franzén⁴⁰¹ fanns det återigen ett missionärspår i Tingchow. Franzéns, som lovat vara i Tingchow under Elna och Richards hemmavistelse,⁴⁰² fortsatte med tälmtöten och annan verksamhet. I en av byarna kom ett tjugotal personer till tro under en treveckorstid.⁴⁰³

År 1936 upplevde församlingen god framgång. Under höstkonferensen i oktober predikade Henry Axelsson. Församlingen anordnade också dopförrättning då 30 personer döptes och välkomnades som medlemmar i församlingen. Några av dessa blev också döpta i den helige Ande i samband med dopet.⁴⁰⁴

Då japansk-kinesiska kriget bröt ut sommaren 1937 kunde Henny och David Franzén fly innan trupperna nådde Tingchow. De reste hem till Sverige för välbehövlig vila efter en lång period i Kina. I början av november besökte Richard Eriksson tillsammans med Gustav Lundgren sin gamla station. Deras gamle bokförsäljare Tsau mötte dem vid porten. Evangelisten Wang hade tillsammans med sin hustru och två barn flytt till sin hemort i södra delen av provinsen. Äldstebrodern

---

³⁹⁹ Henny Carlsson föddes 26/2 1902 i Tväråträsk, Sorsele socken. Hon döptes sommaren 1918 och fick sin erfarenhet av Andens dop året därpå. Betaniaförsamlingen i Husbondliden samt andra pingstförsamlingar i Sorsele socken stod som underhållande församlingar. Henny reste efter ankomsten till Kina först till Wangiefu i nuvarande Ninghsiaprovinzen. Efter ankomsten till Hopei hjälpte hon till i arbetet i Luancheng och Chaochow (ljudband 11, PMUa). Se också EH 1930 s. 658.

⁴⁰⁰ Bröllopet hölls den 28/9 1935 i Peking. David Landin var vigselförrättare (EH 1936 s. 73).

⁴⁰¹ David Franzén föddes 12/12 1898 i Marbäck. År 1930 reste han till Kina som Helgelseförbundets missionär men övergick hösten 1935 till Pingströrelsen (intervju med Henny Franzén 2/10 1987, Filk-ma).

⁴⁰² Elna och Richard Eriksson ämnade resa hem redan till våren 1933 men det fanns då ingen som kunde ersätta dem. I ett brev till Johan Jansson i Enviken ber Elna honom att bestämt meddela om han kan resa ut eller ej. »Dock skulle vi väldigt gärna vilja veta med bestämdhet, huruvida det kan bli eder möjligt att komma ut nästa år eller ej. Vi vilja nämligen icke överlåta stationen helt åt kineserna, ty arbetet är alldeles för nytt [...] Bor det ingen utlänning här, så kan man befara att soldater flytta in på gården« (brev daterat 14/11 1933 Filk-ma).

⁴⁰³ EH 1936 s. 716 f. Denna artikel återspeglar en del av bybornas mentalitet samt deras nyfikenhet gentemot de utländska missionärerna.

⁴⁰⁴ EH 1937 s. 305.

Chen och broder Chang hade också lämnat Tingchow.⁴⁰⁵ Missionsstationen var plundrad. Richard Eriksson och Gustav Lundgren beskriver förödelserna:

De känslor, som bemäktigade oss, då broder Tsao öppnade porten, voro å omse sidor överväldigande. Det var både glädje och smärta. Då vi frågade, hur det stod till, sade han: »Tala inte om det, allt är förstört«, och vi fingo i sanning vid vårt inträde på gården se en oerhörd förödelse. Där lågo massor av papper, böcker, bibeldelar, sönderslagna tavlor, sönderbrutna grammofonskivor, krossat porslin och glas, delar till mangeln, gamla kast-ruller, delar till olika verktyg, gamla skor och klädespersedlar, som de ansett av mindre värde, allt var kastat om vartannat. Med ett ord: allt av värde var stulet.⁴⁰⁶

Det var inte bara missionsstationen som blivit hemsökt. Angränsande gårdar hade fått dela samma öde.

Missionärerna träffade senare äldstebrodern Chen som berättade att ingen av församlingens medlemmar dödats eller skadats.⁴⁰⁷

Elna och Richard Eriksson kom tillbaka från sin viloperiod hösten 1937. Deras station var skövlad. Staden utgjorde en alltför osäker uppehålls-ort. De bosatte sig därför först i Peking och senare i Paoting. Paoting ligger något söder om Tingchow och var vid denna tid provinshuvudstad. Elna och Richard kom i sällskap med Anna⁴⁰⁸ och Johan⁴⁰⁹ Jansson som skulle bli deras medarbetare på Tingchowfältet. Först under år 1939 kunde missionärerna återuppta arbetet i Tingchow. Erikssons stannade dock endast några månader på platsen innan de flyttade till Paoting. De överlämnade därför ansvaret för arbetet till de andra medarbetarna och verkade under en tid i Paoting. Under hösten 1942 flyttade de till Peking.

---

⁴⁰⁵ EH 1937 s. 1001f.

⁴⁰⁶ EH 1937 s. 1001.

⁴⁰⁷ EH 1937 s. 1001.

⁴⁰⁸ Anna Elisabeth Jansson föddes den 17/12 1907 i Svärdsjö. Den 26–28 juni 1937 avskildes hon som missionär för Kina i Betaniaförsamlingen Enviken. I september månad reste hon och hennes man Johan ut som församlingens missionärer.

⁴⁰⁹ Johan Jansson föddes 21/1 1887 i Enviken, Dalarna. Han reste ut som Fria Församlingen i Envikens missionär 1924. Han arbetade i Shanghai, Sinlos utpost Singtang, Küyang m. fl. platser innan han våren 1931 återvände till Sverige. Den 12/9 1937 reste han tillsammans med sin hustru Anna ut för sin andra period.

Arbetsperioden blev inte lång för Johan Jansson i Tingchow. Redan den 2 oktober 1940 avled han i tyfoidfieber 53 år gammal. Begravningen hölls den 5 oktober i Chengting.⁴¹⁰

Sedan Elna och Richard flyttat till Paoting kom först Frida Genberg⁴¹¹ och senare Tekla Jansson⁴¹², Anna till hjälp. Församlingen byggde själv ett kapell som rymde 250–300 personer. Speciellt på utposten Mingyutien gick arbetet framåt. Evangelisten Chen ledde verksamheten där.⁴¹³ Anna och Tekla stannade i Tingchow till sommaren 1946. Relativt ostörda kunde de in i det sista så ut evangelium. Församlingen som bestod av uppskattningsvis 350 personer leddes av äldste och evangelister. Missionärerna hade de senaste åren arbetat som medhjälpare och rådgivare varför verksamheten inte stannade upp sedan de lämnat Kina.

Sedan Anna och Tekla lämnat platsen sommaren 1946 hade de inte fått några livstecken därifrån. Innan de reste blev de anmodade att inte ta kontakt med de troende. Genom en av församlingens ungdomar hade Anna fått två brev men inte från Tingchow utan från det närbelägna Paoting, där brevskrivaren arbetade. Han själv var avskärmad från sitt hem och utan möjlighet att kontakta det. De upprepade striderna mellan kommunister och nationalister under tiden 1945–1949 gjorde kommunikationerna osäkra även för platser vilka geografiskt sett låg nära varandra.

Enligt den finska missionären Mirjam Pynnönen som i maj 1990 hade tillfälle att intervju en kristen som väl kände till förhållandena i Hopei-provinsen fanns det då över 1 000 kristna i Tingchow. Församlingen saknade dock pastorer.

---

⁴¹⁰ EH 1941 s. 99.

⁴¹¹ Frida Genberg föddes 29/11 1904 i Hässjö socken, Västernorrlands län. Frida blev frälst som tonåring. Under 1938–1939 arbetade hon på Betelförsamlingen i Värnamos utposter, Marieholm och Åsenhöga. Den 4/9 1939 avskildes hon i Värnamo som församlingens missionär för Kina (EH 1939:1 s. 10–11). Frida Genberg reste först till Peking och läste språk. Någon tid arbetade hon tillsammans med Elna Halldorf i Tungchow. Vid Johan Janssons död blev hon tillfrågad att hjälpa Anna Jansson men stannade endast två år varefter hon återvände till Tungchow (brev daterat Tinghsien 15/12 1940 till Filadelfiaförsamlingen Stockholm, Filk-ma). Frida Genberg reste hem till Sverige 1946. År 1948 var hon åter på väg till Kina men de politiska förhållandena där förhindrade hennes utresa. Hon arbetade sedan någon period i Japan. Frida Genberg avled 1/4 1958.

⁴¹² För biografiska uppgifter om Tekla Jansson, se s. 90 ovan.

⁴¹³ EH 1943 s. 743.

16. Changping

Changping ligger strax norr om Peking nära de berömda Minggravarna och Kinesiska Muren. År 1932 omfattade distriktet 583 byar med en sammanlagd befolkning av 400 000 invånare. Förutom Changping fanns det ytterligare en större ort, Nankow.⁴¹⁴

Redan omkring 1922 började en norsk-amerikansk missionärsfamilj arbeta i Changping men måste på grund av inbördeskrig lämna platsen redan efter ett år. Mannen var då nedbruten till sina nerver och behövde resa hem.⁴¹⁵

År 1932 upptog den norska missionären Marie Mortensen⁴¹⁶, senare gift Högberg, arbete på platsen. Då hon kom till staden fanns inga andra kristna förutom några metodister som ej hade ordnad verksamhet.⁴¹⁷ Marie hyrde en lokal och påbörjade arbetet. Efter ett år blev den förste kinesen vunnen. Sedan döptes ytterligare sju personer före år 1935, däribland en lärd man som hade anställning som skrivare hos mandarinerna.⁴¹⁸

John Högberg⁴¹⁹ kom till Kina hösten 1933. Han var utsänd av Salemförsamlingen i Gräsmark. Han och Marie Mortensen gifte sig 1934 på svenska konsulatet i Shanghai. Den 9 januari 1935 flyttade John och Marie till Changping och arbetade där fram till 1938. John skriver om den första tiden:

Gud har emellertid ej låtit sig vara utan vittnesbörd här, utan vi ha fått se själar böja sig vid korset. För närvarande finns en liten troende och döpt

---

⁴¹⁴ *Krigsnöd och kampglädje* s. 82.

⁴¹⁵ EH 1935 s. 915.

⁴¹⁶ Marie Alette Mortensen föddes den 19/5 1903 i Flore, Norge. Hon blev som 18-åring frälst och döpt i Filadelfiakyrkan, Oslo. Hon arbetade som evangelist under åtta år i Norge och Sverige innan hon 1930 blev utsänd av Evangeliisalerna i Oslo som deras kinamissionär.

⁴¹⁷ Enligt telefonsamtal med Marie Högberg 25/11 1987.

⁴¹⁸ *Krigsnöd och kampglädje* s. 83.

⁴¹⁹ John Högberg föddes 15/10 1896 i Gräsmark, Värmland. Han blev döpt i Karlstad 1919 och arbetade därefter någon tid som evangelist. Flera församlingar med Salemförsamlingen i Gräsmark i spetsen stod för underhållet.

Missionsstationen i Changping invigdes den 7 november 1937. Under en kortare tid vistades över 300 hemlösa på stationen.

skara här på 19 syskon, som vi hoppas med Guds nåd skall växa till och giva en riklig skörd för himmelen. Herren har i det sista öppnat många nya dörrar, så om vi hade kraft och medel, skulle mycket mer kunna göras. Fängelset har välvilligt öppnats, så vi får varje fredag förmiddag samla fångarna inför Guds ord. Omkring ett 40-tal av dem ha begärt våra förböner. [...] Ett stort tacksägelseämne är, att Herren gett oss ett missions-tält för byarbete. Trots att vi inga bänkar ha, togo vi det i bruk. I en by, där vi haft tältet något över en månad, ha åtta unga män böjt sig. Så Herren verkar. [...] Söndagen den 13 oktober var för oss en högtidsdag, då vi fingo döpa fyra unga bröder i vatten.⁴²⁰

Under hösten 1936 köpte Marie och John Högberg en gård för 2 000 mexikanska dollar.⁴²¹ Året därpå iordningställdes lokalerna. Då kriget drabbade Changping sommaren 1937 hade man under en viss tid inte mindre än 336 hemlösa som tog sin tillflykt till missionsstationen. Under år 1937 hade Marie och John ofta besök av andra missionärer. Dessa hade själva flytt från sina stationer upp till det lugnare Peking. Lydia och Eric Hallin, Anna och August Leander, Linnea och Albert

---

⁴²⁰ EH 1935 s. 915.

⁴²¹ Angående mexikanska dollar se »Ekonomi« s. 36 ovan. Marie och John Högberg skrev hem till sina vänner, församlingar och Korsets Seger och fick på det viset in 1 700 kr vilket erlades vid köpet. Ganska omfattande reparationer behövde göras på bostadshus samt ombyggnaden av ett hus till kyrkolokal. Detta kostade ca 2 000 kr. (EH 1937 s. 154)

Sandström, Hilda Carlström, Tekla Jansson samt Elna Halldorf hälsade på församlingen.⁴²² Söndagen den 7 november 1937 hölls invigningsmöten och den 28 november döptes åtta personer på utposten Nankow. Verksamheten där hade öppnats sommaren 1937.⁴²³

Då japanerna tog området kring Peking i början av juli 1937 flydde Marie och John Högberg först norrut via järnväg till Kalgan och sedan till Tatung i Shansiprovinzen. Under uppehållet i Kalgan förlorade de ett nyfött barn och vid ankomsten till Tatung dog också deras ettårige son. John Högberg skriver: »Själva äro vi sjuka och uppgivna. Om vi hade respengar, skulle vi försöka resa hem för att vila.«⁴²⁴ Efter återkomsten till Peking rapporterar han:

Genom Guds stora nåd kommo vi hit till Peiping den 14 oktober efter 2 dygns resa från Tatung. [...] Här fingo vi lämna vår lille skatt Arne. Han begrovs på den kyrkogård, där de svenska martyrerna jordats, och vilar sålunda bland martyrerna. [...] Gud har hjälpt oss underbart intill idag. Han skall ock hädanefter hjälpa.⁴²⁵

Då Marie och John Högberg kom tillbaka till stationen fann de den bevarad. Varken byggnader eller personliga ägodelar hade gått till spillo. Under hösten 1938 reste Marie och John hem till Sverige för välbehövlig vila.⁴²⁶

Det fanns inte någon som under denna tid kunde ersätta Marie och John i Changping varför missionsstationen ända fram till 1942 var utan missionärer. Deras medarbetare, evangelist Lu samt två bibelkvinnor, den ena med efternamnet Tsao, hade ansvaret för arbetet.⁴²⁷

Kristina och Alfred Nelson⁴²⁸ hade under många år arbetat i Kina som Fribaptistsamfundets sändebud. De reste 1939 ut som pingstmissionärer och arbetade först tillsammans med August Leander i Shantungprovinzen. De fick senare en förfrågan om att verka i Changping. Deras dotter Ruth skriver:

---

⁴²² EH 1938 s. 112.

⁴²³ EH 1937 s. 1055.

⁴²⁴ EH 1937 s. 806.

⁴²⁵ EH 1937 s. 907.

⁴²⁶ EH 1838 s. 799. Marie och John Högberg stod 1948 i begrepp att resa tillbaka till Kina men inbördeskriget omöjliggjorde utresan.

⁴²⁷ Ljudband 3 (PMUa).

⁴²⁸ För biografiska upplysningar om Kristina och Alfred Nelson se s. 154 nedan.

Sommaren 1942 tillfrågades pappa och mamma om de ville uppta John och Marie Högborgs arbete i Changping. Det är en liten landsortsstad, 3 sv. mil nordost om Peking. Vi bodde i det kineshus de köpt in som missionsstation. Där var ingen lyx: jordgolv med stråmattor, en spis i vardagsrummet som fick värma också 2 sovrum och matrum. Ingen elektricitet. Oljelampor och karbidlampor fick lysa oss om kvällarna. [...] Verksamheten hade legat nere där i Changping. Det var som att starta på nytt. Varje vecka var det möte i hemmen i byarna runt om. Jag var själv med många gånger och deltog med korta vittnesbörd. Så hade vi speciella kvinnomöten och naturligtvis söndag fm möten.⁴²⁹

Kristina och Alfred arbetade i Changping till december 1945 då de flyttade in till centrala Peking med adress Hsi La Hutong. Sedan de flesta missionärerna lämnat sina stationer efter kriget blev dessa vakanta. Alfred reste därför så mycket som omständigheterna tillät mellan de olika församlingarna. Han hade också kontinuerlig kontakt med gruppen i Changping till dess att familjen lämnade norra Kina under våren 1948. De upptog då arbete i Chengtu, Szechwanprovinsen.⁴³⁰

Kristina och Alfred Nelson kom till Changping 1942.

---

⁴²⁹ Ruth Jacobssons arkiv.

⁴³⁰ EH 1948 s. 400. Se också »Chengtu« s. 163 nedan.

17. Tinghsing

Staden Tinghsing ligger 13 mil söder om Peking och strax norr om Paoting utmed järnvägen mellan Peking och Hankow. Vid tiden för svensk pingstmission i Tinghsing fanns en stor muslimsk befolkningsgrupp i staden.

Tekla Andersson kom till Tinghsing 1933. Hon hyrde lokaler och invigningsmötena hölls 25–26 november. Tekla som tidigare arbetat i Lungping hade till sin hjälp en av den församlingens evangelister vid namn Johannes samt ytterligare en medarbetare som David Landin rekommenderat.⁴³¹

Under 1934 hölls två dopförrättningar. De troende samlade själva in pengar och hyrde ett litet rum som användes som kapell vid sidan av den större lokalen.⁴³² Under år 1936 fick Tekla hjälp av Hedvig och Claes Carlsson som stannade ett halvår på platsen.⁴³³

I början av 1937 reste Hilma Fredriksson⁴³⁴ och Marta Nilsson⁴³⁵ till Kina och Tinghsing. Hilma Fredriksson reste ut för första gången. Marta Nilsson hade redan varit ute i Helgelseförbundets tjänst. Missionärerna hade arbetat tillsammans i fria församlingar i Småland och Stockholms skärgård innan de den 5 december 1936 lämnade Hamburg med Kina som mål. De berättar om de första månaderna på den nya platsen:

---

⁴³¹ EH 1934 s.88. Se också »Lungping« s. 95 ovan och »Paoting« s. 145 nedan.

⁴³² EH 1935 s. 273.

⁴³³ Ljudband 8 (PMUa).

⁴³⁴ Hilma Fredriksson föddes den 10/6 1895 i Vallentuna. Hennes föräldrar var troende och Hilma kom själv till tro vid 18-årsåldern. Under åren 1930–1936 arbetade hon som evangelist tillsammans med Marta Nilsson. Hon var underhållen av pingstförsamlingarna i Edsbro, Rottne, Rottneby, Braås och Växjö samt bönegruppen i Dalarö. Som ansvarig utsändande församling har Filadelfiaförsamlingen i Smålands Rydaholm stått. Sitt medlemskap har hon haft i Filadelfiaförsamlingen Stockholm (EH 1937 s. 98).

⁴³⁵ Marta Nilsson föddes den 27/5 1894 i Högsby. Under 1920-talet reste hon till Kina som Helgelseförbundets missionär. Hennes andra period som avslutades 1930 förkortades av sjukdom och varade endast två år. 1936 reste hon ut som Pingströrelsens missionär, underhållen av församlingar och bönegrupper i Edsbro, Vallsta, Dalarö och Blidö (EH 1937 s. 99).

Under vintern och våren ha flera blivit döpta i den helige Ande. På stormöte i februari mötte Herren bland andra med en man, en lantbrukare, som slogs till stengolvet under Guds mäktiga kraft. Han fylldes av nitälskan för sitt folk och har sedan gått från by till by och vittnat om Jesus utan penningar och utan någon ersättning, men nog önskar man, att det finnes medel, så att en trogen arbetare kunde få någon hjälp.⁴³⁶

Församlingen hade framgång. Över ett hundratal kom till tro under första halvåret 1937. Under påsken döptes 21 personer.⁴³⁷

Evangelisten Chang, som arbetat i Tinghsing under tre år, fick under 1937 sluta sin tjänst på grund av brist på medel. Hyran för kapell samt hus för kineser och missionärer kostade över 500 kronor per år.⁴³⁸

Efter krigsutbrottet sommaren 1937 fick missionärerna fly till Peking. Några möten kunde inte hållas då soldater använde kapellet som logement.⁴³⁹

Över 500 japanska officerare och soldater bodde under hösten 1937 på missionsstationen och använde missionärernas sängar och sängkläder. Äldstebrodern Paul Jeh, diakonen Petrus Tien samt portvakten Li hölls som gisslan av japanerna i den härjade missionsstationen.⁴⁴⁰

Tekla Andersson kom tillbaka till Tinghsing redan i oktober 1937 och en viss verksamhet kunde bedrivas.

Under första halvåret 1938 hölls tre stormöten. Det första under det kinesiska nyåret, då pastor Yang från Peking, ledde tio dagars bibelstudium. Under april döptes 19 personer.⁴⁴¹

Tekla Andersson reste hem till Sverige i början av juli 1939 och kom aldrig mer ut till Kina. Hilma Fredriksson och Marta Nilsson som tillbringat en tid vid kusten och i Peking kom tillbaka till Tinghsing i mars 1940.⁴⁴²

Under hösten 1940 besökte David Landin Tinghsing. Han skriver i brevet som är daterat den 21 oktober:

---

⁴³⁶ EH 1937 s. 730f.

⁴³⁷ Ibid.

⁴³⁸ EH 1937 s. 731.

⁴³⁹ EH 1937 s. 949.

⁴⁴⁰ EH 1937 s. 128f.

⁴⁴¹ EH 1938 s. 604.

⁴⁴² Brev till Paul Ongman daterat Tinghsing 4/10 1940 (Filk-ma).

Har varit några dagar på stormöte i Tinghsing. Gud har underbart välsignat mötena där denna gång. Tio frälsta kineser fick jag döpa i vatten, och Jesus döpte i den helige Ande och eld ett par andra. Ära vare Jesus! Brödsbrytelsen på eftermiddagen efter dopförrättningen var mycket salig. Guds Ande föll över skaran. Några blevo på nytt fyllda med kraft och prisade Gud högljutt, andra kommo i syndanöd, så att gråt och jubel blandades om vartannat. Det var en mycket gripande stund, som sent skall glömmas.⁴⁴³

Marta Nilsson och Hilma Fredriksson kunde på grund av kriget ej stanna kvar i Tinghsing utan måste lämna platsen, troligen under 1943. Jag har därefter inte heller fått några uppgifter om vad som hände med de troende och med verksamheten i staden.⁴⁴⁴

Under sommaren 1939 vädjade Hilma Fredriksson till *Häroldens* läsare om bidrag till inköp av predikolokal i Lianghsiang, som ligger norr om Tinghsing – helt nära Peking. 3 000 kronor skulle räcka för att köpa en gård och reparera den till tjänligt skick. Missionärerna var vid detta tillfälle bosatta i Peking. Under en kort tid bedrevs arbete i en hyrd lokal, men redan efter två månader stängde japanerna denna och förbjöd offentliga möten.⁴⁴⁵

---

⁴⁴³ EH 1941 s. 35.

⁴⁴⁴ Se Paul Ongmans översikt i *Den Kristne* mars 1944 s. 26–28.

⁴⁴⁵ EH 1940 s. 487 (se bilaga 10); EH 1939 s. 616f.

18. Ningtsin

I en artikel i *Evangelii Härold* beskriver Sonja och Viktor Brännström Ningtsin-området med följande ord:

Denna plats bildar tillsammans med ett par hundra mindre städer och byar ett distrikt ungefär så stort som en mindre norrlandssocken. Folkmängden är dock ungefär lika stor som Västerbottens och Norrbottens län tillsammans.⁴⁴⁶

Staden med samma namn som distriktet ligger sydost om Luancheng och Chaochow cirka tre mil öster om järnvägen mellan Peking och Hankow.

Under Sinlo-konferensen⁴⁴⁷ i maj 1929 framhölls att Ningtsin-distriktet med sina 400 000 invånare ännu väntade på arbetare. Verksamheten i de närmast belägna Sinlo- och Luancheng-distrikten hade redan pågått i tolv respektive tretton år.

Den 13 maj 1934 döptes tre personer från Ningtsin i Chaochow. Bertha Persson⁴⁴⁸ hade nyligen öppnat arbete på platsen men hade ännu inte ordnat dopmöjligheter.

Sonja och Viktor Brännström⁴⁴⁹ hade bara varit i Kina under sex månader då de besökte missionsstationerna på det norra fältet. Vid besöket i Ningtsin skrev de:

Nästa plats som vi besökte var Ningtsin, där syster Bertha Persson verkar. Denna stad med de många hundra byarna omkring är ett väldigt fält. Verksamheten där är ganska ny, men några ha likväl blivit frälsta. Syster Persson skulle säkert vara glad, om hon finge förstärkning i arbetet.⁴⁵⁰

---

⁴⁴⁶ EH 1937 s.78.

⁴⁴⁷ Se s. 31 ovan.

⁴⁴⁸ Bertha Persson föddes i Göteborg den 19/1 1885. Hon kom till Kina år 1918 och verkade där som Metodistkyrkans missionär till 1923. År 1929 begärde hon inträde i Smyrnaförsamlingen i Göteborg och 1930 avskildes hon som denna församlings missionär för Kina. Hon vistades först ett år i Peking för studier för att sedan någon tid arbeta tillsammans med Tekla Andersson i Lungping. Efter det arbetade hon med ett norskt missionärspår, makarna Fjeld, i Paihsiang-distriktet. Hon kom till Ningtsin år 1934 (Söderholm s. 29; EH 1934 s. 538).

⁴⁴⁹ Se fotnoter på nästa sida.

⁴⁵⁰ EH 1935 s. 496.

Bertha Persson stannade i Ningtsin till i början av år 1936. Arbetet bar frukt. Strax innan hon reste hem döptes 11 personer och någon månad senare ytterligare 13.⁴⁵¹

Sonja⁴⁵² och Viktor⁴⁵³ Brännström som var förhindrade att uppta planerat arbete i Tibet kände det som Guds vilja att fortsätta Bertha Perssons arbete. De verkade först en tid tillsammans med henne men fick sedan själva överta ansvaret.⁴⁵⁴ Om den första tiden skrev Sonja:

Det kändes gott att få träffa den lilla skaran av frälsta och lägga upp vårt arbete. Vi gick ut på stan för att bekanta oss med folket. När barnen fick se oss ropade de: 'De utländska djävlarerna har kommit!' Vi tog emot dem och talade om för dem att vi också var människor fastän vår hy var blek.⁴⁵⁵

Under det japansk-kinesiska kriget som inleddes 1937 flydde Linnea och Albert Brännström till kusten. Efter ett återbesök i Ningtsin hösten 1938 skrev Viktor till Paul Ongman på missionsexpeditionen i Stockholm:

Jag skriver både otydligt och tvetydigt. Man kan inte vara för öppen hjärtig i dessa dagar. Du Broder Ongman, blir kanske den tredje i ordningen att bryta detta brev.⁴⁵⁶

I brevet berättar Viktor om verksamheten, där man trots oroligheterna hade god framgång. Under en dopförrättning nyligen hade man döpt åtta män och fyra kvinnor. Det var ganska lätt att samla folk till mötena.

---

⁴⁵¹ EH 1937 s. 78.

⁴⁵² Sonja Brännström föddes 17/12 1907 i Lundby församling, Göteborg. Redan under barnåren upplevde hon en kallelse till tjänst för Gud. År 1930 deltog hon i Smyrna-församlingen i Göteborgs bibelskola. Sedan följde evangelisttjänst i Vormsele utanför Husbondliden och senare studier vid Filadelfiaförsamlingen i Stockholms språkkurs för blivande missionärer. Fortsatta studier bedrevs i England under år 1934. Den 6/5 detta år gifte hon sig med Viktor Brännström. Utresan till Kina skedde den 29/8 1934 (SBa).

⁴⁵³ Viktor Brännström föddes 22/10 1902 i Lycksele socken. Han arbetade under några år som evangelist huvudsakligen i Lappland. Efter språkstudier i Sverige reste han under 1934 till England för vidare studier. Utresan till Kina skedde den 29/8 samma år. Hans utsändande församling var Salemförsamlingen i Ruskele (EH 1935 s. 382; EH 1945 s. 270).

⁴⁵⁴ Sonja och Viktor Brännström räknade vid denna tid med att arbeta i Tibet men tvingades pga. den politiska situationen att resa till Hopeiprovinnsen (EH 1937 s. 78). Se också Sonjas manuskript s. 3.

⁴⁵⁵ SBa.

⁴⁵⁶ Brev till Paul Ongman, Stockholm, daterat Ningtsin 3/11 1938 (Filk-ma).

Sonja och Viktor Brännström tillsammans med
döttrarna Vasti och Rut.

I en by tre kilometer från Ningtsin gjorde kineser som inte var troende i ordning en lokal och bad missionärerna komma för att ha möten. Under vistelsen vid semesterorten Peitaiho under juni månad 1939 fick Linnea och Albert Brännström brev från sin evangelist som berättade att de på nämnda plats haft fyra dagars stormöten.⁴⁵⁷

Efter att August Leander under mars 1939 besökt Ningtsin rapporterade han om den osäkra politiska situationen som försvårade arbetet. Han tog också upp det stora behovet av »gudasända infödda arbetare».⁴⁵⁸

Under år 1940 tog kommunisterna staden från japanerna. Taket på Linnea och Albert Brännströms hus blev under en period förvandlat till vaktpost för soldater.

Då familjen Brännström år 1941 skulle återvända till Ningtsin efter en tid i Paotingfu⁴⁵⁹ blev de förhindrade att resa dit. Japanerna intog på nytt staden. Sonja och Viktor Brännström bodde några veckor hos Linnea och Albert Sandström i Chaochow.⁴⁶⁰ Situationen upprepades i maj 1943. Denna gång kunde dock inte familjen flytta tillbaka till Ningtsin.⁴⁶¹

---

⁴⁵⁷ Brev till Paul Ongman, daterat Pei Tai Ho, Hopei China den 28/6 1939 (Filk-ma).

⁴⁵⁸ EH 1939 s. 774.

⁴⁵⁹ Familjen Brännström tillbringade en tid på det amerikanska missionssjukhuset i Paotingfu då Sonja väntade sitt fjärde barn. Det var vid återresan hem som de utestängdes från Ningtsin (SBa).

⁴⁶⁰ SBa.

⁴⁶¹ Ibid. s. 10.

Under åren 1943 och 1944 cyklade Viktor ofta den 22 kilometer långa vägen mellan Chaochow och Ningsin för att hjälpa och uppmuntra de kinesiska medarbetarna på platsen. Så gjorde han även söndagen den 30 juli 1944. Han hade tänkt att se till arbetet, betala lönerna till medarbetarna samt hålla avskedspredikan. Familjen var besluten att resa till Sverige för vila. Efter det att Viktor hade predikat började han cykelfärden tillbaka mot Chaochow. På hemvägen endast sex kilometer därifrån blev han skjuten och dödad av en kommunistisk vaktpost som också rånade honom på cykel, väska, plånbok med mera.⁴⁶²

På grund av den spända politiska situationen kunde inte någon missionär återvända till Ningsin. Hur församlingen där utvecklades i fortsättningen vet jag inte. Sonja flyttade tillsammans med sina fyra barn till det något lugnare Peking och den 26 februari 1946 påbörjade de hemresan till Sverige.⁴⁶³

---

⁴⁶² Flera dokument berättar om Viktors död: SBa; EH 1944 s. 759; EH 1945 s. 30–33; EH 1945 s. 270f.

⁴⁶³ SBa. För ytterligare upplysningar angående Sonja och Viktor Brännströms tid i Kina, se band *Aktuell utblick*, producerat av Vera Miles. Detta »band« finns inte upptaget i källförteckningen men ska vara arkiverat (Filk-ma).

19. Tungchow

Tungchow strax öster om Peking var under kejsartiden en betydande stad. Säd och annan proviant fördes till Peking som skatt och lagrades där i stora visthusbodnar. Senare byggdes skolor och militärförläggningar i staden.

Församlingen i Peking under David Landins ledning öppnade 1935 utpostverksamhet på platsen. En av bibelskoleleverna vid namn Ba hade tillsammans med David Landin ansvaret för verksamheten. Under 1935 samlades ett 20-tal kristna till regelbunden verksamhet i Tungchow. De bildade senare en självständig församling.⁴⁶⁴

Elna Halldorf⁴⁶⁵ övertog ansvaret för verksamheten 1938. Hon kom till Kina, för första gången, redan 1921 för att arbeta bland tibetaner i Kansu-provinsen. De politiska förhållandena samt Torstens död (s. 204) tvingade henne att lämna detta arbete. Hon reste ut för sin andra missionsperiod 1935. Efter en kort tid i Neikiu kom hon alltså till Tungchow.⁴⁶⁶

Församlingen hyrde en typisk kinesgård där flera hus omgärdade den öppna gårdsplanen. Missionär, evangelistfamilj samt gårdskarlbodde i var sitt hus. Kapellet var inrett i ett annat.⁴⁶⁷

Elna Halldorf arbetade här tillsammans med evangelistfamiljen Ting fram till hemresan 1945. Under en kort tid hade hon också hjälp av Frida Genberg.⁴⁶⁸

---

⁴⁶⁴ EH 1935 s. 663. Se också bild på församlingen i Tungchow i samma artikel.

⁴⁶⁵ Elna Amalia Irving föddes den 3/12 1890 i Gräve, Örebro län. Hon blev döpt i Fildelfiaförsamlingen, Örebro i april 1907. Elna deltog med början 1910 i Örebro Missionsförenings bibelskola och studerade även kortare tid vid dess Missionsskola. Hon bedrev senare språkstudier i USA. Elna arbetade som evangelist under åtta år, huvudsakligen i Närke. I september 1921 reste hon för första gången ut till Kina. Hon ingick den 10/12 1925 giftermål med Torsten Halldorf och de började tillsammans sin första arbetsperiod på missionsstationen i Rongwo, provinsen Kansu (EH 1964 s. 28). Se vidare »Mission bland tibetaner« s. 202 nedan samt EH 1935 s. 382.

⁴⁶⁶ Se s. 93 ovan.

⁴⁶⁷ Telefonsamtal med Brita Jörneman 11/1 1988.

⁴⁶⁸ För upplysningar om Frida Genberg, se fotnot s. 131 ovan.

Brita Jörneman⁴⁶⁹ kom till Kina 1940. Efter arbete på Mongolfältet med Changpei som bas efterträdde hon 1945 Elna Halldorf i Tungchow. Förutom sedvanlig verksamhet evangeliserade Brita från och med 1937 på militärsjukhuset i Tungchow. Församlingen fick full frihet att besöka de skadade soldaterna samt att ha andaktstunder tillsammans med dem. Många kom till tro.

Då kommunisterna under 1948 anföll Tungchow tillfångatogs flera av de sårade nationalistsoldaterna, bland dem flera nyfrälsta. Efter endast fem dygn släpptes de dock och återvände till sjukhuset. Några av dem hade då beslutat att ej fortsätta som soldater utan i stället resa tillbaka till respektive hemprovins som Kristi stridsmän.⁴⁷⁰

---

⁴⁶⁹ Brita Johansson, som senare tog namnet Jörneman, föddes den 13/3 1905 i Göteborg. Hon kom till tro som tjuguarig och döptes 1929 på Öckerö. Hon tillhörde ursprungligen Betlehemskyrkan i Göteborg men anslöt sig till Sionförsamlingen för att senare söka medlemskap i Smyrnaförsamlingen, Göteborg. År 1939 genomgick hon språkkurser anordnade av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm och reste 1940 till Kina (EH 1965 s. 25).

⁴⁷⁰ Ljudband 27–29 (PMUa); telefonsamtal med Brita Jörneman 11/1 1988.

20. Paoting

Paoting eller Paotingfu som staden också kallades ligger cirka 15 mil söder om Peking utmed järnvägen mellan Peking och Hankow. År 1937, då andra världskriget nådde Kina hade staden 300 000–400 000 invånare. År 1938 uppgick antalet endast till cirka 100 000 förutom inflyttade japaner.⁴⁷¹

Svensk pingstmission hade under några år viss verksamhet i staden. Enligt gällande praxis gick missionärerna till platser utan mission. I Paoting bedrev dock flera församlingar verksamhet. I västra förstaden hade den presbyterianska kyrkan ett stort sjukhus och skolor. I södra förstaden arbetade American Board Mission. Inne i centrum fanns Frälsningsarmén samt adventister och katoliker. Redan omkring 1870 hade missionärer kommit till Paoting men då fanns det inte någon som förkunnade vuxen- och andedop. Tekla Andersson som arbetade i det närbelägna Tinghsing reste den 3 maj 1938 tillsammans med Marta Nilsson och evangelisterna Yeh och Tien till staden i syfte att rekognosera. Efter kontakt med de norska frälsningssoldaterna Petersen fick de rådet att börja arbeta i den södra delen av staden som saknade missionsarbete. De hyrde ett hus för 140 dollar om året och påbörjade verksamhet. Invigningsmötena hölls redan den 21–22 maj 1938.⁴⁷²

Elna och Richard Eriksson som kommit tillbaka till Kina 1937 från Sverige var av kriget förhindrade att återvända till sin station i Tingchow. För att inte komma alltför långt från denna plats flyttade de den 11 oktober 1938 till Paoting tillsammans med nyutkomna Anna och Johan Jansson. De bosatte sig på den gård som Tekla Andersson hyrt och hjälpte till i det nystartade arbetet.⁴⁷³

Under våren 1939 besökte August Leander Paoting. Han rapporterade följande:

Under söndagen hade vi ej mindre än fem möten. Efter predikan på förmiddagen hade jag glädjen att döpa 17 kineser i vatten. Detta var den

---

⁴⁷¹ EH 1938 s. 603f.

⁴⁷² Ibid. Se också »Tinghsing« s. 136 ovan.

⁴⁷³ EH 1939 s. 79f.; ljudband 11 (PMUa).

första bibliska dopförrättningen i denna stora stad, d.v.s. de första som döpts genom nedsänkning i vatten.⁴⁷⁴

Samtidigt konstituerades också den första pingstförsamlingen på platsen med 19 medlemmar.

Då David Landin sommaren 1940 besökte staden döptes ytterligare 11 personer.⁴⁷⁵

Redan sommaren 1939 lämnade Tekla Andersson Kina.⁴⁷⁶ Anna och Johan Jansson reste till Tingchow. Elna och Richard Eriksson var kvar till hösten 1942 då de flyttade till Peking.⁴⁷⁷ Kriget omöjliggjorde enligt Richard ett meningsfullt arbete.

---

⁴⁷⁴ EH 1939 s. 774.

⁴⁷⁵ EH 1940 s. 684.

⁴⁷⁶ EH 1939 s. 604.

⁴⁷⁷ EH 1943 s. 743.

21. Chohsien

Claes⁴⁷⁸ och Hedvig⁴⁷⁹ Carlsson reste hösten 1935 ut till Kina som pingstmissionärer. De hade redan arbetat många år som Helgelseförbundets missionärer i Shansiprovinzen, men efter hemkomsten till Sverige 1927 övergick de till Pingströrelsen. Efter ankomsten till Kina arbetade de under en kortare tid i Neikiu, Tinghsing och Peking. I början på 1937 förlorade de två av sina barn, Katarina och Erik, i smittkoppor. Den 7 juli samma år anföll Japan Kina.⁴⁸⁰ Då flera pingstmissionärer efter krigsutbrottet vistades i Peking sökte Claes och Hedvig ett nytt arbetsfält. Valet föll på Chohsien.

Chohsien, beläget ungefär 6 mil från centrala Peking, var år 1939 utan evangelisk verksamhet. Tidigare hade Frälsningsarmén verkat där men lämnat platsen utan att ha byggt upp ett bestående arbete. Ett amerikanskt missionssällskap, American Board Mission, hade också bedrivit verksamhet på platsen men tvingats överge sin missionsstation. Den 26 april 1939 besökte Claes Carlsson Chohsien tillsammans med David

---

⁴⁷⁸ Claes Carlsson föddes i Berga, Kronobergs län 1/6 1888. Han kom till tro 1913 och gick senare igenom Johannelunds missionärsutbildning. År 1918 sändes han ut som Helgelseförbundets missionär till Kina. Han arbetade på ett fält i norra Shansiprovinzen omkring staden Tatung. År 1923 ingick han äktenskap med Hedvig Carlsson. Efter det att makarna återkommit till Sverige 1927 övergick de året därpå till Pingströrelsen. Efter predikanttjänst i Rydaholm, Kumla och Borlänge reste de ut som pingstmissionärer den 23/11 1935. De anlände till Kina 16/1 1936. Underhållande församlingar var pingstförsamlingarna i Jönköping, Vaggeryd och Stora Hultrum. EH 1935 s. 920.

⁴⁷⁹ Hedvig Carlsson föddes den 3/6 1890 i Leksberg (Mariestad). Hon kom till tro den 12/7 1912 och döptes den 24/6 1917 i Götabro. Efter tjänst som evangelist på Lyckselefältet, och studier vid Götabro Missionsskola (Helgelseförbundet), reste hon till USA för vidare utbildning vid Moody Bible Institute. År 1921 anlände hon till Kina som Helgelseförbundets missionär. Under första perioden som varade till 1927 gifte hon sig med Claes Carlsson. Efter att ha övergått till Pingströrelsen reste familjen åter ut till Kina år 1935. EH 1935 s. 920.

⁴⁸⁰ Morgonen den 7/7 1937 befann sig Claes och Hedvig Carlssons son Sven på ett av KFUM:s hem vid västra bergen i Peking. Därifrån såg han röken av bomberna och hörde kanonernas muller då japanerna besköt Marcopolo-bron i Peking för att senare tåga in i staden. Detta var inledningen till det japansk-kinesiska kriget som varade till 1945 (Ijudband 8).

Landin med förhoppning om att Claes skulle få hyra den gamla amerikanska missionsstationen.⁴⁸¹

Rowland Cross från American Board Mission meddelade dock, att förhållandet mellan sällskapet och de diakoner som fortfarande bodde kvar nära stationen var så komplicerat, att endast en försäljning av fastigheterna var tänkbar. Rowland Cross skriver:

Diakonerna som tidigare hade ansvar för församlingen är mycket världstillsända och tyvärr frågar de endast efter hur de skall kunna tjäna en slant på sitt förhållande till missionsstationen.⁴⁸²

Claes bestämde sig för att köpa stationen. Han lånade halva köpeskillingen av en bekant i Peking⁴⁸³ och fick senare hjälp från Sverige att fullborda köpet. Redan på sommaren 1939 påbörjades mötesverksamheten. Missionsstationen var på cirka 2 000 kvadratmeter och kyrksalen rymde 200 personer. Angående de första månadernas arbete med fastigheter och verksamhet skriver Carlsson i december 1939:

Vi har försökt att få i ordning lite och gatukapellet såväl som det större kapellet har snyggats upp och spis har satts in, och hoppet är att kineserna skola komma och lyssna samt trivas där som är rent och varmt. Det bästa är att strålarna från Golgata skina in i förmörkade hjärtan och sprida ljus och värme. Vi ha fått följa några till Försonarens kors och bönen är att det skall bli en stor skara, som skall komma.⁴⁸⁴

I ett brev i januari 1941 berättade Claes om förhållandena i familj och församling. Hedvig hade varit svårt sjuk och borta från hemmet under sex månader. Angående församlingen skrev Claes:

Under den gångna hösten, har det kommit ganska många till mötena och här som på andra ställen, får man arbeta på förhoppning om, att det skall bli skörd. Till söndagsskolan, har det kommit många barn och vid dess julfest, var det över hundratalet närvarande. Även på det fältet hoppas vi och tror på seger.⁴⁸⁵

Vad det gäller en del missionärsbrev kommenterar Claes i samma brev:

---

⁴⁸¹ Brev till Claes Carlsson från Rowland Cross, daterat 22/4 1939 (Sven Carlssons arkiv).

⁴⁸² Ibid., daterat 29/5 1939.

⁴⁸³ Ljudband 8.

⁴⁸⁴ Brev till EH daterat 29/12 1939.

⁴⁸⁵ Brevet daterat Cho Hsien 23/1 1941 och ställt till Georg Gustavsson (Sven Carlssons arkiv).

Stora segerrapporter, är det härligt att kunna avlägga, men må det blott vara verkligt. Man har en känsla av, att det ibland vill bli förstorat. Gud hjälpe oss! Det brukar synas då Gud går fram.

Den första dopförrättningen i Chohsien hölls under sommaren 1941 då fem personer döptes. Arbetet under 1942 stördes av ideliga förhör av den japanska ockupationsmakten. Verksamheten bar dock frukt. Även kristna från missioner som tidigare verkat i Chohsien besökte församlingens sammankomster.

Till sommaren 1943 tvingade det politiska läget familjen Carlsson att flytta in till centrala Peking. Evangelist Liu tillsammans med sin hustru, som också var bibelkvinna, fick ta ansvaret över verksamheten. Claes reste dock till Chohsien då förhållandena så medgav. Tills vidare fortsatte det ekonomiska stödet som vanligt från missionärer och hemförsamlingar. Under denna tid tillsattes också två äldste.

Det dröjde ända till försommaren 1946 innan Claes och Hedvig kunde resa hem till Sverige. Denna deras andra period i Kina hade då varat i över tio år. Då de lämnade landet bestod församlingen i Chohsien av ett 50-tal döpta. Alfred och Kristina Nelson besökte församlingen 25-26 maj 1946. De skriver:

Vårt besök var nog inte så välannonserat, men på söndagen kommo ett 50-tal åhörare. Även där finnes möjlighet till fruktbarande verksamhet. Jag ämnar nu på lördag och söndag åter besöka den staden. Där har varit flera missioner, men de äro mer eller mindre nedlagda, så vi hade som åhörare åtskilliga av deras medlemmar på våra möten.⁴⁸⁶

---

⁴⁸⁶ EH 1946 s. 747. Alfred Nelson planerade också att besöka Chohsien 8/5 1947. Se brev till Samuel Nyström daterat 8/5 1947 (Filk-ma).

Del III

Övriga missionsfält

22. Shantungfältet

August⁴⁸⁷ och Anna⁴⁸⁸ Leander kom till Kina redan 1907 respektive 1908, alltså ungefär samtidigt som de första svenska pingstpionjärerna. De var då utsända av Svenska Baptistsamfundet men kände sig erfarenhetsmässigt besläktade med pingstfolket. Anna och August arbetade på baptisternas fält i Shantungprovinsen i nordöstra Kina. I staden Kaomi byggde de upp missionsstation och församling. År 1935 gick Anna och August över till Pingströrelsen och 1937 reste de ut som Filadelfiaförsamlingen i Stockholms missionärer. De bosatte sig i kuststaden Tsingtao och förestod där en församling som var i ständig tillväxt. August skriver:

Då vi kommo till Shantung, hade de en liten lokal, som på sin höjd kunde rymma ett 50-tal, men Gud välsignade oss, så att redan i fjol hyrde vi en större lokal, där man kan bereda rum för omkring 600 personer, och vi ha haft den fullpackad med folk flera gånger. I år (1938) ha vi döpt omkring ett hundratal, så med dessa och dem som döptes förra året ha vi över 200 medlemmar.⁴⁸⁹

De olika missionerna i Shantung och inte minst pingstmissionerna upplevde från början av 30-talet en kraftig väckelse som också spred sig till andra delar av Kina.

En av de församlingar som Anna och August kände sig speciellt förbundna med, var Wangwu-församlingen utanför staden Kaomi. Den var liksom de andra församlingarna grundad av svenska baptistmissionärer, eller deras kinesiska medarbetare, och anslutna till Baptist-

---

⁴⁸⁷ August Ando Leander föddes den 16/7 1879 i Bo socken Örebro län. Han kom till tro i januari 1894 och döptes den 24 februari. Hösten 1907 reste han ut till Kina som Baptistsamfundets missionär. Han ingick äktenskap med Anna den 28/11 1908. Efter tre långa perioder mestadels i Shantungprovinsen återkom makarna till Sverige 1934. Efter att ha övergått till Pingströrelsen reste familjen på nytt till Kina den 7/3 1937 utsänd av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm.

⁴⁸⁸ Anna Leander föddes 29/11 1873 i Alsen, Jämtlands län. År 1908 reste hon som baptistmissionär ut till Kina. Under den första perioden som varade till 1915 ingick hon äktenskap med August Leander. Efter att tillsammans med sin make övergått till Pingströrelsen, reste de på nytt ut till Kina 7/3 1937.

⁴⁸⁹ EH 1939 s. 217.

Anna och August Leander.

missionen. Församlingen bestod 1938 av cirka 260 medlemmar. Under året lämnade den baptistgemenskapen och bildade en oberoende pingstförsamling. Augusts mångåriga medarbetare, Kao Shenghan, kallades som föreståndare.⁴⁹⁰

De första svenska pingstmissionärerna i provinsen var Olof och Pauline Ferm. Olof tillhörde pingstförsamlingen i Enviken. Pauline var amerikanska. Olof åkte ut till Kina 1924 och började bygga upp ett arbete i Lungshan.⁴⁹¹ Platsen ligger strax öster

om provinshuvudstaden Tsinan (Tsinanfu). Efter besök i Sverige reste familjen år 1929 ut för andra gången. Olof och Pauline deltog sällan eller aldrig i gemensamma konferenser och rapporterade ej heller från arbetet i *Evangelii Härold*.

Alfred⁴⁹² och Kristina⁴⁹³ Nelson övergick år 1937 till Pingströrelsen från Fribaptistsamfundet. De hade då under många år arbetat i Kina som nämnda samfunds missionärer. År 1939 reste de ut till Kina som pingst-

⁴⁹⁰ EH 1939 s. 94.

⁴⁹¹ Brev daterat Tsingtao, Shantung 1/9 1929 (Filk-ma).

⁴⁹² Alfred Nelson föddes den 24/7 1887 i Vinslövs socken, Kristianstads län. Alfred reste till USA år 1904 och kom till tro där 1907. Året därpå återvände han till Sverige. Under 1909 upplevde han sin missionskallelse. Från och med hösten 1910 var Alfred predikant inom Fribaptistsamfundet och i oktober 1916 avskildes han för missionärstjänst i Kina av detta samfund. Efter språkstudier arbetade han i Yilin, norra Shensi. År 1921 ingick han äktenskap med missionär Maria Hedkvist. Maria avled redan år 1927. Samma år reste också Alfred tillsammans med barnen Ruth, Lydia-Marie och Eric till Sverige för vila. 1930 återvände han till Kina och ingick 1934 äktenskap med missionär Kristina Edman. Efter ny hemmavistelse 1935 reste makarna tillsammans med barnen ut till Kina hösten 1939 och då som pingstmissionärer (Ruth Jacobssons arkiv).

⁴⁹³ Kristina Otilia Edman-Nelson föddes den 26/1 1891 i Vibyggerå församling, Väster-norrlands län. Hon reste ut till Kina som missionär i Fribaptistsamfundets tjänst den 17/3 1920 och återvände till Sverige i juni 1927. Efter vila i hemlandet reste hon åter ut i oktober 1931. År 1934 ingick hon äktenskap med Alfred Nelson. I maj 1935 återvände makarna till Sverige (Ruth Jacobssons arkiv).

missionärer med destination Tsingtao. De hade ursprungligen planerat pionjärarbete men kriget gjorde att de i stället tillsammans med Anna och August Leander arbetade i församlingen i Tsingtao.⁴⁹⁴

Adolf Nilson reste ut till Kina som fribaptisternas missionär i januari 1936. Han var underhållen av detta samfund till 1940, då han övergick till Pingströrelsen. Han vistades i Peking en tid för språkstudier men arbetade sedan i Taian och Tsingtao.⁴⁹⁵ I staden Taian söder om provinshuvudstaden Tsinan bodde han flera år tillsammans med kristna från den mångomtalade kinesiska rörelsen Yesu Chiating.⁴⁹⁶

Anna och August Leander lämnade Shantungprovinsen 1941 och Kristina och Alfred Nelson 1942. Anna och August bosatte sig i Peking och Kristina och Alfred upptog arbete i Changping strax norr om Peking. Pauline och Olof Ferm var kvar i Lungshan till 1944.

August Leander blev den svenske pingstmissionär i Kina som mest anlätades för konferenser och kampanjer. Han reste i hela norra delen av landet och kallades också som talare i ekumeniska sammanhang.⁴⁹⁷

Församlingarna i Shantungprovinsen kom aldrig att knytas till svensk pingstmission på samma sätt som en del av församlingarna i Hopei-provinsen. Missionärerna Leander och Nelson var ju endast fyra respektive tre år i Shantung som pingstmissionärer. Då Anna och August Leander lämnade Baptistsamfundet var församlingen i Kaomi redan självständig och kom aldrig i något beroendeförhållande till svensk pingstmission. Anna och August medarbetare Kao Sheng-han underhölls dock under en tid av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm.⁴⁹⁸

---

⁴⁹⁴ Ruth Jacobssons arkiv; s. 133 ovan.

⁴⁹⁵ Adolf Nilson reste hem till Sverige i februari 1948. Efter giftermål med kina-missionär Karin Landervik reste de 1951 till Thailand där de arbetade 16 år (Filkma).

⁴⁹⁶ Medlemmarna i Yesu Chia-ting bodde tillsammans i stora kollektiv. De bedrev mönsterjordbruk och hade som de första kristna all egendom gemensam. Periodvis har de tolererats och även uppskattats av den kommunistiska regimen (Rees 1959).

⁴⁹⁷ EH 1940 s. 30ff, EH 1940 s. 577f, EH 1943 s. 679.

⁴⁹⁸ EH 1942 s. 462.

23. Shanghaifältet

Under den protestantiska missionsepoken var Shanghai den stad i Kina som stod västvärlden närmast. Amerikaner, briter, tyskar och japaner bodde på speciella koncessioner som de tilltvingat sig av kineserna. Alltsedan opiumkriget 1839–1842 hade västmakterna och Japan ständigt förödmjukat Mittens Rike. Det märktes kanske tydligast just i Shanghai. Staden var delad i ett kinesiskt distrikt, med trånga gränder och enkla bostäder, samt i ett västerländskt med skyskrapor och arkitektur i väststil.

Många missionssällskap arbetade i Shanghai. Pingströrelsens pionjärer, familjerna Lundgren och Johnson, kom dit nyårsafton 1907. Efter att ha inköpt en del utrustning reste de norrut och påbörjade mission i Hopeiprovinserna. Staden utgjorde själva porten in mot Mittens Rike och var Kinas största stad.

Svenskamerikanerna Gustav och Ellen Andersson tillhörde Calvary Tabernacle i Chicago men fick periodvis också underhåll av enskilda personer i Sverige. De skrev flitigt i *Evangelii Härold* och besökte Sverige vid några tillfällen.

Gustav och Ellen var registrerade hos Scandinavian Assembly of God i USA.⁴⁹⁹ Deras underhåll verkar dock i stor utsträckning ha kommit från hemförsamlingen i Chicago, som Gustav varit med om att grunda. Missionsarbetet i Shanghai benämns vid flera tillfällen som Gustav Anderssons mission.⁵⁰⁰

Betty Carlson och Signe Claeson var båda födda i Föra socken på Öland. Efter en tid i USA reste de 1922 till Kina för att arbeta tillsammans med Ellen och Gustav Andersson. De bodde i Stockholm några år och tillhörde Filadelfiaförsamlingen. Betty och Signe fick sitt underhåll från enskilda personer i USA och Sverige och räknades som medlemmar i Gustav Anderssons mission. Efter ett besök Sverige 1934 tog Filadelfiaförsamlingen i Stockholm ett visst ekonomiskt ansvar för dem.⁵⁰¹

---

⁴⁹⁹ Brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm daterat 17/4 1931 (Filk-ma).

⁵⁰⁰ EH 1924 s. 507.

⁵⁰¹ EH 1928 s. 506, EH 1928 s. 759, EH 1935 s. 767.

I april 1925 började de missionera i Poh-Sing-Kying utanför Shanghai. Platsen hette också Lau lo Koe. Under 1928 öppnade de även arbete i en stor by vid namn San ka Doo.⁵⁰²

Gustav och Ellen lämnade Chicago hösten 1917. De hade väntat finna många missionärer i Shanghai, men stora områden var utan arbetare. Det gällde i synnerhet fabriksområdet Yangtzepoo, »där ingen missionsstation fanns utom endast en skola som nyteologer hade«. I en annan stadsdel fanns en pingstmission som måste överges på grund av sjukdom. På båda dessa platser påbörjade Gustav och Ellen ett nytt arbete.⁵⁰³

Då Gustav år 1931 skrev till Paul Ongman visade en karta på brevhuvudet inte mindre än fem platser på vilka man bedrev verksamhet. Dessa var: (1) Den kinesiska delen av staden, (2) vid Pinliang Road, (3) Pootung, (4) Ying Hsiang Kong samt (5) vid Ning Kuo Road.⁵⁰⁴

Vid ett besök i Shanghai under 1932 berättade August Leander om sina intryck därifrån:

Vi skola nog aldrig glömma det intryck, som vi fingo, när vi på söndagsmorgonen anlände till samlingslokalen. Det första vi sågo och hörde, då vi trädde in, var dessa kära bröder och systrar, som lågo där på sina knän och på en gång prisade Gud. [...] Den verksamhet, som vännerna Andersson äro ledare för, är mycket blomstrande. De ha flera predikostationer inom själva staden och även utom densamma.⁵⁰⁵

Sedan 1925 hade Signe och Betty hjälp i arbetet av familjen Trinothy Taung. Några år senare kom Samuel Huang med familj till Poh-Sing-Kying. Då Signe och Betty år 1934 åkte hem till Sverige för vila lovade Gustav Andersson, samt en amerikansk kvinnlig missionär med medhjälpare, att tillsammans med systrarnas medarbetare stå för arbetet i Lau lo Koe och San ka Doo.⁵⁰⁶

Japanerna anföll Shanghai både 1932 och 1937. Vid det förödande anfallet med början hösten 1937 förstördes stora delar av Kinas största stad. Signe och Bettys två missionsstationer ödelades. De fick hyra in sig i den franska koncessionen.⁵⁰⁷

---

⁵⁰² EH 1928 s. 759.

⁵⁰³ Se Ellen Anderssons korta sammanställning (Filk-ma).

⁵⁰⁴ Brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm, daterat 21/1 1931 (Filk-ma).

⁵⁰⁵ EH 1937 s. 673.

⁵⁰⁶ EH 1934 s. 456.

⁵⁰⁷ EH 1938 s. 47.

Signe Claeson och Betty Carlson den 4 januari 1938 vid en av sina förstörda missionsstationer i Shanghais förstäder. Endast ytterväggarna stod kvar av »Jesuslokalen« efter de japanska bombningarna.

Ett omfattande räddningsarbete började organiseras i den av japanerna ockuperade och förhärjade staden. Missionärerna fann döende människor på gatorna och försökte tillsammans med andra hjälporganisationer lindra den värsta nöden. Också i pingstförsamlingarna i Sverige samlades betydande summor in och skickades till Shanghai-missionärerna.

Även huvudkyrkan där Gustav och Ellen arbetade förstördes. Då de år 1938 åkte hem för vila, efterträddes de i missionsarbetet av amerikanskan Sadie V. Bloom. Hon skriver till pingstförsamlingarna och tackar för 2 000 kronor som kommit henne tillhanda i september 1938:

I det flyktingläger, där syskonen Andersson ha utfört ett så välsignat arbete, fortsätter verksamheten i goda spår. Det har t.o.m. blivit möjligt för oss att utvidga bostadsutrymmet, så att vi nu kunna giva 8.000 människor bostad och vård.⁵⁰⁸

Förödelsen av Shanghai gjorde att missionsarbetet i en del fall måste omorganiseras. Gustav och Ellens stora huvudkyrka förstördes helt vid bombningarna. Gustav skriver:

På vårt gamla fält i Nantou-distriktet, där vår stora präktiga lokal blev lågornas rov i kriget, trodde fienden, att han hade gjort slut på hela verket, men Gud har givit oss seger! Halleluja!⁵⁰⁹

Nytt arbete upptogs i flera distrikt. I Compo-distriktet användes tre bambutält som predikolokaler. Många kom till tro. Gustav berättar:

Herren stadfäste Ordet med de tecken, som åtföljde det. Vida omkring i landet skaffas avgudarna bort från hemmen. Jesus frälsar själar och botar de sjuka. - På sista tiden ha även mer än ett 50-tal mottagit Andens dop.⁵¹⁰

Även i Fah-Kwa-Ja cirka fyra mil från Shanghai öppnades arbete. Så ock på Jessfield Road. På Pingliang Road var lokalen oskadad och arbetet i full gång. Om verksamheten i flyktinglägren skriver missionärerna:

I det flyktingläger, där vi genom Guds nåd och vänners hjälp kunnat göra en ganska stor insats, ha under mer än två år 5000–7000 personer varit inhysta. Det är ett Guds under, att de kunnat få mat alla. I detta läger ha vi en predikande broder, som med stor framgång verkar Guds verk. Mötena hållas i ett större bambutält, det brukar vara två à tre dagligen.⁵¹¹

---

⁵⁰⁸ EH 1939 s. 78.

⁵⁰⁹ EH 1940 s. 529.

⁵¹⁰ Ibid.

⁵¹¹ EH 1940 s. 529.

Den 20 oktober 1940 kunde pingstmissionärerna inviga sin nya huvudlokal vid Hart Road i Shanghai. I anslutning till högtidsmötena hölls också dopförrättning och barnvälsignelse då 32 personer döptes och tio barn bars fram. Därmed hade 204 personer döpts mellan februari och oktober.⁵¹² Våren 1942 döptes ytterligare 46 personer. Missionen i Shanghai hade nu arton infödda arbetare och upplevde stor framgång i ett arbete som ständigt var under expansion. Flera av grupperna i Shanghai-distriktet var redan självständiga församlingar. I Nantaoområdet hade pastor Taung varit föreståndare sedan början på 1920-talet. I huvudförsamlingen vid Hart Road tjänade pastorerna Tsang och Sung.

Pingstfolket på Öland underhöll Chang som arbetade som rese-evangelist. I Yangtzeipo fanns en yngre evangelist vid namn Wang.⁵¹³ Under 1943 fick missionen ytterligare två predikanter. De hette Loh och Tsang. Pastor Loh var i 50-årsåldern och kom från den anglikanska kyrkans mission. Efter erfarenheten av Andens dop hade han dock tvingats lämna sin gamla arbetsplats. Pastor Tsang hade tidigare varit lärare och var i 30-årsåldern.⁵¹⁴

Ellen och Gustav lämnade Kina under våren 1947. De hade länge arbetat med den uttalade målsättningen att göra sig själva överflödiga. Under år 1948 fick de flera rapporter från sina församlingar.⁵¹⁵ Pastorn, Chang Yong Pa i moderförsamlingen vid Hart Road, rapporterade till missionärerna om den senaste konferensen:

Mötena voro av Herren rikt välsignade. En del från var och en av våra 17 församlingar och utposter voro samlade och många av dem stannade över hela tiden. Kyrkan var till trängsel fylld möte efter möte. Herren utförde stora ting, själar blevo frälsta. [...] Sista dopförrättningen på det gamla året döptes 47. Det betyder att 263 döptes och förenades med församlingarna under förra året. Två nya predikolokaler ordnades under förra året. Det är stor andlig hunger och ett uppvaknande bland Kinas folk, seger och framgång är det utöver hela fältet.⁵¹⁶

---

⁵¹² EH 1941 s. 210.

⁵¹³ EH 1943 s. 216.

⁵¹⁴ EH 1943 s. 904f.

⁵¹⁵ EH 1947 s. 980f.

⁵¹⁶ EH 1949 s. 124.

Ellen och Gustav beredde sig för ny utresa men det politiska klimatet medgav ej detta. De fick under 1949 och 1950 förlöpande rapporter från arbetet som pågick utan restriktioner också efter den 1 oktober 1949 då kommunistpartiets ordförande Mao utropade det nya Kina. Rapporterna blev dock mer sparsamma efter hösten 1949, men även under 1951 fick Ellen och Gustav brevhälsningar från Shanghai.

Arbetet som de nationella medarbetarna och missionärerna fick utföra i Shanghai var av stor omfattning. På ett flertal platser i staden med omnejd fanns kyrkor och kapell. Under de senare åren döptes över 200 personer årligen. Församlingarna hade frihet att verka fram till augusti 1951. Byrån för Religiösa Angelägenheter (Religious Affairs Bureau) sammankallade vid denna tid 151 religiösa ledare till Peking, till vad som officiellt kallades »Konferens för kristna institutioner som tidigare tagit emot utländskt understöd«. ⁵¹⁷

Detta var början till Tre-självrörelsen ⁵¹⁸, och till den officiella kyrkan i Kina. Kristna ställdes inför speciella tribunaler och anklagelse-sessionerna avlöste varandra. Inom en vecka efter det att konferensen i Peking hållits, arresterades 16 000 kristna i Shanghai. De lokala Tre-själv-reformkommittéerna fick ansvaret för att omprogrammera pastorer och församlingsmedlemmar. Under 1952 blev 362 pastorer och personer i ansvarställning i Shanghai registrerade för att delta i speciella omskolningsklasser. ⁵¹⁹

Den 24 augusti 1964 vandaliserades alla kyrkorna i staden. Korsen bröts ned från kyrktaken. De kristna symbolerna i kyrkorna vanhelgades av rödgardisterna, som ville skapa sitt *Nya Kina*. ⁵²⁰

Idag (1988) vet vi att Guds församling i Shanghai inte bara har övervintrat – den har också mångfaldigats. Den officiella siffran som ges av de öppna församlingar som finns i staden berättar att Shanghai skulle ha 40 000 kristna. Leslie Lyall påstår i sin bok *Gud i röda Kina* att siffran skulle vara en miljon. ⁵²¹ Vid min egen lilla undersökning, som gjordes i oktober 1986 vid ett besök i staden, fick jag intrycket att det bör finnas 100 000-tals kristna bland Shanghais 13 miljoner invånare. Det finns

---

⁵¹⁷ Patterson 1969, s. 60–62.

⁵¹⁸ Se kapitel 28.

⁵¹⁹ Patterson 1969, s. 60–62.

⁵²⁰ Patterson 1969 s. 139.

⁵²¹ Lyall 1986, s. 175.

anledning att förmoda att en del av dem är en frukt av det arbete som Gustav och Ellen Andersson samt Signe Claeson och Betty Carlson utförde.

24. Chengtufältet

Under 1946 intog kommunisterna större delen av Hopeiprovinnsen. För svensk pingstmission innebar det att alla missionsstationer söder om staden Paoting⁵²² föll i kommunisternas händer. Det blev nästan omöjligt att bedriva mission under rådande förhållanden. De kvarvarande missionärerna såg åt sydväst. Man utvalde staden Chengtu⁵²³ i Szechwanprovinnsen som centrum för nya satsningar. Under japansk-kinesiska kriget hade miljontals flyktingar slagit sig ned i den avlägsna men blomstrande provinsen. Här fanns det nu en mängd rotlösa människor som borde vara mottagliga för missionärernas budskap. Alfred Nelson skriver i *Evangelii Härold* den 17 juni 1948:

Det har också en lång tid stått klart för oss, att våra nyutkomna missionskamrater måste vara inställda för ett nytt fält under nuvarande politiska förhållanden, och vi ha då varit mest inriktade på sydvästra Kina där dialekten ej skiljer sig så väsentligt från den, som talas i norra Kina.⁵²⁴

Kristina och Alfred Nelson⁵²⁵ planerade att tillsammans med Maria Jansson⁵²⁶ och Karin Landervik⁵²⁷ flyga till Szechwan i början av maj 1948. Greta Chrisander⁵²⁸, Bojan Hillius⁵²⁹ och Nora Bylund⁵³⁰ skulle ta bagaget och resa med båt till Hongkong. Därifrån skulle de vidare via tåg och lastbil resa inåt landet. Ingegärd Lindholm⁵³¹, som vid denna

---

⁵²² Staden Paoting ligger ca 150 km söder om Peking utmed järnvägen mellan Peking och Hankou.

⁵²³ I staden fanns en bra språkskola för de nya missionärerna (EH 1948 s. 400).

⁵²⁴ EH 1948 s. 400.

⁵²⁵ För biografiska upplysningar om Kristina och Alfred Nelson, se fotnoter på s. 154 ovan.

⁵²⁶ För biografiska upplysningar om Maria Jansson, se fotnot s. 55 ovan.

⁵²⁷ För biografiska upplysningar om Karin Landervik (gift Nilsson), se fotnot s. 103 ovan.

⁵²⁸ För biografiska uppgifter om Greta Chrisander, se fotnot på nästa sida.

⁵²⁹ För biografiska uppgifter om Bojan Hillius, se fotnot på nästa sida.

⁵³⁰ Nora Bylund fick från Chengtu ett meddelande att hon var välkommen till språkskolan, varpå hon flög från Hongkong till Chungking och sedan vidare till Chengtu. För biografiska upplysningar om Nora Bylund, se fotnot s. 104 ovan.

⁵³¹ Se fotnot nästa sida.

tid vistades i Shanghai reste senare tillsammans med ett par amerikanska missionärer till en skola för missionärer i Chengtu.⁵³³

Alfred Nelson hyrde en typisk kinesgård strax efter ankomsten till Chengtu. Där började man verksamhet. En av Maria Jansons tidigare medarbetare, som var gift med en lärare, kom från norr ned till Chengtu. De hade flytt från den krigsdrabbade Hopeiprovinzen ned till det avlägsna Szechwan. I Chengtu gick de från dörr till dörr och frågade efter de svenska missionärerna. Kueichun med maken, läraren Wang, blev till stor hjälp i banbrytningsarbetet. När Greta Chrisander⁵³⁴ och Bojan Hillius⁵³⁵ kom till Chengtu var redan arbetet i full gång.⁵³⁶

Söndagen den 6 februari 1949 döptes 11 personer i den nystartade missionen i Chengtu. På måndagen samlades medlemmarna till bön och brödsbrytelse med de nydöpta. Tillsammans var man nu 26 personer. Under januari månad kom en äldstebroder med sin hustru från Peking. Alfred Nelson skriver: »Han deltagar med oss i verksamheten,

---

⁵³² Ingegärd Lindholm föddes 27/11 1914 i Helsingborg. Som 14-åring överlämnade hon sitt liv till Gud och året därpå upplevde hon sin missionskallelse. Under studietiden på folkhögskola i Jönköping fördjupades kallelsen och då hon 1941 fått höra om kinamissionären Nelly Olsons död fick hon visshet om att bli kinamissionär. Det andra världskriget kom emellan och Ingegärd kunde inte åka ut förrän 1948. Hon avskildes i december 1947 av Filadelfiaförsamlingen i Kristianstad (EH 1948 s. 119).

⁵³³ EH 1948 s. 373; brev från Ingegärd Lindholm, till sin hemförsamling, daterat Shanghai 4/4 1948 (KFa).

⁵³⁴ Greta Chrisander föddes den 9/3 1918 i Skurup, Skåne. Hennes föräldrar tillhörde missionsförsamlingen men gick över till Pingströrelsen omkring 1930. Greta blev frälst den 31/3 1933 och döptes den 21/5 samma år. Den personliga kallelsen till missionär fick hon på missionsmötet i Nyhem också år 1933. Greta studerade på Södra Vätterbygdens Folkhögskola i Jönköping 1939–1940. Sedan följde evangelisttjänst på Svartsjölandet, Anderstorp, Bälaryd samt Fryele utanför Värnamo. Missionärsavskiljningen skedde i Skurup 25/11 1946. Församlingen stod som utsändande och betalade i underhåll 125 kr/mån. Utresan till Kina skedde 17/4 1947 tillsammans med Gertrud Trägårdh. Greta anlände till Shanghai 11/7 1947 (ljudband 9, PMUa).

⁵³⁵ Ingeborg (»Bojan«) Hillius föddes i Säterbo socken, Västmanland, 1908. Hon kom till tro samt döptes som 19-åring i Skärsåtra, varefter hon flyttade till Stockholm och blev medlem av Filadelfiaförsamlingen. Efter att ha arbetat som evangelist på flera platser reste hon 1946 till Kina. Se vidare »Peking« s. 99 ovan.

⁵³⁶ Ljudband 3 och 9 (PMUa); EH 1948 s. 653.

Kueichun och Daneil Wangs bröllop. David Landin var vigselförrättare.

så nu ha vi både äldstebroder och diakon, båda från Hopeifältet. 'Allt har Han väl beställt'.⁵³⁷

I ett brev daterat Kanton den 28 mars 1949 meddelade missionärerna Kristina och Alfred Nelson att de var på hemresa. De skriver:

Det var åtskilligt påkostande att lämna vårt nya fält i Szechuan, då Herren storligen har uppmuntrat oss i missionsarbetet, och vi ha en så öppen dörr där till fruktbarande verksamhet. Men behovet av ombyte och vila efter en snart tioårig period i Kina dikterade vår hemresa.⁵³⁸

Under 1949 trängdes Chiang Kai-shek's nationalisttrupper alltmer undan. Från Himmelska Fridens Torg i Peking utropade Mao Tse-tung den 1 oktober den nya Folkrepubliken.

---

⁵³⁷ EH 1949 s. 344.

⁵³⁸ EH 1949 s. 344.

Ingegärd Lindholm, Nora Bylund och Karin Landervik lämnade Chengtu under sommaren. Greta Chrisander, Bojan Hillius och Maria Jansson stannade tills vidare kvar. Ingegärd skriver med anledning av flykten från Kina:

Det har varit en tid av nöd och vånda vars like jag aldrig upplevat, ty det går ej utan smärta att ställas inför det faktum att bli tvungen att lämna det land som Gud kallat mig till.⁵³⁹

Elsa Sjöberg⁵⁴⁰ förenade sig med de tre missionärerna under den nya regimen i Chengtu. I ett brev till kinakonferensen i Katrineholm 16–19 november 1950, meddelade de att de var vid gott mod, och att arbetet fortskred enligt planerna.⁵⁴¹

Då de kvinnliga missionärerna blev tvungna att lämna Kina våren 1951 lämnade de en blomstrande verksamhet bakom sig. Församlingen hade fyra nationella medarbetare, en manlig och tre kvinnliga. 71 personer hade blivit döpta. Ett fyrtiotal var redo för dop. Söndagsskolan hade före »befrielsen« omkring 200 barn, men efter den betydligt färre. Förutom det evangeliska arbetet svarade Greta Chrisander och Elsa Sjöberg för arbete i en klinik som församlingen drev. Under 1950 hade de 11 649 omläggningar.⁵⁴²

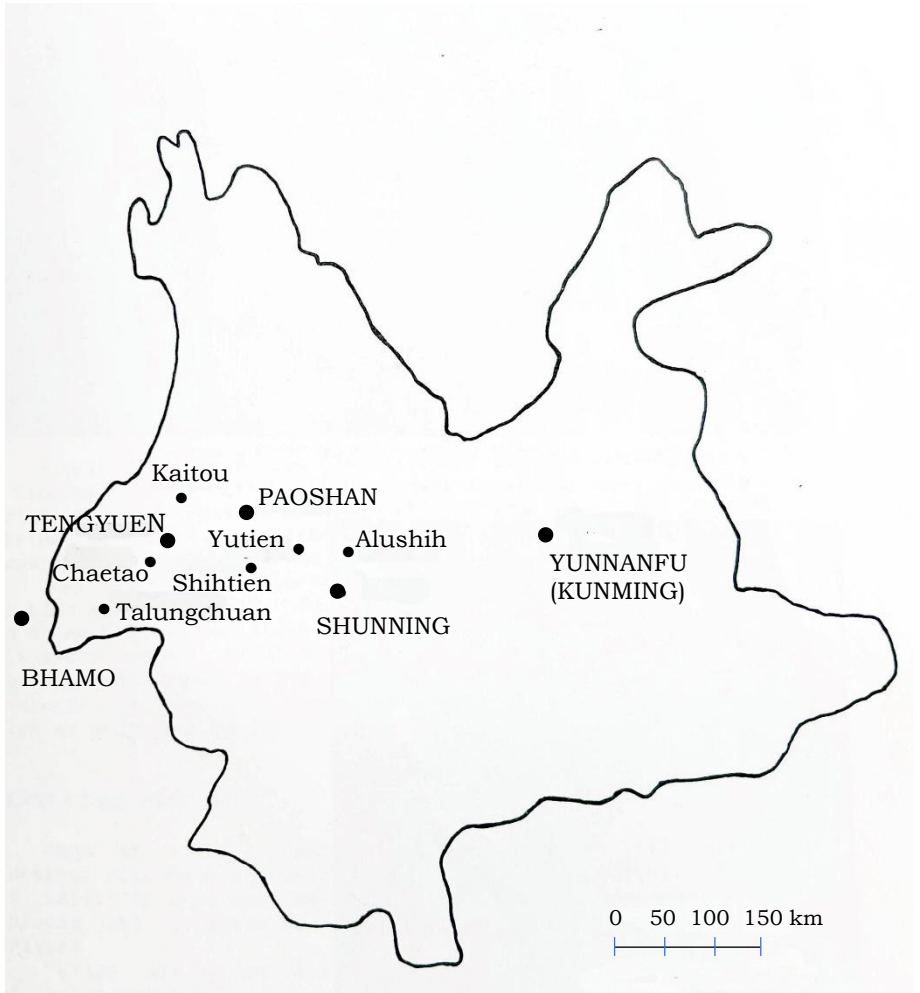
⁵³⁹ Brev till hemförsamlingen daterat Chengtu 30/5 1949 (KFa).

⁵⁴⁰ För upplysningar om Elsa Sjöberg se »Mongolmissionen« s. 189.

⁵⁴¹ EH 1950 s. 114.

⁵⁴² Brev från Maria Janson till Samuel Nyström, daterat Hongkong 8/3 1951 (Filk-ma). Ljudband 9 (PMUa) innehåller utförligare upplysningar angående verksamheten i Chengtu. Se också brev från Maria Jansson daterat Chengtu 5/8 1949 och ställt till Filadelfia Stockholm (Filk-ma).

25. Yunnanfältet

Yunnanprovinsen, till ytan ungefär lika stort som Norge, ligger i syd-västra Kina och gränsar i väster mot Burma. Provinsen är mycket bergig och bebos till stor del av minoritetsfolk. Då svensk pingstmission omkring 1925 började etablera sig i Yunnan bestod befolkningen på cirka 13 miljoner till tvåtredjedelar av dessa folkgrupper. Man räknar idag (1988) med att det finns ett 20-tal större minoritetsfolk i Yunnan. Dessa har egna språk, seder och bruk. Bland de största och mest utbredda kan

nämnas: Lolo, Shan, Miao, Kachin och Lisu. Stammarna är sedan uppdelade i olika grenar till exempel Miaostammens: Be-Miao, Hoa-Miao, Ta-Ho-Mia, Heh-Miao, Ya-Chio-Miao, Shuei-Hsi-Miao med flera.⁵⁴³

Språkförbistringen bland dessa folk är stor. Bara några få hade 1925 eget skriftspråk. Dock fanns det alltid några inom stammen som hjälpligt behärskade kinesiskan. Så var fallet speciellt på de större platserna. Detta var av stor betydelse för missionärerna. Även de som arbetade i huvudsak bland minoritetsfolken lärde sig först kinesiska.

Kartan på föregående sida visar Pingströrelsens missionsfält i Yunnan.

Mission i Yunnan

Sigrid Bengtson-McLean reste år 1902 till Kina som Svenska Missionen i Kinas missionär. Efter att ha ingått äktenskap med amerikanen Hector McLean arbetade de många år i västra Yunnan.⁵⁴⁴ Då Hector och Sigrid omkring år 1930 reste från Kina överlämnade de arbetet i de svenska pingstmissionärernas händer.

John och Martha Fullerton från Australien respektive Danmark kom båda till Kina 1912. De gifte sig år 1915 och båda upplevde också vid denna tid ett dop i den helige Ande. De arbetade under många år i södra Yunnan. År 1918 utbröt väckelse hos Nesufolket. Inom några månader hade 800 nykristna bränt upp sina gudabeläten. Då de svenska missionärerna kom till Yunnan fanns vid staden Szemao i södra delen av provinsen cirka 7 000 kristna från denna folkgrupp.⁵⁴⁵

Svensk pingstmission

Anna och Zakris Zakrison från Bollnäs kom till Yunnanfu (Kunming) i juli 1924. De hade tidigare arbetat ett och ett halvt år i en amerikansk mission i Chekiangprovinsen men upplevde att de borde gå dit där behoven var större. Zakris skriver:

---

⁵⁴³ Leffler 1933, s. 9; Leffler 1941 s. 8.

⁵⁴⁴ MacLean 1927, s. 26ff.

⁵⁴⁵ Fullerton, 1925, s. 9, 22, 45, 53.

Efter att ha varit i Ningpo i Chekiang-provinsen i ett och ett halvt års tid, kände vi det var Jesu vilja för oss att gå till provinsen Yunnan för att där tillsammans med våra utkorade svenska syskon sprida evangelium.⁵⁴⁶

De »utkorade« syskon han hänvisade till var en grupp unga missionärer som under år 1924 redan var på väg till Yunnan. Zakrisons uppgift var att hitta ett passande fält för kamraterna. Följande artikel införd i *Evangelii Härold* 6 november 1924 berättar om detta:

Missionär Zakrison i Kina är stadd på undersökningsresa i Yunnan för att kunna bli de utresande missionärerna till hjälp vid val av fält. Han är i stort behov av förbön och understöd. En längre tid har han måst hålla sig stilla i brist på medel. Låt oss anropa Herren om hjälp för vår broder, så att resan må kunna fortsätta.

Anna och Zakris blev på grund av brist på pengar försenade och kunde inte hjälpa till med att välja fält.

Pingstmissionärer som reste till Yunnan 1924–1925

Under våren 1924 avskildes Hanna Andersson, Hardemo, Frida Magnusson, Fru Alstad (en socken i södra Skåne som har detta märkliga namn), samt Judit Lindblom, Hammenhög, för missionärstjänst i Yunnan. På hösten utökades skaran med Gerda Grahl-Leffler, Håverud. Senare

Anna och Zakris Zakrison med barn.

---

⁵⁴⁶ EH 1925 s. 41.

under år 1924 avskildes också David Leffler i Salemförsamlingen Högsby samt Einar Johansson, föreståndare för Salemförsamlingen i Skivarp, Skåne, för tjänst i Yunnan.⁵⁴⁷

Under samma höst hölls ett stort avskedsmöte för de sex missionärerna då också offer upptogs för den första missionsstationen i Yunnan. Offret inbringade 1 240 kr och deponerades i en bank i Stockholm. Missionärerna hade alla garanterat årsunderhåll på 1 200 kronor från sina församlingar.⁵⁴⁸

Resesällskapet anlände den 15 december 1924 till hamnstaden Rangoon i Burma och reste sedan in i Kina via staden Bhamo.⁵⁴⁹

De fyra kvinnliga missionärerna reste först till staden Shunning. De bodde där hos svenskamerikanerna Hulda Samuelson och Selma Ericson. Dessa hade anlänt redan den 19 november 1922 till Hongkong och kom till Shunning den 31 december samma år.⁵⁵⁰ De var aldrig direkt utsända av någon svensk församling men var hösten 1924 i Sverige och reste åter ut till Kina tillsammans med de svenska missionärerna.

Verksamhetsfältet

Den amerikanska Baptistmissionen och Kina Inlandmissionen bedrev en omfattande verksamhet i västra Yunnan. Det fanns dock vita fläckar där mission ej bedrivits eller bedrevs år 1925. Så var fallet kring staden Tengyueh som blev centralort för svensk pingstmission i Yunnan. Kina Inlandmissionen hade under ett 15-tal år arbetat i staden men lämnat den, då ansträngningarna inte burit nämnvärd frukt. Inga fastigheter överlämnades, men en handfull kristna förenade sig med de nykomna missionärerna.⁵⁵¹

Ett område på cirka 20 kvadratmil, fågelvägen, inmutades för svenskarna. Storleken på verksamhetsfältet innebar att tiden för att resa från den ena ändan av fältet till den andra kunde ta upp till 15 dagar. Området indelades i det östra och västra fältet. På det västra fältet med

---

⁵⁴⁷ EH 1924 s. 558, s. 210.

⁵⁴⁸ EH 1924 s. 568.

⁵⁴⁹ EH 1925 s. 250f.

⁵⁵⁰ EH 1922 s. 86.

⁵⁵¹ Ljudband 2 (PMUa).

Tengyueh som centralstation kom mission att bedrivas på i huvudsak platserna: Cheatao, Bhamo, Talungchuan, Kaitou.

Det östra fältet överlämnades av tidigare nämnda Hector och Sigrid McLean till svenskarna. Med staden Shunning som huvudstation bedrevs verksamhet i bland annat Mingseshan, Yutien och Alushih. Dessutom arbetade missionärerna i ett stort antal byar där små enkla kapell uppförts. Detta var särskilt fallet på det östra fältet där ett 10-tal nationella medarbetare underhölls. Senare upptogs också mission på några platser mellan fälten, till exempel i Paoshan, Siakwan och Shihtien. Angående det överlämnade östra fältet skriver Leffler:

McLeans ha lämnat fältet och arbetet åt oss, likaså fru Morston. De två svenskamerikanska systrarna resa ock i dagarna hem. Därmed äro väldiga områden, stationer, skolhus, kyrkor och evangelister överlämnade åt oss. De nämnda missionärerna ämna icke komma tillbaka, och om vi därför kunna sköta om arbetet, blir det värt för framtiden. Vi ha fem stationer som vänta på arbetare.⁵⁵²

Verksamheten i Tengyueh

Staden Tengyueh i västra Yunnan ligger 1 630 meter över havet och åtta mil från Burma-gränsen. Staden, som ansågs som porten in mot Burma, var omgärdad av murar men större delen av befolkningen bodde utanför dessa.

Tengyueh kom att bli centralort för svensk pingstmission i provinsen. Arbete bedrevs både bland kineser och minoritetsfolk. Missionärerna läste språk i staden. En svensk skola för missionärsbarn öppnades. Bibelskolarbete bedrevs. De flesta svenska pingstmissionärer som kom till Yunnan var åtminstone under någon tid stationerade i Tengyueh.

Einar Johansson och David Leffler lämnade den burmanska gränstaden Bhamo den 7 januari 1925 och anlände till Tengyueh den 15 januari. I Bhamo hade de träffat den engelske konsuln från Tengyueh vilken lovade att hyra ut ett hus åt dem. Leffler skriver sedan de kommit på plats:

---

⁵⁵² EH 1927 s. 338.

Yunnan-pionjärerna besöker husvärderna i Tengyueh år 1925. Missionärerna från vänster: David Leffler, Frida Johansson, Einar Johansson, Judit Lindblom, Hanna Andersson och Gerda Leffler.

Vad det var skönt att få komma in i ett ordentligt hus och kunna känna sig hemma! Huset är mycket vackert beläget vid Fapingfloden, alldeles vid en bro, som leder in till staden från västra sidan.⁵⁵³

Det första missionärerna började arbeta med var språket. En lärare anställdes och studierna kunde börja.⁵⁵⁴

Efter bara några veckor förenade sig Anna och Zakris Zakrison med de två missionärerna i Tengyueh. Anna och Zakris var sedan kvar och arbetade i huvudsak bland kineserna.

Efter en tids studier såg Leffler och Johansson sig om efter andra verksamhetsfält. Gerda och David Leffler samt Judith Lindblom flyttade österut till Yutien. Staden låg omkring sju dagsresor⁵⁵⁵ från Tengyueh. De besökte också det närbelägna Shunningfältet där Hector och Sigrid McLean verkat.⁵⁵⁶

---

⁵⁵³ EH 1925 s. 250f.

⁵⁵⁴ Ibid.

⁵⁵⁵ Avståndet mellan två platser som låg relativt långt ifrån varandra uttrycktes i dagsresor, och med en dagsresa menade man då omkring tre mil.

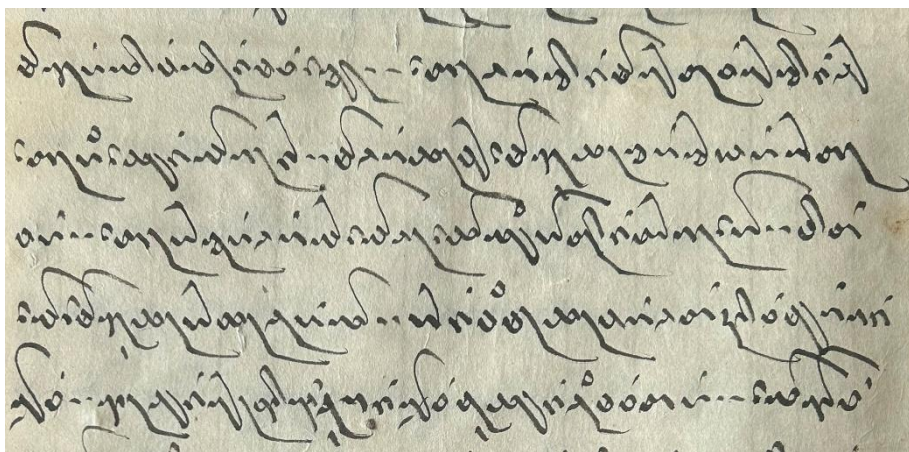
⁵⁵⁶ Leffler 1933 s. 12.

Einar Johansson söker sig till Shanfolket

Einar Johansson upplevde kallelse till shanfolket i väster. Han berättar:

I sanning, här saknas predikare. Denna stam har, så långt vi nu veta, ingen evangelii förkunnare i Yunnan men vi tro och bedja att Herren i denna sista tid skall hastigt uttaga arbetare, som äro villiga att offra allt och gå. [...] För att närmare lära känna den [shanstammen] har jag företagit ett par undersökningsresor ned mot Burmagränsen. [...] Hos stadens styresman blevo vi väl emottagna. Han uttalade sin glädje över att vi ville lära känna deras språk samt förkunna Jesu läran, som de hört skulle vara god och göra folket gott. Av honom blevo vi tillrädda att söka vår bostad bland templen, som var det bästa som staden kunde bjuda på i fråga om bostäder. Vi besökte tre eller fyra sådana, men funno det omöjligt att dela bostad med buddistpräster.⁵⁵⁷

Den plats som Einar hänсыftade på var troligen Cheatao, en dagsresa ned mot Burma-gränsen från Tengyueh. Förutom kineser fanns det flera minoritetsfolk på platsen såsom shan, kachin, lisu, polong och achon. De sistnämnda förstod shanspråket vilket Einar ivrigt studerade. Han översatte för övrigt Markus evangelium till detta språk.

Den översättning som Einar Johansson gjorde av Markusevangeliet till shanspråket nedtecknade han på en väv, 30 centimeter bred och 50 centimeter hög. Sidorna limmades samman i överkanten så att det blev ett block som sattes upp på en ställning så att många kunde läsa texten samtidigt. Bilden visar ett utsnitt ur en sida.

---

⁵⁵⁷ *Morgonstjärnan* 1927 s. 3.

Anna och Einar Johansson med barnen Grace, mellan sina
föräldrar samt Bernt, Kerstin, Bo och Sig

Einar Johansson började 1927 arbeta i Cheatao. Angående bostadsfrågan skriver han ett par år senare:

Vår förhärda station i Chea-Tao är mycket liten samt opassande som bostad, och kan jag därför ej råda mina kamrater att flytta in där. [...] Vi hoppas att med det virke, vi redan ha, kunna uppföra ett hus för 3.000 svenska kronor. Denna summa ha vi ej på hand utan vädja till syskonens missions- och varma offersinne. [...] Stationen i Chea-Tao har förut varit något förbisedd, på grund av att missionen bland shanstammen varit litet känd och ansetts som lönlös och utförbar.⁵⁵⁸

Frida Johansson avled i barnsäng januari 1928 och Einar avslutade sin första period i Kina augusti 1931. I september 1933 sammanvigdes han med Anna Öberg, avskild i Betaniaförsamlingen Örnsköldsvik. Till sammans lämnade de Antwerpen den 6 december med destination Kina. Under perioden fram till 1938 arbetade de främst bland shanfolket i Cheatao samt i gränsstaden Bhamo på den burmanska sidan.⁵⁵⁹

---

⁵⁵⁸ EH 1930 s. 692.

⁵⁵⁹ EH 1933 s. 766.

Flera nya missionärer kommer till Yunnan åren 1927–1928

Under 1927 reste Einar Karlsson, utsänd från fria församlingar i Hälsingland, samt Karl Asp, utsänd av pingstförsamlingen i Huskvarna, till Yunnan. Einar Karlsson som senare gifte sig med Cecilia Wahlsten verkade under en lång tid bland lohefolket omkring platsen Mienling. Denna station hade överlämnats av McLeans. Karl Asp som senare gifte sig med Hanna Andersson arbetade först tillsammans med Einar Johansson i Cheatao men bodde större delen av sin första period i Tengyueh.⁵⁶⁰

Ett svårt slag drabbade snart den unga Yunnan-missionen. Inom loppet av ett år fick förutom nyss nämnda Frida Johansson också Gerda Grahl-Leffler hembud.⁵⁶¹

Under hösten 1928 reste ytterligare fyra missionärer ut till Yunnan. De var Alfhild och John Edwardsson, Norrköping, Cecilia Wahlsten, Linköping samt Karin McLean, dotter till de tidigare nämnda amerikanska missionärerna, McLeans. Karin McLean blev efter en tids vistelse i Sverige avskild som missionär av den fria församlingen i Skärsåtra (Lidingö).⁵⁶²

Under året var missionärerna starkt hämmade av krigsoroligheterna i landet. Karl Asp skriver: »På grund av att kriget åter blossat upp i Yunnan, är det omöjligt att företaga några resor nu.«⁵⁶³

Missionärerna var ofta ute i byarna och missionerade. Mottagligheten för evangeliet var större där än i hemstaden. Hanna Andersson-Asp skriver den 5 maj 1928:

Den sista tiden har Gud fröjdats oss därigenom, att vi ute i en by, en dagsresa från Tengyueh fått se skaror krypa ned inför levande Gud och bedja om nåd. Några familjer ha även önskat få hjälp att rena deras hem från allt hedniskt samt bedja att de onda andarna må vika. [...] Staden Tengyueh är hårdarbetad och vi få så på en förhoppning. Endast då och då komma några själar fram till Kristi kors.⁵⁶⁴

---

⁵⁶⁰ Söderholm 1933 s. 36.

⁵⁶¹ EH 1927 s. 246, EH 1928 s. 183.

⁵⁶² Söderholm 1933 s. 38.

⁵⁶³ EH 1928 s. 330.

⁵⁶⁴ EH 1928 s. 393.

Verksamheten 1927–1928

Verksamheten i Tengyueh bedrevs först i det hyrda kapellet men senare också i en mer centralt liggande lokal på Östra Gatan. Missionärerna hade också gatumöten, speciellt under marknadsdagarna. Vidare besöktes byarna omkring Tengyueh. I en bygrupp en dagsresa från staden kom omkring 70 personer till tro. En ny station, Cheatao, hade vidare öppnats bland shanfolket. Flera tusen bibeldelar hade sålts. Förutom att en del tillfällig hjälp avlönats hade missionen också underhållit två medarbetare.

På det östra fältet som överlämnats av McLeans hade missionärerna endast periodvis kunnat verka men inte mindre än tio medarbetare underhölls genom missionsarbetet.⁵⁶⁵

Under rubriken »Årsberättelse för Svenska Fria Missionens i Yunnan verksamhetsår från 30/6 1927 till den 1/7 1928« tog sekreteraren Einar Johansson upp en del av de problem man brottades med under denna tid. Referatet var infört i *Evangelii Härold* den 4 oktober 1928:

Då vi stanna inför förlusterna, tänka vi i första hand på de infödda kristna. Två ha nämligen på grund av synd måst uteslutas. Andra som böjt sig för Kristus och börjat så väl ha åter blivit kalla och likgiltiga. [...] Några av de infödda evangelisterna ha återvänt till sina förra sysselsättningar. Vi har också blivit bestulna samt gjort förluster genom olyckshändelser på resor etc.⁵⁶⁶

Missionärerna var under 1928 stationerade på följande orter: Anna och Zakris Zakrisson samt Hanna Andersson och Judit Lindblom i Tengyueh. Karl Asp och Einar Johansson i Cheatao. David Leffler i Yutien. Einar Karlsson på McLeans gamla station i Mingtseshan. De nyss utkomna Alfild och John Edvardsson, Cecilia Wahlsten samt Karin McLean uppehöll sig alla i Tengyueh för språkstudier.

Shunningfältet

Sigrid och Hector McLean kom till Shunning 1918. Under en tid hade de hjälp av amerikanskan miss Agar. Sedan svenskamerikanerna Selma Ericson och Hulda Samuelson jämte de kvinnliga pingstmissionärerna 1925 bosatt sig i staden övertog de arbetet.

---

⁵⁶⁵ EH 1928 s. 634, se bilaga 10.

⁵⁶⁶ Ibid.

Staden låg nästan tio dagsresor österut från Tengyueh och hade 1930 en befolkning på cirka 5 000 invånare. Shunning var berömt för sitt utsökta te. På bergsslutningarna kunde man se stora plantager. Shunning blev huvudstation för det östra fältet.⁵⁶⁷

Cecilia och Einar Karlsson med sönerna Birger och Brynolf (till höger).

Judith och David Leffler samt Anna och Zakris Zakrisson reste under

1930 hem till Sverige för vila. Einar Karlsson och Cecilia Wahlsten som förenats genom giftermål bosatte sig i Shunning efter Leffler. Einar skriver om verksamheten 1930:

I verksamheten har Herren varit med och välsignat arbetet. Under förra året blev 50 döpta i vatten och några av dessa i helig Ande, och sedan nyåret ha ytterligare sju blivit döpta. Ett par mindre kapell ha uppförts och ett annat har påbörjats. Här i Shunning ha vi goda möten med mycket folk. Söndagsskolarbetet ser lovande ut, och över 100 barn äro inskrivna, av vilka en del äro mycket duktiga. Min hustru och syster McLean ha börjat med kvinnomöten, och varje torsdag komma en del av de finare kvinnorna i staden för att inhämta kunskap om Kristus.⁵⁶⁸

Då Sigrid och Hector McLean lämnade Kina i slutet av 20-talet överlämnade de också en hel del problem till de svenska missionärerna. McLeans hade aldrig gjort klart för de nationella medarbetarna att de svenska missionärerna skulle leda arbetet. Vem som ägde fastigheterna var också oklart. David Leffler som arbetade i Shunning-distriktet fick ta itu med dessa problem men de snarare förvärrades än löstes, innan han avslutade sin första period i Yunnan 1930. Einar Karlsson som efterträdde Leffler arbetade ivrigt på att få till stånd klara riktlinjer för arbetets fortsättning och lyckades också lösa en del av svårigheterna.⁵⁶⁹

---

⁵⁶⁷ *Morgonstjärnan* 1930 s. 20.

⁵⁶⁸ EH 1931 s. 319.

⁵⁶⁹ Brev från Einar Karlsson till Paul Ongman daterat 28/11 1931 (Filk-ma).

Antalet missionärer ökar

Maria och Evert Andersson från pingstförsamlingarna i Linderås respektive Borlänge reste ut till Yunnan i oktober 1936. Efter en tids språkstudier i Tengyueh efterträdde de Anna och Einar Johansson i missionsarbetet i Cheatao. Dessa hade rest hem till Sverige för vila. Om språksvårigheterna samt verksamheten i Cheatao skriver Evert i april 1938:

När de lämnade så hade vi varit endast 10 månader i Kina, så vår kunskap i kinesiskan den var liten, alltför liten att kunna tala Guds ord. Vi fingo dock börja och säga det lilla vi kunde. Så hjälplös har man knappast förr känt sig som just i början, men Herren hjälpte oss, både de kristna och vi blevo saliga på de få satserna vi kunde säga i mötena.⁵⁷⁰

Angående motståndet till den kristna missionen från en del av befolkningen i Cheatao, fortsätter Evert:

Satan har varit mycket vred på verksamheten därnere och sökt att hindra syskonen Johansson. Värst har själva »Kungen« varit. Men Satans anslag har misslyckats. Själva »Kungen« kom i onåd hos provinsregeringen och åkte i fängelset här i Tengyueh, [...] Sedan vi kommo ned till Cheatao har jag besökt honom och överlämnat en present från br. Johansson. Så fick jag tillfälle att vittna för dem om Gud. Sekreteraren talade engelska, så han tolkade mig.⁵⁷¹

Maria och Evert Andersson arbetade under sin första period på platserna Cheatao och Tengyueh. Arbetet tärde hårt på krafterna och i brevväxling med hemförsamlingen och Filadelfia i Stockholm, ber de hösten 1941 om att få resa hem. Det dröjde till maj 1942, då de tvingades ut ur Kina, när japanerna invaderade Yunnanprovinsen.⁵⁷²

Alvar och Emmy Carlsson kom tillsammans med Maria och Evert Edwardsson till Tengyueh i mars 1937. Alvar tillhörde pingstförsamlingen i Husbondliden. Efter endast några månaders vistelse i Tengyueh avled han i tyfus den 15 november 1937.⁵⁷³

Emmy Carlsson började i november 1938 hjälpa till i arbetet i Shunning men blev senare kamrat med Edith Svensson. Edith, utsänd av Elimförsamlingen i Västra Harg i Östergötland, reste till Kina hösten

---

⁵⁷⁰ Brev till Paul Ongman daterat 21/4 1938 (Filk-ma).

⁵⁷¹ Ibid.

⁵⁷² Ljudband 2 (PMUa).

⁵⁷³ EH 1937 s. 1027, 1037f.

Församlingen i Chaetao 1938, Maria och Evert Andersson syns till höger.

1936 och efterträdde Leffler i Lushi, som ligger tre mil norr om Shunning men på östra sidan av Mekongfloden. Tillsammans arbetade Emmy Carlsson och Edith Svensson i staden tills de våren 1942 flydde undan japanerna till Indien.⁵⁷⁴

Arbetet i Talungchuan – Karl Asps död

Hanna och Karl Asps första period varade till våren 1933. Innan giftermålet 1929 hade Hanna en tid varit i Shunning och Karl i Cheatao. Tillsammans kom de att arbeta med Tengyueh som bas tills de avslutade sin första period.

Under januari 1936 återvände de till Kina utan sina pojkar, Samuel och David. Dottern Ruth, åtta månader, följde med föräldrarna till Yunnan.⁵⁷⁵

Efter en tid i Tengyueh flyttade familjen, under 1937, till den lilla byn Mawshui strax norr om staden Talungchuan. Staden ligger några dagsresor sydväst om Tengyueh. Folket tillhörde kachinstammen. De amerikanska baptistmissionärerna hade redan översatt delar av bibeln samt en sångbok till en dialekt som folket förstod. Missionärerna fick en plats anvisad där man kunde påbörja uppbyggnaden av en mis-

---

⁵⁷⁴ EH 1942 s. 834.

⁵⁷⁵ Asp 1948 s. 12.

sionsstation. Platsen ansågs vara behärskad av dövstumsandar varför den uppläts till utlänningarna.⁵⁷⁶

I ett brev till Paul Ongman daterat Ta Lung Chuan 16 juli 1937 försöker Karl Asp klargöra familjens situation i de nya omständigheterna:

Det har varit ganska knotigt i alla avseenden, att klara sig igenom det här bygget. Br. Karlsson tyckte, vi voro djärva som vågade ge oss på ett sådant företag utan pengar men det var ju knappast annat att göra, om det skulle bli något av. Vi fingo femhundra extra från Huskvarna och det har hjälpt oss ett gott stycke, men vi har ännu en skuld på trehundra Rupii att dragas med. För oss är det ett verkligt Guds under att det har gått som det ha, om man betänker att det i oktober förra året var ogenomtränglig djungel, där husen nu stå och att vi endast hade omkring 250–300 kronor att börja med till flyttningen.

Angående förståelsen från hemmafronten av det faktiska skeendet på det avlägsna missionsfältet skriver Karl Asp:

Förstår ej hur du kunnat få den uppfattningen att vi övergiva Husa. Ha ni ingen Yunnankarta på expeditionen? Vi äro ju endast tre timmars väg från byn där hövdingen bor.⁵⁷⁷

Hanna och Karl Asp startade en skola i byn. Äldste tillsattes i den växande församlingen. Situationen förändrades dramatiskt då japanerna år 1942 anföll Burma och Yunnan. Tengyueh föll den 10 maj. Därmed var eventuella flyktvägar för familjen Asp avskurna. Missionärskamraterna på de andra fälten hade möjlighet att sätta sig i säkerhet. Från den avlägsna stationen i Mawshui kom inga nyheter ut till omvärlden. Verksamhet kunde dock bedrivas i stort sett som vanligt till den 29 september 1943 då familjen Asp blev tillfångatagen av japanerna.⁵⁷⁸

Efter tre månaders fångenskap, den 12 februari 1944, blev Karl Asp dödad genom ett bombanfall då amerikanska styrkor besköt de japanska ställningarna. Hanna och dottern Ruth blev befriade den 23 januari 1945 av amerikanska soldater. De kom hem till Sverige i början av oktober, märkta av svåra umbäranden.⁵⁷⁹

---

⁵⁷⁶ Ibid. s. 14ff.

⁵⁷⁷ Brev till Paul Ongman, daterat 16/7 1937 (Filk-ma).

⁵⁷⁸ Asp 1948 s. 53ff.

⁵⁷⁹ Asp 1948 s. 63ff, s. 107.

Arbetet i Tengyueh 1933–1942

Alfhild och John Edwardsson upplevde sig kallade att arbeta bland kachinerna. De lämnade Tengyueh i januari 1932 och arbetade något över ett år i gränsstaden Bhamo, mest bland kachiner. Efter att återigen ha bosatt sig i Tengyueh startade de arbete bland de fruktade »vildkachinerna« på en plats vid namn Nongpo. De invigde ett kapell på platsen samt anställde en lärarinna för skolverksamhet.⁵⁸⁰

Då Anna och Zakris Zakrison hösten 1933 återvände till Yunnan följde Ellen Schultz med som lärare åt deras och Lefflers barn. Ellen sändes ut från Smyrnaförsamlingen i Åtvidaberg. Senare bidrog också pingstförsamlingen i Falköping till hennes underhåll.⁵⁸¹ Hon skriver tre år efter sin utresa:

Min egentliga uppgift under dessa år har varit att undervisa deras barn, men jag har också deltagit i verksamheten här i Tengyueh. Sedan februari månad här i år har Margith Leffler också varit elev i vår skola. Herren har hjälpt oss underbart både i andligt och lekamligt hänseende. Trots det pressande klimatet och de smittosamma sjukdomarna, som tidvis härja här, ha barnen hela tiden fått vara friska, och skolarbetet har kunnat fortgå obehindrat.⁵⁸²

I Tengyueh startades en bibelskola för utbildning av evangelister. Under 1933 bodde 12 elever på skolan. John Edwardsson beskriver situationen: »En del av dem har aldrig sett en bok. För att de skola kunna vara här, måste vi giva dem både mat och kläder, emedan de äro mycket fattiga.«⁵⁸³

Alfhild och John Edwardsson åkte hem till Sverige våren 1935. Arbetet överlämnades till evangelisten Josef Yen och Elsa Lindqvist, som varit på missionsfältet något över ett år.⁵⁸⁴

Under tiden 7–13 september 1936 höll församlingen en bibelstudie-vecka. Evangelist Li Kesan från Shunning och tulltjänstemannen Tsai från Tengyueh medverkade. Angående fastedagen som hölls mitt i veckan skriver Ellen Schultz:

---

⁵⁸⁰ EH 1932 s. 679, EH 1933 s. 688f.

⁵⁸¹ EH 1933 s. 735, EH 1939 s. 283.

⁵⁸² EH 1936 s. 995.

⁵⁸³ EH 1933 s. 688f.

⁵⁸⁴ Brev från Elsa Lindqvist till Filadelfiaförs. Sthlm. daterat 23/1 1936 (Filk-ma); EH 1935 s. 382, EH 1938 s. 887.

Det blev syndabekännelse och tårar men också verklig förlossning i anden. Missionärerna Asp och Zakrison berättade under tårar, att något så underbart hade de aldrig upplevt i Tengyueh. Det var svaret på de många årens bönekamp. Halleluja! Söndagen den 13 var sista dagen i högtiden, då 21 lyckliga syskon begravdes med Kristus genom dopet, 11 män 2 skolgossar och 8 kvinnor. [...] Vi äro så tacksamma till Gud över den nya lokalen här i staden. Den är fullsatt nästan varje möte, och under bibelstudieveckan var den ovärderlig, då vi där också kunde bereda sovplats för de kristna, som kommit långväga ifrån.⁵⁸⁵

Då Alfild och John Edwardsson i början av 1937 kom tillbaka till Yunnan bjöd de kristna kachinerna på välkomstfest. Edwardssons rapporter:

Många dyrbara möten fingo vi vara med om. Under en av dessa dagar samlades omkring 1300 personer. [...] Våra elever från bibelskolan här i Tengyueh deltog flitigt med vittnesbörd och sång, och det var för oss en stor glädje att få lyssna till dem. [...] Vi ha nu 7 kapell i bergen, och 5 av dessa ha infödingarna själva byggt.⁵⁸⁶

Arbetet under Alfild och Johns andra period som varade till 1941 bedrevs bland kachiner, lisu samt kineser. Elsa Lindqvist studerade lisustammens språk och arbetade huvudsakligen bland detta folk. Amerikanska Baptistmissionen hade tidigare verkat bland lisu men överlämnade nu detta område till svenskarna. Kinesarbetet bedrevs främst i Kaitou något över en dagsresa norr om Tengyueh.⁵⁸⁷

Agne Holmberg som utsänts av Sionförsamlingen i Norrköping, lämnade Sverige i november 1939 med destination Tengyueh, Yunnan. En av arbetsuppgifterna bestod i att undervisa Alfild och Johns dotter Astrid. Då Alfild och John 1941 reste hem övertog Holmberg arbetet i Tengyueh.⁵⁸⁸

Arbetet i Shunning 1936–1942

Ester Landberg, som tillhörde Sionförsamlingen i Ringstorp, reste i januari 1932 ut till Yunnan. År 1935 efterträdde hon i Shunning, Cecilia

---

⁵⁸⁵ EH 1936 s. 995.

⁵⁸⁶ EH 1937 s. 692.

⁵⁸⁷ EH 1941 s. 455ff, 998f.

⁵⁸⁸ Ljudband 14 (PMUa).

och Einar Karlsson, som reste hem för vila. Hon skriver efter ett år på platsen:

Aldrig kunde jag tänka mig, innan jag reste ut till Kina, att jag i en inte alltför avlägsen framtid skulle ställas ensam på en plats långt skild från kamraterna. [...] Shunningfältet är mycket vidsträckt och därför ett arbetssamt fält. Det finns flera hundra kristna spridda ute på landsbygden. Jag har besökt flera byar och färdats i både regn och solsken. [...] Min evangelist Li Ke-san var för en tid sedan ute på en månads predikoresa. På en plats fem dagsresor härifrån var det särskilt öppet för Ordet. Ett 50-tal kineser omvände sig i tron på Kristus.⁵⁸⁹

År 1937 fick hon till kamrat Siri Jonsson. Siri reste 1936 ut till Yunnan. Hon var utsänd och underhållen av Filadelfiaförsamlingen i Ölmsstad. Efter språkstudier reste hon till Shunning för att hjälpa Ester Landberg i missionsarbetet. Efter det att Ester Landberg lämnade Shunning arbetade Siri ensam på platsen från mars 1938 till november 1939. Den 7 oktober 1941 avled hon efter en kort tids sjukdom, endast 32 år gammal.⁵⁹⁰

Flykten undan japanerna

Under försommaren 1942 intog japanerna stora delar av Yunnan. Missionärskåren ute på fältet bestod då av Judit och David Leffler, Maria och Evert Andersson, Agne Holmberg, Emmy Carlsson, Ester Landberg, Edit Svensson samt Hanna och Karl Asp. Samtliga förutom familjen Asp lyckades i tid sätta sig i säkerhet och kunde fly till Indien. Flykten är utförligt beskriven i böcker utgivna av Agne Holmberg samt Evert och Maria Andersson. Därmed avslutades den första epoken av svensk pingstmission i Yunnan.⁵⁹¹

Missionen i Yunnan under andra perioden

Efter den japanska kapitulationen och andra världskrigets slut sökte missionärerna komma tillbaka och fortsätta arbetet. Snabbast var David Leffler som uppehöll sig i Bombay, Indien. Redan i april 1945 gjorde

---

⁵⁸⁹ EH 1936 s. 168.

⁵⁹⁰ EH 1937 s. 650, EH 1941 s. 837.

⁵⁹¹ Holmberg 1945; Andersson 1942.

han en utförlig rekognoseringsresa på fältet. I ett brev till Agne Holmberg vädjade han till missionärskåren att så snabbt som möjligt komma tillbaka. Flera av stationerna var förstörda och plundrade. Lokalerna i Shunning och Lushi var tagna i anspråk av regeringen. I november 1945 återkom Leffler från Indien. Med staden Paoshan som bas reste han runt på de olika missionsstationerna. Han oroades över att kamraterna ej snabbt nog kom ut och att deras fält skulle besättas av andra missionärer. De amerikanska baptistmissionärerna var redan i full verksamhet.⁵⁹²

Elsa Lindqvist reste ut till Tengyuehfältet hösten 1946. Bland lisustammen fann hon att arbetet verkligen inte hade avstannat. Församlingarna hade inte heller varit beroende av missionärerna.⁵⁹³

Verksamheten i Paoshan 1947–1949

Under 1947 började de gamla yunnan-missionärerna återkomma. Tillsammans med dem kom också en ny generation missionärer. De hade antagit utmaningen att tillsammans med de äldre vara med och återuppbygga arbetet i det härjade Yunnan. Rent geografiskt försköts nu centrum, för svensk pingstmission i Yunnan, ett tiotal mil österut till den stora staden Yungchang eller som den senare kom att kallas, Paoshan. Cecilia och Einar Karlsson hade under sin senaste period arbetat på platsen. Tillsammans med bland andra Margit och Arthur Björkenfors från Göteborg började de att återuppbygga missionsarbetet i Paoshan. De anlände till staden hösten 1947. Björkenfors skriver:

Tisdagen den 21 oktober kommo vi lyckligt och väl fram till Paoshan, som näst Kunming är den största staden i Yunnan-provinsen. [...] Nu är emellertid staden illa tilltygad av japanernas bomber. Många hus ligga i ruiner, och till följd av detta har det också varit svårt för oss att få tag i någon predikolokal. [...] Eftersom syskonen Karlssons gamla missionsstation är tagen ifrån dem, äro vi i behov av en ny sådan.⁵⁹⁴

Arbetet bar riklig frukt. På två månader fick missionärerna bedja med 150 personer. I september 1948 började murar uppbyggas till ett område som inköpts för missionsstation. Området bestod i stort av en

---

⁵⁹² Brev daterat Bombay 29/5 1945 och maj 1946, *Undersökningsresa* (Filk-ma).

⁵⁹³ EH 1947 s. 391.

⁵⁹⁴ EH 1948 s. 87f.

bombkrater. Tre dagar före julafton kunde den nya lokalen invigas. Vid dopförrättningen som hölls i anslutning till invigningsmötena döptes 22 personer.⁵⁹⁵

Den svenska skolan förlades också till Paoshan. Anna och Einar Johansson flyttade därför med sina fyra barn till platsen. Lärare på skolan var Märta Persson, underhållen av främst pingstförsamlingen i Falköping. Hon reste ut till Yunnan i augusti 1947. Maj och Sten Schwartz från pingstförsamlingen i Skellefteå fanns också i Paoshan för språkstudier vid denna tid. Familjen Björkenfors började verksamhet i staden Shitien, en dagsresa söder om Paoshan.⁵⁹⁶

Verksamheten på Tengyuehfältet 1947–1949

Flera nya missionärer kom också till Tengyueh. De var: Solveig och Torsten Kopp från Trollhättan, Margareta Johansson från Hasslö, Anna Fältheim från Helsingborg samt Ingrid Åberg utsänd från Filadelfiaförsamlingen i Tureberg. De läste språk och arbetade på platsen tillsammans med Anna och Zakris Zakrison, Alfild och John Edwardsson samt Britta och Agne Holmberg.

Holmbergs lämnade senare Tengyueh och började ett nytt arbete bland kachinerna på en plats vid namn Bankum cirka 20 mil från Tengyueh. John Edwardsson arbetade ivrigt för att få till stånd en bibel-skola.⁵⁹⁷

Också under den senaste perioden i Yunnan tog klimat och tropiska sjukdomar sin tribut av missionärskåren. Ingrid Åberg avled i Tengyueh efter endast några månaders uppehåll i staden.⁵⁹⁸

Missionsstationen i Tengyueh togs av militären efter krigsslutet 1945. Den stora lokalen beslagtogs strax innan missionärerna anlant och användes som skola.

Svenskarna blev tvungna att som nästan 25 år tidigare åter söka lämpliga lokaler till verksamheten.⁵⁹⁹

---

⁵⁹⁵ EH 1949 s. 288.

⁵⁹⁶ EH 1949 s. 656ff.

⁵⁹⁷ EH 1949 s. 176.

⁵⁹⁸ Ljudband 2 (PMUa).

⁵⁹⁹ EH 1948 s. 605.

Inbördeskriget – exodus av missionärer

Alltsedan kineserna fått fred med japanerna intensifierades motsättningarna mellan nationalister och kommunister. Under 1949 spred sig oroligheterna ända ned till den avlägsna Yunnanprovinsen. Missionärerna som mödosamt försökt bygga upp ett nytt arbete måste återigen lämna sina fält. En hel kontingent flydde ned till Burmas huvudstad Rangoon. Följande missionärer lämnade den 10 maj 1949 Rangoon för hemresa via Colombo – huvudstad på Ceylon, nuvarande Sri Lanka: John och Alfhild samt Astrid Edwardsson, Zakris och Anna Zakrison, Torsten och Solveig Kopp, Margareta Johansson, Anna Fältheim och Elsa Lindqvist. Till Indien reste Evert och Maria Andersson samt Agne och Britta Holmberg den 11 maj. Sten och Maj Schwartz som en tid vistats i Kunming hade också lyckats fly till Rangoon och väntade på transport till Indien.⁶⁰⁰

Evert Andersson skriver med tanke på uttåget ur Yunnan följande rader från Rangoon den 10 maj 1949:

Det var med sorg och verklig smärta vi tvingades lämna vårt arbetsfält däruppe i Yunnan. Dörrarna ha varit vidöppna, och vi ha förnummit stor mottaglighet för evangelium. På vårt nya arbetsfält i Siakwan, det arbete som Maria och jag startade för något år sedan, ha vi säkert bedit med omkring tre hundra hedningar. Vi ha haft tre dopförrättningar, och en skara var redo för dop, då vi lämnade fältet. [...] En kinesisk pastor, som verkat inom vår mission i många år, har övertagit ansvaret på vårt fält, så arbetet fortgår däruppe under hans ledning. Vi hoppas kunna bistå den unga församlingen på något sätt, framför allt med förbön i dessa svåra prövosamma tider.⁶⁰¹

De sista missionärerna lämnar Paoshan

Den sista gruppen svenska pingstmissionärer i Yunnan bestod av Anna och Einar Johansson med fem barn, Margit och Arthur Björkenfors med två barn, Cecilia och Einar Karlsson också med två barn samt lärarinnan Märta Persson. Situationen för dem blev alltmer ohållbar i Paoshan. Sedan kommunisterna tagit staden i april 1949 togs den senare tillbaka av nationalisterna. Framtiden verkade bära endast nya

---

⁶⁰⁰ EH 1948 s. 605.

⁶⁰¹ Ibid.

svårigheter i sitt sköte. Den 3 september lämnade alla utom Einar Karlsson staden och flydde till Kunming. Därifrån kunde de sedan flyga till Rangoon i Burma.⁶⁰²

Einar Karlsson beslutade att ensam stanna kvar men blev ett par månader senare också tvungen att lämna landet. Därmed var epoken med svensk pingstmission i Yunnan slut.

Summering av Yunnanmissionen

Svensk pingstmission bedrevs i västra delen av provinsen under 25 år. Stora offer gavs i umbäranden och även i människoliv för att evangeliet skulle bli predikat. Evangelisationen var livlig. Missionärerna färdades hundratals mil till fots i den svåra terrängen. Mission bedrevs förutom bland kineserna huvudsakligen till följande folk: Shan (dai), kachi (jingpo) lahu och lisu. Minoritetsfolken var mer mottagliga än kineserna för evangeliet. Redan efter en relativt kort period växte församlingar upp.

Svårigheterna var också många. Krigsoroligheter, transportsvårigheter och sjukdomar förhindrade arbetets fortskridande. Allvarligare var de inre konflikter i missionärskår och medarbetarstab som periodvis tärde hårt på missionärernas krafter.

Då McLeans överlämnade sitt östra fält till Pingstmissionen uppstod svåra problem. Några av de ledande i den gamla missionen hade själva räknat med att i fortsättningen helt ansvara för arbetet. Missionärerna på det östra fältet hade till en början svårt att samarbeta med McLeans evangelister och pastorer. Oklara ägandeförhållanden om fastigheter ökade spänningarna. Kanske begick McLeans ett fel då de inte överlämnade arbetet på det östra fältet helt i de nationella medarbetarnas händer. De unga svenska missionärerna var naturligtvis ej rustade för att efter endast ett par år i denna främmande miljö kunna leda en så stor verksamhet.

Många av Yunnanmissionärerna var utpräglade individualister med större förmåga att självständigt och kraftfullt leda ett arbete än att samarbeta med andra. Detta skymtar ofta fram i brev skrivna till äldstekåren i respektive församling och i korrespondensen med Filadelfiaförsamlingen i Stockholm. Registreringen av missionsarbetet i Bhamo var

---

⁶⁰² EH 1949 s. 366, 385, 656.

också en källa till många diskussioner och livlig brevväxling med hemlandet.⁶⁰³

Det är svårt att bilda sig en klar uppfattning om graden av framgång på Yunnanfältet. Dopsiffrorna var periodvis höga. Under missionärernas frånvaro 1943–1947 gick arbetet vidare på några platser – på andra gick det bakåt. Krigets härjningar var lokalt förödande. Enligt statistik från Filadelfiaförsamlingen i Stockholm fanns det omkring 1946, 1 500 döpta medlemmar i församlingarna i Yunnan.⁶⁰⁴

Under mitten av 1950-talet hade John Edwardsson brevkontakt med församlingen i Tengyueh. Då brevet skrevs hade nyligen en dopförrättning hållits då 31 personer döpts.⁶⁰⁵ Idag (1988), nästan 40 år efter det att missionärerna lämnade Yunnan, vet vi att församlingarna finns kvar och att en kraftfull verksamhet bedrivs på många håll. Då missionärssönerna Norris Leffler och Bernt Einarsson 1987 reste till provinshuvudstaden, Kunming fick de kontakt med kristna från den officiella Tre-själv-kyrkan. Kontakten resulterade i att biblar som redan tryckts men legat i ett förråd kom ut till folket. Vidare har den kristna stödorganisationen Erikshjälpen från Holsbybrunn skickat ut sjukvårdsmateriel till Yunnan.

Flera västerlänningar har haft tillfälle att resa i Yunnan under 1980-talet. En av dem är en missionär som är uppväxt i Yunnan. Han är bekant med flera av minoritetsspråken och har en stor kontaktyta med både registrerade och ej registrerade kristna. Denna missionär uppskattar att det 1990 fanns omkring en miljon kristna i Yunnan med cirka 10 000 församlingar.⁶⁰⁶ Det är naturligtvis omöjligt att vederlägga eller vidimera dessa siffror. Flera oberoende källor visar dock att den kristna församlingen i Yunnan är på stark frammarsch och stadig tillväxt.

---

⁶⁰³ Angående registreringen av Einar Johanssons arbete i Bhamo se brev från Paul Ongman till Herlog Gideonsson, Umeå, 3 februari 1936. Brev daterat Mogok 8/5 1936 från E. Johansson till Paul Ongman. Brev från International Missionary Council daterat 5/2 1942 till Paul Ongman (Filk-ma).

⁶⁰⁴ Att ordet »döpta« finns med tyder på att det fanns personer som deltog i församlingarnas verksamheter utan att vara döpta (red:s anm.).

⁶⁰⁵ EH 1955 nr 9 s. 7.

⁶⁰⁶ Enligt brev från Mirjam Pynnönen till Samuel Asp, 13/12 1990 (Samuel Asps arkiv).

26. Mongolmissionen

Mongoliet, som under många år kontrollerats av Kina, delades 1911 i Yttre och Inre Mongoliet. År 1924 grundades den kommunistiska Folkrepubliken Mongoliet efter det att dess religiösa och politiska överhuvud, *den levande Buddha*, dött. Den södra delen av det gamla riket, Inre Mongoliet, tillföll Kina och utgör idag (1988) en av dess 22 provinser.

Mission i Mongoliet

Edward Stallybrass, William Swan och Robert Yuille missionerade i början av 1800-talet i en sibirisk mongolstam. 1846 fullbordade de översättningen av hela bibeln till mongoliska. Skotten James Gilmour började 1870 missionsarbete i Mongoliet. 1897 reste sex svenskar i Skandinaviska Alliansmissionens tjänst ut för att sprida evangelium i landet. Fem av dessa unga pionjärer dödades under boxarupproret år 1900.⁶⁰⁷ Svenska Mongolmissionens missionärer Edvin och Hanna Karlén anlände den 1 juli 1907 till Tabo Ol, Mongoliet.⁶⁰⁸ Tillsammans med ytterligare några få missionärer från den egna missionen samt amerikanska missioner och Brittiska Bibelsällskapet utförde de ett omfattande arbete i det Inre och Yttre Mongoliet under början av 1900-talet.

Folke Boberg

Folke Boberg från Kisa, Östergötland, läste 1919 en artikel i tidskriften *Trosvitnet*, som starkt påverkade hans inställning till mission. Under studier vid Alliansmissionens skola i Jönköping påverkades han ytterligare då han lyssnade till Svenska Mongolmissionens sekreterare, som talade om behoven i Mongoliet. Efter studier i Sverige och USA reste han 1922 till Kina i Skandinaviska Alliansmissionens tjänst. Folke påbörjade missionsarbete i staden Tingyuanqing – av lokalbefolk-

---

⁶⁰⁷ Boberg 1931, s. 44.

⁶⁰⁸ *Evangeliska Östasienmissionen* 1987:6 s. 30.

Greta och Folke Boberg i mongoliska dräkter.

ningen kallad Wangiefu – vilken ligger i nuvarande Ninghsia-provinsen, som gränsar mot Inre Mongoliet. Han anlände till Wangiefu den 27 juli 1924 och var kvar till den 30 december 1926. Under denna tid byggdes ett kapell under beskydd av mongolprinsen i staden och juldagen 1926 döpte Folke Boberg de fyra första i Wangiefu.⁶⁰⁹ Efter att ha lämnat Wangiefu arbetade Folke på Skandinaviska Alliansmissionens station i Patscholong. Vintern 1930 reste Folke till Sverige för vila.

Då han sommaren 1931 återvände till Kina var det som Pingstmissionens arbetare. Han var understödd av flera församlingar, däribland den fria församlingen i Hjo. Före hemresan

från Kina 1930 hade Folke i Peking träffat ungdomskamraten Greta Larsson från Malmö, som via USA rest ut till Kina 1929. De förenades i äktenskap 1931. När makarna den 4 november 1931 anlände till Wangiefu, hade de sällskap med Henny Carlsson från Gargnäs, underhållen av flera församlingar i Västerbotten. Folke beskriver det fortsatta arbetet i Wangiefu i ett brev daterat den 8 juli 1932:

Det är nu över åtta månader, sedan vi kommo hit. Herren har välsignat oss i verksamheten och hållit sin skyddande hand över oss, så att ingen fara har nalkats vår hydda. I februari–april var det ganska kritiskt här, då även krig bröt ut mellan mongolerna. Fastän kulorna veno över vår gård närmare en vecka, var det ingen, som fick skada oss. Som ni nog komma ihåg, talade jag om, att jag döpte i en stor träbalja, när jag var här sist. Nu ha vi emellertid fått en dopgrav gjord i kapellet. Den 29 juli hade vi glädjen

---

⁶⁰⁹ Boberg 1931 s. 133, 174,

döpa sex lyckliga syskon i vatten. Det var en obeskrivlig härlig dag för oss. En av dessa, en kvinna, var mongol. De andra voro kineser. Nog är det svårt att verka bland kineserna, men vi ha funnit arbetet bland mongolerna ännu svårare, vilket man också förstår därav, att vi – sedan vi kommo hit – haft flera möten på mongoliska än på kinesiska. Våra hjärtan och vår tid har också i huvudsak varit för mongolerna. Vi känna oss kallade att verka bland dem och vilja utgiva oss för dem, men på samma gång äro vi glada för de kineser, som Gud får frälsa. Vi ha också ganska många tibetaner här, som även besöka mötena.⁶¹⁰

Mongolevangelisterna Ylinga och
Ultjibatto i Wangiefu

Redan vid denna tid hade Greta och Folke Boberg god hjälp av medarbetarna Ultjibatto och Rönn. Den förre var underhållen av pingstförsamlingen i Eksjö och hade också brevkontakt med församlingen:

Dyrt älskade bröder och systrar! Frid! Jag lyfter huvudet från min låga värdighet och blickar upp till eder. Då jag fick edert brev, blev jag alldeles ovanligt glad, då jag fick veta att ni allesammans där borta må gott. [...] Så vill jag ännu mycket mer tacka Herren, som kunde frälsa mig syndig mongol, förlåta mig allt samt dessutom uttaga mig till ett värdigt käril, användbart för honom. [...] Detta brev skrivet avsiktligt. Ultjibatto med egen vit hand.⁶¹¹

---

⁶¹⁰ EH 1932 s. 632f.

⁶¹¹ EH 1933 s. 851.

Mongolmission på det östra fältet

Arbete bland mongoler bedrevs också på det östra fältet strax norr om Peking, i provinserna Inre Mongoliet och Chahar.

Malin Blomqvist avskildes i den fria församlingen i Högsby den 21 september 1924 och Anna Karlsson i Filadelfiaförsamlingen i Kalmar den 5 oktober samma år för arbete bland mongolerna.⁶¹²

De anlände till platsen Gashatay i Changpei-distriktet den 24 februari 1925.⁶¹³ I Gashatay hade en amerikansk pingstmission byggt upp en missionsstation. Svenskarna skrev följande efter en tid:

Denna plats ligger bland kineserna och vi kunde därför icke deltaga i direkt missionsarbete, ej heller vinna den förkovran i språket, som var nödvändigt för oss. Efter mycken bön till Gud bestämde vi oss därför att köpa mongoltält och gå upp bland mongolerna. Som vi visste, att det var svårt att nödgas bo i tält både vinter och sommar, så bådo vi också om att få ett litet hus. [...] Nära intill den plats, där vi kände, att vi skulle slå oss ner, fanns ett litet mongolhus till salu. Som det inte var av sämsta slaget köpte vi det.⁶¹⁴

Platsen missionärerna flyttade till i juni 1926 hette Shirrene-Osso. Efter språkstudier började den 17 mars 1927 skolarbete. Elva barn i åldrarna 8–18 år deltog. Två av dem bodde också på skolan.⁶¹⁵

Under våren 1929 blev dock Malin Blomqvist och Anna Karlsson tvungna att flytta in på Svenska Mongolmissionens station i Dojen. Kringströvande rövarhordar gjorde att arbetet inte längre kunde bedrivas.⁶¹⁶ Skolan avslutades den 26 april 1929. I början av år 1930 skrev de trötta missionärerna till Sverige och bad om att få resa hem.⁶¹⁷ Det blev dock bara Malin Blomqvist som reste och hon avslutade därmed sin första period i juni 1930. Anna Karlsson stannade kvar ytterligare ett år och hjälpte till på en annan av Mongolmissionens stationer, i Goltjagan.⁶¹⁸

---

⁶¹² EH 1924 s. 558.

⁶¹³ EH 1925 s. 248f.

⁶¹⁴ EH 1927 s. 290f.

⁶¹⁵ EH 1927 s. 290f.

⁶¹⁶ EH 1929 s. 374.

⁶¹⁷ EH 1930 s. 311.

⁶¹⁸ EH 1931 s. 87.

Malin Blomqvist och Anna Karlsson till Wangiefu

Malin Blomqvist och Anna Karlsson kom 1933 åter ut till Kina. De anlände, efter en äventyrlig resa, till Wangiefu den 17 juni 1934.⁶¹⁹ De båda missionärerna arbetade bland mongolkvinnor och hade mongoliska som sitt huvudspråk. Wangiefu-området på det västra fältet var lugnare än det rövarhärjade Changpei i öster. Den andliga kampen var dock lika hård. I ett brev till Paul Ongman, missionssekreterare i Filadelfiaförsamlingen, Stockholm, skriver Malin Blomqvist om svårigheterna:

Det är så vederkvickande att få höra segerrapporterna hemifrån. I tro på Gud vilja vi hålla fast i löftet om seger också för detta oändligt hårda fält. [...] Men den gnagande känslan att de inte behöva evangelium är allt tärande och ibland tung att bära. Men Herren skall väl efter sin nåd taga en igenom och hjälpa oss att uthärda även om vi icke få se något under vår arbetstid. Någon måste ju bära dagens tunga och hetta också i detta fall.⁶²⁰

Om behovet av fler arbetare och öppnande av nya stationer fortsätter Malin:

Om Jesus dröjer hoppas vi att flera vittnen skall komma ut också till västra Mongoliet. På Svenska Mongolmissionens fält i öster ökas skaran gång på gång. De dö, en del resa hem med bruten hälsa, men nya krafter komma i deras ställe. Man kan inte underlåta att fråga. »Var äro pingstbröderna som behövdes här?» Visst är detta fält svårt, men svårigheterna äro ej oöverkomliga.

Missionärerna arbetade med evangelisation. Speciellt vid de religiösa högtiderna kunde man nå skarorna. Angående ett besök av landets *levande Buddha* skriver Malin:

Först fruktade vi Buddas besök men nu säga vi: »Pris ske Gud att han kom!» Därigenom fick vi en tid uppfylld av arbete i evangelium och mötte 1000-tals människor som aldrig hört om Jesus. Många 100-tals bibeldelar spredos ut över landet. Ofta möttes man av yttranden som: »Aldrig förr har jag hört detta, och hur ska jag då kunna veta det«. Ja hur skall de kunna komma till tro utan att någon predikar.

---

⁶¹⁹ EH 1934 s. 703ff.

⁶²⁰ Brev till Paul Ongman, daterat Wangiefu 1/4 1935 (Filk-ma).

Anna Karlsson och Malin Blomqvist planerade att under sommaren 1935 börja missionera i en annan av mongolprovinserna nämligen Edjin Gall. Platsen var folkrikare än Wangiefu-området och befolkningen var vid utlänningar. Den kände upptäcktsresanden Sven Hedin hade vistats på platsen under en ganska lång tid. Vid Greta och Folke Bobergs hemresa hösten 1935 måste de kvinnliga missionärerna emellertid stanna kvar i Wangiefu.⁶²¹

Nya missionärer till det västra fältet

Under våren 1937 kom Greta och Folke Boberg tillbaka. Tillsammans med dem reste två nya missionärer ut till mongolarbetet. De var Klara Sjöberg utsänd av Filadelfiaförsamlingen i Tumba samt Arne Nordmark från Elimförsamlingen, Södertälje. Klara Sjöberg arbetade tillsammans med Greta och Folke Boberg. Arne Nordmark påbörjade redan 1938 arbete i Sirra Burr, cirka fyra mil från Wangiefu. Efter två år på den nya platsen berättar han om arbetet och den uppmuntran han fått genom en troende kines:

Igår söndag voro ett 30-tal på mötet här. En frälst kinesbroder som arbetar vid en saltsjö häruppe kom hit i lördags och stannade över söndagen. Det var så uppmuntrande för mig. Han är eljest från Shansi. Döpt i helig Ande och nitisk i att vinna sin omgivning för Gud. Han vittnade på kinesiska och jag på mongoliska. Här finnes även åtskilliga kineser. Det är ej alltid det samlas så många som i söndags. Ibland är det bara 4–5 personer, dock har Jesus välsignat oss, tack ock lov. Hur härligt skulle det ej vara att få en själ snart och verkligt frälst. Gud är mäktig.⁶²²

Fler missionärer till Mongolmissionen

Ulla Lidman som redan 1931 kom ut till Kina för att undervisa missionärsbarnen upplevde senare en kallelse till arbete bland mongoler. Efter en viloperiod i Sverige reste hon i december 1938, utsänd av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm, åter ut till Kina. Sofia Bergeld underhållen av Betelförsamlingen på Hönö blev hennes reskamrat. Tillsammans lämnade de Peking den 4 april 1939 och bosatte sig tills vidare

---

⁶²¹ Brev till Paul Ongman, daterat Wangiefu 1/4 1935 (Filk-ma).

⁶²² Brev till Filadelfia Stockholm, 22/4 1940 (Filk-ma).

i Changpei hos Malin Blomqvist och Anna Karlsson vilka återvänt till det östra fältet.⁶²³

Under vintern 1938 och våren 1939 reste tre missionärer ut till Wangiefu på det västra fältet. De var Olga Sundberg, sedermera Newman, samt Ester Linnskog och Erjen Newman. Olga Sundberg sändes ut från Betanieförsamlingen i Arvidsjaur. Ester Linnskog var underhållen av Filadelfiaförsamlingen i Eskilstuna. Erjen Newman som reste ut i mars 1939 avskildes av Filadelfiaförsamlingen i Hässleholm. Från resan mellan Peking och det avlägsna Wangiefu berättar Olga Sundberg:

Den 20 juli [1939] på f.m. på dagen en månad från Paotow, skymtade vi den efterlängtrade staden Wangiefu. Jag kan omöjligt beskriva hur det kändes. Vi lämnade karavanen tre dagar innan och red var sin kamel, detta för att fortare komma fram. Men det kändes också då, den sista dagen, som man ej skulle orka mera, ty dessa tre dagar voro svåra. Dålig matlust, lite sömn och den hemska värmen först som sist. Obeskrivligt skönt var det därför att få komma hit till missionsstationen och till vännerna Bobergs trevliga hem.⁶²⁴

De nya missionärerna fick genast ta itu med språkstudier. De studerade samtidigt mongoliska och kinesiska. Efter någon tid flyttade Olga Sundberg och Klara Sjöberg till utposten Tjaghan Osso. De arbetade där främst genom hembesök.⁶²⁵

Olga och Erjen Newman gifte sig den 8 oktober 1941. De flyttade ut till Arne Nordmarks plats i Sirra Burr då Arne skulle resa till Sverige för vila. Då senare Greta och Folke Boberg, tillsammans med Klara Sjöberg, våren 1943 rest till Sverige tog Erjen och Olga Newman deras plats i Wangiefu.

Mongolmissionen under 1940-talet – Östra fältet

Det östra fältet i Inre Mongoliet och Chaharprovinsen ockuperades av japanerna redan 1937. Missionärerna kunde dock fortsätta verksamheten relativt ostört ända fram till 1944. Malin Blomqvist, Anna Karls-

---

⁶²³ EH 1939 s. 423ff.

⁶²⁴ Brev till Filadelfia Stockholm, 18/8 1939 (Filk-ma).

⁶²⁵ *Julhälsning Från Missionsfälten* 1946 s. 22.

son, Ulla Lidman och Sofia Bergeld var ofta på resande fot. Ulla Lidman som arbetade bland mongolerna under ett par år, berättar om en arbetsvecka:

Det är mycket, som hänt, sedan jag sist skrev. En oerhört arbetsfylld vecka ligger bakom oss, med flera bybesök, en hel del husbesök och samvaro med folket i våra egna tält. Jag har aldrig sett en så folkrik trakt i Mongoliet, som den provins, vi nu färdats igenom. Hitintills har vi varit i åtta byar, med sammanlagt omkring 140–150 mongolhem. Det är någonting enastående för att vara i detta glest befolkade land. Avstånden mellan byarna ha varit ovanligt korta och växlat från 1 km. till 4 km., vilket också är mycket ovanligt. Jag har lagt märke till att människorna i denna provins i allmänhet varit välbärgade, och att döma av de välvårdade tälten med noga underhållna fårullsfiltar och gedigna inventarier, driftiga och skötsamma.⁶²⁶

Brita Jörneman kom till Kalgan 1940 för språkstudier. Hon arbetade sedan i Changpei till 1944. Hon upptog kinesarbete i Tungchow, utanför Peking, 1945.

Svensk pingstmission arbetade på det östra mongolfältet till 1944 då de kvarvarande missionärerna: Malin Blomqvist, Anna Karlsson och Sofie Bergeld fick fly undan japanerna som tog missionsstationen i besittning. Ulla Lidman hade tidigare lämnat Kina. Missionärerna vistades sedan i Peking till sensommaren 1946 då de reste hem till Sverige.⁶²⁷

Det västra Mongolfältet

På det västra fältet borta i Ninghsiaprovin sen kunde missionärerna fortsätta relativt ostört ända fram till 1949. Det som komplicerade arbetet var främst resesvårigheter samt problem att få kontakt med hemförsamlingar och missionärskamrater. Detta innebar i praktiken att missionärerna under långa perioder, som någon gång uppgick till ett år, var helt isolerade. Det hände också att de fick sälja ut möbler och annat för att kunna överleva då penningtransporterna inte fungerade.

---

⁶²⁶ EH 1940 s. 168.

⁶²⁷ EH 1946 s. 987.

En av de unga missionärerna, Ester Linnskog, avled efter något över fem år i Kina. Erjen och Olga Newman sände den 1 mars 1944 följande telegram angående hennes död:

Vi äro nedbrutna. Ester Linnskog flyttade hem i dag den 29 februari kl. 1 e.m. efter 18 dagars tyfus med lunginflammation. Underrätta försiktigt föräldrarna.⁶²⁸

I ett brev till Klara Sjöberg tidigare under våren 1944 uttryckte Ester sin tacksamhet att få vara kvar i Wangiefu:

Vet du Klara, jag är så glad att vara här. Var gång jag tänker på det, så tackar jag Gud, som förde mig tillbaka. Jag mår så gott. Jag är frisk och stark och full av livsglädje och trivs, hela jag. Allting får ett särskilt skimmer över sig, när man känner det så. Jag skulle ej vilja byta, trots att det är knappt med brev och sådant.⁶²⁹

Erjen och Olga Newman var kvar i Wangiefu till våren 1945 då de via Chungking reste hem till Sverige för vila. Stationen var därmed utan missionärer. Medarbetarna mongolen Ultjibatto samt kinesen Rönn hade ansvaret för verksamheten. De hade brevkontakt med missionärerna och kunde meddela framgång i verksamheten:

Vid förra årets [1945] julmöten exempelvis var det ett trettiotal personer, som under tårar bekände sina synder och ville bli frälsta. Vid dessa möten blevo dessutom nio andedöpta. Guds kraft uppenbarades också, så att en kvinna blev löst från opiumslaveriet.⁶³⁰

Mongolmissionen efter andra världskrigets slut

Fem kvinnliga missionärer lämnade den 28 mars 1947 San Francisco med destination Wangiefu. De var Klara Sjöberg och Elsa Sjöberg underhållen av Filadelfiaförsamlingen i Härnösand, Hanna Larsson utsänd från Filadelfiaförsamlingen i Eskilstuna, samt Astrid Eriksson och Lena Johansson utsända av Filadelfiaförsamlingen i Edsbyn respektive Smyrnoförsamlingen, Göteborg.

Erjen och Olga Newman lämnade Sverige den 4 oktober 1947 och reste via USA till Shanghai. Efter det att familjen flugit till Lanchow och

---

⁶²⁸ EH 1944 s. 233.

⁶²⁹ EH 1944 s. 297.

⁶³⁰ EH 1946 s. 726.

Erjen Newman, Folke Boberg och Arne Nordmark framför ingången till en mongolisk yurt.

senare rest vidare till Ninghsia startade Erjen den 550 mil långa resan från Shanghai till Wangiefu i en nyinköpt lastbil. Resan genom krigsinfektat område gick via Changsha, Kueiyang, Chungking, Sian och Lanchow till Wangiefu.⁶³¹

Greta och Folke Boberg lämnade Sverige den 3 januari 1948 och förenade sig med de övriga i Wangiefu. Också Arne Nordmark, nu med hustru Alice, fortsatte missionsarbetet i västra Kina. Alice och Arne arbetade också bland tibetaner sista perioden då de bosatte sig i staden Hwangyuan i Tsinghaiprovinzen.⁶³²

Missionsarbete under krigsnöd och flykt

Den sista perioden betecknades av osäkerhet och krigsrykten. Samtidigt var det öppnare att predika evangelium än tidigare. För de nyutkomna svenskarna väntade hårda språkstudier. De kvinnliga missionärerna, förutom Hanna Larsson som stannade hos Greta och Folke Boberg i Wangiefu, lämnade dock staden redan under våren 1948 och reste norrut till Tengkou, som låg utmed Gula floden. De höll möten i

---

⁶³¹ Ljudband 21 (PMUa); se även EH 1948 nr 35.

⁶³² Brev till Nyström, Stockholm, 22/4 1948 (Filk-ma).

Vintern 1948 fick församlingen i Shihtsuishan uppleva väckelse då omkring 150 personer kom till tro. Erjen Newman döper.

Evangelisten Wang Chengsiao från Wangiefu följde med Olga och Erjen Newman till Shihtsuishan.

det egna hemmet. På platsen fanns en troende kines som var telegrafman. Tillsammans med honom fick de, under nästan två år, så ut evangelium i staden.

Några män i 30-årsåldern kom till tro. Under hösten 1950 blev svenskarna dock tvungna att lämna den lilla gruppen i Tengkou. Missionärernas närvaro kunde ställa till med svårigheter för de troende. Astrid Eriksson och Lena Johansson reste först västerut till Alice och Arne Nordmark i Hwangyuan men måste fly också därifrån och for därför vidare till Lanchow där flyg väntade för hemresa via

Hongkong och Indien till Sverige. Elsa Sjöberg flydde söderut och förenade sig med pingstmissionärerna i Chengtu i provinsen Szechwan.⁶³³

Då Greta och Folke Boberg 1948 återkommit till Wangiefu fortsatte de arbetet tillsammans med sina nationella medarbetare samt Hanna Larsson som inte rest med till Tengkou. Erjen och Olga Newman

⁶³³ Ljudband 10 (PMUa).

flyttade norrut till staden Shih-Tsui-Shan. Vintern 1948 fick de uppleva väckelse då omkring 150 personer kom till tro. Angående pågående exodus av missionärer efter kommunisternas maktövertagande hösten 1949, skriver Erjen:

Genom husbesök, klinik och personlig kontakt så når vi många och Gud stadfäster sitt ord både bland kineser och mongoler. Så vi är hjärtligt glada att vi inte rusade ut i den allmänna villervallan vid övergången. Ett 50–60-tal missionärer som var samlade i Lanchow och inte fick lämna platsen ha nu fått pass och tillåtelse att resa tillbaka till sina resp. platser.⁶³⁴

Under 1950 fick dock samtliga svenska mongolmissionärer lämna sina missionsstationer och församlingar för att resa hem. Den nya kommunistiska regimen stramade alltmer åt rörelsefriheten för utlänningarna. För att inte ställa till med allvarliga problem för de mongoler och kineser som blivit kristna måste de därför lämna mongolarbetet helt i de nationellas händer.⁶³⁵

Mongolmissionärerna fick inte vara med om att bygga stora församlingar eller döpa skaror av nyomvända. De som kom till tro genom missionärernas arbete var oftast kineser. Dessa hade lättare att omfatta det kristna budskapet än mongolerna. Kineserna i gränsområdena var ofta skilda från sin hemmiljö och därför mer mottagliga för evangeliet. Mongolerna å andra sidan hade under århundraden tillbett vid sina speciella kultplatser och var djupt bundna av traditioner och sociala mönster. Förändringarnas vindar som sedan mitten på 1800-talet höll på att förvandla Kina hade inte på samma sätt nått de oändliga vidderna och mongoltälten.

Centrum för arbetet bland mongolerna var Wangiefu. Här hade Folke Boberg arbetat med, och bemästrat det svåra mongoliska språket. Genom sina studier och forskningsarbete blev han den som genom det tryckta ordet producerade mer text än någon annan svensk pingstmissionär. Förutom flera böcker om missionsarbetet bland mongolerna, gav han ut tre band i »tegelstensformat« innehållande mongolisk-engelsk, engelsk-mongolisk ordbok. Det arbete som Folke Boberg startade i Wangiefu 1924 hade redan 25 år på nacken då missionärerna 1950 lämnade platsen för gott. Efter dessa år fanns det inte mer än något tiotal kristna mongoler som tillhörde församlingen där. Liknande

---

⁶³⁴ Brev till Redtzer, Stockholm, 20/12 1949 (Filk-ma).

⁶³⁵ Ljudband 16, 18, 21 (PMUa).

statistik rapporterades också från andra missioners verksamhetsfält. De nyheter som under början av 1980-talet nått västvärlden från Inre Mongoliet är därför anmärkningsvärda. Siffror på upp till hundratusentals kristna i Inre Mongoliet har nämnts. Även om merparten av dessa kristna är han-kineser tyder rapporterna som når oss på att de små grupper av troende som fanns på de olika missionernas fält inte bara övervintrat förföljelser och isolering utan även burit hundrafaldig skörd.

27. Mission bland tibetaner

Tibet var på 600-talet ett inflytelserikt kungarike. Det nåddes vid denna tid av buddhismen som för kommande århundraden helt kom att prägla landet både religiöst och politiskt. Dess reformator, Tsong-kha-pa, skapade på 1400-talet landets speciella form av buddhism, nämligen lamaismen. Sedan 1650 blev religionens överhuvud, Dalai lama i Lhasa, även landets politiska ledare. Från och med 1700-talet har landet stått under kinesisk kontroll men efter 1911 försvagades denna ända till 1950 då Tibet invaderades av kommunistiska trupper. Idag (1988) utgör landet en autonom provins av det egentliga Kina. Dalai lama befinner sig i landsflykt. Återkommande oroligheter, inte minst under 1987, visar hur missnöjda tibetanerna är med det kinesiska styret.

Svensk mission bland tibetaner

Torsten Halldorf avskildes som missionär för arbete bland tibetaner den 9 mars 1924 i Smyrnaförsamlingen, Göteborg. Han hade redan då kontakt med det amerikanska missionssällskapet, Christian Missionary Alliance och dess missionär William Simpson. Christian Missionary Alliance hade 1897 påbörjat arbete i gränsområdet mellan provinserna Kansu och Tsinghai. De hade emellertid blivit utdrivna från trakten efter en kort tid.

I början på 1920-talet kom så William Simpson dit och fortsatte missionsarbetet på det gamla fältet. Efter utresan till Kina fick Torsten också kontakt med svenskan Elna Irving som 1921 rest ut till landet och arbetade med en engelsk eller amerikansk mission. De gifte sig i december 1925 och började arbeta på Simpsons missionsstation i staden Rongwo eller Tungren som dess kinesiska namn lyder.⁶³⁶

Missionsinsatsen komplicerades på grund av svårigheter att få fram medel till deras avlägsna uppehållsort. Värre var de religiös-politiska oroligheter som i mars 1927 föranledde Sveriges officiellt utsända personal i Kina att uppmana de svenska missionärerna att resa till kusten.

---

⁶³⁶ Brev från Albert Carlsson daterat Tungjen, 18/3 1940, till Paul Ongman (Filk-ma). I brevet redogör han för bakgrunden till Tibet-missionen. Se också EH 1924 s. 160.

Elna och Torsten Halldorf tillsammans med en tibetansk präst. Kortet är tagit i Peking strax före resan till Rongwo. Torsten avled den 3 april 1930 endast några dagsresor från sitt missionsfält.

Torsten och Elna Halldorf valde att resa hem. Välkomstmötet i Sverige hölls den 19 september samma år i Smyrnakyrkan i Göteborg.

Redan i början av år 1928 fick Elna och Torsten Halldorf brev från Kina med uppmaning att komma tillbaka samma vår. Det amerikanska missionssällskapet ville också överlåta stationen i Rongwo för 9 000 kronor.⁶³⁷

Från Smyrnaförsamlingens protokoll 23 april 1927, heter det: »Gud i sin nåd hade låtit sin kraft komma de

tibetanska vännerna till del under orostiderna, som ännu råda därute.«⁶³⁸

Ny utresa till Kina – Torsten Halldorfs död

Våren 1929 reste Elna och Torsten åter ut till Kina. Under en missionskonferens i Smyrna den 13 januari hade ett offer upptagits för att täcka resterande 2 000 kronor för inköpet av missionsstationen i Rongwo. Under genomresan i USA fick de brev från Simpson om att stationen skövlats, och att de ej skulle resa ut. Efter ankomsten till Kina fortsatte de språkstudierna och väntade på tillfälle att få resa tillbaka till sin tidigare missionsstation. Detta dröjde till våren 1930 då de följde med forskningsresanden Sven Hedin på hans resa till Kansu. De lämnade Shanghai den 3 april. Under resan uppför floden Yangtse insjuknade

---

⁶³⁷ Enar Halldin. »Redogörelse för Smyrnaförsamlingens i Göteborg Tibet-mission.« Smyrnaförsamlingen i Göteborgs arkiv.

⁶³⁸ Ibid.

Torsten Halldorf i tyfus och avled i staden Tao Chow endast några dagsresor från bestämmelseorten. Elna Halldorf återvände till Peking och reste den 4 mars 1933 tillbaka till Sverige.⁶³⁹

I Smyrnaförsamlingens årsmöte den 4 februari 1934 talade Elna om behoven i Tibet. Detta resulterade i att Sonja och Victor Brännström senare kom att avskiljas som församlingens missionärer för arbete bland tibetaner. Också Albert Carlsson samt Astrid Onell-Almroth fick vid denna tid underhållsfrågan klar – Albert från bland annat hemförsamlingen på Styrso, Astrid från pingstförsamlingen i Vårgårda.⁶⁴⁰

En kort missionstid i Rongwo

Sonja och Viktor Brännström reste ut till Kina den 29 augusti 1934. Elna Halldorf, Astrid Onell samt Albert Carlsson reste ut i mars 1935. Tillsammans med Sonja och Viktor Brännström lämnade de Peking under sommaren samma år för resa mot Rongwo. Efter flera dagsresor med tåg, flyg, häst och till fots nådde de den lilla bergsbyn Rongwo. Stationen bestod av ett litet hus med två små rum. Efter endast några månaders språkstudier och evangelisation måste missionärerna under hösten 1935 lämna Rongwo då den röda armén var på frammarsch.⁶⁴¹

Elna Halldorf började att arbeta i Tungchow vilket var en av Pekingförsamlingens utposter. Astrid Onell upptog missionsarbete i Neikiu. Sonja och Viktor efterträdde Bertha Persson på missionsstationen i Ningsin.⁶⁴²

Anna och Albert Carlsson fortsätter i Rongwo

Albert Carlsson som fått fly från Rongwo gifte sig med Anna Palmkvist som under hösten 1936 rest ut till Kina. Anna var underhållen av Filadelfiaförsamlingen i Avesta. Tillsammans reste de under 1937 tillbaka till den olycksdrabbade stationen i Rongwo och kunde fortsätta

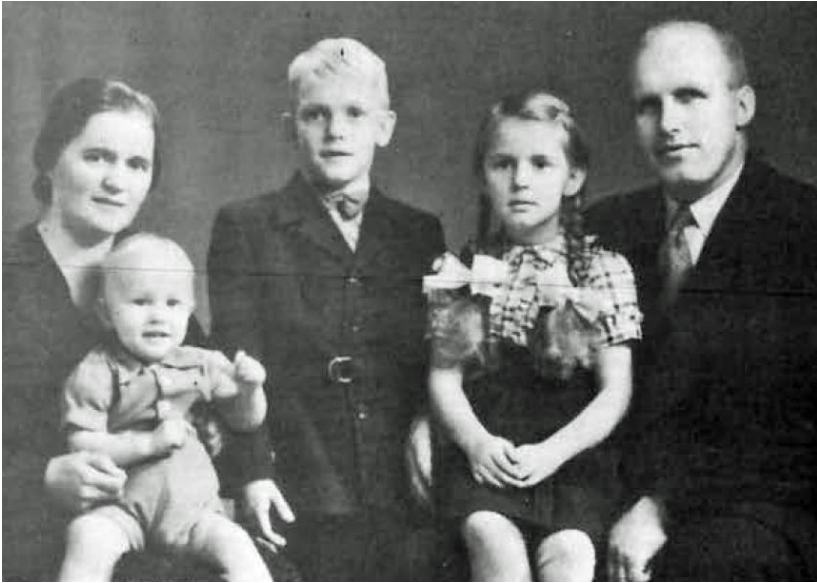
---

⁶³⁹ Enar Halldin. »Redogörelse för Smyrnaförsamlingens i Göteborg Tibet-mission.«
Smyrnaförsamlingen i Göteborgs arkiv.

⁶⁴⁰ Ibid.

⁶⁴¹ SBa.

⁶⁴² Se »Tungchow« s.143 ovan, »Neikiu« s. 90 ovan och »Ningsin« s. 139 ovan.

Anna och Albert Carlsson fortsatte arbetet i Rongwo efter Elna och Torsten Halldorf. Här tillsammans med barnen Arne, Daniel och Rut.

arbetet. Under sommaren och hösten var de mest upptagna med att få i ordning en möteslokal samt ett stall för hästarna. I ett brev till Paul Ongman i Stockholm, våren 1940, beskriver Albert platsen:

Där vi bor är något över 8000 fot över havet. Landet är mycket kuperat och omväxlande med höga berg och djupa dalar. Då man kommer högre upp där nomadfolket bor, finns det stora slätter på sina håll, men dessa ligger minst 11000–13000 fot ö.h. Den största delen av befolkningen utgöres av tibetaner men dessutom finns det både kineser och muhammedaner. De båda sista är mest inflyttade affärsmän.⁶⁴³

Angående verksamheten fortsätter Albert:

Gud har varit god och trofast emot oss. Några stora segrar kunna vi inte tala om, men några kineser ha böjt sig för Gud. Vi nå rätt många tibetaner med Ordet, men de ser ut att sitta oerhört fast. Dock Gud förmår. Eftersom vi bo på gränsen måste vi lära både tibetanska och kinesiska och dessa äro två vitt skilda språk, som det tager tid att få in. Gud hjälper även i detta. Pris ske Hans namn!

---

⁶⁴³ Brev från Albert Carlsson, 18/3 1940 (Filk-ma).

Anna och Albert reste hem våren 1943 efter en lång period på ett hårdarbetat arbetsfält. Arbetet hade dock burit frukt. Några hade låtit döpa sig och nationella medarbetare tog vid då missionärerna lämnade fältet.

Tibetkonferensen på Styrso

Elimförsamlingen på Styrso inbjöd den 11–22 september 1946 till »Tibetkonferens«. Förutom Anna och Albert Carlsson samt Elna Hall-dorf deltog mongolmissionärerna Greta och Folke Boberg som lärare åt elva missionärskandidater för Tibet.⁶⁴⁴

Anna och Albert Carlsson reste tillbaka till Kina under hösten 1947. De hade då sällskap med Linnea och Åke Svensson, underhållna av pingstförsamlingarna i Gislaved och Habo. Anna och Albert skriver efter ankomsten till Rongwo:

När vi kommo tillbaka 1947 höll lokalen, som vi byggde förra perioden, på att falla över ända. Den fingo vi bygga om förra sommaren och sedan dess ha i regel många tibetaner och även kineser samlats för att höra evangelium.⁶⁴⁵

Märta och Gösta Axelsson avskildes den 8 juni 1947 i Smyrnoförsamlingen i Älvängen för arbete bland det tibetanska folket. De anlände till Shanghai i januari 1948 och reste sedan vidare upp till Rongwo där de förenades med familjerna Carlsson och Svensson.⁶⁴⁶

Det var vid denna tid mer öppet än tidigare att förkunna evangelium. Under juli 1948 hölls två dopförrättningar då åtta personer döptes, tre av dem tibetaner.⁶⁴⁷

Tibetanska språket

Missionärerna kämpade med två av världens svåraste språk, kinesiska och tibetanska. De nyutkomna Märta och Gösta Axelsson samt Linnea och Åke Svensson skriver om denna kamp:

---

⁶⁴⁴ EH 1946 s. 1032.

⁶⁴⁵ EH 1949 s. 224.

⁶⁴⁶ EH 1947 s. 664.

⁶⁴⁷ EH 1949 s. 224.

Det har varit ett år av brottnng och kamp med Tibets vackra men svåråtkomliga språk. Varför är det då så svårlärt? Mest därför att vi sakna goda och nog omfattande läroböcker för talspråket här, samt lärare med kännedom i något för oss känt språk. Talspråk och skriftspråk äro dessutom ganska olika. Ni förstå säkert, vilken svårighet detta innebär, när man måste söka upp nästan varje ord för att lära deras uttal, betydelse och användning.⁶⁴⁸

Missionärerna lämna Tibet

Anna och Albert Carlsson reste hem i maj 1949. Märta och Gösta Axelson samt Linnea och Åke Svensson hade under 1949–1950 hjälp av norskan Gudrun Eid samt två evangelister. Detta gjorde att de kunde evangelisera effektivare än tidigare.

I början av 1951 förstod de kvarvarande missionärerna att de måste bereda sig för att lämna landet. De nya kommunistiska makthavarna begränsade mer och mer svenskarnas rörelsefrihet och möjligheter att bedriva verksamhet. Våren 1951 lämnade de slutligen Rongwo och den lilla församlingen bestående av tibetaner och kineser.⁶⁴⁹

---

⁶⁴⁸ EH 1949 s. 675.

⁶⁴⁹ EH 1949 s. 573. EH 1951 s. 654.

Del IV

Utvecklingen efter missionsepoken

Bilagor

Källförteckning

28. Den kristna församlingen efter missionsepoken

De sista svenska pingstmissionärerna lämnade Tsinghai och Szechwan under våren 1951. I Peking hade stora förändringar redan ägt rum beträffande omdaning av den protestantiska kristenheten. Koreakriget vilket inleddes 25 maj 1950 och där USA redan dagen därpå ställde sig på Sydkoreas sida föranledde Kina att i november 1950 sluta upp på Nordkoreas sida. I Kina piskades våldsamma antiamerikanska stämningar upp och allt som hade med USA att göra fördömdes i starka ordalag. Kyrkan, både den katolska och den protestantiska, fick nu sin beskärda del av kritik och förföljelse.

Det kristna manifestet

I maj 1950 höll en grupp inflytelserika protestantiska kyrkoledare en konsultation med höga partifunktionärer, däribland Chou En-lai. Bland kyrkoledarna fanns Y.T. Wu och Liu Liang-mo Y.M.C.A, pastor George Wu, generalsekreterare för Nationella Kristna Rådet samt representanter för en del av kyrkosamfundet. Dessa ledare hade i december 1949 givit ut ett dokument vilket skickats till kristna ledare och missionsorganisationer. På grund av de starkt politiska övertonerna i brevet väckte det stor uppmärksamhet. Den traditionellt protestantiska hållningen innebar att skilja på politik och religion.

Majmötet i Peking gav upphov till vad som kom att kallas *Det Kristna Manifestet*. Det publicerades, i juli 1950, under titeln: *Inriktning av ansträngningarna för den kinesiska kristendomen för uppbyggnaden av det nya Kina.* (»*Direction of Endeavor for Chinese Christianity in the Construction of New China*«).⁶⁵⁰

Manifestet var underskrivet av fyrtio av Kinas framstående kyrkoledare. Regimen gjorde klart att varje kristen ledare hade ett ansvar i att få andra att acceptera och underteckna dokumentet. I ett följebrev till manifestet som utgavs av de kyrkoledare som deltagit i majmötet gick

---

⁶⁵⁰ Se bilaga 13.

man längre än själva manifestet, som egentligen var ganska allmänt hållet. Nedan följer ett utdrag ur detta brev:

Kyrkan måste understödja folkets linje, acceptera regeringens ledarskap samt arbeta i harmoni med den. Den måste fullt förstå hur den amerikanska imperialismen har använt den kristna församlingen och därvid utrota resultatet av nämnda imperialism. I princip får kyrkan inte använda utländsk personal eller kapital utan att konsultera regeringen. Under landreformsperioden måste alla aktiviteter i församlingarna upphöra förutom ordinarie söndagsgudstjänster.⁶⁵¹

Prokommunistiska kristna ledare

Y.T. Wu (Wu Yao-tsung) blev den inflytelserikaste protestantiske kristne ledaren med nära relationer till regimen under det tidigaste skedet. Han föddes i Kanton 1893 och blev tidigt intresserad av kommunismen. 1948 skrev han en artikel i den välkända kristna tidskriften *Tian Feng* med titeln »Tragedin med den nutida kristendomen«, vilken starkt kritiserade kristendomen för dess samröre med kapitalismen. År 1949, efter att ha deltagit i de kommuniststödda fredskonferenserna i Prag och Paris, skrev han fler artiklar där han uppmanade de kristna att acceptera den nya regimen.

Marcus Cheng var president för Chungking Theological Seminary. Han var en framstående evangeliskt konservativ kyrkoledare. Till sina västvänners stora förvåning och bestörtning stödde han i början helhjärtat den kommunistiska regimen. I *Tian Feng* publicerade han sin ståndpunkt den 19 januari, 1952:

Slutligen vaknade jag upp. Endast Marx och Lenins läror gör revolutionen till vetenskap och instrument vilka kan frigöra samhället. [...] Från hjärtat kan jag ärligt säga att jag helhjärtat älskar kommunismen och accepterar kommunistpartiets och Mao Tse-tungs vägledning [...] på samma sätt som jag accepterar astronomin och det faktum att jorden är rund eller påståendet i Bibeln att solen stiger upp i öst och går ned i väst. [...] Det finns kristna som när de hör om mina ändrade attityder och att jag har gått med i det kommunistiska partiet och till och med slutit mig samman med det Sovjet-ryska sällskapet tycker att det är underligt. Andra hånar mig. [...] Genom mina studier och genom att jag själv sett verkligheten hatar jag

---

⁶⁵¹ Patterson 1969 s. 27.

Amerika mer än någonsin och har också kommit att dras närmare den rena, innerliga vänskapen med Ryssland.⁶⁵²

Tre-själv-rörelsen

Det var kyrkoledare med en bakgrund som Y.T. Wu och Marcus Cheng, som kom att bli stöttepelare i den officiella protestantiska kyrkan i Kina. Den rörelse som bildades efter det kristna Manifestet i maj 1950 kom att kallas Tre-själv-rörelsen då den betonade självständighet gentemot moderkyrkan i väst. Kyrkan skulle vara självstyrande, självunderhållande och självutbredande.

Renselaer W. Lee III tar i sin uppsats »General Aspects of Chinese Communist Religious Policy, with Soviet Comparisons« upp de officiella religiösa rörelserna. Han skriver:

De religiösa rörelserna följer mönstret av andra kinesiska massrörelser i det att deras huvuduppgift är både att utöva politisk kontroll och att mobilisera stöd åt partiet. Dessa rörelser sammankomster hålles huvudsakligen för att visa anslutning till kommunistpartiets huvudlinje i inrikes- och utrikesaffärer. Först i andra hand, om så alls sker, diskuteras ärenden gällande religionen.⁶⁵³

Inget fick lämnas åt slumpen i det nya Kina. Alla rörelser måste naturligtvis kontrolleras och godkännas av staten. Alla aspekter av det all dagliga livet måste genomsyras av partiets vision om ett starkt enat Kina där alla hjälps åt i en förenad front att bygga upp landet. Denna fas i kyrkans utveckling inträdde i april 1951. Regeringens *Byrå för Religiösa Ärenden* kallade till möte i Peking där 151 protestantiska ledare från hela landet deltog i en konferens som officiellt kallades *Konferens för kristna institutioner vilka tidigare erhållit amerikanskt understöd*. Den förberedande kommittén till bildandet av själva Tre-själv-rörelsen utgjordes av 25 valda medlemmar. Deras arbetsuppgift bestod i att leda kyrkan i enlighet med intentionerna av det *Kristna Manifestet*.

Tidigare omtalade Y.T. Wu deklarerade i sin rapport efter den första dagens arbete:

De flesta kristna kineser älskar sitt land och är beslutna att skära av alla förbindelser med imperialismen och etablera en kyrka som är styrd,

---

⁶⁵² Patterson 1969 s. 59.

⁶⁵³ Renselaer s. 166.

understödd och propagerad av det kinesiska folket. De understödjer Tre-självrörelsen med entusiasm. Fastän imperialistiska element inom kyrkan använder diverse metoder för att gå emot Tre-själ och även har byggt upp en falsk Tre-självrörelse för att försvaga reformrörelsen så har Tre-självrörelsen kunnat växa och bli större dag för dag. Skaran av kristna som till dags dato har signerat *Manifestet* övergår nu 180 000. De imperialistiska sammansvärjningarna har alla slagits ned genom styrkan hos den kristna patriotismen.⁶⁵⁴

Kristen opposition

Som tidigare anförts av Y.T. Wu var väl de kristna minst lika goda patrioter som några andra. Ett påtagligt problem var dock att Kinas kristenhet i stort tidigare hade visat tydliga sympatier för Chiangs nationalistregim. Trots den förra regimens uppenbara svagheter med korruption och ineffektivitet var valet inte svårt att göra. Kommunismen hade tidigt deklarerat sitt förakt för kristendomen. Den var inte endast en av imperialismens ideologiska spjutspetsar utan var också tillsammans med övriga religioner »ett opium för folket«, som man på något sätt måste bli kvitt. Många kristna fasade inför tanken att leva under en sådan regimen.

Katolikerna hade öppet deklarerat sitt stöd för president Chiang medan de protestantiska kyrkorna hade varit mer avvaktande. Vid maktövertagandet 1949 beräknades det finnas 3 miljoner katoliker av vilka 700 000 levde på landsbygden. Man uppskattar att prästerna uppgick till 12 000 av vilka 5 500 var utlänningar.⁶⁵⁵

En artikel i *Current Affairs Journal* 1950 ger en bild av hur regimen såg på den katolska kyrkan vid denna tid.

Från allra första början var den katolska kyrkans aktiviteter nära relaterade till imperialistisk aggression mot Kina. Den har byggt upp en mängd kyrkor, skolor, sjukhus och andra kulturella och filantropiska institutioner. [...] En del av missionsorganisationerna har använts av imperialistiska agenter för att bedriva spionverksamhet.⁶⁵⁶

Många ledare i den katolska kyrkan vägrade kategoriskt att samarbeta med regimen och att underordna sig Tre-själv-rörelsens krav. Fader

---

⁶⁵⁴ Patterson 1969, s. 61.

⁶⁵⁵ Ibid s. 100.

⁶⁵⁶ Ibid.

Beda Chang fängslades i augusti 1951. Innan arresteringen hade han blivit utvald av myndigheterna att vara ledare av den *Oberoende Kyrkan*. Då han inte ville samarbeta torterades han till döds. Då nyheten om hans död blev känd blev myndigheterna tvingade att kalla in polisförstärkning för att förhindra upplopp. Biskop Ignatius i Shanghai påbjöd då att alla katoliker skulle bära en vit blomma under en veckas tid till Fader John Changs åminnelse men människorna med de vita blommorna kunde ses i kyrkor och skolor också efter två till tre veckor.⁶⁵⁷

Wang Ming-tao var den inflytelserikaste evangeliske församlingsledaren i Peking under denna tid. Han sparade inte på krutet i sina angrepp på Tre-självvrörelsen, som han ansåg hade förrått kyrkan. I sin tidning *Spiritual Food Quarterly* november 1951 skriver han:

Redan 1927 visste jag att om jag fortsätter att troget proklamera Guds ord – gå till rätta med synden, orättfärdigheten och den undervisning i den korrumperade nominella kyrkan som förstör läran – så kommer jag förvisso att möta samma opposition och förföljelse som mötte Martin Luther.⁶⁵⁸

Från sin talarstol fortsatte Wang Ming-tao proklamera att en kyrka som kompromissar och skriver avtal med en profan regering har upphört att vara Jesu Kristi Sanna Kyrka och i stället blivit en tjänare åt en ateistisk statsmakt. Den mycket inflytelserika pekingpastorn blev mer och mer till en stötesten för den etablerade Tre-självkyrkan och många försök att omvända honom gjordes. Våren 1954 sändes därför ut ett cirkulär till alla kyrkor och kristna organisationer i Peking där man inbjöd till Wang-Ming-taos anklagelsemöte. Mötet hölls, men totalt utan avsedd verkan. Det dröjde till hösten innan han arresterades och dömdes först till 15 års fängelse vilket förlängdes till livstid.

Kristna ur alla läger valde vid denna tid att ej gå in i Tre-själv-kyrkan. Ofta gick vattendelaren mellan evangelikala och anhängare av liberal kristendom. Det viktigaste för de förra var att verksamheten på något sätt borde vara evangeliserande – det vill säga att den borde bygga upp en kristen församling i Kina. De evangelikalas svaghet låg kanske i oförmågan att se de bakomliggande orsakerna till samhällsomdaningen.

Den liberala falangen var mer politiskt upplyst men ansågs av de evangelikala såsom endast intresserade av den humanistiska aspekten

---

⁶⁵⁷ Patterson 1969, s. 103.

⁶⁵⁸ Ibid. s. 67.

av kristet arbete. Patterson skriver: »De liberala å andra sidan hade lite intresse av teologi. Humanismen var hjärtat av evangeliet.«⁶⁵⁹

Kulturrevolutionen (1966–1976) satte stopp för all kristen verksamhet. Den nya människan i det nya samhället skulle träda fram. Religionen som hittills tolererats sågs nu som ett hinder i denna totala förvandling av hela det kinesiska samhället.

Efter Maos död, 1976, och »de fyras«⁶⁶⁰ fall började de kristna som övervintrat de tio långa åren att åter träda fram och vittna om sin tro. Idag (1988) ser vi en kyrka på frammarsch i Kina.

Regimen vet idag (1992) mycket väl att religionen inte kan hållas tillbaka eller elimineras enbart med militanta och repressiva åtgärder. Att kontrollera, och ha översikt över utvecklingen, är effektivare. Tre-själv-rörelsen tillika med sju andra patriotiska rörelser har efter kulturrevolutionen fått återuppstå. Dessa rörelser är: Det kinesiska Buddhist-sällskapet, Kinesiska Taoistsällskapet, Kinesiska Islamsällskapet, Den nationella administrativa kommissionen för den katolska kyrkan, Kinas patriotiska katolska sällskap, Kinas katolska biskopsseminarium, Kinas Kristna Råd samt den nyss nämnda Kinas patriotiska Tre-själv-rörelse.

I ett mycket uppmärksammat dokument som gavs ut av Kommunistpartiets Centralkommitté den 31 mars 1982, och i väst kommit att refereras till som *Dokument 19*, slås fast att:

Den fundamentala uppgiften för de patriotiska religiösa organisationerna på alla nivåer är att assistera partiet och regeringen vid verkställandet av dess linje angående frihet till religiös tro.⁶⁶¹

Instrumentet för att verkställa kommunistpartiets religionspolitik är (1988) de patriotiska religiösa organisationerna. De utgör alltså partiets förlängda arm på lokalnivå. Därför kommer det ständigt ut rapporter

---

⁶⁵⁹ Patterson 1969 s. 56.

⁶⁶⁰ »De fyra« syftar på fyra personer, bland dem Maos hustru, som hade varit ledande under kulturrevolutionen i Kina. De arresterades efter Maos död.

⁶⁶¹ Research Paper, september 1983, Nr 3, Christian Communications Ltd, Hongkong. – »The basic task of the Patriotic religious organisations is to assist the Party and government in carrying out the policy of freedom of religious belief, to help the broad masses of religious believers and the personalities of the religious circles continuously to raise their patriotic and socialist awareness, to represent the legitimate rights and the interests of religious believers, to organise and lead the masses of religious believers to carry out normal religious activities and satisfactorily to do all the work related to religion«.

från Kina om att religionsutövare som vägrar att gå med i de officiella rörelserna förföljts av nitiska tjänstemän inom dessa. På lokalnivån av de patriotiska organisationerna finns det dock hängivna religionsutövare.

Så ock inom Tre-självrörelsen. Det finns kristna pastorer som suttit fängslade många år. Nu arbetar de i de av regimen tillåtna och kontrollerade kyrkorna. Inom vissa givna ramar, vilkas form varierar starkt från plats till plats och även i takt med nya direktiv som ständigt förändras, kan de där utöva sin kallelse.

Bilaga 1. Svenska pingstmissionärer i Kina

Den förteckning som här följer visar på vilket eller vilka av svensk pingstmissions åtta missionsfält (se karta s. 10) i Kina som de 133 missionärer, helt eller delvis underhållna av svenska pingstförsamlingar, var verk-samma.

Elva missionärer som inte var utsända från någon pingstförsamling i Sverige har markerats med en asterisk (*) efter ordningstalet. Det var således 122 missionärer som var utsända av Pingströrelsen för att verka i Kina.

- 1 Almroth, Harald, född 1/4 1907 i Köping – **Hopei**.
- 2 Almroth, Astrid, född Onell 10/10 1902 i USA; gift med Harald 1/4 1939 – **Hopei**.
- 3 Andersson, Elin, som lämnade Pingströrelsen år 1928 – **Hopei**.⁶⁶²

---

⁶⁶² Elin Andersson är den enda av Pingströrelsens missionärer i Kina som uteslöts från sin hemförsamling. Hon var utsänd av Elimförsamlingen i Borlänge. I en notis den 12/4 1928 i *Härolden* meddelades att hon inte tillhörde församlingen längre och att hon inte ägde församlingens förtroende. Det finns inga biografiska uppgifter om henne i församlingens arkiv. Det förefaller som att någon har makulerat de dokument där hennes namn nämns. Elin reste till Kina år 1920 tillsammans med Tekla Jansson (nr 67) med båt från Oslo till New York och uppgav då samma hemort som Tekla – Hedemora – men hon finns inte med i Hedemora församlings kyrkböcker, inte heller i kyrkobokföringen i någon av de platser som i *Härolden* uppges vara hennes hemort. Elin lämnade Pingströrelsens missionsfält 1924 och bosatte sig på en missionsstation i provinsen Shansi (s. 22 karta). I ett brev till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm tackar hon vännerna i Borlänge för en check som Filadelfia har förmedlat. Hon arbetar med barn och hon har adopterat flera av dem. Det är hungersnöd i Kina och ofta är »kassan tom« och då blir det »litet bekymmersamt« (EH 1925, 518). Detta är det sista livstecknet i *Härolden* om Elin innan notisen i april 1928. Tekla reste hem till Sverige 1927 för en viloperiod. Förmodligen reste hon tillsammans med Elin. I passagerarlistan för den båt som Tekla reste med från New York till Göteborg finns en kvinna med namnet Elin Johanna Andersson som var född 1898 eller 1899. Om det förhöll sig så var hon i Sverige när hon blev utesluten från församlingen i Borlänge. Ovan nämnda Elin Johanna emigrerade till New York men återvände så småningom till Sverige. (Red:s anm.)

- 4* Andersson, Gustav, född 12/3 1878, svenskamerikanare – **Shanghai.**
- 5* Andersson, Ellen, född 2/5 1886 i Långlöt: gift med Gustav – **Shanghai.**
- 6 Andersson, Everth, född 19/9 1904 i Hällefors – **Yunnan.**
- 7 Andersson, Maria, född Johansson 31/12 1911 i Linderås; gift med Everth 31/12 1935 – **Yunnan.**
- 8 Andersson, Tekla, född 3/4 1889 i Motala – **Hopei.**
- 9 Appelheim, Elin, född Carlsson 6/3 1892 i Älghult – **Hopei.**
- 10 Asp, Karl, född 19/12 1894 i Nävelsjö; död 12/2 1944 i Kina – **Yunnan.**
- 11 Asp, Hanna, född Andersson 14/12 1894 i Kräcklinge; gift med Karl 30/3 1929 – **Yunnan.**
- 12 Axelsson, Alva, född 7/2 1907 i Vireda – **Hopei.**
- 13 Axelsson, Henry, född 29/9 1899 i Vireda; bror till Alva – **Hopei.**
- 14 Axelsson Gunhild, född Green 29/3 1904 i Motala; gift med Henry 7/3 1931 – **Hopei.**
- 15 Axelsson, Gösta, född 10/4 1913 i Tolg – **Tibet.**
- 16 Axelsson, Märta, född Olsson 7/4 1912 i Rämmen; gift med Gösta 21/8 1945 – **Tibet.**
- 17 Bergeld, Sofia, född 23/5 1911 i Öckerö – **Östra Mongolfältet.**
- 18 Björkenfors, Arthur, född 12/4 1909 i Hinneryd – **Yunnan.**
- 19 Björkenfors, Margit, född Andersson 30/7 1913; gift med Arthur 2/11 1940 – **Yunnan.**
- 20 Blomqvist, Amalia («Malin»), född 1/10 1884 i Värmdö; arbetade tillsammans med Anna Carlsson (nr 31) – **Östra Mongolfältet.**
- 21 Boberg, Folke, född 29/2 1896 i Kisa – **Västra Mongolfältet.**
- 22 Boberg, Greta, född Larsson 23/10 1904 i Malmö; gift med Folke 19/8 1931 – **Västra Mongolfältet.**
- 23 Brännström, Viktor, född 22/10 1902 i Lycksele – **Hopei.**

- 24 Brännström, Sonja, född Sandberg 17/12 1907 i Lundby; gift med Viktor 6/5 1934 – **Hopei**.
- 25 Bylund, Eleonor (»Nora«), född 1/6 1914 i Stigsjö – **Chengtu**.
- 26* Carlson, Elisabet (»Betty«), född 25/9 1885 i Föra; emigrerade till Nordamerika 5/10 1920 – **Shanghai**.
- 27 Carlsson, Albert, född 10/11 1910 i Styrso – **Tsinghai**.
- 28 Carlsson, Anna, född Palmkvist 3/11 1907 i Avesta; gift med Albert 1937 – **Tibet**.
- 29 Carlsson, Alvar, född 4/5 1902 i Lycksele; avled 15/11 1937 i Kina – **Yunnan**.
- 30 Carlsson, Emy (»Emmy«), född Ståhl 24/11 1905 i Falköping; gift med Alvar 3/1 1937 – **Yunnan**.
- 31 Carlsson, Anna, född 9/11 1897 i Mortorp; arbetade tillsammans med Malin Blomqvist (nr 20) – **Östra Mongolfältet**.
- 32 Carlsson, Claes, född 1/6 1888 i Berga – **Hopei**.
- 33 Carlsson, Hedvig, född Persson 3/6 1890 i Leksberg; gift med Claes 2/7 1923 – **Hopei**.
- 34 Carlsson, Everth, född 9/1 1905 i Sorsele; bror till Henny Fransén (nr 49) – **Hopei**.
- 35 Carlsson, Matty, född Gabrielsson 17/12 1907 i Gargnäs; gift med Everth 11/12 1932 – **Hopei**.
- 36 Carlström, Hilda, född 10/6 1887 i Borgby – **Hopei**.
- 37 Chrisander, Greta, född 9/3 1918 i Skurup – **Hopei, Chengtu**.
- 38* Claeson, Signe, född 6/7 1892 i Föra; emigrerade till Nordamerika 5/10 1920 – **Shanghai**.
- 39 Edwardsson, John, född 22/8 1896 i Tossene – **Yunnan**.
- 40 Edwardsson, Alfhild, född Gudmundsson 26/5 1902 i Västra Frölunda; gift med John 10/12 1927 – **Yunnan**.
- 41 Edwardsson, Astrid, född 23/5 1930 i Yunnan; dotter till John och Alfhild – **Yunnan**.

- 42* Ericson, Selma, född Eriksson 1894 i Västra Vingåker; emigrerade i unga år till USA; Selma arbetade tillsammans med Hulda Samuelson (nr 114) – **Yunnan**.
- 43 Eriksson, Astrid, född 9/6 1911 i Viksjöfors – **Västra Mongolfältet**.
- 44 Eriksson, Richard, född 4/6 1891 i Nyköping – **Hopei**.
- 45 Eriksson, Elna, född 12/12 1889 i Adelöv; gift med Richard 20/10 1917 – **Hopei**.
- 46 Ferm, Olof, född 14/1 1899 i Marby – **Shantung**.
- 47 Ferm, Pauline, född Glein 23/9 1895 i USA; gift med Olof – **Shantung**.
- 48 Fransén («Franzén»), David, född 12/12 1898 i Marbäck – **Hopei**.
- 49 Fransén («Franzén»), Henny, född Samuelsson 26/2 1902 i Sorsele; gift med David 28/9 1935 – **Västra Mongolfältet, Hopei**.
- 50 Fredriksson, Hilma, född 10/6 1895 i Vallentuna – **Hopei**.
- 51 Fältheim, Anna, född 7/1 1908 i Höja – **Yunnan**.
- 52 Genberg, Frida, född 29/11 1904 i Hässjö – **Yunnan**.
- 53 Halldorf, Torsten, född 23/5 1893 i Mönsterås; avled 17/8 1930 i Kina – **Tibet**.
- 54 Halldorf, Elna, född Irving 3/12 1890 i Gräve; gift med Torsten 10/12 1925 – **Tibet, Hopei**.
- 55 Hallin, Eric, född 2/4 1884 i Vintrosa – **Hopei**.
- 56 Hallin, Lydia, född Blom 27/2 1890 i Malmö; gift med Eric 1/2 1923 – **Hopei**.
- 57 Hill, Richard, född 25/12 1904 i Kina – **Hopei**.
- 58 Hill, Adina, född Weberg 2/2 1908 i Helsingborg; gift med Richard 23/8 1936 – **Hopei**.
- 59 Hillius, Bojan, född 4/11 1908 i Säterbo – **Hopei, Chengtu**.
- 60 Holmberg, Agne, född 13/2 1916 i Borg – **Yunnan**.
- 61 Holmberg, Brita, född Källmark 15/11 1916 i Norrköping; gift med Agne 6/5 1944 – **Yunnan**.

- 62 Högberg, John, född 15/10 1896 i Gräsmark – **Hopei**.
- 63 Högberg, Marie, född Mortensen 19/5 1903 i Norge; gift med John 2/1 1935 – **Hopei**.
- 64 Jansson, Johan, född 21/1 1887 i Enviken; avled 2/10 1940 i Kina – **Hopei**.
- 65 Jansson, Anna, född 17/12 1907 i Enviken; gift med Johan⁶⁶³ – **Hopei**.
- 66 Jansson, Maria, född 5/11 1895 i Viker – **Hopei, Chengtu**.
- 67 Jansson, Tekla, född 1/4 1894 i Husby, Dalarnas län – **Hopei**.
- 68 Johansson, Einar, född 10/10 1894 i Adelöv – **Yunnan**.
- 69 Johansson, Frida, född Magnusson 14/6 1892 i Anderslöv; gift med Einar 23/3 1927; avled 18/1 1928 i Kina – **Yunnan**.
- 70 Johansson, Anna, född Öberg 9/3 1905 i Själevad; gift med Einar 2/9 1933 – **Yunnan**.
- 71 Johansson, Lena, född 2/6 1913 i Kortedala – **Västra Mongolfältet**.
- 72 Johansson, Margareta, född 30/10 1907 i Torhamn – **Yunnan**.
- 73 Johansson (senare Jörneman), Brita, född 13/3 1905 i Göteborg – Inre Mongoliet, **Hopei**.
- 74* Johnson, Adolf, född 12/2 1875 i Arvika; emigrerade 1891 till USA; avled 1933 i Sverige – **Hopei**.
- 75* Johnson, Linda, 7/5 1882 i Finland (Åland); utvandrade som ung till USA; gift 31/12 1908 i Kina med Adolf; avled 30/10 1946 i Kina – **Hopei**.
- 76 Jonsson, Siri, född 30/3 1909 i Ölmstad; avled 7/10 1941 i Kina – **Yunnan**.
- 77 Karlsson, Einar, född 14/10 1895 i Dörby – **Yunnan**.
- 78 Karlsson, Cecilia (»Cela«), född Wahlsten 5/9 1898 i Oppeby; gift med Einar 19/1 1930 – **Yunnan**.

---

⁶⁶³ Anna gifte om sig 10/8 1951 med Ernst Eugen Rudin, född 1897. Makarna bosatte sig i Svärdsjö.

- 79 Kopp, Thorsten, född 30/9 1914 i Gärdhem – **Yunnan**.
- 80 Kopp, Solveig, född Wilson 30/12 1914 i Tidaholm; gift med Thorsten 30/4 1943 – **Yunnan**.
- 81 Landberg, Ester, född 18/11 1900 i Grebo – **Yunnan**.
- 82 Landin, David, född 25/4 1882 i Göteborg; avled 19/9 1945 i Kina – **Hopei**.
- 83 Landin, Karin, född Otterdahl 21/5 1889 i Solna; gift med David omkring 1920; omgift med Paul Ongman – **Hopei**.
- 84 Larson, Anna, född Larsson 13/4 1887 i Finja; Anna arbetade på samma missionsstationer som Nelly Olson (nr 111) – **Hopei**.
- 85 Larsson, Astrid, avled 9/2 1929 i Kina och var då trolovad med Henry Axelsson (nr 13) – **Hopei**.
- 86 Larsson, Hanna, född 5/9 1909 i Lyrestad – **Västra Mongolfältet**.
- 87 Leander, August, född 16/7 1879 i Bo; avled 23/11 1943 i Kina – **Shantung, Hopei**.
- 88 Leander, Anna, född 29/11 1873 i Alsen; gift med August – **Shantung, Hopei**.
- 89 Leffler, David, född 7/7 1887 i Stockholm – **Yunnan**.
- 90 Leffler, Gerda, född Grahl 26/10 1891 i Dals-Ed; gift med David 15/3 1926; avled 22/3 1927 i Kina – **Yunnan**.
- 91 Leffler, Judit, född Lindblom 23/2 1897 i Östra Hoby; gift med David 1/1 1929 – **Yunnan**.
- 92 Lidman, Ulla, född 20/11 1910 i Stockholm; gift med Anders Frostensson 26/10 1941 – **Hopei, Östra Mongolfältet**.
- 93 Lindholm, Ingegerd, född 27/11 1914 i Helsingborg – **Chengtu**.
- 94 Lindqvist, Elsa, född 9/6 1903 i Tidaholm – **Yunnan**.
- 95 Linnskog, Ester, född 5/10 1911 i Kumla; avled 29/2 1944 i Kina – **Västra Mongolfältet**.
- 96* Lundberg, Anna, kom till Kina från USA; avled 1929 i Kina – **Hopei**.

- 97* Lundgren, Gustav, född 5/1 1887; emigrerade till USA och kom därifrån till Kina – **Hopei**.
- 98* Lundgren, Ellen, född Karlsson 30/12 1881; emigrerade till USA och kom därifrån till Kina; gift med Gustav – **Hopei**.
- 99 McLean, Karin, född år 1906 i Kina – **Yunnan**.
- 100* Melander, Helen, amerikansk medborgare, fick sitt underhåll från »Pingstmissionen i Chicago«; Helen var systerdotter till Maria Jansson (nr 66), de arbetade tillsammans; gift våren 1948 med HF:s missionär Sven Svensson – **Hopei**.
- 101 Nelson, Alfred, född 24/7 1887 i Vinslöv – **Shantung, Hopei, Chengtu**.
- 102 Nelson, Kristina, född Edman 26/1 1891 i Vibyggerå, gift med Alfred 3/11 1934 – **Shantung, Hopei, Chengtu**.
- 103 Newman, Erjen, född 27/12 1910 i Osby – **Västra Mongolfältet**.
- 104 Newman, Olga, född Sundberg 16/5 1908 i Arvidsjaur; gift med Erjen 8/10 1941 – **Västra Mongolfältet**.
- 105 Nilsson, Adolf, född 19/4 1913 i Everöd – **Shantung, Hopei**.
- 106 Nilsson, Karin, född Landervik 24/4 1908 i Vetlanda; gift med Adolf 23/10 1949 – **Hopei, Chengtu**.
- 107 Nilsson, Marta, född 27/5 1894 i Högsby – **Hopei**.
- 108 Nordgren, Elsa, född 28/10 1890 i Halmstad – **Hopei**.
- 109 Nordmark, Arne, född 1913 – **Västra Mongolfältet, Tibet**.
- 110 Nordmark, Alice; född 1/2 1910 i Helgum; gift med Arne – **Tibet**.
- 111 Olson, Nelly, född Pernilla Olsdotter 13/5 1877 i Hästveda; Nelly arbetade på samma missionsstationer som Anna Larson (nr 84); avled 6/12 1940 i Peking – **Hopei**.
- 112 Persson, Bertha, född 19/1 1885 i Göteborg – **Hopei**.
- 113 Persson, Märta, född 24/4 1923 i Falköping – **Yunnan**.
- 114* Samuelson, Hulda, född Samuelsson 1878 i Ulrika; emigrerade i unga år till USA; Hulda arbetade tillsammans med Selma Ericson (nr 42) – **Yunnan**.

- 115 Sandström, Albert, född 19/12 1890 i Åsnäset – **Hopei**.
- 116 Sandström, Linnea, född Andersson 18/12 1897 i Ekeby, gift med Albert; avled 29/12 1935 – **Hopei**.
- 117 Sandström, Olivia född Andersson 27/2 1894 i Örebro; gift med Albert 1936 eller 1937 – **Hopei**.
- 118 Schultz, Ellen, född 18/6 1899 i Stockholm – **Yunnan**.
- 119 Schwartz, Sten, född 13/11 1908 i Linderås – **Yunnan**.
- 120 Schwartz, Maj, född Clementson 27/9 1917 i Stockholm; gift med Sten 18/9 1943 – **Yunnan**
- 121 Sjöberg, Elsa, född 30/5 1917 i Anundsjö – **Västra Mongolfältet**.
- 122 Sjöberg, Klara, född 27/12 1903 i Junsele – **Västra Mongolfältet**.
- 123 Spira, Carl, född 5/4 1889 i Eringsboda – **Hopei**.
- 124 Spira, Anna, född Rosenius 23/8 1877 i Lund; gift med Carl 1914; avled 4/11 1934 – **Hopei**.
- 125 Spira, Ruth, född Westin 21/8 1890, gift med Carl 29/11 1935 – **Hopei**.
- 126 Svensson, Edith, född 2/4 1899 i Asby – **Yunnan**.
- 127 Svensson, Åke, född 29/11 1917 i Förslöv – **Tibet**.
- 128 Svensson, Linnea, född Johansson 6/12 1913 i Gustav Adolf; gift med Åke – **Tibet**.
- 129 Trägårdh, Gertrud, född 9/1 1918 i Marieholm – **Hopei**.
- 130 Zakrison, Zakris, född 20/2 1891 i Ström – **Yunnan**.
- 131 Zakrison, Anna, född Svensson 14/12 1894 i Skanör; gift med Zakris 1/5 1922 – **Yunnan**.
- 132 Zetterqvist, Haldis Teresia, född 30/9 1899 i Grava; lämnade Kina 1935; gift med Oskar Milian Molander 2/5 1942 – **Hopei**.
- 133 Åberg, Ingrid, född 19/7 1912 i Stockholm; avled 19/10 1947 i Kina – **Yunnan**.

Bilaga 2. Transkription av kinesiska tecken

Transkriptionen av kinesiska tecken utgör alltid ett problem för västerlänningen. Ett flertal system har använts. I missionärsbrev och tidningsartiklar används oftast en modifierad version av den välkända *Wade-Giles-transkriptionen*. De geografiska namn som förekommer i uppsatsen har här också nedtecknats i *Pinyin* det vill säga med det transkriptionssystem som nu används i Kina. I de fall namn ändrats har det namn som idag (1992) finns på kinesiska kartor angivits i kolumn tre.

Wade-Giles	Pinyin	Nytt namn (Pinyin)
Alushih		Lushi
Changpei		Zhangbei
Changping		Changping
Chaochow		Zhaoxian
Chekiang		Zhejiang
Chengting		Zhengding
Chengtu	Chengdu	
Chohsien		Zhuoxian
Chungking		Chongqing
Hankow	Wuhan	
Hopei	Hebei	
Hupei	Hubei	
Inre Mongoliet		Nei Monggol
Kalgan	Zhangjiakou	
Kansu	Gansu	
Küyang	Quyang	
Lianghsiang		Liangxiang
Luancheng		Luancheng
Lungping	Longping	
Neikiu	Neiqiu	
Ningsia	Ningxia	

Ningtsin	Ningjin	
Paoshan	Baoshan	
Paoting B	aoding	
Peking	Beijing	
Shanghai	Shanghai	
Shantung	Shandong	
Shansi	Shanxi	
Shensi	Shaanxi	
Shihtien	Shidian	
Shimen		Shijiazhuang
Shunning		Fengqing
Singtang		Xingtang
Sinlo		Xinle
Szechwan	Sichuan	
Taiyuan		Taiyuan
Talungchuan		Longchuan
Tatung	Datong	
Tengyueh		Tengchong
Tingchow		Dingxian
Tingsing		Dingxing
Tibet	Xizang	
Tsinan	Jinan	
Tsingtao	Qingdao	
Wangiefu	Wangyefu	
Yangtse-kiang		Changjiang
Yunnan	Yunnan	
Yunnanfu	Kunming	

Bilaga 3. Trons Triumf maj 1932

De tre första sidorna ur *Trons Triumf*, maj 1932, utgiven av David Landin.

IMPORTANT NOTICE

A. At the last N. China Pentecostal Fellowship Conference it was resolved to exclude all business from the Conference. Consequently the Publishing Business has been turned over to become a private enterprise. At a meeting of the Publ. Comitée March 12. 1932 the following resolution was passed: Inasmuch as "The Triumphs of Faith" Bulletin ceases to be published by the Publ. Office under the auspices of the N. China Pentecostal Missionary Conference after January issue 1932, and inasmuch as Mr. Landin has been officially approached to carry on this important phase of work and has kindly consented to continue to publish said periodical resuming full responsibility for same, it was resolved: That the "Triumphs of Faith" mailing list be turned over to Mr. Landin as a private enterprise.

Upon the request of Mr. Landin it was decided to grant him the privilege of using the name "North China Pentecostal Publishing Office" for the enterprise he has now taken over.

B. The following new books in Chinese will be ready for distribution and sale in June. Be sure to place your order before going to your summervacation.

1. *Supplement to the Hymnbook*; containing the music to 63 songs with Chinese text. Price per copy 40 cts., postage included. For five or more copies used at your own station 10% reduction will be given.

2. *Baptism of the Holy Ghost*, by David Landin. This tract has been published upon request from several places. It is a revised and in some part enlarged issue of the articles in the "Triumphs of Faith," and contains about 30 pages. For single copies the price will be 3 cts...postage included, for 50 or more copies 20% reduction will be given. No doubt this tract will be of great help for Christians seeking for light upon this important matter.

.....
I hereby order:

.....cop.....of Supplement to the Music book

and

.....copies of the tract: Baptism of the Holy Ghost.

and enclose.....

Name .....

Address .....

THE BODY OF CHRIST AND THE BAPTISM (Cont.)

Paul speaking concerning the church likens her to ONE body, the body of Christ, for he says: "And hath put all things under his feet, and gave Him to be the Head over all things to THE CHURCH which is HIS BODY". (Eph. 1: 22, 23). Furthermore as our bodies individually are the temples of the Holy Ghost (I Cor. 6: 19) even so the church, which as THE BODY of Christ is comprised of Gentile and Jewish believers collectively, is likened by Paul to ONE building, e.g. THE TEMPLE of God. (I Cor. 3:16, Eph. 2:21, 22). Paul, again, pictures the church as THE WIFE of Christ, "for the husband is the head of THE WIFE", he says, "even as Christ is the Head of the church"..... "Husbands love your wives, even as Christ loved (past tense pointing to the CROSS, when the Spirit formed the church) the church." (Eph.5:25). This proves conclusively that the terms "Body of Christ", "Wife of the Lamb", "Temple of God" are synonymous and refer to one and the same thing, e.g. to THE CHURCH. The church, which is the body of Christ, the temple of God, and the lamb's wife, was formed THRU THE CROSS, a fact; which has been previously pointed out by referring to Ephesians 2:14-16. This we asserted in answer to the pertinent question: "When were all believers whether Jews or Gentiles, baptized or immersed by the Spirit into one body e.g. the body of Christ?" Again we repeat: It took place on the cross. This thought is beautifully brought out and portrayed in typology. In Genesis we read how God caused a deep sleep to fall upon Adam and while he slept he formed the wife of Adam out of a rib, which he had taken from his side. When the woman was presented to Adam, he exclaimed: "this is now bone of my bones and flesh of my flesh". This refreshing and instructive narrative ends with these momentous words: "Therefore shall a man leave his father and mother and cleave unto his Wife and they shall be One

flesh". (—or one Body), (Gen. 2:21-24, cp. 1Cor. 6:16, 17). First we may note that God caused Adam to fall asleep. Sleep is a picture of death. When Jesus referred to Lazarus, who had died, he said: "Our friend Lazarus sleepeth". When the second Adam fell "asleep" in God at the cross and lie three days and three nights in the deep sleep of death, God by his Spirit formed the Church, which was to become the Lamb's wife. The lamb had to be slain, yet no "bone" was broken, for John informs us the soldiers did not break his leg, but pierced his side, from whence came blood and water. In order to create a new creation, a wife for the first Adam, his side had to be opened. In bringing into existence the Church, the new Creation, the second Adam's side was opened, thus gushing forth that crimson stream whereby we have been purchased as Christ's eternal inheritance. Even as God has made of ONE blood—(The blood of the first Adam)—all nations of men (Acts 17:26) so he has made now all of us who believe whether Jews or Gentiles ONE blood, e.g. the blood of the second Adam, for the Lamb's wife may rightly sing this song unto the Lamb, who is her husband: "For thou wast slain and hast redeemed us to God by THY BLOOD out of every kindred, and tongue, and people, and nation". (Rev.5:8,9). When Adam was asleep, God only created ONE woman. There is only ONE mystical body of Christ, ONE church of God, ONE wife of the Lamb, ONE temple of God. Out of the rib of the first Adam God made or formed the woman. A more correct translation of the word "made" should have rendered it "buildded". So here in typical garb we have a building not made with hands - yea a temple of God. According to scriptural analogy this temple of God, which is the Church of God, was built by God thru the Spirit during the three days of (death) sleep of the second Adam, even Jesus, who said: "Destroy this temple and in three days I will raise it up". To which the astonished Jews replied: "Forty-six years was this temple in building, and wilt thou rear it up in three days?" But he spoke this-

as we know-of THE TEMPIE of HIS BODY. (Jn.2:19-21). Upon awakening the first Adam gazed with joy and satisfaction upon the finished work: a beautiful wife newly created by God for him and exclaims: "This is now bone of my bones and flesh of my flesh." This is a great mystery: Christ and the Church, the Lamb and his Wife. The second Adam awakening out of the sleep of death on the resurrection morning saw of the travail of his soul and was satisfied. This was the joy that was set before him. The Church is the finished work of God in Christ. Christ, who being, Abraham's seed and born under the law was a Jew, and represented the Jews, was figuratively speaking the good olive tree. At Calvary's cross the great incision was made by the sharp instrument of the soldiers into the side of this good olive tree (type of the Jews with Christ as their representative) and there the branches of the wild olive tree (type of tee Gentiles) were grafted in and joined to the true olive tree, making of twain (Jew and Gentile) ONE tree. Christ thru the cross has made of twain ONE new man, "for these", saith he, "shall be one flesh," This is the finished work of God, for "what God hast joined (past tense-pointing to the cross) together, let no man put asunder." (Mt. 19:6).

B. T. Bard.

(To be Concluded in next issue.)

聖靈的恩賜

藍道生

恩賜的種類

一，智慧的言語。保羅在哥林多前書十二章八至十一節，述說恩賜的種類，先提智慧的言語和知識的言語，無非是他以這二種恩賜較比別的恩賜是更應當羨慕的，所以也勸勉信徒切慕追求。但要說明這二種恩賜的性質，實非容易。以下不過略略的解說：

(甲)性質。有人以為智慧的言語，是由於先天所具的天才，被聖靈分別為聖用以奉奉神的智慧。這樣說法好像將天才的榮耀歸於神，並且承認這自然所有的智慧，最高尚的用處就是奉奉神，其實仍不合乎聖經論聖靈恩賜的本意。因為這二種恩賜包括在「聖靈」所賜的恩賜和在耶穌所應許門徒因聖靈降臨在他們身上要得的恩賜之內，所以這恩賜是因為領受聖靈纔能得着的，不是自然而有的，乃是超乎自然而得的。在哥林多前書十二章八至十一節，証明這恩賜為聖靈顯現的憑據。因為說：「這人蒙聖靈賜給他智慧的言語，那人也蒙這位聖靈賜他智慧的言語：這一切都是這位聖靈運行的」。

自古以來，一個沒有重生的人，自然也能有很高的知識和智慧，如哲學家科學家。但在哥林多前書十二章所論到的，明明是指信徒聖靈的智慧而說的。雖然這寶具放在粗劣的瓦器內，還表明是神因特別緣故所賜的恩。這恩賜也証明神與信徒同在。這恩賜大概是啓示的靈所賜的，在哥林多前書一二章中保羅已說明這意思，在這兩章內說明人的智慧和神的智慧的分別。保羅所注重的，就是他講道的時候，

Bilaga 4. Registrering av tomtmark

Missionsstationen i Sinlo. Gåvobrev och registrering av förvärvet. Av layoutskäl visas gåvobrevet först.

Gåvobrev.

Härmed öfverlåter jag den i mitt namn i Svenska konsulatet i Shanghai inregistrerade Missionstationens belägen i staden Sin-Lo-Hien, Chihli-provinen, norra Kina till Svenska Fris Missionen, Stockholm, Sverige på följande villkor:

1. Att byggnaderna ifråga användas för det ändamål de äro byggda och förvärfas av i stationsarbetande Svenska Fris Missionen tillhörande missionärer.
2. Att Svenska Fris Missionen frångår sina nuvarande principer samt upphöra att vara en Svenska fris församlingens enda gemensamma forum för öfriga missioner, förbehållas de missionärer, som arbeta a studio men och have arbetat där minst fyra år, retten, att i samråd med sina respektive församlingar besluta om sin stations vidare ägande rätt.

Grönby, Hällingared

den 19 juni 1925.

Gustaf Simonson Lundgren

Såsom representant för Svenska Fris Missionen utståf vi missionsstationen i Sin-Lo-Hien i ovanstående villkor.

A. P. Franklin

A. Larson

Bevitnas
hänförens

E. O. Blomberg

SVENSKA
GENERALKONSULATET
I KINA

Utdrag ur Kungl. Svenska Generalkonsulatets i Shanghai fastig-
hetsprotokoll § 101:

Den 18 juni 1922.

S.D. Med begäran om deras intagande i generalkonsulatets proto-
kollsbok i hans eget och missionär Gustaf Samuel Lundgrens namn
hade missionären Adolf Johannesson med allmänna posten till un-
dertecknad, t.f. Generalkonsul, insänt ett på kinesiska språket
avfattat köpekontrakt och en på samma språk avfattad lagfarts-
handling, under no. Mai 1056, utfärdad av finansdepartementet i
provinsen Chihli den tionde dagen av femte månaden av tionde
året av kinesiska republiken (10 maj 1921), av vilka handlingar
framgick, att Evangelii lokal (Fu Yin T'ang 福音堂) av
Liang Lo Ya och Wong Ping Chen den 26 dagen av den tredje måna-
den av det tionde året av kinesiska republiken (3 maj 1921) i
närvaro av Chen Kwan såsom officiellt köpevittne mot en köpe-
skilling av 774.500 "large cash" tillhandlat sig tvenne styc-
ken land, det ena med en ytvidd av 7 mow 6 fun 5 li, det and-
ra med en ytvidd av 5 fun, belägna i Tung Kwan Wei, mellersta
distriktet, Sin Lo Hsien, av vilka stycken land det större i
öster begränsades av Mo's land, i söder av Sang's land i väs-
ter av vägen och i norr av gränsen mellan de två landstyckena
samt det mindre i öster begränsades av Liang's land, i söder
av vägen, i väster av Sang's land och i norr av gränsen mellan
de två landstyckena.

Det skulle vidare i protokollet antecknas, att på
grund av oläsligt tryck i den ursprungliga köpehandlingen
denna nya handling utfärdas i förening med den ursprungliga
och försedd med distriktets sigill ävensom att skatten utgjorde
femticettusen etthundra och sjutton "large cash".

Och resolverades, att de ingivna handlingarna skulle

(avskrift och översättning förvaras i generalkonsulatets arkiv och be-
vis därom meddelas genom utdrag ur protokollet.

(undert.) Evert Akerhielm.

Lätt utdraget betygar:

Akerhielm

No. 3317.

Argift: 10 kronor.

Jämlikt anmälan, intagen i fastighetsprotokollet för den 12
mars 1926, § 13³, hava de här ovan omförmilda två jordstyck-
en under äganderätt övergått till "Den fria svenska missio-
nen, vars postadress är Stockholm 3.

Bilaga 5. Lista på Svenska pingstmissionens fastigheter i Kina

1. Diverse kontrakt samt ritning för lokalen i Chohsien.
2. Arrendekontrakt gällande semesterorten Yaolingshan.
3. Diverse kontrakt och inventeringslista, Yaolingshan.
4. Köpekontrakt, Küyang.
5. Fotografiska glasnegativ av kontrakten, Küyang.
6. Köpekontrakt, Ningtsin.
7. Köpekontrakt, Changping.
8. Fotografier samt glasnegativ från köpekontrakt, Changping.
Innehållsförteckning av diverse kontrakt på engelska.
9. Köpekontrakt, Sinlo (det äldsta från 1921). Utdrag på svenska ur köpekontrakt inlämnat till svenska generalkonsuln, Shanghai.
10. Ersättningsanspråk för förlorad egendom och lösöre under japansk-kinesiska kriget.⁶⁶⁴

---

⁶⁶⁴ Filk-ma.

Bilaga 6. Sinlo-konferensen

Meddelande från konferensen i Sin-lo-Hsien maj 1929.⁶⁶⁵

Måndagen den 14 maj var för alla, som deltog i konferensen i Sin-lo-Hsien, en underbar dag. Fjorton svenska missionärer voro samlade. Jesus mötte våra hjärtan, och den Helige Ande talade till oss mäktigt, då vi i stillhet rådgjorde inför Herren om missionens angelägenheter.

I.

Det första samtalsämnet gällde, huru vi bäst skulle ordna missionsarbetet på fältet, och följande två punkter blevo särskilt framhållna.

Då vi av Herren blivit placerade såsom arbetare i Hans vingård på samma fält, kräver läget, att vi i kärlek och samförstånd rådgöra med varandra och ordna arbetet på fältet i sin helhet såväl som detaljerna på varje missionsstation. Ävenså böra vi under detta stå i intimt samarbete med de församlingar, som underhålla oss, och tillsammans med dem söka Guds ledning. Ingenting kan ersätta det böne- och offersinne, som därigenom vinnes.

Arbetet på missionsstationerna bör uppdelas i samförstånd med kamraterna, så att den enskilda missionärens uppgift och ansvar därigenom underlättas.

II.

Den andra frågan, som upptogs till behandling, var öppnandet av nya stationer. Konferensens deltagare understödde varmt tanken på att syskonen Eriksson och syskonen Sandströms skulle upptaga arbete på nya platser.

Man ansåg, att Chao Chow- och Lung Ping-distrikten borde upptagas innan arbete påbörjas i Tang Shan. I Chao Chow ha systrarna Nelly

---

⁶⁶⁵ Artikel i *Evangelii Härold* den 27 juni 1929, s. 408.

Olson och Anna Larson begynt arbete men ansågo sig ej kunna fortsätta, eftersom platsen ligger alltför avlägset för dem och deras tid och krafter äro begränsade. Det beslöts, att lokalen där skulle behållas åtminstone till hösten, i hopp om att Gud lägger denna plats på någons hjärta, och att hyran för de kommande sex månaderna, kronor 50:–, skulle betalas ur den allmänna kassan.

Vidare framhölls, att även Ning Chin är ett distrikt, som med sina 400.000 innevånare väntar på arbetare.

Vid tanke på de stora områden på vårt fält, som ännu äro obearbetade – omkring två och en halv million människor beräknas vara utan evangelium på platser, ännu ej upptagna av missionsarbetare – ville konferensdeltagarna vädja till Guds fria folk i Sverige om förbön, att Herren måtte sända flera arbetare och att ännu större offer måtte givas för utvidgande av arbetet.

III.

»De infödda medarbetarnas ställning till missionärerna« var nästa samtalsämne. Det trycktes på att den infödde medarbetaren borde vara församlingens tjänare och ej missionärens, men det beklagades dock, att de infödda troende, på grund av att arbetet är så nytt, ännu icke i stort sett äro mogna för att taga så mycket av plikt och ansvar i denna sak, som önskligt vore.

Varje missionsstation borde ha en särskild evangelistkassa, oavsett missionärernas antal.

Evangelisterna på de olika fälten borde ha ungefär lika lön, så att svårigheter därigenom undvekos.

Alla understödde varmt förslaget om en evangelistkassa hemma i Sverige, till vilken medel kunde sändas av dem, som ej ha någon viss arbetare på fältet. Missionärerna böra också, så långt det är möjligt, stå i skriftlig förbindelse med dem, som underhålla fast anställda kinesiska arbetare.

IV.

Frågan om ordnandet med skola för missionärernas barn blev också något vidrörd, och man enades om att bedja Gud sända någon, som finge taga detta arbete som sitt kall. För närvarande skulle man försöka ordna skolan i samband med den påtänkta bibelskolan och dess lärare.

V.

Alla missionärerna uttryckte sin stora tacksamhet för de hungersnödmedel, som ställts till deras förfogande, och ville hembära alla, som offrat, sitt hjärtliga tack. En stor del av dessa medel äro redan förbrukade, och missionärerna ville söka Guds ledning för att rätt använda det, som ännu återstod.

Som det visat sig, att föga andligt resultat vinnes genom att utdela medlen gratis, och då ju hungersnöden icke berört vårt fält i så stor utsträckning som andra platser, beslöts att, enligt en del givares önskingar, taga hänsyn till den andliga nöden och om möjligt använda de medel, som ännu finnas kvar, till uppförandet av missionsstationer och möjligen även för bibelskolan, och skulle då i den mån, det var möjligt, hungrande arbetslösa bereda arbetstillfälle.

*

Ställningen i landet sedan förra våren har varit lugn och fridfull, och vi hoppas och bedja, att detta skall bli fallet även det kommande året. Gud har underbart välsignat arbetet under denna tid, men ännu större segrar och ännu större resultat väntas i den kommande tiden. Gud hör bön, och Gud förmår! Tack och lov!

På uppdrag:

Henry Axelsson
sekreterare.

Bilaga 7. Brev från Anna Larson till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm

Luan Cheng Hsien den 4 Jan. 1938

Käre Broder Ongman Guds Frid.

Ett av Herren Rikt Välsignat Nytt År. Hjärtligt
taok för allt i det gångna.

Vill nu först få framföra mitt hjärtliga taok för de
sista penningarna 44-15-7 som tillsammans med Broder Spiras telegrafes
rats ut till Svenska Ministern i Shanghai. Har fått medelse om att dessa
penningar äro i Cheng Ting Fu, är ju då det samma som jag redan motagit
dem. O, vad Gud är god. Taok kära Vänner för eder omsorg och förbön.

Ja nog har det varit en prövningens tid sådan vi aldrig upplevat för-
ut, men Guds ord har blivit vår fasta klippa. Och då det sett näst hotan-
de ut har Gud talt direkt, uppmantrande och tröstande ord. Glömmer aldrig
en dag jag riktigt skakade av rädsla, kände ansvar för alla dem som bodde
här inne (över 100) Missionstationen och oss själva för alla de troende
Under det jag ropade till Gud i min nöd kom Gud så nära och gav mig på
nytt lövten om sin bevarande makt hur Han själv ville vara med och leda
allt till en god utgång. Rädslan försvann och jag fick nåd att som Broder
Ekberg sjunger "Gömma mig i klippan och ha ro," fast det stormat många gång
er sedan. Då broder Hill var hit sade han jag tycker det är synd om er
systrar att stå i allt det här. Ja inte har det varit lätt men när vi för
stod det var Guds vilja ~~xx~~ att stanna var vi förvissade om han ville ~~hjä~~
hjälpa och det har Han även gjort på ett underbart sätt. När vi talar om
det ^{.....} säger vi det är ett Guds under hur vi blev bevarade. Och missions-
stationen. Våra två evangelister har mistat sina cyklar men med Guds hjä
skall de väl få andra igen. Två Evangelister är nu gått ut till vår ut-

post för att ord^{na} så vi igen kan ha möten där. De hus vi hyrt äro sparade men husvärdens är bränt två av våra troende flick också sätta livet till. Folket i byn har varit borta länge men nu har de kommit till baka och vi hoppas att börja med några dagars möten, för att samla de troende i byarna runt där, omkring Guds ord.

Efter förhållanden har vi haft en god Jul och mycket folk, det var en stor glädje att se lokalen fylld till trängsel, och alla de strålande ansikten tänk att vi kunde samlas, hungriga och motagliga för Guds ord var de som aldrig förr. Det var ej svårt för broder Huang från Lung Ping som kommit riktigt av Gud skickad till att hjälpa oss med Julmöten.

Söndagen förut hade vi lagt fram som bönesämne att Gud måtte öppna en väg så vi snart kunde ha stormöte och nu förstod vi tiden var inne, då vi frågade församlingen om de ville ha tre dagars möten blev de alla glada och tacksamma att bönesvar kom så snart. Gud välsignade oss underbart. En broder lade 10 dollars i kolekten för Gud bevarat hans hem. Vår ena Bibelkvinna fast fattig ~~kom~~ kom med 5 dollars detta var ett löfte om Gud bevarade Missionsstationen.

Vi hade flera dagar och nätter hört rövarne men Nyårsafton och natten förut var de alldeles in på ~~här~~ rövade ett stenkast härifrån. De lossade omkring 100 skott som jag satt i mörkret och hörde på, slog klockan 12, Ett nytt år gode Gud vad monne det bär i sitt sköte. Gott att ha Guds löfte " intet ont skall skada eder"

Får jag här igenom frambära en hälsning och ett tack till Förlaget Filadelfia. Vi har just motaget paketet vilket är lyshet, då man ej fått någon post på så länge vi har läst en hel del redan. Fast här är proligt har vi ändå gått ut en del. Skall just nu ut på ett sjukbesök

Får sluta med många kära hälsningar från tillg.

Anna Larsson.

P.S. är tacksam för att få redovisningar, så jag kan skriva till de vännerna som sänd penningar D.S.

Anna har använt en skrivmaskin. Sannolikt var hon inte van att skriva på maskin, vilket kan förklara att det ibland har blivit fel.

Bilaga 8. Brev från Henry Axelsson till Filadelfiaförsamlingen i Stockholm

Sin Lo Hsien, den 15 april 1934.

Käre Broder Ongman!

Guds Frid!

Innerligt tack för brev med inneliggande checkar, ett mottaget i förrgår och ett för några veckor sedan! Som jag har en liten stund ledig i e. m. vill jag taga tillfället i akt och sända en hälsning med det samma, så att det inte dröjer så länge som det gjorde förra gången.

Det gläder oss så innerligt att höra om hur Gud verkar bland Eder där hemma, och intressant var det att läsa om broder Pethrus födelsedag. Huru gärna skulle man inte velat vara med "på ett hörn" den dagen! Ibland får man en väldig längtan efter ett svenskt pingstmöte, trots att vi ha härliga möten och verkliga pingstmöten, här ute. Det är en kraftig andlig mat, som serveras hemma, vilken man ju inte får så mycket av här ute – de flesta av de infödda troende äro ju på barnastadiet.

När jag skrev sist, var jag rätt så nedbruten, men Herren har underbart styrkt mig igen, så nu är jag i full verksamhet som förut. Pris ske Gud! Det är underbart att få gå till Gud med allt! Halleluja! – Nu för tillfället är vår lille son, Stig, väldigt förkyld, och han är också mitt uppe i tandsprickningen, men vi har behandlat honom enligt Guds ord, och vi tro att Jesus har gripit. Tack och lov!

Sista veckan i mars hade vi dopklass och stormöte här, och vi fingo på ett underbart sätt se Herrens närvaro. Som hjälp sände Herren en infödd pastor Chang från Wei Hsien. Han stannade hos oss ett par veckor, så han hjälpte också till med större möten på ett par av våra utstationer.

Kapellet var som vanligt vid stormötena det sista året alldeles fullsatt och ändå komma nu endast ett fåtal från utposterna med, ty vi ordna med större möten där också. – På söndagen var det så fullpackat det kunde bliva, och ändå fingo vi stänga ute ett hundratal, som ville

komma in. Vi kunde endast släppa in troende och trogna mötesbesökare. Som vanligt bland oss den sista tiden var det syndabekännelser, hjärteförkrosselse, glädjebrus, jubelrop och tungotal om vartannat i mötena, och man känner det verkligen som en stor nåd att få vara med om detta i mörka Kina. På lördagskvällen var dopförrättning, då 46 st. följde Jesus i dopets grav. Av dessa voro många redan andedöpta, så det kändes underbart att se dem begrava den gamla människan.

Första veckan i april hade vi stormöte i Chig Tung, och även där var det härligt. Lokalen, som rymmer ungef. 150 personer, var fullpackad, ja, de sade det var över 200 mötesbesökare. De flesta av dem troende som ständigt besöka mötena. Vi har just gjort i ordning dopgrav på den utposten – och den blev förresten inte färdig förrän första mötesdagen, då jag cementade den – och den blev invigd på söndagsmorgonen, då 18 st. följde Jesus i dopets grav. Halleluja! På denna plats ha de troende nu börjat att samla medel för ett större kapell. Tomt var redan skänkt.

Nu under veckan har det varit större möten på två andra utposter tre dagar på varje, men jag har inte haft tillfälle att vara med, då jag måste resa till Peking för en del affärer. Syskonen Lundgren äro ute, och syster Jansson har också varit ute på de flesta mötena. Även dessa möten ha varit mycket väl besökta och välsignade av Herren. I Mu Tsun, där de ha avslutningsmöte i dag, ha de byggt till lokalen, så den rymmer nu omkr. 150 personer.

Nu till veckan ha vi också stormöten på ett par utposter, tre dagar på varje, och sedan resa Gunhild och jag söderut för att hjälpa dem med stormöten och dopförrättningar i Nei Kiu och Ling Ping samt en bibelstudievecka och stormöte i Chao Chow.

Som jag vid flera tillfällen nämnt förut, så göra vi vad vi kunna för att föra de troende in i församlingslivet och ansvaret. Det går inte fort, men det går ändå framåt. Under det gångna året ha de samlat in nära 500 dol. Och dessutom ha de haft ansvaret för stormötena härinne. I förfjöl fingo de troende taga ansvaret för alla löpande utgifter såsom reparationer, kol lyse etc. och i fjol fingo de taga ansvaret för den ekonomiska sidan av stormötena. – I år är det väldigt fattigt, men ännu har det inte minskat i offren. Pris ske Gud!

Ja, det är härligt att få vara med! Pris ske Gud för den härliga frälsning, som vanns på Golgata!

De hjärtligaste hälsningar från oss alla här i Sin Lo!

Din i Jesus förbundne

Henry Axelsson

Bilaga 9. Lewi Pethrus sammanställning av Kina- missionen 1937

Svenska pingstvännernas mission i Kina⁶⁶⁶

Hela världen har dessa dagar sina ögon riktade på fjärran Östern och ser det fruktansvärda japansk-kinesiska kriget allt mer och mer utbreda sig. Och de troende ha särskilt sina tankar riktade på Guds sak och de Herrens vittnen, som kämpa därute och som alla i mer eller mindre grad få lida av krigets följder.

Pingstfolket i Sverige har även sin uppmärksamhet intensivt riktad på sina Kina-missionärer. Det kanske icke är alla, som veta, att svenska pingstförsamlingarna ha 75 missionärer i Kina, av vilka över 50 ha sitt arbetsfält i den norra delen av landet, där kriget nu rasar som värst.

Den som skriver detta är övertygad om att varje församling, som har en missionär därute eller som delvis understöder någon sådan, har gjort honom eller henne till föremål för allvarlig förbön. Här i Stockholm ha vi haft mycken bön för våra vänner i Kina och för missionen där, och vi ha även gjort allt, vad som stått i vår makt, att komma i förbindelse med våra missionärer i norra Kina, vilket i många fall visat sig vara ytterst svårt. Nästan alla ha lämnat sina stationer och begivit sig till platser, som under den varma årstiden ha ett lämpligare klimat än de ordinära uppehållsorterna. Några däremot ha på grund av kriget måst fly till tryggare orter. Vi såväl som andra församlingar i landet ha dock fått ett och annat meddelande från flera av missionärerna, fastan det nu är länge sedan vi hörde något ifrån en del av dem. Hitintills ha dock de underrättelser, vi fått, varit jämförelsevis lugnande. Flera av missionärerna ha måhända förlorat något av sina tillhörigheter och fått genomgå svårigheter, som kunna vara förenade med en dylik flykt. Men, såvitt vi nu veta, äro alla bevarade till livet, vilket är ett stort tacksägelseämne. På många håll äro dock postförbindelserna och även

---

⁶⁶⁶ Artikel i *Evangelii Härold* den 23 september 1937 s. 785–786.

bankförbindelserna avbrutna, och det har visat sig mycket svårt att komma i förbindelse med missionärerna.

För att ge vännerna en överblick av de fria församlingarnas mission i norra Kina just nu, vilja vi meddela läget enligt de senaste under rättelser, som kommit oss till handa.

I provinsen *Hopei* verka i *Peiping* missionärerna Eric och Lydia Hallin, Claes och Hedvig Carlson samt Astrid Onell; i *Changping*, 35 km. nordost om Peiping strax intill järnvägen Peiping–Kalgan, John och Maria Högberg (fru Högberg norska); i *Tinghsing*, omkr. 130 km. västerut från Peiping vid järnvägen Peiping–Hangkow, Tekla Andersson, Marta Nilsson och Hilma Fredriksson; i *Tingchow*, ett stycke längre ned vid sistnämnda järnväg, David och Henny Franzén; i *Sinlo*, 25 km. längre ned vid järnvägen från Tingchow räknat, Gustav och Ellen Lundgren; i *Küyang*, 25 km. från såväl Tingchow som Sinlo västerut från järnvägen, Elin Carlsson och Linda Johnson i *Chengtingfu*, vid järnvägen längre ned, Carl och Ruth Spira (fru Spira underhålles av pingstväänner i U.S.A.); i *Luancheng*, öster om järnvägen längre ned, Anna Larsson; i *Chaochow*, något sydost om Luancheng, Albert och Olivia Sandström; i *Ningsin*, något sydost om Chaochow, Viktor och Sonja Brändström. De tre sistnämnda platserna samt Lungping, som är beläget något söder om Ningsin och Chaochow, ligga alltså öster om järnvägen och på ett avstånd från varandra av 20 à 30 km. Missionsstationen i *Lungping*, något söder om Ningsin och Chaochow, samt missionsstationen i *Neikiu*, vid järnvägen cirka 20 à 30 km. sydväst om Lungping, förestås av fru Elna Halldorf.

Följande missionärer uppehålla sig för närvarande i *Peitailio*, en sommarkurort vid kusten strax intill järnvägen Peiping–Mukden, österut från Peiping: Eric och Lydia Hallin, Tekla Andersson, Hilma Fredriksson, Marta Nilsson, Astrid Onell samt, enligt de sista under rättelser vi erhållit, familjen Claes Carlsson.

I *Yaolingsu*, *Pingting*, västerut från ovannämnda Chengtingfu uppe i bergen i Shansiprovinserna, en sommarstation, dit missionärerna resa under hetaste tiden på sommaren, befinna sig Gustav och Ellen Lundgren, Carl och Ruth Spira samt deras dotter Bojan, Albert och Olivia Sandström samt en liten son, David och Henny Franzén samt ett litet barn, Elna Halldorf, Linda Johnson, Anna Larsson, Elin Carlsson samt kinesflickan Ilin, Viktor och Sonja Brändström.

Syskonen John och Maria Högberg ämnade i sommar begiva sig till *Kalgan*, nordväst om Peiping vid kinesiska muren, emedan fru Högberg väntade ett barn. Då emellertid *Kalgan* blivit intaget av japanerna, är det troligt, att de flytt till *Tatung*, en större stad väster om *Kalgan* i provinsen *Shansi*. I denna sistnämnda stad har Helgelseförbundet mission. Enligt tidningarna har även *Tatung* bombarderats. Vi ha inga som helst underrättelser från Högbergs.

I provinsen *Shantung* arbeta missionärerna August och Anna Leander, vilka närvarande uppehållsort är *Tsingtao*, en hamnstad vid inloppet till *Kiaochow*-bukten, provinsen *Shantung*.

I *Shanghai* äro följande missionärer stationerade: Gustav och Ellen Anderson, vilka ha sitt underhåll från U. S. A., Betty Carlson och Signe Claeson, vilka delvis underhållas av vår församling. Dessa fyra missionärer ha sannolikt flytt till Hongkong. Men ännu föreligga inga underrättelser från någon av dem.

I provinsen *Kansu* verka Albert och Anna Carlsson, som slagit sig ned i *Rongwo*. Egentligen ligger *Rongwo* i den av ett stycke av *Kansu* och ett stycke av Tibet nybildade provinsen *Chinghai*, västerut vettande mot Tibet. Syskonen Carlsson ha för avsikt att på detta sätt nå de tibetaner, som finnas i dessa gränstrakter.

Följande missionärer, som lämnade Sverige efter krigets utbrott, ha, enligt vad vi tro, anlänt till Hongkong den 9 september: Richard och Elna Eriksson, Johan och Anna Jansson, Tekla Jansson samt Hilda Carlström.

Broder Eriksson har uppmanats resa till *Hankow*, en stor stad, belägen ungefär mitt emellan *Kanton* och *Peiping* vid den järnväg, som från norr till söder sammanbinder dessa sistnämnda städer. (Järnvägen fortsätter från *Kanton* till Hongkong.) I *Hankow* skulle Eriksson måhända kunna förmedla penningar via Hongkong upp till missionärerna i norr. Kanske skulle han också kunna börja arbete i *Hankow*, där ingen pingstmission finnes. 1.000:— kronor ha förskotterats av Filadelfiaförsamlingen i Stockholm för »behövande missionärer«, vilka medel få användas, där nöden är som störst. Denna summa förmedlas av Richard Eriksson.

Vi ha velat giva denna redogörelse för att ännu mer väcka vännernas intresse för våra kära syskon, som kämpa därute under dessa svåra förhållanden. I många fall är det besvärligt för dem att komma någonstans, och det värsta av allt är, att det är svårt för oss att få ut pengar till

dem. Vi ha gjort allt, vad vi kunnat, för att få ut medel till våra syskon, särskilt till sådana, som vi tänka oss, äro i stort behov därav. Men vi veta icke, om de kunna komma fram. Den stora svårigheten är, att bankförbindelserna med norra Kina i allmänhet äro avbrutna. Vi ha sänt penningar med en känd privatman, som nyligen rest ut till Kina som svensk kurir, och även sökt att komma i förbindelse med broder Richard Eriksson, om är på väg ut och i dessa dagar landstigit i Hongkong, och uppmanat honom att försöka komma i förbindelse med våra missionärer och överbringa dem penningar för deras behov.

En sak, som vi särskilt vilja lägga på vännernas hjärtan, är, att våra bröder och systrar i Kina behöva mer missionsmedel under dessa tider än under normala förhållanden. Vi ha här från Stockholm sänt pengar även till andra än våra egna missionärer, som vi veta äro i behov av sådana, och vi hoppas, att de skola komma de avsedda missionärerna väl till pass. Under sådana tider kan det uppstå situationer, då missionärernas liv kan bero av om det finns penningar tillräckligt för dem till resor och dylikt. Vi vilja därför på det varmaste vädja till vännerna i landet: Gör allt vad I kunnen för att bistå i detta stycke! Må vännerna i de församlingar, som ha Kina-missionärer, särskilt tänka därpå! Och vad gäller vår församling, mottaga vi tacksamt varje bidrag för detta ändamål. Då det gäller en sådan sak som denna, känna vi oss kunna med stor frimodighet uppmana vännerna att allvarligt tänka härpå såväl i bönen som i fråga om offer. Tänk för övrigt på missionen i sin helhet!

De fria församlingarnas i Sverige mission har under de sista åren växt oerhört. Gud har också på ett underbart sätt välsignat den med stor framgång på hednafälten. Vi prisas Gud för den stora nåden att få vara med i denna betydelsefulla men också krävande uppgift. Medan vi här i vårt land få leva under lyckliga förhållanden och äro skonade från nöd och svårigheter, som våra missionärer få genomgå, låt oss vara trogna på vår post vid trossen.

Bilaga 10. Paul Ongmans sammanställning av Kina- missionen 1940

En liten överblick av läget just nu på de svenska pingstförsamlingarnas missionsfält⁶⁶⁷

I det stora *Kina* ha de svenska pingstförsamlingarna många fält. Vår kartskiss anger tre av dem. Längst i norr ha vi provinsen Chahar. Den är i stor utsträckning befolkad av mongoler. Där äro också flera av den svenska pingstmissionens mongolmissionärer stationerade, nämligen systrarna Malin Blomkvist, Anna Karlsson, Ulla Lidman och Sofia Bergeld. Deras plats heter Chang-pei-hsien. Posten dit går via Kalgan, som står i järnvägsförbindelse med Peking. Syster Lidman skrev i ett brev av den 22 mars:

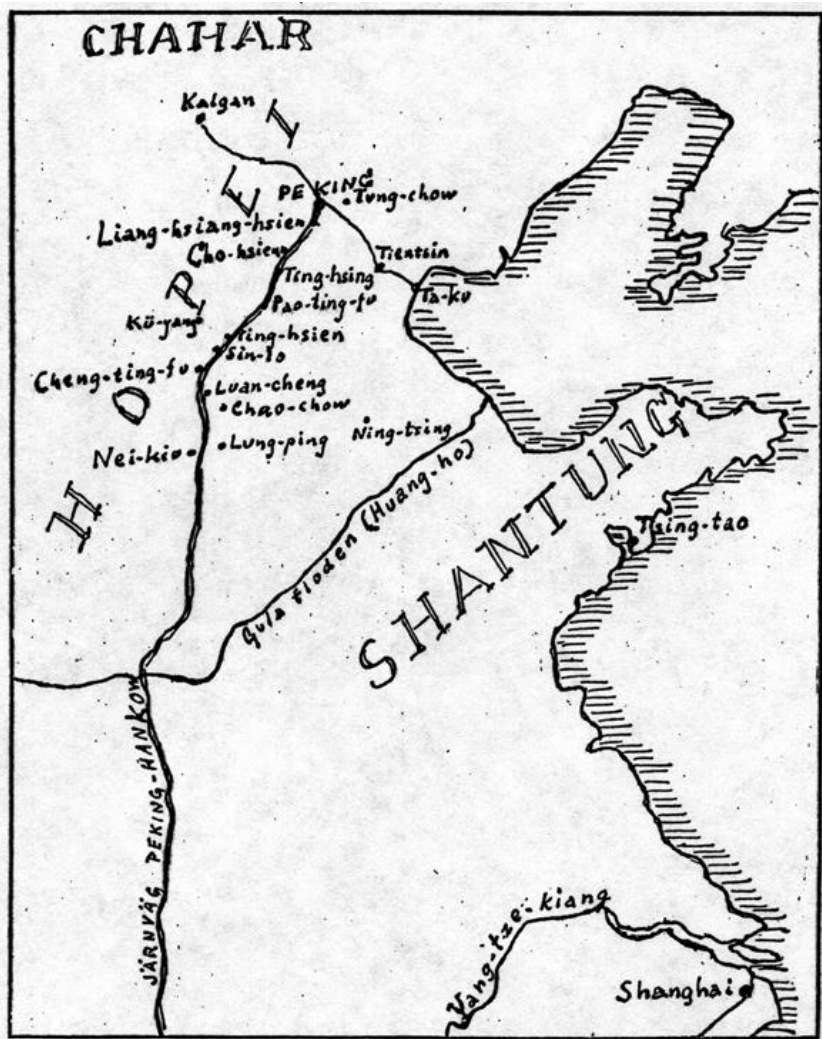
I verksamheten ha vi haft uppmuntran sista tiden, därigenom att våra möten på söndagarna varit väl besökta. Ibland hålla vi på från klockan elva förmiddagen till tre eller halv fyra eftermiddagen i ett enda sträck. Vi sjunga och spela och vittna och bedja. Sista söndagen hade vi omkring 80 mongoler, soldater och skolgossar. Vår lilla matsal fylldes och tömdes och fylldes igen. De sutto så stilla och uppmärksamma. De tyckas förstå en smula nu, att vi ha gudstjänst på förmiddagarna och att de då inte böra dricka te och prata och dundra och klampa ut och in hur som helst.»

Systrarna ha skött den verksamhet, som tillhör en amerikansk pingstmission, under missionärernas vistelse i Amerika. Dessa ha emellertid nu kommit tillbaka, varför systrarna ivrigt längta efter ett eget arbete. Syster Lidman skriver vidare:

Vi hålla på att underhandla på två platser, men om det leder till något resultat, det vet Gud allena. Den ena platsen är en stad omkring 10 svenska mil norrut. Den ligger så lämpligt, alldeles intill den folkrika provinsen östra Teivos, genom vilken vi reste i somras, och inte så långt ifrån västra Teivos heller, dit vi gärna skulle vilja resa och lära känna folket. Den andra platsen är några hus innanför höga murar rätt ute på mongolslätten, också det ganska långt norrut.

---

⁶⁶⁷ Artikel i *Evangelii Härold* den 20/7 1940 s. 486–488.

Kartskiss över våra missionsfält i norra och östra Kina.

Norra Kinas erövrare börja emellertid alltmera begränsa missionernas rörelsefrihet och om systrarna skola uppta nytt arbete, få de säkerligen icke starta någon självständig missionsstation utan endast öppna den som utpost till någon förut befintlig station. De få beräkna, att de inte kunna göra i ordning någon gudstjänstlokal. De hoppas dock kunna ta emot människorna, som de hittills gjort, hemma i bostaden och att sedan få göra resor. Och syster Lidman vädjar till oss: »Bed till Gud, att vi få frihet att resa!»

Långt borta i västra delen av inre Mongoliet verka missionärerna Folke och Greta Boberg, Arne Nordmark, Erjen Newman, Olga Sundberg, Ester Linnskog och Klara Sjöberg. Arbetet bland mongolerna är ytterligt tålmodsprövande och kräver seg uthållighet samt trogen, tålmodig väntan på att Gud skall höra bön och giva växt och skörd efter sådden. Broder Boberg skrev i sitt sista brev av den 15 februari:

Det är nu nyår här. Vi ha därför haft fem dagars väckelsemöten med möten både på för- och eftermiddagen, och vi ämna fortsätta ytterligare fyra dagar. Vi ha haft ovanligt mycket folk, så mycket, att vi ha måst visa många tillbaka, och det har ej hänt ofta här. Det beror emellertid på att alla äro lediga på nyåret. Om arbetare och affärsmän hade ledigt varje söndag, skulle det bliva till en mycket stor välsignelse för Guds verk. Vi ha fått bedja med tre syndare. Söndagen förut fingo vi bedja med en.

I ett föregående brev berättar broder Boberg, huru Herren vid årsskiftet på ett mäktigt sätt verkade bland de troende. Det är ej lätt att få upp dessa stackars människor, som varit så djupt sjunkna i synd, hedendom och skam, på ett högre plan. Det går sakta med helgelseverket. Broder Boberg säger:

Vi hade en liknande besöksetid i februari förra året. Men denna gång tycks verket gå djupare. Vi hade endast ett möte per dag, kunde knappast hinna med mera, ty den övriga delen av dagen användes för uppklarande av olika slags synder. Gud hade mycket att lägga till rätta i deras liv. En man hade för sexton år sedan arbetat på en stor skomakerverkstad. Där hade han tagit en tygbit och skålar m. m. Nu återställde han detta med glädje och bad om förlåtelse. Denne man hade många andra saker att göra upp, och han har varit hos många och bedit om förlåtelse för hat och trätor och har återställt saker, som han tagit.

Broder Boberg nämner fler exempel, men utrymmet tillåter inte flera citat.

I provinsen Hopei, som synes på kartskissen, äro de flesta missionärerna stationerade. I Peking verka vännerna Hallins och Landins. Missionärsparet Spira har också enligt telegram i dagarna anlant till Peking. Strax öster om Peking i Tung-chow (se kartan) verkar syster Elna Halldorf, och ej långt söderut vid den stora huvudjärnvägen från Peking till Hankow ligger en plats, som heter Liang-hsiang-hsien. Systrarna Marta Nilsson och Hilma Fredriksson hade här under förra året hyrt en liten gård i tanke att öppna verksamhet. Det såg också i början så lovande ut, men efter knappt två månader kommo de japanska myndigheterna och stängde lokalen för offentliga möten. Man

har sedan endast kunnat ha enskilda möten i bostaden. Systrarna skriva i ett brev av den 1 april:

Samma svårigheter ha i dagarna mött vännerna Hallins, som arbeta i distriktet norr om oss. Icke heller har Claes Carlsson, så långt vi nu veta, fått löfte att öppna gatukapellet på sin nyköpta missionsstation i Cho-hsien, som ligger $3\frac{1}{2}$ svensk mil härifrån. Så var åtminstone förhållandet, när vi i februari besökte platsen. Som orsak till denna åtgärd anger man, att det är för oroligt i de nämnda trakterna. Det synes, som om det är samma förhållande här som norröver, att det blir mer och mer omöjligt att öppna nya platser.

Strax söder om Cho-hsien vid järnvägen ligger Ting-hsing, där de nämnda systrarna nu arbeta. Åter något söder härom ligger den stora staden Pao-ting-fu. Där hade Tekla Andersson öppnat arbete, innan hon reste hem till Sverige. Vidare ha vi Ting-hsien. Där verka missionsnärsparen Johan Jansson och Rikard Eriksson. Den 22 mars skrev syster Anna Jansson:

Gud har hjälpt oss underbart härute den tid, som gått. Men det är svårt, ja, hart när omöjligt att gå ut i byarna som förr, ty för att få lämna staden och gå till en annan plats måste vi ha särskilt tillstånd. Vi ha dock fått tillåtelse att ha möten i lokalen här i Ting-hsien varje torgdag, som infaller varannan och ibland var tredje dag. Därför ha vi haft många möten hela vintern, och ganska mycket folk har samlats. Några sjuka har Jesus helat sitt namn till pris.

Erikssons verka på sin gamla plats i västra förstaden.

Vännerna Henry Axelsson ha återvänt till sitt förra verksamhetsfält i Sin-lo strax söder om förut nämnda plats. Vi ha inga särskilda underrättelser därifrån. I Ku-yang, ett stycke nordväst om Sin-lo (se kartan) synes verksamheten gå framåt enligt brev från systrarna Linda Johnson och Hilda Karlström. De ha hållit på så gott de kunnat att återställa stationen, som blev fullkomligt förstörd i kriget, och ha nu ett hus färdigt för möteslokal. På en utpost hålla de också på att bygga lokal.

Den missionsstation som förr ägdes av broder Spira i den stora staden Chenting-fu söder om Sin-lo, har överlåtits till broder Ewert Carlsson, som den 7 april skrev om ett besök, som han gjort där:

Det är en mycket god ande bland de troende här. Fastän endast få kunde komma in från utposterna på grund av de förhållanden, som nu råda, kunde lokalen dock icke rymma alla, som besökte mötena. Vid alla fönster och dörrar trängdes åhörarna för att lyssna till evangelium.

Ett stycke sydost från sist nämnda plats och något öster om järnvägen ligger Luan-cheng, där systrarna Nelly Olsson och Anna Larsson äro stationerade. Verksamheten där synes gå härligt framåt trots yttre trångmål. Och i Chao-chow, ännu något mera i sydost, ha vännerna Sandströms stått troget på sin post mitt i svårigheterna. Detsamma är förhållandet med familjen Brännström i Ning-tsing, rätt långt österut från Sandströms plats. På båda dessa platser ha missionärerna fått röna, mycken välsignelse från Gud. Lung-pin, söder om Chao-chow, är numera endast utpost till sistnämnda plats. Men i Nei-kiu, något väster om järnvägen, verka Harald och Astrid Almroth. Den 27 januari skrev broder Almroth: »Gud till ära kunna vi säga, att det begynt ett härligt verk i församlingen här.»

Angående arbetet i Peking göra vi ett särskilt utdrag ur brev från broder Landin. I Tsing-tao, som ligger i provinsen Shantung, bo vännerna Leanders. De ha ett stort arbetsfält inom nämnda provins, men f. ö. reser broder Leander omkring bland olika missioner och håller väckelsemöten. Gud har underbart välsignat dessa missionsresor, som vi också sett av de rapporter, broder Leander haft inne i E. H. I Shanghai, millionstaden i närheten av den stora floden Yang-tze-kiangs mynning, verka missionärsparet Gustav Andersson samt systrarna Signe Claesson och Betty Carlsson. Gud har rikligen välsignat deras arbete och ej minst genom de tillfällen, som beretts dem att nå de av kriget härjade genom de nödhjälpsmedel, som i rikligt mått sänts från Sverige under de senare åren.

Bilaga 11. Årsberättelse från Yunnan-missionen 1927–1928

Årsberättelse⁶⁶⁸

för Svenska Fria Missionens i Yunnan verksamhetsår från den 30/6 1927 till den 1/7 1928.

Då vi nu stå inför slutet av vårt tredje verksamhetsår som mission i Yunnan, vilja vi priså Gud för Hans stora nåd och trofasthet. Vi kunna av hjärtat säga: »Alla Herrens vägar äro nåd och sanning, för dem som hålla Hans förbund och vittnesbörd» (Ps. 25:10). Därför vilja vi giva Herren Jesus äran för vad som genom Hans nåd uträttats. Nederlag och vad som förlorats måste delvis skrivas på vårt eget skuldkonto. Det vi ej förstå av Guds ledning och fostran, såväl med den enskilde missionären som med verket i sin helhet, vilja vi i ödmjukhet nedlägga vid den Högstes fötter för att i sinom tid få klarhet, om Honom täckes.

Vid tanken på Guds nåds rikedom förstå vi, att mera skulle kunna uträttats, om vi mottagit mera av densamma. Dock måste vi triumferande utbrista: »Hans nåd mot oss har icke varit fåfång».

I Tengyueh, som är huvudstation på vårt västra fält, har regelbunden verksamhet bedrivits med flera möten i veckan. Dessa ha hållits delvis i vårt först förhyrda kapell och senare i en mera centralt liggande lokal på östra gatan. Dessutom ha hållits gatumöten vid lämpliga tillfällen såsom marknadsdagar etc. Många ha sålunda fått höra livets ord, ty mötena ha i regel varit välbesökta.

Regelbunden söndagsskola har också hållits. De kring Tengyueh närmast liggande byarna ha blivit besökta, och Guds ords predikan har ofta åhörts med uppmärksamhet. Några tusen bibeldelar ha också blivit sålda. Byar på en och två dagsresors avstånd ha också blivit uppsökta, och resultatet har varit uppmuntrande.

På vårt från Mr Mc Lean övertagna fält i mellersta Yunnan har arbetet huvudsakligast bedrivits av infödda arbetare, emedan missionärerna måst lämna fältet för någon tid.

---

⁶⁶⁸ Artikel i *Evangelii Härold* den 4 oktober 1928 s. 634–635.

Då vi stanna inför förlusterna, tänka vi i första hand på de infödda kristna. Två ha nämligen på grund av synd måst uteslutas. Andra, som böjt sig för Jesus och börjat så väl, ha åter blivit kalla och likgiltiga. I missionärskretsen hava vi också mistat syster Elfrida Johansson, som blev hemkallad till Herren den 18 januari. Från vår synpunkt var förlusten stor och kännbar. Några av de infödda evangelisterna ha återvänt till sina förra sysselsättningar. Vi ha också blivit bestulna samt gjort förluster genom olyckshändelser på resor etc. Dock, »i allt detta övervinna vi rikligen genom Honom, som giver oss kraft».

Vid en jämförelse av förluster och segrar överstiga de senare de förra med en stor procent. Herrens namn till evig ära och pris. Så ha vi ånyo fått följa sökande själar till korset. I en bygrupp en dagsresa från Tengyueh ha omkring ett sjuttiotal bekämt sig tro på Jesus. En ny station har öppnats bland shanfolket. Vi ha ävenså fått hälsa två nya missionärer välkomna i våra led, nämligen brr. K. Asp och E. Karlsson.

På vårt östra fält ha underhållits tio infödda arbetare och på vårt västra en samt en bibelkvinna, så ock tillfälliga arbetare. Som synes, är det förstnämnda fältet bättre lottat med arbetare från sitt eget folk men färre missionärer, det senare med flera missionärer men mindre infödda arbetare. Vi hoppas, framtiden kommer att medföra en utjämning. Arbetet har under dessa tre år fått en större omfattning, än vad vi vågat hoppas. Detta fyller våra hjärtan med tacksamhet och hopp till Gud.

Med tanke på det nya arbetsåret vilja vi på nytt inviga våra liv i samma tjänst som under det flydda, men med, genom Guds nåd, ännu mera brinnande hjärtan för vår älskade vän, brudgum och konung, Jesus Kristus.

Tengyueh den 29 juni 1928.

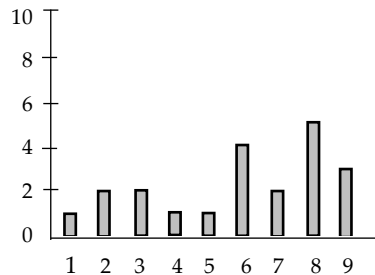
Einar Johansson
sekreterare.

Bilaga 12. Frågor till missionärernas barn

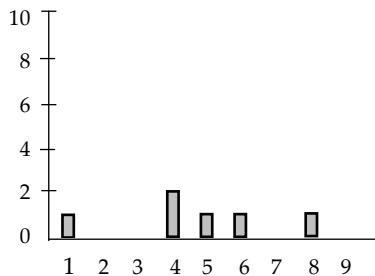
Här följer en redovisning av en enkät som ställdes till kinamissionärernas barn hösten 1987. Av 37 utsända frågeformulär kom 24 tillbaka, helt eller delvis ifyllda. I mitt brev som följde med enkäten framgick att den som ville, kunde anonymt sända in sitt svar. Flera uppgav sina namn och berättade utförligt om sina intryck av »kinaepoken«.

De tillfrågade uppmanades svara genom att ringa in en siffra (1–9), där 5 betecknade känslan »inget särskilt«, »påverkades ej« och dylikt, 1–4 negativa upplevelser och 6–9 positiva – 1 mycket negativ och 9 mycket positiv. Utrymme fanns på enkäten att kommentera valet av siffra.

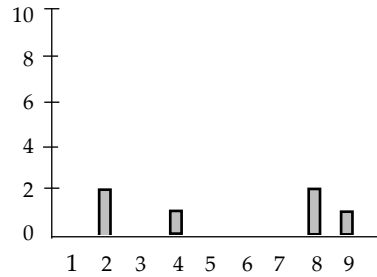
1. Hur upplevde du att föräldrarna i sin tjänst tog hänsyn till dina behov?

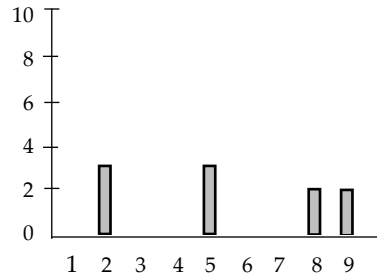
2. Till dig som var kvar i Sverige då föräldrarna var i Kina: Hur påverkade detta din personlighetsutveckling?

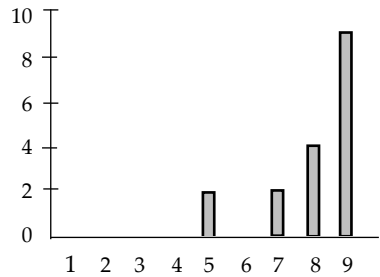
3. Till dig som var kvar i Sverige då föräldrarna var i Kina: Hur upplevde du hur du kunde anpassa dig hos släktingar, hos din mammas och pappas bekanta, i skolan eller i den speciella miljö som du blev lämnad i?

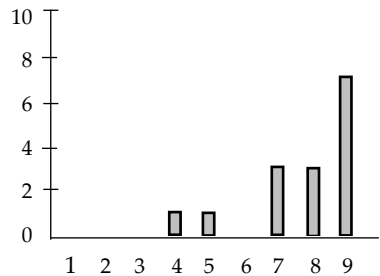
4. Till dig som var kvar i Sverige då föräldrarna var i Kina: Kände du dig uppmärksamrad (1 svarar mot känslan att vara helt övergiven)?

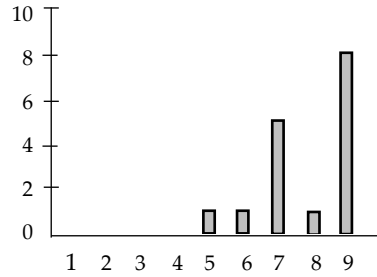
5. Hur upplevde du kinesernas inställning till dig som missionsbarn?

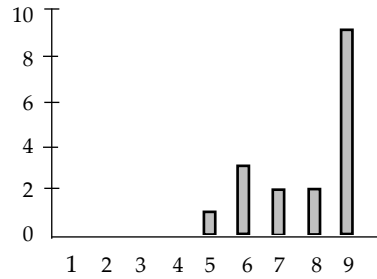
6. Hur upplevde du kineserna?

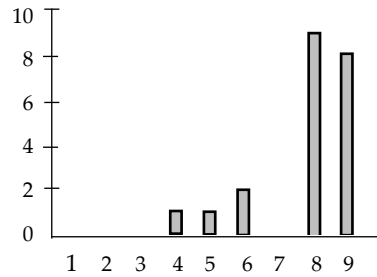
7. Hur upplevde du den främmande miljön: seder, bruk med mera?

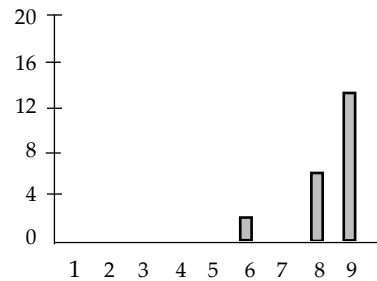
8. Hur upplevde du kontakten med språket?

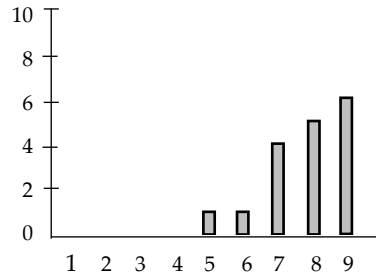
9. Hur upplevde du föräldrarnas kontakter med missionärskamrater?

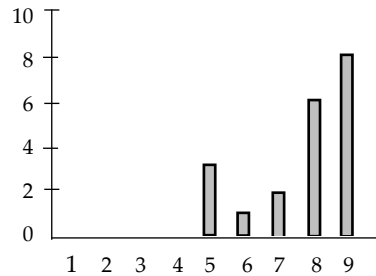
10. Hur upplevde du föräldrarnas relationer till de kinesiska medarbetarna?

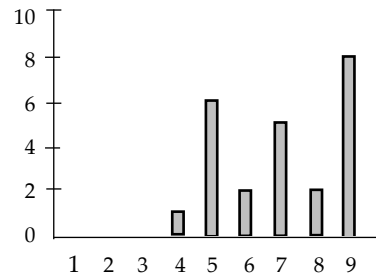
11. Hur upplevde du kontakten med kinesiska barn och ungdomar?

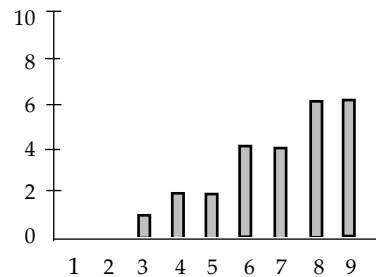
12. Hur upplevde du kontakten med andra missionärsbarn?

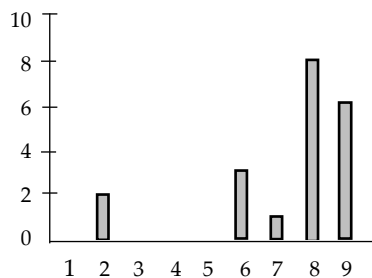
13. Hur har det faktum att du varit missionärsbarn påverkat ditt Gudsförhållande?

14. Hur har det faktum att du varit missionärsbarn påverkat din utveckling som individ?

15. Är de samlade minnen och erfarenheter du bär med dig från »Kinatiden« mest mörka eller ljusa?

16. Bär du med dig oläkta sår från din barndom som kan härröras till det faktum att du växte upp som missionärsbarn?

Svar:

Ja: 8

Nej: 11

Vet ej: 5

Bilaga 13. Det kristna manifestet

The Christian Manifesto

Direction of Endeavor for Chinese Christianity in the Construction of New China, May 1950 – Quoted from Jones, ed., Documents of the Three-Self Movement, pp. 19-20.

Protestant Christianity has been introduced to China for more than a hundred and forty years. During this period it has made a not unworthy contribution to Chinese society. Nevertheless, and this was most unfortunate, not long after Christianity's coming to China, imperialism started its activities here; and since the principal groups of missionaries who brought Christianity to China all came themselves from these imperialistic countries. Christianity consciously or unconsciously, directly or indirectly, became related with imperialism. Now that the Chinese revolution has achieved victory, these imperialistic countries will not rest passively content in face of this unprecedented historical fact in China. They will certainly seek to contrive by every means the destruction of what has actually been achieved; they may also make use of Christianity to forward their plot of stirring up internal dissension, and creating reactionary forces in this country. It is our purpose in publishing the following statement to heighten our vigilance against imperialism, to make the clear political stand of Christians in New China, to hasten the building of a Chinese church whose affairs are managed by the Chinese themselves, and to indicate the responsibilities that should be taken up by Christians throughout the whole country in national reconstruction in New China. We desire to call upon all Christians in the country to exert their best efforts in putting into effect the principles herein presented.

The Task in General

Christian Churches and organizations give thoroughgoing support to the "Common Political Platform," and under the leadership of the government oppose imperialism, feudalism, and bureaucratic capitalism, and take part in the effort to build an independent, democratic, peaceable, unified, prosperous, and powerful New China.

Fundamental Aims

(1) Christian churches and organizations in China should exert their utmost efforts, and employ effective methods, to make people in the churches everywhere recognize clearly the evils that have been wrought in China by imperialism; recognize the fact that in the past imperialism has made use of Christianity itself; and be vigilant against imperialism, and especially American imperialism, in its plot to use religion in fostering the growth of reactionary forces. At the same time, the churches and organizations should call upon Christians to participate in the movement opposing war and upholding peace, and teach them thoroughly to understand and support the government's policy of agrarian reform.

(2) Christian churches and organizations in China should take effective measures to cultivate a patriotic and democratic spirit among their adherents in general, as well as a psychology of self-respect and self-reliance. The movement of autonomy, self-support, and self-propagation hitherto promoted in the Chinese church has already attained a measure of success. This movement from now onward should complete its tasks within the shortest possible period. At the same time, self-criticism should be advocated, all forms of Christian activity reexamined and readjusted, and thoroughgoing austerity measures adopted, so as to achieve the goals of a reformation in the church.

Concrete Methods

(1) All Christian churches and organizations in China that are still relying upon foreign personnel and financial aid should work out concrete plans to realize within the shortest possible time their objective of self-reliance and rejuvenation.

(2) From now onward, as regards their religious work, Christian churches and organizations should lay emphasis upon a deeper understanding of the nature of Christianity itself, closer fellowship and unity among the various denominations, the cultivation of better leadership personnel, and reform in systems of church organization. As regards their more general work, they should emphasize anti-imperialistic, anti-feudalistic and anti-bureaucratic-capitalistic education, together with such forms of service to the people as productive labor, teaching them to understand the New Era, cultural and recreational activities, literacy education, medical and public health work, and care of children.

Källförteckning

Asterisk (*) har använts för att markera att det inte görs någon hänvisning till källan i skriften.

Opublicerade källor

Arninge: Riksarkivet

Filadelfiakyrkan i Stockholm – missionsarkivet. (Filk–ma).

Eskilstuna: Filadelfiaförsamlingens arkiv

- »Kort missionsöversikt«
- Församlingsmötesprotokoll

Evangeliska Östasienmissionens arkiv (EÖMa)

Se <https://www.eom.nu/index.php/arkiv/>

Göteborg: Smyrnaförsamlingen

- Enar Halldin. »Redogörelse för Smyrnaförsamlingens i Göteborg Tibet-mission.«

Kristianstad: Filadelfiaförsamlingens arkiv (KFa)

- Protokoll och brev.

Malmö: Filadelfiaförsamlingen

- *Filadelfiaförsamlingens i Malmö Månadsblad.*

Stockholm, Alvik:

Missionsinstitutet – PMU i Pingstarkivet, Pingst – Fria församlingar i samverkan. (PMUa)

Från privata arkiv

Samuel Asps arkiv, Stockholm

- Brev.

Gunhild Axelssons arkiv, Motala

- Axelsson, Henry, *Ett rikt och spännande liv*, manuskript (155 sidor).

Sonja Brännströms arkiv, Kungsbacka. (SBa)

- Manuskript (23 sidor) utan titel, där Sonja berättar om hennes och hennes make Viktors arbete i Kina.

Sven Carlssons arkiv, Jönköping

- *Protokoll fört vid mötet den 14 aug. 1940.*

- Brev.

Everth Carlssons arkiv, Gargnäs.

- Cirkulärbrev våren 1941.

Adina Hills arkiv, Helsingborg.

- Sammanställning av citat ur brev.
- Hill, Adina, manuskript (25 sidor).*

Ruth Jacobssons arkiv, Helsingborg

- Sammanställning hösten 1987 av uppgifter.
- Jacobson, Ruth & Nelson, Alfred, manuskript (14 sidor).*

Henny Franzén, Vetlanda.

Enar Halldin, Göteborg.

Ingegärd Linden, Hyltebruk.

Sören Wibeck, Malmö.

Interjuer arkiverade i PMUa

Almroth, Astrid, 23 juni 1987 i Vårgårda av författaren.

Pastor Ku, hösten 1987 av Helvi Taponen.

Ljudband arkiverade i PMUa

1. Almroth, Astrid, Vårgårda 23 juni 1987.*
2. Andersson, Everth, Tranås 22 januari 1988.
3. Andersson, Marie och Jacobsson, Rut – döttrar till Kristina och Alfred Nelson – Helsingborg 27 oktober 1987.
4. Axelsson, Gunhild, Motala, 16 februari 1987.*
- 5 och 6. Carlsson, Everth, Gargnäs 16 mars 1987.
7. Carlsson, Matty, Gargnäs 15 mars 1987.
8. Carlsson, Sven och Vieno, Jönköping 29 september 1987 – son och svärdotter till Hedvig och Claes Carlsson.
9. Chrisander, Greta, Värnamo 15 oktober 1987.
10. Eriksson, Astrid, Värnamo 15 oktober 1987.
11. Eriksson, Elna, Tranås 3 april 1987.
12. Franzén, Henny, Vetlanda 2 oktober 1987.
13. Hill, Adina, Helsingborg 28 oktober 1987.
14. Holmberg, Agne, Jernholmen 23 augusti 1987.
15. Johansson, Ebba, Osby 27 oktober 1987.*

16. Johansson, Lena, Jernholmen 22 augusti 1987.
17. Johansson, Margareta, Alingsås 11 mars 1987.*
18. Larsson, Hanna, Jernholmen 22 augusti 1987.
19. Leffler, Judith, Rönninge 6 april 1987.*
20. Meltun, Ingegärd, Jernholmen 22 augusti 1987.*
21. Newman, Erjen och Olga, Malmö 28 oktober 1987.
22. Nästesjö, Helen, Nästa 26 oktober 1987. *
23. Hill, Adina, Radio Full Gospel, 25 februari 1984.
24. Everth Carlsson intervjuas av Gunnar Swahn.*
25. Everth Carlsson predikar, Lapplandsveckan 1979.*
26. Henry Axelsson berättar, videoinspelning.*
- 27–29. Samling för kinamissionärer, Jernholmen 21–23 augusti 1987.*
30. Sonja Brännström och Rut Odlander.*

Publicerade källor

Litteratur

- Andersson, Evert 1942, *Flykten undan japanerna*.
- Asp, Hanna 1948, *Han föll på sin post*.
- Axelsson, Henry 1953, *I spännande tider*.*
- Baltau, Marian 1979, *Anna*, Liberty Press Pensacola, Florida.
- Björkenfors, Margit 1986, *På farligt uppdrag i Kina*.*
- Boberg, Folke 1931, *Med fridsbudskapet till Mongoliet*.
- Boberg, Folke 1946 *Bland pilgrimer i Djingis Khans land*.*
- Boberg, Folke 1957, *Stäppen och den goda jorden*.*
- Burman, Axel 1978, *Pingstväckelsens början i Västerbottens kustland*.
- Fullerton, John & Martha 1925, *Herrens underbara gärningar bland Kinas urfolk*.
- Holmberg, Agne 1945, *Japanerna kommer*.
- Krigsnöd och kampglädje* 1939 (flera författare).
- Landin, David 1937, *Vår yttre mission*.*
- Landin, Karin 1929, *Minnen och tankar*.*
- Leander, August 1936, *Guds eld över Kina*.*
- Leffler, David 1933, *När rövare härja*.
- Leffler, David 1941, *Yunnans urfolk väckas*.
- Lidman, Sven 1935, *Min dotter far till Kina*.
- Lidman, Ulla 1937, *Ett ryggstöd av guld*.*

- Lyall, Leslie 1986, *Gud i röda Kina*.
- McLean, Sigrid 1927, *Över tjugo år i Kina*.
- Meskill, J.T. 1973, *An introduction to Chinese Civilization*.
- Nationalencyklopedin tredje bandet* 1990.
- Patterson, Georg 1969, *Christianity in Communist China*.
- Pethrus, Lewi 1929, *Predikanten och hans utbildning*.
- Pingströrelsens årsbok* 1983.
- Rees, Vaughan 1959, *The Jesus Family in Communist China*, Paternoster Press.
- Sjöholm, Wilhelm & Wennborg, F.A. (red.) 1916, *Svenska Missionsförbundets kinamission*.
- Renselaer W. Lee III, »General aspects of Chinese communist religious policy, with Soviet comparisons« i *The China Quarterly* July–September 1964.
- Rinell, J.A. & John H, Swordson 1902, *Boxareupproret och förföljelserna mot de kristna i Kina 1900–1901*, Stockholm.
- Spira, Carl 1946, *Mina år i Kina*.
- Sundstedt, Arthur 1971, *Pingstväckelsen och dess vidare utveckling*.
- Sundstedt, Arthur 1972, *Pingstväckelsen och dess utbredning*.
- Söderholm, G.E. 1933, *Den svenska pingstväckelsens spridning*.
- Utanför muren. Skildringar från Svenska Alliansmissionens verksamhet i norra Kina* 1937.*
- Wahlström, P-Å & Nelsson, S. (red.) 1985, *Levande kyrka i Kina*.
- Westman, K. B. 1949, *Nordisk missionshistoria*.
- Öppna dörrar. Några glimtar från Fribaptistsamfundets mission i Afrika, Kina och Hongkong 1892–1967* 1967.*

Tidningar och tidskrifter

- Dagen* 6/2 1987.
- Den Kristne mars* 1944 (provnummer).
- Evangelii Härold* (EH) 1916–1955.
- Evangeliska Östasienmissionen* nr 6 1987.
- Härolden* se *Evangelii Härold*
- Morgonstjärnan* 1927, 1930.
- Julhälsning Från Missionsfälten* 1946.
- The China Quarterly* juli-september 1964.

Fotografier

- Almroth, Astrid, Vårgårda.

Axelsson, Gunhild, Motala.
Carlsson, Sven, Jönköping.
Chrisander, Greta, Värnamo.
Franzén, Henny, Vetlanda.
Hill, Adina, Helsingborg.
Leffler, Norris, Jönköping.

SKRIFTER UTGIVNA AV INSAMLINGSSTIFTELSEN FÖR PINGSTFORSKNING

1. Bertil Carlsson, *Organisationer och beslutsprocesser inom Pingströrelsen* (2008); nyutgåva
2. Bertil Carlsson, *Organizations and Decision Procedures within the Swedish Pentecostal Movement* (2008); nyutgåva
3. Bertil Carlsson, *Vårt behov av sanning* (2008)
4. Carl-Erik Sahlberg, *Pingströrelsen och tidningen Dagen – från sekt till kristet samhälle 1907–1963* (2009); nyutgåva
5. Carl-Erik Sahlberg, *Pingströrelsen, kyrkorna och samhället – en studie kring tidningen Dagen 1964–1974* (2009); nyutgåva
6. Rhode Struble, *Den samfundsfria församlingen och de karismatiska gåvorna och tjänsterna. Den svenska pingströrelsens församlingssyn 1907–1947* (2009); nyutgåva
7. *Pingstväckelsens riktlinjer* (2016/2009); nyutgåva, redaktionell text uppdaterad 2016
8. Börje Norlén och Georg Kjellberg, *Latter Rain-väckelsen i Östermalms Fria Församling på 1950-talet* (2010); nyutgåva
9. Joel Halldorf, *Regn, regn färdas över oss. Algot Niklasson och förnyelseväckelsen inom svensk pingströrelse 1950–1951* (2010); nyutgåva
10. Torsten Bergsten, *Pingströrelsen förr och nu. Valda publikationer 1947–2002 med anknytning till Pingströrelsens historia och tankevärld* (2010)
11. Marianne och Roland Gäreskog, *Lewi Pethrus i konflikt. Om några konflikter år 1929 mellan Lewi Pethrus och kända personer inom Pingströrelsen* (2010)
12. Nils-Eije Stävare, *Georg Gustafsson – församlingsledare, predikant och förebedjare inom den svenska Pingströrelsen* (2011); nyutgåva
13. Marianne och Roland Gäreskog, *Sprängbataljonen. En tidig pingströrelse* (2011)
14. Magnus Wahlström, *Forskning och självreflektion i Pingströrelsen 1973–2008. En sammanställning av reaktioner i tidningar och tidsskrifter på flera av de större forskningsarbeten som gjorts inom Pingströrelsen* (2012)

15. Carl-Gustav Carlsson, *Människan, samhället och Gud. Grunddrag i Lewi Pethrus kristendomsuppfattning* (2013); nyutgåva
16. Roland Gäreskog, *Pingstväckelsen inom Metodistkyrkan i Sverige åren 1907–1922* (2013)
17. Roland Gäreskog, *Andrew Ek. Några skeden i hans liv som missionär, predikant och nödhjälpsarbetare* (2015)
18. Magnus Wahlström (red), *Andens dop och nådegåvorna. Ett ekumeniskt »pingstmöte« i Stockholm 1918. Referat från mötet med efterskrift om ekumeniska ansatser i den unga pingstväckelsen.* (2016)
19. Roland Gäreskog, *Om Pingstväckelsens riktlinjer. Anteckningar om skriften och den tidiga pingstväckelsen i Tyskland* (2016)
20. Roland Gäreskog, *Utanför lägret. En berättelse om missionären och evangelisten Otto Witt* (2017)
21. Gunilla Nyberg Oskarsson, *Svensk pingstmission i Burundi 1935–1985* (2020)
22. Marianne och Roland Gäreskog, *De pingstbetonade. En pingströrelse inom Svenska Missionsförbundet* (2020)
23. Göran Gustafson, *Kampen om de redan frälsta. Svenska Missionsförbundet och pingstväckelsen i konflikt under 1920- och 1930-talet* (2023)
24. Mattias Sennehed, *Wasti Feldt – forskningsbiografi om kvinnligt föreståndarskap i Pingströrelsen* (2023)
25. Nils-Olov Nilsson, *The Swedish Pentecostal Movement 1913–2000. The Tension between Radical Congregationalism, Restorationism and Denominationalism* (2024)
26. Hans Bernskiöld, *Salige Manne och undren – om tro och helande inom Pingströrelsen* (2025)
27. Jan-Endy Johannesson, *Svensk pingstmission i Kina* (2025)
28. Marianne och Roland Gäreskog, *Missionärerna Cecilia och Einar Karlsson och deras fält i Yunnanprovinsen i Kina* (2025)

Svensk pingstmission i Kina

Jan-Endy Johannesson

Redan 1907 kom de första svenska pingstmissionärerna till Kina. De kom från Los Angeles där de fått uppleva pingstväckelsen under dess genombrottstid. Verksamheten tog fart och nådde sin höjdpunkt under 1930- och 1940-talen då ett hundratal av de svenska pingstförsamlingarnas missionärer arbetade på åtta fält.

Hela missionsperioden i Kina karaktäriserades av yttre spänningar och svårigheter. Dess final blev också dramatisk. Flertalet missionärer lämnade landet i samband med andra världskriget och de övriga tvingades fly efter kommunisternas maktövertagande 1949.

Den här skriften skildrar svensk pingstmission i Kina. Den är skriven av Jan-Endy Johannesson (1946–2016). Han var tillsammans med sin hustru Anne missionär i Taiwan åren 1973–1984, behärskade kinesiska språket väl, hade studerat sinologi och var djupt engagerad i att samla material och dokumentera pingstmissionens arbete i landet.